

Návrh

Správa o plnení

NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU
NA PREVENCIU A ELIMINÁCIU NÁSILIA
NA ŽENÁCH NA ROKY 2014 – 2019

Odpočet za roky 2014-2019

Predkladá: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Bratislava
September 2020

Text neprešiel jazykovou korektúrou

Násilie na ženách predstavuje najvýraznejšiu formu porušovania ľudských práv žien. Riešenie problematiky eliminácie a prevencie násilia páchaného na ženách je v kompetencii rezortov vnútra, školstva, práce, zdravotníctva SR a ďalších inštitúcií a orgánov, hlavne samosprávnych krajov, prostredníctvom ich štandardných postupov a politík zameraných na prevenciu, elimináciu a pomoc obetiam násilných trestných činov. Celý komplex pomoci je možné zabezpečiť spoluprácou odborníkov a odborníčok uvedených rezortov v súčinnosti s regionálnou a miestnou správou a mimovládnyimi organizáciami. Cieľom aktuálneho *Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na roky 2014-2019* (ďalej len „NAP“) je preto vytvoriť, implementovať a koordinovať komplexnú celoštátnu politiku pre oblasť prevencie a eliminácie násilia na ženách, a to cez konkrétne prijaté plnenia úloh a opatrení, ako bola príprava zákona o domácom násilí a násilí na ženách, vytvorenie koordinačno-metodického centra ale i podpora služieb, vzdelávanie a osвета v tejto oblasti.

V súvislosti s prípravami na pristúpenie k Dohovoru o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a boja proti nemu ako aj z dobrej praxe iných krajín vznikla potreba vytvorenia centrálneho koordinačného orgánu. V rámci preddefinovaného projektu s názvom „**Koordinačno-metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie**“ (ďalej len „KMC“ alebo „Koordinačno-metodické centrum“), financovaného prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu a spolufinancovaného zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, v rámci programu SK09: *Domáce a rodovo podmienené násilie*, (ďalej len „program SK09“) ktorého prijímateľom je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“), bolo v rámci Inštitútu pre výskum práce a rodiny (ďalej len „IVPR“) v roku 2014 zriadené Koordinačno-metodické centrum. Cieľom KMC je zabezpečenie odbornej koordinácie jednotlivých aktivít prostredníctvom jednotných metodických usmernení pre poskytovanie služieb v oblasti prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách a deťoch, vytváranie podmienok multiinštitucionálnej spolupráce pomáhajúcich profesií a zabezpečenie systému ich vzdelávania, ako aj uskutočňovania výskumov, monitoringu a osvetových aktivít. V roku 2018 bolo KMC premenované na **Koordinačno-metodické centrum pre prevenciu násilia na ženách** (ďalej len „KMC“).

Dôležitou aktivitou bolo zriadenie **národnej bezplatnej non-stop telefonickkej linky 0800 212 212**, ktorej úlohou je telefonické poradenstvo obetiam domáceho násilia a v prípade potreby kontaktovať poradenské centrum a odovzdať ženu do konkrétnej starostlivosti. Plná prevádzka národnej linky pre ženy zažívajúce násilie (ďalej ako „NLŽ“) bola spustená 1. februára 2015.

V roku 2015 boli aj na základe iniciatívy ORRRP MPSVR SR a spolupráce s relevantnými rezortmi prijaté viaceré novelizácie zákonov, prinášajúce zásadné zmeny pre ženy ohrozené násilím. Išlo o novelizácie zákonov ako zákona č. **300/2005 Z. z. Trestný zákon** (ďalej len „Trestný zákon“) a zákona č. **301/2005 Z. z. Trestný poriadok** (ďalej len „Trestný poriadok“), **Zákon č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch** (ďalej len „Zákon o priestupkoch“) a **zákon č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore** (ďalej len „Zákon o policajnom zbore“). Prijaté novely prispievajú k účinnejšiemu postihovaniu násilia a k jeho prevencii napr. tým, že už nová definícia trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby (§ 208) nezakladá na potrebe dokazovať úmysel týrať a pri opakovaných prípadoch násilia bola zavedená trestnoprávna zodpovednosť priestupkovej recidívy. Pri vyšetrovaní sa bude klásť dôraz na zamedzenie konfrontácie s násilníkom, ako prevencia sekundárnej viktimizácie obete násilia.

V zákone o priestupkoch došlo k zavedeniu novej kategórie - **priestupku proti občianskemu spolunažívaniu páchanému na blízkej alebo zverenej osobe**, nakoľko doterajšie zadefinovanie neumožňovalo vyhodnotenie celkového počtu priestupkov voči blízkej osobe. Novelou zákona o policajnom zbore došlo k dlho požadovanému predĺženiu lehoty vykázania násilnej osoby zo spoločného obydlija zo 48 hodín na 10 dní, so súčasným zákazom priblíženia. Predpokladá sa intenzívnejšie využívanie aj zákazu priblíženia sa násilnej osoby k ohrozenej osobe počas doby vykázania, čomu v súčasnosti začína napomáhať aj využívanie elektronických náramkov počas vykázania, ale aj počas trvania opatrení v čase podmieneného trestu odňatia slobody, resp. zmeny – skrátenia trestu s nariadenou účasťou na programoch pre násilné osoby, ktoré sa začali pilotne

overovať v rámci podporných programov a projektov cez MVO v spolupráci s GR Zväzu väzenskej a justičnej stráže, Ministerstvom vnútra SR - Prezidiom Policajného zboru a Generálnou prokuratúrou SR.

V januári 2018 vstúpil do účinnosti **zákon č. 274/2017 o obetiach trestných činov** a zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o obetiach trestných činov“). Zákon prebral právnu úpravu odškodňovania obetí násilných trestných činov, a reagoval aj na požiadavky z praxe. Zákon predstavuje transpozíciu Smernice EÚ 2012/29 o minimálnych normách v oblasti ochrany, pomoci a podpory obetiam trestných činov. Zákon zaviedol do právneho poriadku nové pojmy ako **obeť** a **obzvlášť zraniteľná obeť**, ktoré predtým absentovali. Zároveň je prvýkrát v zákone definované **domáce násilie**. Zákon hovorí, že „*trestným činom domáceho násillia trestný čin spáchaný násillím alebo hrozbou násillia na príbuznom v priamom rade, osvojiteľovi, osvojencovi, súrodencovi, manželovi, bývalom manželovi, druhovi, bývalom druhovi, rodičovi spoločného dieťaťa alebo inej osobe, ktorá s páchatelom žije alebo žila v spoločnej domácnosti.*“ Vznikol katalóg práv obete trestného činu a zákon vymedzuje rozsah služieb odbornej pomoci. Zákon vychádza z konceptu, že služby pre obeť by mali byť poskytované *pod jednou strechou* - od právneho cez psychologické poradenstvo až po ďalšie nevyhnutné intervencie. Zákon zaviedol akreditáciu organizácií, ktoré budú poskytovať služby obetiam, čím sa zabezpečila dostatočná kvalita poskytovaných služieb.

Vďaka priebežnému plneniu úloh akčného plánu dochádza k nespornému posunu v problematike prevencie a eliminácie násillia na ženách a v ostatných rokoch sa výrazne zlepšila koordinácia zabezpečenie pomoci ženám zažívajúcim násillie, systematickej primárnej prevencii, teda predchádzanie násilliu ale aj zlepšenie ochrany a podpory obetí násillia.

Výskyt násillia na ženách

Napriek odhadovanému vysokému výskytu má nielen na Slovensku, ale i v celej Európe a v globálnom meradle, vysokú mieru latencie. Väčšina násilných činov páchaných na ženách sa pácha doma za zavretými dverami, kde okrem detí nie sú prítomní žiadni svedkovia. Samotné deti sú pritom rovnako obeť, či už priamo zasiahnuté násillím alebo prostredím, v ktorom vyrastajú.

Zo štúdie Agentúry Európskej únie pre základné práva so sídlom vo Viedni, ktorá bola prezentovaná v marci 2014 vyplýva, že **každá tretia žena z Európskej únie bola obeťou fyzického alebo sexuálneho násillia aspoň raz vo svojom živote** po dosiahnutí veku 15 rokov. FRA poskytuje výsledky najväčšieho svetového prieskumu o násillí na ženách, ktorý uskutočnila FRA na základe rozhovorov s vyše 40 000 ženami v 28 členských štátoch EÚ vrátane Chorvátska. Prieskum bol reakciou na žiadosť o komparatívne údaje o násillí na ženách Európskeho parlamentu a Rady EÚ v jej záveroch o odstránení násillia na ženách v EÚ. Rada Európskej únie a Európsky parlament a medzinárodné organizácie vrátane Rady Európy zdôraznili potrebu porovnateľných údajov o násillí na ženách, ako základ pre rozvoj politiky založenej na faktoch a dôkazoch. V rámci prieskumu boli uskutočnené rozhovory s viac ako 40.000 ženami (približne 1500 za každú krajinu), vo veku 18 až 74 rokov, a to v 28 členských štátoch EÚ. Na základe výsledkov zo štúdie Agentúra EÚ pre základné práva – FRA pripomenula potrebu prijatia Istanbulskeho dohovoru, najmä jeho ciele, predmet úpravy, ustanovenia o prevencii, ako aj všeobecných a špecializovaných podporných službách pre obeť. Zdôraznila úlohu i povinnosť štátnych orgánov podporovať ženy pri oznamovaní incidentov násillia. Ocenila dobré praktiky a skúsenosti niektorých členských štátov EÚ najmä Rakúska a Portugalska (napr. zriaďovanie krízových centier). Podčiarkla potrebu súhrnného angažovania sa žien a mužov v tejto oblasti.

Výsledky prieskumu tiež ukázali, že **väčšina obetí neoznámila incidenty násillia na ženách** polícii alebo organizáciám na podporu obetí. Následkom toho väčšina žien, ktoré boli obeťmi násillia, neprišla do kontaktu so súdmi alebo organizáciami poskytujúcimi služby. V ankete oslovili 42-tisíc žien v 28 členských štátoch Európskej únie. Boli vo vekovej skupine 18 až 74 rokov. Tento prieskum zameraný na násillie a obťažovanie je najrozsiahlejší, aký sa vôbec v EÚ uskutočnil.

Zo zhrnutia prieskumu agentúry FRA vyplynulo:

- **približne tretina opýtaných žien má skúsenosť s fyzickým alebo sexuálnym násilím.** Každá dvadsať žena sa priznala, že bola znásilnená. (Pýtali sa na ich životné príbehy po dovŕšení 15 rokov života.)
- počas posledných 12 mesiacov pred prieskumom **zažilo fyzické násilie približne 13 miliónov žien** a za rovnaké obdobie to platí o 3,7 milióna žien v prípadoch sexuálneho násillia.
- v prípadoch domáceho násillia **67 percent opýtaných uviedlo, že útok nenahlásili** na políciu.
- pokiaľ ide o **sexuálne obťažovanie, to sa často vyskytuje na pracovisku.**

V roku 2017 v rámci IVPR – KMC bola publikovaná Správa z reprezentatívneho výskumu – Sexuálne násilie na ženách. Výskumná štúdia spracováva **výsledky reprezentatívneho výskumu o sexuálnom násilí na ženách na Slovensku** realizovaného na vzorke 2 119 žien vo veku 18 – 70 rokov. Zameriava sa na skúsenosti žien so sexuálnym násilím pred a po 15 roku života. Uvádza profil žien s takouto skúsenosťou, formy násillia, ktoré zažívali, rozdelenie podľa páchatel'ov na partnerské a nepartnerské sexuálne násilie a ich špecifiká, následky sexuálneho násillia a vyhľadanie pomoci. **Celoživotná prevencia sexuálneho násillia je 4,9%**, pričom po dovŕšení 15 rokov je miera prevalencie 3,8%. 71% žien so skúsenosťou so sexuálnym násilím ho zažilo zo strany iného muža ako partnera a 38% žien ho zažilo v partnerskom vzťahu. Sexuálne násilie má vážne psychické následky a niektoré z nich pretrvávajú dlhodobo. Takmer všetky ženy zažili po incidente viaceré zo symptómov PTSP. V porovnaní s populáciou žien bez skúsenosti so sexuálnym násilím vykazujú tiež vyššiu mieru úzkosti a depresie a nižšiu mieru vnímanej sociálnej podpory a spokojnosti s partnerským a sexuálnym životom. **Len 15% žien vyhľadalo pomoc niektorej z inštitúcií a len 11,2% ohlásilo prípad na políciu.**

Miera prevalencie sexuálneho násillia zistená v tomto výskume je výrazne nižšia než u vyššie uvedených štúdií. Napríklad, podľa výsledkov prieskumu FRA zažilo sexuálne násilie počas svojho života 10% slovenských žien. Rozdiely v miere prevalencie mohli byť čiastočne spôsobené limitmi vzorky respondentiek (viac informácií v metodologickej kapitole), tie však plne nevysvetľujú takúto mieru diskrepancie. Ďalším možným vysvetlením je, že ženy sa otvorenejšie priznávajú k skúsenosti so sexuálnym násilím, ak sú naň opytované v kontexte rôznych foriem zažitého násillia, než samostatne. Predmetná správa preto prináša najmä detailnejšie uchopenie skúseností žien so sexuálnym násilím, formy tohto násillia, jeho páchatel'ov, okolnosti, za ktorých sa incident odohral, krátkodobé a dlhodobé následky sexuálneho násillia a vyhľadanie pomoci. Celá správa z výskumu¹ je dostupná na stránke www.zastavmenasilie.gov.sk

Administratívne údaje, ktoré sú k dispozícii ilustrujú dlhodobý vývoj vybraných trestných činov v oblasti násillia na ženách v SR. Od roku 2016 výrazne stúpol počet riešených prípadov týrania blízkej a zverenej osoby. Naopak výrazný pokles možno sledovať vo výskyte lúpeží na osobách, ktoré majú dlhodobý klesajúci trend. Striedavý trend možno konštatovať pri ostatných vybraných trestných činov v oblasti násillia na ženách. Pri formulovaní záverov z analýzy administratívnych dát je však dôležité brať do úvahy závery mnohých výskumov a štúdií, ktoré konštatujú, že oficiálne štatistiky viacerých trestných činov v oblasti násillia na ženách nezachytávajú skutočný výskyt týchto činov, nakoľko dochádza k nízkemu ohlasovaniu týchto trestných činov.

¹ Viac na: https://www.zastavmenasilie.gov.sk/resources/data/Sexualne-nasilie-na-zenach_sprava-z-reprezentativneho-vyskumu.pdf

Tabuľka 1 Celkový počet obetí, z toho žien (2008 – 2019) vybraných násilných a mravnostných trestných činov za obdobie rokov 2008 – 2019

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
násilná kriminalita												
vraždy	94	78	82	88	63	78	65	48	60	80	67	76
z toho ženy	24	32	31	31	18	23	19	14	20	19	26	15
lúpeže na osobách	1217	1078	908	671	764	637	512	435	453	400	411	371
z toho ženy	353	366	307	260	253	203	190	141	148	123	100	101
týranie blízkej osoby a zverenej osoby	497	371	279	343	284	268	222	278	453	502	423	405
z toho ženy	377	277	207	246	209	184	191	208	344	280	331	318
mravnostná kriminalita												
znásilnenie (iba ženy obete)	152	142	117	150	88	91	87	87	82	96	99	97
sexuálne zneužívanie	387	396	369	542	497	482	533	554	514	517	491	521
z toho ženy	333	225	309	437	412	414	466	470	422	444	411	424
obchodovanie s ľuďmi	11	9	9	19	23	11	11	14	20	27	28	17
z toho ženy	9	7	4	8	13	5	10	7	8	13	18	13

Zdroj: odbor správy informačných systémov polície Prezídia Policajného zboru SR

V nasledujúcej tabuľke je možné sledovať vývoj v oblasti počtu vrážd žien motivovaných osobnými vzťahmi, ktorý má v sledovanom období striedajúci trend. V roku 2018 bol za posledných 10 rokov zaznamenaný najvyšší výskyt vrážd motivovaných osobnými vzťahmi, ktorými obeťami boli ženy.

Tabuľka 2 Obete vrážd motivovaných osobnými vzťahmi 2010-2019

	celkom	Obete ženy	Páchateľ	
			manžel	druh
2010	30	15	4	2
2011	28	10	1	1
2012	20	11	2	1
2013	19	7	2	0
2014	22	11	4	1
2015	14	6	2	0
2016	20	11	3	1
2017	24	9	3	3
2018	23	16	2	1
2019	24	6	3	1

Zdroj: štatistika PPZ SR

V roku 2016 bol vykonaný aj **výskum vnímania problematiky násillia na ženách**. V rámci Eurobarometra sa zistilo, že 67% oslovených ľudí na Slovensku si myslí, že domáce násillie páchané na ženách je neprijateľné a vždy by malo byť trestné, pričom priemer EÚ bol na úrovni 84%. V otázke vnímania neprijateľnosti násillia na ženách je citlivosť u žien vyššia, nakoľko si to myslí 72% žien, kým u mužov je to 60%. 63% oslovených ľudí na Slovensku si myslí, že domáce násillie na ženách je (pomerne alebo veľmi) rozšírené, pričom priemer EÚ bol na úrovni 74%. Zároveň však z výskumu vyplýva, že až 34% oslovených ľudí na Slovensku si myslí, že násillie proti ženám je často vyprovokované obeťou, pričom priemer EÚ bol na úrovni 17%.²

² Viac informácií nájdete na https://www.zastavmenasillie.gov.sk/resources/data/ebs_449_fact_sk_sk.pdf

1. PRÁVNÝ A STRATEGICKÝ RÁMEC

Operačný cieľ

Posilniť právny a inštitucionálny rámec za účelom uznania práv žien a ich ochrane proti všetkým formám násilia na ženách a zabezpečiť, aby štátne orgány, vrátane súdnych orgánov konajúcich v mene štátu, konali v súlade s týmto záväzkom

Úloha č. 1: „Pripraviť a predložiť do legislatívneho procesu zákon o domácom násilí, vychádzajúci z tzv. Istanbulskeho dohovoru zohľadňujúci rodové hľadisko a špecifiká násilia na ženách“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s MS SR, MV SR	Prijatý zákon o domácom násilí	2014
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	nie	
Úloha čiastočne splnená		

Zrealizované aktivity:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Cieľom návrhu zákona (*lex specialis*) bolo prijať účinné opatrenia na prevenciu a odstraňovanie všetkých foriem násilia na ženách a domáceho násilia a na ochranu a podporu žien a všetkých osôb, ktoré sú takýmto násilím ohrozené. Zákon predpokladal prijímanie preventívnych opatrení v širšom kontexte boja proti diskriminácii žien a dosiahnutia rovnosti žien a mužov pred zákonom a v skutočnosti. Násilie na ženách vrátane domáceho násilia na ženách je jav podmienený nerovnakým sociálnym postavením žien a postihuje ženy nepomerne viac. Nakoľko aj muži a chlapci môžu byť obeťami domáceho násilia, zákon vytvára prostredie aj pre ochranu a podporu všetkých osôb, ohrozených domácim násilím. Pokiaľ ide o deti, uznáva sa, že hoci nemusia byť priamo zasiahnuté násilím, skutočnosť, že sú svedkami domáceho násilia je dostatočne traumatizujúca na to, aby im mohlo byť priznané postavenie obeť.

Účelom návrhu zákona bolo ochraňovať všetky osoby pred všetkými formami násilia namiereného proti ženám a domáceho násilia a predchádzať takémuto násiliu; navrhnúť komplexný rámec a opatrenia na podporu a ochranu všetkých obetí násilia na ženách a domáceho násilia; poskytnúť podporu a pomoc organizáciám a orgánom činným v trestnom konaní, aby mohli efektívne spolupracovať na vytvorení integrovaného prístupu na odstránenie násilia na ženách a domáceho násilia.

Nakoľko sa návrh nestretol s dostatočne širokou podporou a niektoré poslankyne poukazovali na potrebu prednostného prijatia zákona o obetiach trestných činov, návrh zákona nebol predložený do legislatívneho procesu.

V následne sa pomoc ženám a iným obetiam domáceho násilia premietla do novo pripraveného **zákona o obetiach trestných činov**, ktorý vstúpil do platnosti od 1. januára 2018. Vstup do platnosti tohto zákona znamenal transpozíciu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SV. V zákone bola zakotvená aj definícia domáceho násilia, ktorého obeť sa považujú za osobitne zraniteľné obeť trestných činov.

Do **Trestného poriadku** boli zapracované nové normy vytvárajúce garancie procesných práv poškodených v trestnom konaní s ohľadom na posilnenie ich postavenia a ochrany, vrátane napríklad obmedzenia využitia konfrontácie v prípadoch týrania blízkej a zverenej osoby.

Úloha č. 2: „Pripraviť ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách, domácomu násiliu a boju proti nemu“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MS SR, spolupracujúce relevantné rezorty	Ratifikácia dohovoru (uloženie ratifikačnej listiny u GT RE ako depozitára tohto dohovoru)	2014
Stav plnenia ku koncu roka 2019: Úloha nesplnená - úlohu nebolo možné splniť	Nie	

Na základe analýzy dohovoru vykonanej na **Ministerstve spravodlivosti SR** vznikla požiadavka na vytvorenie legislatívneho a inštitucionálneho zázemia pre prijatie dohovoru s cieľom zabezpečiť súlad legislatívneho prostredia s požiadavkami dohovoru v čase ratifikácie. Na tieto účely bol termín na predloženie návrhu na ratifikáciu dohovoru v uznesení vlády Slovenskej republiky č. 297/2011 k Návrhu na podpis Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a boju proti nemu presunutý z pôvodného 31. decembra 2013 na 30. jún 2016.

Posledné legislatívne opatrenia súvisiace s prípravou na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu (ďalej len „Istanbulský dohovor“) boli v roku 2015 realizované najmä novelizáciou Trestného poriadku a Trestného zákona.

V Trestnom poriadku sa zmeny týkali okrem iného i transpozície smernice 2012/29/EÚ (Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV) do právneho poriadku Slovenskej republiky. Novelou sa zaviedlo právo poškodeného na sprievod dôverníka na úkony trestného konania. Uvedená úprava sleduje záujem na neprehľbovaní negatívnych následkov trestného činu a vedenia trestného konania na poškodenom, vrátane sekundárnej viktimizácie poškodeného. Úlohou dôverníka je poskytnúť poškodenému počas úkonov trestného konania potrebnú pomoc, a to najmä psychickú.

Ďalej novela vylúčila konfrontáciu (§ 125) u svedkov poškodených trestných činom týrania blízkej a zverenej osoby mladších ako 15 rokov a u svedkov mladších ako 18 rokov by sa mala realizovať len výnimočne. Ďalšie zmeny súvisiace s výsluchom maloletých všeobecne boli zavedené v § 135 a to napr. možnosť prizvania pedagóga.

Národná rada Slovenskej republiky sa vo svojich uzneseniach z 29. marca 2019 (ČPT 1697) a z 28. novembra 2019 (ČPT 2261) k Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a boji proti nemu uzniesla, že Slovenská republika sa nehodlá stať zmluvnou stranou Dohovoru a nesúhlasí s tým, aby SR bola prostredníctvom rozhodnutí a opatrení Európskej únie viazaná Dohovorom a nesúhlasí s tým, aby Európska únia pristúpila k Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu bez akýchkoľvek obmedzení a požiadala vládu SR aby s využitím všetkých možností postupovala voči inštitúciám EÚ a Rady Európy v súlade s týmto uznesením s cieľom zabrániť prijatiu záväzkov a dopadom záväzkov, ktoré nie sú upravené v slovenskom právnom poriadku a vyplývajú z Dohovoru na právny poriadok SR.³

Vláda Slovenskej republiky následne prijala 18. decembra 2019 uznesenie č. 641/2019, ktorým vzala na vedomie uznesenie Národnej rady SR, zrušila príslušné úlohy Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky ratifikovať dohovor a poverila predsedu vlády požiadať prezidentku Slovenskej republiky o notifikáciu úmyslu Slovenskej republiky depozitárovi Dohovoru Rady Európy o

³ Viac na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze/uznesenie&MasterID=12013>

predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu nestať sa jeho zmluvnou stranou v zmysle uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky.

Následne predseda vlády predložil a vláda schválila 15. januára 2020 (č. 15/2020) uznesenie, ktorým poverila členov vlády aby konali v duchu uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky z novembra 2019 a poverila ministra zahraničných vecí aby informoval príslušné inštitúcie EÚ a Rady Európy o uzneseniach Národnej rady Slovenskej republiky.

Úloha č. 3: „Implementácia tzv. Európskeho ochranného príkazu (Smernica EP a Rady č. 2011/99/EÚ z 13. decembra 2011 o európskom ochrannom príkaze)“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MS SR	Notifikácia EK	Do 1.1.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	Áno	Uznesenie vlády ukladá termín jún 2016
Úloha splnená		

Ministerstvo spravodlivosti SR

Implementácia bola vykonaná prijatím zákona č. 398/2015 Z. z. o európskom ochrannom príkaze v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2016. Prijatie zákona bolo notifikované Európskej komisii 29. januára 2016. Právna úprava vychádza z obdobných zákonov schválených Národnou radou Slovenskej republiky, a to napr. zákona č. 533/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia nespojená s odňatím slobody alebo probačné opatrenie na účely dohľadu v Európskej únii a zákona č. 161/2013 Z. z. o odovzdávaní, uznávaní a výkone rozhodnutí o opatreniach dohľadu ako náhrade väzby v Európskej únii. Rozdielom oproti týmto nástrojom uznávania a odovzdávania výkonu trestných rozhodnutí je, že v prípade európskeho ochranného príkazu nedochádza k odovzdaniu výkonu rozhodnutia do iného členského štátu bez možnosti jeho ďalšieho výkonu v štáte pôvodu, ale len k rozšíreniu aplikácie daného rozhodnutia, ktorým sa zabezpečuje ochrana určitej osoby, na územie iného členského štátu. V súvislosti s transpozíciou smernice 2011/99/EÚ sa súčasne doplnil výpočet primeraných obmedzení a povinností v Trestnom zákone a v Trestnom poriadku o obmedzenia a povinnosti, ktoré môžu byť predmetom európskeho ochranného príkazu.

Úloha č. 4: Zriaďiť Koordinačno-metodické centrum pre násilie na ženách a domáce násilie a zabezpečiť jeho trvalú udržateľnosť

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s ostatnými relevantnými rezortmi	Zriadenie Koordinačno-metodického centra (KMC)	Vyhodnotenie k 31.12.2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	áno	Uznesenie vlády ukladá termín jún 2016
Úloha splnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V roku 2015 bola významným spôsobom posilnená agenda prevencie a eliminácie násilia na ženách aj vďaka podpore Nórskeho finančného mechanizmu. Program SK09 bol zameraný na prevenciu a zmiernenie dopadov domáceho násilia.

V rámci programu SK09 bol podporený aj projekt KMC, ktorý implementovalo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v partnerstve s Inštitútom pre výskum práce a rodiny, Radou Európy a Nórskeym centrom pre násilie a traumatické stresové štúdie. Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí (ďalej len „ORRRP“) MPSVR SR bol odborným garantom a koordinátorom projektu. KMC bolo zriadené v rámci Inštitútu pre výskum práce a rodiny a svoje úlohy plní prierezovo cez všetky relevantné rezorty. Zriadenie KMC malo rovnako za cieľ naplnenie článku 10 *Dohovoru Rady Európy o*

predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a boji proti nemu (Istanbulský dohovor), ktorý zmluvným stranám ukladá povinnosť koordinačný orgán v danej oblasti zriadiť. Projekt bol financovaný z grantu Nórskeho kráľovstva prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky grantom vo výške 2.000.000 Eur.

Poslaním KMC je v súlade s NAP vytvoriť, implementovať a koordinovať komplexnú celoštátnu politiku pre danú oblasť. V rámci KMC bol vytvorený expertný tím zodpovedný za odbornú koordináciu a supervíziu systémovej prevencie a intervencie na podporu obetí a poskytovania služieb v oblasti násilia páchaného na ženách a domáceho násilia. KMC zabezpečuje odbornú koordináciu aktivít prostredníctvom metodických usmernení pre poskytovanie služieb v oblasti primárnej prevencie ako i eliminácie násilia páchaného na ženách, vytvára podmienky pre multi-inštitucionálnu spoluprácu pomáhajúcich profesií a zabezpečuje systém vzdelávania týchto profesií. Projekt KMC nadväzuje na aktivity a výsledky národného projektu Prevencia a eliminácia násilia na ženách, v rámci ktorého boli vytvorené pracovné skupiny multi-inštitucionálnej spolupráce v ôsmich samosprávnych krajochoch.

Aktivity uskutočňované v rámci projektu KMC:

- vytvorenie KMC vrátane expertného tímu,
- koordinácia celoštátneho systému prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia,
- zabezpečenie analýzy platnej legislatívy v oblasti násilia páchaného na ženách a domáceho násilia a príprava nových legislatívnych opatrení a strategických materiálov,
- zabezpečenie systému vzdelávania pomáhajúcich profesií vrátane vysokoškolských kurzov a celoživotného vzdelávania na základe skúseností z Nórska,
- vypracovanie metodických usmernení a štandardov pre poskytovanie služieb v spolupráci s partnerom z Nórska a vytvorenie podmienok a systému akreditácie špecifických služieb,
- zabezpečenie systémového vzdelávania v rámci existujúcich vzdelávacích inštitúcií ako aj vytvorením lektorského tímu pre celoživotné vzdelávanie;
- zabezpečenie systému primárnej prevencie, vrátane koordinácie vzdelávacích a osvetových aktivít
- koordinácia celonárodnej mediálnej kampane k problematike násilia na ženách,
- zabezpečiť analýzu a vyhodnotenie existujúceho systému štatistického výkazníctva s cieľom identifikovať medzery a nedostatky, zdokonaľiť a doplniť systém evidencie za všetky relevantné oblasti,
- vytvoriť systém súhrnného spracovania štatistických údajov a zabezpečiť pravidelné publikovanie štatistických údajov o násilí páchanom na ženách,
- realizácie rôznych typov výskumov v oblasti násilia na ženách a domáceho násilia, vrátane výskumov zameraných na ženy s kumuláciou znevýhodnení,
- adaptovať na podmienky SR súbor spoločných indikátorov EÚ na monitorovanie zavádzania a uskutočňovania politík a aktivít zameraných na elimináciu násilia páchaného na ženách,

Všetky vypracované metodiky a analýzy vychádzajú z aktualizácie existujúcich informácií a výstupov získaných z verejných zdrojov a sú realizované v spolupráci s partnermi z Nórska a Rady Európy, ako aj zo skúseností ostatných krajín EÚ.

V marci 2015 bola začatá realizácia projektu a následne predstavený projekt na otvárací konferencii ako aj na osobitných stretnutiach so zainteresovanými inštitúciami a subjektmi, vrátane MVO. V apríli KMC absolvovalo stretnutia a nadviazali spoluprácu s Justičnou akadémiou a Policajnou akadémiou ako smerodajnými inštitúciami v oblasti vzdelávania polície a právnických profesií - prokuratúry a súdov, ako aj vzdelávania v oblasti znaleckej činnosti. Z iniciatívy ministra práce sociálnych vecí a rodiny zodpovedné rezorty a inštitúcie nominovali osoby, ktoré ich zastupujú pri realizácii projektu. V spolupráci s ORRRP MPSVR SR sa zrealizovali pracovné stretnutia, na ktorých sa vytýčili ciele vzájomnej spolupráce s Metodicko-pedagogickým centrom a Štátnym pedagogickým ústavom.

Realizácia projektových aktivít bola do decembra 2015 vo významnej miere ovplyvnená realizáciou národných projektov v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách, v ktorých tímy zložené z odborníkov zo špecializovaných MVO pracovali na výskumoch, vzdelávaní pomáhajúcich profesií, metodikách a štandardoch, ktorých obsah sa v rámcovom vymedzení prelínal s činnosťou a výstupmi KMC. Národné projekty a projekt KMC mali na seba nadväzovať a výstupy z národných projektov mali predstavovať základ práce KMC. Tímy národných projektov finalizovali výstupy postupne až do decembra 2015 a tak k oboznámeniu sa s materiálmi a obsahom výstupov došlo oveľa neskôr ako sa predpokladalo.

Od roku 2018 je činnosť KMC súčasťou Národného projektu Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie (ďalej len „PERD“) OP ĽZ NP 2018/4.1.2/01. Poslaním KMC je v súlade s týmto NAP vytvoriť, implementovať a koordinovať komplexnú celoštátnu politiku pre danú oblasť. V rámci KMC bol vytvorený expertný tím zodpovedný za odbornú koordináciu a supervíziu systémovej prevencie a intervencie na podporu obetí a poskytovania služieb v oblasti násilia páchaného na ženách a domáceho násilia. KMC zabezpečuje odbornú koordináciu aktivít prostredníctvom metodických usmernení pre poskytovanie služieb v oblasti primárnej prevencie ako i eliminácie násilia páchaného na ženách, vytvára podmienky pre multi-inštitucionálnu spoluprácu pomáhajúcich profesií a zabezpečuje systém vzdelávania týchto profesií. V roku 2018 bolo KMC premenované na **Koordinačno-metodické centrum pre prevenciu násilia na ženách** (ďalej len „KMC“).⁴

Úloha č. 5: „Odporúčanie vypracovať a aplikovať v praxi regionálne akčné plány (RAP) na prevenciu a elimináciu násilia na ženách“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
Samosprávne kraje a obce, resp. mestá v spolupráci s MVO	Počet akčných plánov, počet oblastí, priorít a opatrení	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019: Úloha priebežne plnená	2 RAP v platnosti NSK – od 2020 POSK – od 2020 TTSK – od 2020	

Bratislavský samosprávny kraj inicioval ešte v roku 2010 vytvorenie pracovnej skupiny zloženej zo všetkých sociálnych aktérov pôsobiach v regióne, ktorých sa problematika násilia priamo alebo nepriamo dotýka. Spoluprácu v pracovnej skupine prijali zástupcovia štátnej správy, verejnej správy a mimovládne organizácie. Gestorom pracovnej skupiny bol BSK. Členovia pracovnej skupiny vytvorili multiinštitucionálny systém pomoci. Pracovná skupina vypracovala Regionálny akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách pre Bratislavský kraj na roky 2014-2016 (ďalej len „RAP BSK“). Základné ciele RAP BSK sú zabezpečiť rýchlu a efektívnu pomoc všetkým ženám, ktoré sú vystavené násiliu alebo hrozbe násilia, a to s ohľadom na špecifické potreby, ktoré z ich situácie vyplývajú, zabezpečiť citlivé vzdelávanie všetkých pomáhajúcich profesií a zainteresovaných subjektov v oblasti prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách, predchádzať vzniku násilia a akejkoľvek situácie, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násilia, vytvoriť dostatočnú poznatkovú bázu o rôznych aspektoch násilia páchaného na ženách.

RAP BSK na roky 2014 – 2016 bol realizovaný v troch základných pilieroch zameraných na oblasť primárnej, sekundárnej a terciárnej prevencie.

V prvej časti bol RAP BSK zameraný na oblasť primárnej prevencie. Úlohy boli v záujme naplňovania cieľov nasmerované na oblasť publikačnej a informačnej činnosti, ktorá pozostávala z 13 aktivít, v oblasti vzdelávania s 3 aktivitami zameranými na vzdelávanie sociálnych pracovníkov, odborníkov

⁴ Viac na <https://www.zastavmenasilie.gov.sk/projekt-kmc-z-esf/>

pracujúcich v profesiách pomáhajúcim ženám a realizácie preventívnych aktivít formou besied a prednášok. Treťou súčasťou v oblasti primárnej prevencie RAP BSK bola realizácia odborného terapeutického programu, ktorý bol zameraný na deti žijúce s matkami v krízovom centre. Program bol zameraný na zlepšenie integrácie detí, ktoré zažili domáce násilie a iné znevýhodnené prostredie.

V druhej časti bol RAP BSK zameraný na oblasť sekundárnej prevencie. Členovia pracovnej skupiny aktivity smerovali na sieťovanie organizácií a jednotlivcov, na dostupnosti odbornej pomoci prostredníctvom špecializovaných, odborných terapeutických a poradenských subjektov a na poskytovaní bezplatného sociálneho a psychologického poradenstva ženám, na ktorých je páchané násilie. Druhá oblasť realizácie RAP BSK pozostávala z 9 vytýčených aktivít.

Tretia časť realizácie RAP BSK v oblasti terciárnej prevencie pozostávala z 8 aktivít, zameraných na zriadenie zariadení núdzového bývania, poskytovanie ubytovania ženám, na ktorých je páchané násilie a ich deťom, poskytovanie utajovaného bývania a zriadenie bezpečného ženského domu.

RAP BSK na roky 2018 – 2020 nadväzuje na ciele a opatrenia predošlých regionálnych akčných plánov a pri ich tvorbe vychádzal zo zásad zachovania základných ľudských práv a slobôd pre ženy a deti, zásad individuálneho prístupu k ženám zažívajúcim násilie, rešpektovanie potrieb bez ohľadu na podmienky, v ktorých sa obeť nachádza, zásad neakceptovateľnosti akejkoľvek formy násillia a nulovej tolerancie voči násilliu, zásad dostupnosti informácií ako základného predpokladu prístupu k pomoci a službám a zásad koordinácie a spolupráce zainteresovaných organizácií.

RAP BSK na roky 2018-2020 realizuje opatrenia a úlohy v 5 oblastiach, ktoré pracovná skupina pomenovala ako prioritné v oblasti prevencie a eliminácie násillia páchaného na ženách v regióne BSK:

Prvá oblasť je zameraná na zabezpečenie informovanosti a vzdelávania laickej verejnosti v oblasti násillia páchaného na ženách. Pozostáva z 12 aktivít, ktorých prínosom je informovanosť laickej verejnosti v oblasti rozpoznávania prejavov násillia páchaného na ženách a vlastná identifikácia žien, na ktorých je páchané násilie. Informovanosť laickej verejnosti v tejto téme je tiež dôležitým nástrojom s potenciálom nasmerovať ženy zažívajúce násilie na zdroje odbornej pomoci.

Druhá oblasť s celkovo 14 aktivitami slúži na zdieľanie poznatkov, informácií a analýz, na vzdelávanie zástupcov profesií, ktorí participujú na intervenciách v prospech žien, na ktorých je páchané násilie.

Pracovná skupina RAP BSK sa v tretej oblasti zamerala na rozvoj siete subjektov a inštitúcií poskytujúcich odborné poradenstvo ženám, na ktorých je páchané násilie. Odborné poradenstvo (sociálne, psychologické a právne) je jednou zo základnej súčasti poskytovanej pomoci a podpory ženám, na ktorých je páchané násilie. Tretia oblasť RAP BSK obsahuje 9 aktivít, do ktorých sú zahrnuté okrem poskytovania sociálneho, psychologického a právneho poradenstva vrátane špecializovaného trestnoprávneho poradenstva aj advokácia ženám a sprevádzanie osobitným skupinám žien, na ktorých je páchané násilie (ženy so zdravotným postihnutím, ženy z vylúčených komunít).

Nevyhnutnou súčasťou odbornej pomoci pre ženy, na ktorých je páchané násilie je aj dostupná sieť služieb krízovej intervencie. RAP BSK sa v tejto oblasti zamerala na rozvoj siete už existujúcich služieb, medzi ktoré patrí ambulantné a dištančné poradenstvo v krízovej situácii a utajené ubytovanie spojené so sociálnou a psychologickou podporou. Štvrtá oblasť RAP BSK pozostáva z 9 aktivít.

Poslednou, piatou oblasťou RAP BSK, ktorej súčasťou je 6 aktivít sa pracovná skupina zamerala na proces reintegrácie žien ako dôležitej fázy životov žien po traumatickej skúsenosti s násillím. Odborná pomoc a podpora v tomto smere sa preto zameriava na stabilizáciu finančnej, majetkovej a bytovej situácie, kariérneho poradenstva, právneho poradenstva v oblasti uplatnenia práv obetí trestných činov, prípadne dlhodobej odbornej a svojpomocnej psychologickej podpory pre ženy, na ktorých bolo páchané násilie.

Košický samosprávny kraj vypracoval v roku 2015 strategický dokument v oblasti sociálnych služieb *Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2016 –2020*, v rámci ktorého venoval aj samostatnú kapitolu téme domáceho násillia. V akčnom pláne k tomuto dokumentu je definovaná ako jedna z priorít: Skvalitňovať a rozširovať ponuku sociálnych služieb zameraných na prevenciu a elimináciu domáceho násillia. Jej hlavným definovaným cieľom je vytvárať služby zamerané na podporu žien a detí zažívajúcich násillie so zohľadňovaním ich špecifických a diverzifikovaných potrieb. Predmetný akčný plán sa vyhodnocoval každoročne.

Nitriansky samosprávny kraj

V septembri 2019 vznikla v rámci projektu PERD v NSK pracovná skupina zložená z odborníkov zaoberajúcimi sa prevenciou a elimináciou násillia páchaného na ženách. V júni 2020 bola finálna verzia predložená Inštitútu pre výskum práce a rodiny, v októbri 2020 bude návrh RAP-u predložený na schválenie Zastupiteľstvu Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Hlavným cieľom RAP-u je zníženie miery násillia páchaného na ženách v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Čiastkové ciele zahŕňajú súbor opatrení, úloh a aktivít, ktoré budú zapojené organizácie a inštitúcie realizovať v rámci implementácie RAP NSK na roky 2020-2022:

- 1) zvýšenie miery informovanosti a vzdelávania laickej verejnosti v oblasti násillia páchaného na ženách (zahŕňa 14 aktivít)
- 2) zvýšenie miery informovanosti a vzdelávania odbornej verejnosti v oblasti násillia páchaného na ženách (zahŕňa 10 aktivít)
- 3) zvýšenie miery informovanosti a prevencie potenciálnych rizikových skupín obetí násillia páchaného na ženách (zahŕňa 7 aktivít)
- 4) zvýšená miera aktívnej spolupráce siete subjektov a inštitúcií pôsobiach v oblasti krízovej intervencie pre ženy, na ktorých je páchané násillie (zahŕňa 8 aktivít)
- 5) zvýšenie podpory a rozvoja odborných služieb a poradenstva v existujúcich subjektoch a inštitúciách, podpora reintegrácie žien, na ktorých bolo páchané násillie (zahŕňa 4 aktivity)
- 6) poskytovanie odborného poradenstva obetiam násillia v zmysle platnej legislatívy (zahŕňa 10 aktivít)

Prešovský samosprávny kraj v roku 2019 nominoval jedného zamestnanca do pracovnej skupiny Partnerstva multiinštitucionálnej spolupráce zloženej z viacerých aktérov inštitúcií pôsobiach v regióne, ktorých sa problematika násillia priamo resp. nepriamo dotýka. Pracovná skupina bola zostavená v rámci projektu PERD Inštitútu pre výskum práce a rodiny. Členovia pracovnej skupiny vytvorili multiinštitucionálny systém pomoci a pripravujú spoločný materiál „Regionálny akčný plán pre prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2020 -2023 (RAP PSK), ktorý bude do konca roka predložený na schválenie Zastupiteľstvu Prešovského samosprávneho kraja. V rámci Prešovského kraja je Partnerstvo multiinštitucionálnej spolupráce ústrednou skupinou, ktorá podporuje právo žien a detí na život bez násillia a ich právo na ochranu, pomoc a podporu. Zároveň svojím pôsobením presadzuje nulovú toleranciu násillia páchaného na ženách v párových vzťahoch. Na základe aktuálnej situácie a na základe výsledkov SWOT analýzy boli identifikované tri prioritné oblasti pre riešenie problematiky násillia páchaného na ženách a deťoch a v ich rámci viacero cieľov. Prioritnými oblasťami sú bezpečie, posilnenie a spoločenská zmena ako predpoklad prekonávania sociálnej izolácie.

Trenčiansky samosprávny kraj

Z dôvodu skvalitňovania a zefektívnenia práce v oblasti násillia páchaného na ženách sa s podporou KMC, v rámci Národného projektu PERD začala vytvárať v Trenčianskom kraji pracovná skupina – partnerstvo multiinštitucionálnej spolupráce (ďalej len „PMIS“), ktorá sa od svojho vzniku v druhej polovici roka 2019 stretla 2x so zástupkyňami zainteresovaných inštitúcií (TSK, LUNA,n.o., Mesto Trenčín). PMIS malo v roku 2019 okrem koordinátorky len jednu kmeňovú členku - zástupkyňu Mesta Trenčín. V roku 2020 bol tím rozšírený o zástupkyne ďalších inštitúcií. Okrem kmeňových členiek PMIS nadviazalo spoluprácu aj so zástupcom TSK a Okresnou prokuratúrou Trenčín. Jednou z

klúčových aktivít PMIS je tvorba RAP-u. Jeho tvorkyne/tvorcovia budú vychádzať z potrieb žien a ich detí, z odbornej literatúry, platnej legislatívy, dostupných európskych a národných politických strategických dokumentov a v neposlednom rade zo svojich skúsenosti z praxe. Dôležitým aspektom pre tvorbu RAP-u bude tiež aktuálna situácia v Trenčianskom kraji v kontexte potrieb inštitúcií, ako aj iných aktérov a aktérok, ktorých sa dotýka téma násilia.

Trnavský samosprávny kraj sa v spolupráci s Inštitútom pre výskum práce a rodiny podieľal na vypracovaní *Manuálu multiinštitucionálnej spolupráce v prípadoch násilia páchaného na ženách*. V rámci Národného projektu PERD bola v roku 2019 vytvorená pracovná skupina, ktorá sa skladá z odborníkov a odborníkov pôsobiach v oblasti boja proti násiliu páchaného na ženách, ktorí pôsobia v rámci TTSK. Regionálny akčný plán TTSK na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2020-2022 bude výsledkom a nástrojom práce pracovnej skupiny, ktorú tvoria zástupcovia relevantných subjektov štátnej správy, verejnej správy, samosprávy a mimovládneho sektora.

Žilinský samosprávny kraj zabezpečuje a vytvára podmienky na znižovanie a eliminovanie násilia páchaného na ženách. ŽSK spolupracuje a finančne podporuje aj neverejných poskytovateľov sociálnych služieb krízovej intervencie, ktorí sú zameraní aj na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách. Cieľom v oblasti prevencie je predchádzať vzniku násilia a akejkolvek situácie, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násilia. Efektívna prevencia násilia páchaného na ženách je založená na zvyšovaní podvedomia spoločnosti o závažnosti a negatívnych dôsledkoch násilia páchaného na ženách a propagácii nulovej tolerance voči násiliu.

Žilinský samosprávny kraj nevypracoval regionálne akčné plány na prevenciu a elimináciu násilia na ženách, nakoľko pracoval na vypracovaní strategického dokumentu – *Koncepcia rozvoja sociálnych služieb Žilinského samosprávneho kraja na roky 2019 – 2023*, v ktorom sa zoberá aj prevenciou a elimináciou násilia páchaného na ženách.

Žilinský samosprávny kraj vypracoval Návrh Koncepcie rozvoja sociálnych služieb Žilinského samosprávneho kraja na roky 2019 – 2023, ktorý bol predložený na verejnú diskusiu. Následne bol návrh Koncepcie rozvoja sociálnych služieb Žilinského samosprávneho kraja na roky 2019 – 2023 schválený uznesením č. 23/14 Zastupiteľstva Žilinského samosprávneho kraja zo dňa 16. septembra 2019.

Úloha č. 6: „Vypracovať právny a odborný rámec zriaďovania a fungovania siete intervenčných tímov.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR v rámci KMC v spolupráci s ÚPSVR, MV SR, MS SR, MZ SR a VÚC	Vypracovaný rámec	31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	-	
Úloha priebežne plnená		

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci Národného projektu *Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách* podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, vytvorilo 8 krajských skupín multiinštitucionálnej spolupráce zložených zo zástupkýň/cov relevantných inštitúcií, prevažne za koordinácie zástupkýň z relevantných špecializovaných mimovládnych organizácií. Výsledkom činnosti regionálnych pracovných skupín v rámci multiinštitucionálnej spolupráce je analytický materiál *Multiinštitucionálna spolupráca na Slovensku ako nevyhnutný predpoklad účinnej pomoci ženám zažívajúcim násilie (Súčasný stav a odporúčania)*.

KMC

V roku 2019 bol pre KMC spracovaný východiskový dokument, zameraný na analýzu a zhodnotenie možností systematizácie krízovej intervencie na regionálnej úrovni v prípadoch násilia na ženách s vysokým rizikom nebezpečenstva ohrozenia života. Východiskový dokument obsahuje dve časti:

1. Východisková analýza postupov krízovej intervencie v prípadoch násilia na ženách resp. domáceho násilia na základe príkladov zo zahraničnej praxe (napr. Intervenčné tímy v Českej republike),
2. Zhodnotenie legislatívnych predpokladov a identifikácia prekážok pre zavedenie intervenčných tímov v Slovenskej republike podľa analyzovaných vzorov.

Ministerstvo zdravotníctva SR ako spolupracujúci subjekt úzko spolupracovalo v ostávajúcom období pri zlepšovaní úrovne spolupráce a vedomostí o adekvátnych nástrojoch pomoci obetiam násilia a rozširovaní informácií o možnostiach pomoci – poskytovanie zdravotnej starostlivosti, v prípadoch násilia páchaného na ženách.

Bratislavský samosprávny kraj uviedol, že RAP BSK na roky 2018-2020 má danú úlohu uvedenú vo svojej tretej časti, venujúcej sa rozvoju siete subjektov a inštitúcií poskytujúcich odborné poradenstvo ženám, na ktorých je páchané násilie. Za aktivitu zodpovedá KMC, ktoré má vypracovať metodický materiál - právny a odborný rámec pre zriadenie a fungovanie intervenčných tímov, v časovom horizonte v roku 2020.

Banskobystrický samosprávny kraj uviedol, že v rokoch 2014 – 2019 neparticipoval na príprave právneho a odborného rámca ani nebolo súčasťou zriaďovania a fungovania siete intervenčných tímov. Na splnenie tejto úlohy nie je na národnej úrovni vytvorený dostatočný legislatívny a metodický rámec, v rámci ktorého by bolo možné túto úlohu plniť.

Košický samosprávny kraj bol iniciátorom vytvorenia odborného rámca pre danú problematiku. Vytvorila sa spoločná krajská platforma pod vedením OZ Fenestra zastrešujúca štátne a verejné inštitúcie, neziskové organizácie a subjekty realizujúce pomoc a podporu v danej oblasti. Stretávanie sa realizovalo na štvrtročnej báze.

Trenčiansky samosprávny kraj sa zapojil v rámci roka 2015 do multiinštitucionálnej spolupráce v prípadoch násilia páchaného na ženách v rámci NP Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách. Na úrovni kraja naďalej spolupráca s jednotlivými inštitúciami pretrváva vzhľadom na potreby danej cieľovej skupiny. (viď odpoveď v bode 1 – úloha č. 5).

Trnavský samosprávny kraj sa v roku 2015 zapojil do multiinštitucionálnej spolupráce v prípadoch násilia páchaného na ženách v rámci Národného projektu Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách.

Úloha č. 7: „Novelizovať ustanovenie § 27a zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, a predĺžiť súčasnú 48-hodinovú lehotu na vykázanie násilnej osoby zo spoločného obydlia na dlhšiu adekvátnu lehotu“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Novelizovaný zákon	31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	áno	
Úloha splnená		

MV SR - Prezídium Policajného zboru v spolupráci s MPSVR SR pripravilo a predložila predmetnú novelu. 13. Novembra 2015 bola v NR SR schválená novela zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, kde došlo k **predĺženiu lehoty vykázaní násilnej osoby zo spoločného obydlia** z predošlých 48 hod na 10 dní, pričom vykázanie násilnej osoby obsahuje aj zákaz priblíženia k ohrozenej osobe na 10 metrov. Vykázanie zo spoločného obydlia má personálnu aj teritoriálnu pôsobnosť.

Predmetná legislatívna zmena bola iniciovaná v záujme zabezpečenia účinnejšej ochrany ohrozených osôb pred domácim násilím vytvorením dostatočného časového priestoru pre ohrozenú osobu na zorientovanie sa v situácii bez nátlaku násilníka a vyhľadanie odbornej pomoci.

Úloha č. 8: „Vytvoriť legislatívne podmienky pre zavedenie povinnosti povinných programov pre páchatelov násilia na ženách a realizovať programy“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci s MS SR a MV SR	Vypracované štandardy a metodiky	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	áno	
Úloha čiastočne splnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V novembri 2015 sa uskutočnili stretnutia s expertkami a expertmi v problematike programov pre páchatelov násilia na ženách. Výstupom stretnutí bolo nadviazanie spolupráce v rámci vypracovania *Štandardov a postupov zavedenia sociálno-intervenčných programov pre páchatelov násilia na ženách*, ktoré budú obsahovať odporúčania najmä pre prax súdov ohľadom možnosti udeľovania ochranných opatrení páchatelom násilia páchaného na ženách a domáceho násilia v prípadoch podmieneného odsúdenia na trest odňatia slobody alebo v prípade podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody v týchto prípadoch.

V roku 2017 vydalo KMC *Štandardy a postupy zavedenia sociálno-intervenčných programov pre páchatelov násilia na ženách*, ktorý okrem iného navrhuje systém fungovania takýchto programov a analyzuje potrebné kroky na ich zavedenie a udržateľnosť. V tom istom roku bola publikovaná aj *Metodika práce s páchatelmi násilia na ženách v penitenciárnej starostlivosti*.

Úloha č. 9: „V rámci SKPRES zabezpečiť propagáciu a prenos dobrej praxe o oblasti riešenia problematiky násilia na ženách“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR	Počet podujatí a výstupov	II. polrok 2016
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	Vid' nižšie	
Úloha čiastočne splnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Rezort práce stanovil podporu rovnosti zaobchádzania a rovnosti príležitostí ako jednu zo špecifických oblastí, ktorej sa počas predsedníctva venovalo. SR počas predsedníctva v Rade EÚ úspešne viedla rokovania na úrovni pracovnej skupiny *Working Party on Fundamental Rights, Citizens Rights and Free Movement of Persons (FREMP)* o pristúpení Európskej únie k *Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácnému násiliu a boja proti nemu* a pripravila pôdu pre následné predsedníctvo Maltý, kedy bol dohovor za EÚ podpísaný, a tým bol proces pristúpenia EÚ k dohovoru formálne zahájený. Zdieľanie dobrej praxe a výmena skúseností v oblasti riešenia problematiky násilia na ženách bolo zároveň súčasťou viacerých expertných seminárov a konferencií, na ktorých sa počas predsedníctva zúčastnili experti a expertky zo SR. Tematická konferencia MPSVR v rámci SK PRES sa venovala témam zosúladenia pracovného, rodinného a osobného života. Konferencia slúžila ako platforma pre členské štáty, EK a ďalších relevantných aktérov na výmenu príkladov dobrej praxe pri presadzovaní účinných politík, stratégií a postupov pri zosúladovaní pracovného, súkromného a rodinného života.⁵

⁵ Viac na <https://www.gender.gov.sk/konferencia-zosuladenie-pracovneho-a-sukromneho-zivota-v-meniacej-sa-spolocnosti/>

2. POSKYTOVANIE POMOCI A DOSTUPNÉ PODPORNÉ SLUŽBY

Operačný cieľ:

Zabezpečiť rýchlu, efektívnu a dostupnú pomoc všetkým ženám, ktoré sú vystavené násiliu alebo hrozbe násilia a to s ohľadom na špecifické potreby, ktoré z ich situácie vyplývajú.

Úloha č. 10: „Vytvoriť non-stop národnú bezplatnú poradenskú telefónnu linku zameranú na telefonickú krízovú intervenciu najmä pre ženy zažívajúce násilie a zabezpečiť jej trvalú udržateľnosť“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR	Zriadenie telefónnej linky	Vytvorenie linky do konca roku 2015 s hodnotením k 31.12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	áno	
Úloha splnená		

Inštitút pre výskum práce a rodiny

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie (ďalej ako „NLŽ“) bola zriadená v rámci národného projektu *Prevenencia a eliminácia násilia na ženách* podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Prijímateľom projektu bol Inštitút pre výskum práce a rodiny a odborným garantom ORRRP MPSVR SR. NLŽ bola zriadená v spolupráci s vybranými partnermi projektu - špecializovanými ženskými mimovládnyimi organizáciami a MPSVR SR. Plná prevádzka NLŽ začala 1. februára 2015.

Linka s telefónnym číslom **0800 212 212** pracuje v nepretržitom režime, je dôverná a poskytuje krízovú pomoc, priestor pre prvý kontakt a bezpečný rozhovor, asistenciu a delegovanie, ako aj informácie o problematike násilia na ženách. Cieľovou skupinou sú primárne ženy zažívajúce násilie, sekundárnou cieľovou skupinou sú osoby z okolia ženy.

Finančné zabezpečenie nepretržitej prevádzky NLŽ je v súčasnosti zabezpečené v rámci Národného projektu PERD OP IŽ NP 2018/4.1.2/01.

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie za rok 2019 prijala 2066 hovorov z celkového množstva 2527 prichádzajúcich hovorov, čo predstavuje 81,76 % zo všetkých prichádzajúcich hovorov na číslo 0800 212 212. Rozdiel medzi prichádzajúcimi hovormi a prijatými hovormi v celkovom počte 461 - predstavujúcich hovory, ktoré neboli presmerované na samotnú poradkyňu, a teda nebolo možné hovor zdvihnúť.⁶ Prevolaných bolo 273 hodín s priemernou dĺžkou jedného hovoru 6,25 minút.

Za rok 2019 je evidovaných 306 žien (nových klientok) zažívajúcich násilie (priemerne o 26 viac nových klientok mesačne), od ktorých bolo prijatých 710 hovorov, pričom ženy so skúsenosťou s násilím volali prevažne jeden alebo viackrát v závislosti od ich potrieb, miery identifikácie s násilím a poskytnutou intervenciou. Evidujeme tiež počet mužov zažívajúcich násilie, ktorí telefonovali na NLŽ, za rok 2019 ich bolo 16. V roku 2019 evidujeme 215 nových klientok a klientov (čiže tretích osôb) volajúcich v mene ženy zažívajúcej násilie.

Najčastejšou formou násilia, s ktorou sa volajúce ženy stretávajú, je **psychické násilie**, ktoré udávalo 74 % z celkového počtu volajúcich klientok. Druhou najčastejšou formou násilia identifikovanou u

⁶ Predmetné hovory z pohľadu Reportingového systému NLŽ predstavujú hovory, ktoré boli spadnuté v čakacej fronte, spadnuté v IVR strome, alebo spadnuté v čakacej fronte počas prvých 30 sekúnd trvania hovoru.

volajúcich žien je násilie **fyzické**. Takúto skúsenosť malo 161 volajúcich žien, čo predstavuje viac ako 53 % z celkového počtu volajúcich žien.

Tabuľka 3 Počet žien volajúcich na linku podľa jednotlivých druhov prítomného násillia

Formy násillia	Prítomné/identifikované násillie
Psychické násillie	226
Fyzické násillie	161
Sociálne násillie	25
Ekonomické násillie	47
Sexualizované násillie	21
Nebezpečné vyhrážanie	77
Nebezpečné prenasledovanie	12
Násillie po rozvode/rozchode	22

Zdroj: Správa o činnosti Národnej linky pre ženy zažívajúce násillie za rok 2019.

Úloha č. 11: „Zabezpečiť v súčinnosti so samosprávou a MVO pôsobiacimi v oblasti pomoci ženám vytvorenie minimálnej siete podporných zariadení pre ženy zažívajúce násillie (poradenské centrá a bezpečné ženské domy), ktoré budú spĺňať minimálne štandardy RE pre podporné služby“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR, VÚC a samosprávy	Počet poradenských centier pre ženy Počet miest v BŽD	Priebežne s hodnotením k 31.12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019: Úloha priebežne plnená	18 špecifických PC 128 špecifických RM 562 miest v BŽD	

Ku koncu roka 2019 bolo v SR 18 špecifických poradenských centier pre ženy zažívajúce násillie a 20 bezpečných ženských domov, v ktorých bolo celkovo 562 miest. **V porovnaní so Štandardami RE je to tretina odporúčaného počtu poradenských centier a 83 % odporúčaného počtu miest v BŽD.**

Tabuľka 4 Prehľad počtov BŽD a poradenských centier v SR

	Počet obyvateľov	Štandard pre špecifické zariadenia			Situácia - špecifické zariadenia*			Miera naplnenia dostupnosti podľa štandardu	
		BŽD - rodinné miesto**	BŽD - miesto/počet postelí	Poradenské centrá***	BŽD - rodinné miesto**	BŽD - miesto/počet postelí	Poradenské centrá	BŽD - miesto/počet postelí	Poradenské centrá
BA	650 838	33	81	6	25	54	4	66,38%	66,7%
TT	561 666	28	70	6		104	1	148,13%	16,7%
TN	587 364	29	73	6	29	73	1	99,43%	16,7%
NT	678 692	34	85	7	8	24	2	28,29%	28,6%
ZA	681 023	34	85	7		99	4	116,30%	57,1%
BB	649 788	32	81	6	34	84	1	103,42%	16,7%
KE	800 414	40	100	8	23	89	3	88,95%	37,5%
PO	822 946	41	103	8	9	35	2	34,02%	25,0%
SR	5 432 731	272	679	54	128	562	18	82,76%	33,3%

Zdroj: KMC IVPR

* Za špecifické zariadenie je v prípade poradenských centier zariadenie, ktoré poskytuje poradenské služby výlučne ženám zažívajúcim násillie alebo obetiam domáceho násillia, v prípade BŽD ide o zariadenie, ktoré poskytuje ubytovanie a služby výlučne ženám a ich deťom, pričom má ako jedinú alebo jednu z hlavných cieľových skupín uvedené ženy zažívajúce násillie. Nejde teda striktno o špecializované zariadenia naplňajúce štandardy RE.

** Rodinné miesto sa vypočítava ako žena plus priemerný počet detí na jednu ženu (úhrnná plodnosť), ktorá bola v roku 2017 1,5.

*** Poradenské centrum je zariadenie, ktoré poskytuje poradenské služby výlučne ženám zažívajúcim násillie alebo obetiam domáceho násillia

Úrad vlády SR ako správca programu SK09 z Nórskeho finančného mechanizmu (NFM)

ÚV SR v roku 2013 ako správca programu z Nórskeho finančného mechanizmu (NFM) vyhlásilo prvú výzvu na predkladanie projektov v rámci programu SK09, na ktorý bolo alokovaných celkovo 7 milión eur. Hlavný cieľ programu bol prevencia domáceho násillia a zmiernenie dopadov vzniknutých domácim násillím. Na základe implementácie projektov, bolo ku koncu roka 2015 vytvorených 26 nových rodinných miest v BŽD, pričom celkový počet po ukončení implementácie programu sa očakával na úrovni 179 rodinných miest. Výrazný prínos programu SK09 je v oblasti zriaďovania poradenských centier pre a domáce násillie, kde sa v roku 2015 ich počet už zdvojnásobil a ku koncu programu sa očakával takmer trojnásobok poradenských centier v rámci SR.

Program výrazne posunul SR bližšie k naplneniu minimálnych štandardov RE. Navyše BŽD a poradenské centrá boli podporené hlavne v regiónoch, kde bol najvypuklejší nedostatok takýchto služieb (napr. MyMamy v Prešove a Slniečko v Nitre). Je však potrebné poukázať na skutočnosť, že ani napriek tejto výraznej pomoci projektových grantov z NFM, SR dodnes nespĺňa kapacity odporúčané v štandardoch Rady Európy.

Tabuľka 5 Prehľad prijímateľov podpory z programu SK09 – bezpečné ženské domy

Projekt / Prijímateľ
DGV01002 MyMamy, Prešov
DGV01003 Centrum Slniečko, n.o., Nitra
DGV01004 Domov – Dúha (Bratislavský samosprávny kraj, Brána do života)
DGV03001 Občianske združenie Brieždenie, Kláštor pod Znievom
DGV03002 LUNA n.o. Trenčín
DGV03003 Stredisko Evanjelickej DIAKONIE Veľký Slavkov

Zdroj: Úrad vlády SR archív

Tabuľka 6 Prehľad prijímateľov podpory z programu SK09 – nové poradenské centrá

Projekt / Prijímateľ
DGV01005 PROGRESFEM
DGV01006 OZ HANA
DGV01007 Aliancia žien – cesta späť
DGV01011 Alianca žien Slovenska
DGV01009 Women Institute Slovakia o.z.
DGV03006 Centrum sociálnych služieb KA Krupina
DGV03007 Centrum sociálnych služieb ANIMA Liptovský Mikuláš
DGV03008 Budúcnosť n.o. Nitra
DGV03009 Únia materských centier Bratislava
DGV03010 Nádej Partizánske
DGV03011 Pomoc obetiam násillia

Zdroj: Úrad vlády SR archív

Tabuľka 7 Prehľad prijímateľov podpory z programu SK09 – existujúce poradenské centrá

Projekt
DGV02001 Košický samosprávny kraj
DGV02002 MyMamy o.z.
DGV01012 Pomoc ohrozeným deťom
DGV02004 Slovenský Červený kríž, Trebišov
DGV02005 Aliancia žien Slovenska
DGV02006 OZ Prima

Zdroj: Úrad vlády SR archív

Celý zoznam podporených projektov môžete nájsť na archívnej stránke Grantov EHP a Nórska ÚV SR.⁷

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci v rámci národného projektu *Prevencia a eliminácia násilia na ženách* podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, podporilo 9 partnerských organizácií so skúsenosťou s poskytovaním pomoci ženám zažívajúcimi násilie. Išlo o priamu podporu odborných kapacít organizácií Aliancia žien Slovenska - Bratislava, Náruč Žilina/Čadca, Centrum Slniečko – Nitra, Unicef – Bratislava, MyMamy – Prešov, Fenestra- Košice, Žena v tiesni – Martin, Centrum nádej – Bratislava, Pomoc rodine – Michalovce. Celkovo bolo u partnerov podporených 26 odborných pracovníčok a pracovníkov (psychologičky, sociálne pracovníčky, supervízorky a pod.). U vybraných partnerov boli zavedené nové druhy pomoci (napr. vyhľadávanie žien so skúsenosťou s násilím). Celkovo bola počas projektu poskytnutá pomoc a podpora 1 895 ženám so skúsenosťou s násilím (vrátenie žien z MRK) a realizovaných 10 pracovných stretnutí s partnermi v sídlach ich organizácií za účelom sieťovania a výmeny *know-how*. Priamou podporou organizácií projekt prispel s ich stabilizácií a vytváraní tak minimálnej siete podporných zariadení pre ženy zažívajúce násilie.

Bratislavský samosprávny kraj

BSK ako partner zapojený v rámci programu SK09 spolufinancovaného z Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu SR poskytol na zriadenie bezpečného ženského domu budovu občianskemu združeniu DOMOV – DÚHA. Do projektu bolo zapojené aj Občianske združenie Brána do života, ktoré od augusta 2014 poskytovalo služby v Bezpečnom ženskom dome s bezbariérovým prístupom. Celkový počet miest v zariadeniach núdzového bývania s charakterom bezpečných ženských domov na území Bratislavského samosprávneho kraja je 18 rodinných miest.

V zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 448/2008 Z. z.“ alebo „zákon o sociálnych službách“) v roku 2016 poskytol Bratislavský samosprávny kraj finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby v zariadení núdzového bývania občianskemu združeniu DOMOV – DÚHA vo výške 34.290,25 €, Občianskemu združeniu Brána do života vo výške 57.701,55 € a Domovskému vzdelávaciemu centru, n.o. vo výške 1.779,78 €.

V roku 2017 v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. poskytol Bratislavský samosprávny kraj finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby v zariadení núdzového bývania občianskemu združeniu DOMOV – DÚHA vo výške 56.805,29 € a Občianskemu združeniu Brána do života vo výške 80.216,64 €.

V roku 2018 v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. poskytol Bratislavský samosprávny kraj finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby v zariadení núdzového bývania občianskemu združeniu DOMOV – DÚHA vo výške 59.148,72 € a Občianskemu združeniu Brána do života vo výške 121.046,77 €.

V roku 2019 v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. poskytol Bratislavský samosprávny kraj finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby v zariadení núdzového bývania občianskemu združeniu DOMOV – DÚHA na zariadenie núdzového bývania vo výške 72.728,87 € a Občianskemu združeniu Brána do života vo výške 162.553,22 €.

V roku 2015 v rámci **Banskobystrického kraja** pribudlo 1 centrum pre poskytovanie základného sociálneho poradenstva so zameraním na psychicky a fyzicky týrané ženy v Banskej Štiavnici. Z hľadiska cieľovej skupiny sa bezpečným ženským domom najviac približuje sociálna služba zariadenie núdzového bývania alebo útulok pre ženy alebo pre rodičov s deťmi. V BBSK je v súčasnosti táto

⁷ Viac na: <https://www.archiv.eeagrants.sk/55-sk/domace-nasilie/>

služba poskytovaná v štyroch okresoch v celkovej kapacite 84 miest. V okrese Banská Bystrica 3, v okrese Lučenec 2, v okrese Rimavská Sobota 1 a v okrese Krupina 1.

Košický samosprávny kraj uviedol, že keďže daná problematika je veľmi vážna a domáce násilie sa viditeľne stupňuje aj v našom kraji, vytvorili sme podmienky pre fungovanie minimálnej poradenskej siete. Túto tvoria pre oblasť Košíc OZ Fenestra, pre oblasť Spišskej Novej Vsi OZ Hana a pre oblasť Michaloviec OZ Pomoc rodine.

Nitriansky samosprávny kraj

V NSK bolo do konca roka 2018 zriadené Krízové stredisko „SOS“ Hurbanovo. Vykonávalo opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre 28 detí v krízovom stredisku a 6 miest bolo určených pre matky s deťmi v zariadení núdzového bývania. Poskytovalo tiež poradenstvo pre ženy, na ktorých bolo páchané násilie. Po zmene legislatívy ku dňu 31.12.2018 krízové stredisko ukončilo svoju činnosť.

Centrum Slniečko, n.o. Nitra je akreditovaný subjekt zameraný na problematikou týraných, sexuálne zneužívaných detí a obetí domáceho násillia. Od roku 2015 organizácia poskytuje sociálne služby v zariadení núdzového bývania s kapacitou 17 miest, alebo 6 miest pre rodiny. Poskytuje tiež špecializované poradenstvo a služby v útulku pre 7 obetí domáceho násillia. V NSK v rokoch 2016 – 2019 poskytovalo sociálne služby v zariadeniach v zmysle zákona 448/2008 Z. z., opatrenia SPODaSK v kontexte zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon 305/2005 Z. z.“), opatrenia v rámci ambulantnej a terénnej formy v zmysle zákona 305/2005 Z. z. a právne, sociálne a psychologické poradenstvo obetiam domáceho násillia. Do činnosti organizácie patrí aj realizácia množstva prednášok, seminárov, workshopov a konferencií.

Novelizáciou zákona 305/2005 Z.z, ktorou sa špecificky upravilo poskytovanie opatrení deťom a ženám, obetiam domáceho násillia, sa k 1.1.2019 krízové stredisko pre obe domáceho násillia stalo špecializovaným Centrom pre deti a rodiny so zameraním na týrané, sexuálne zneužívané deti. Touto zmenou zákona a pretransformovaním sa krízového strediska, ktoré bolo určené matkám s deťmi – obetiam domáceho násillia, sa znížila kapacita miest v NSK v špecializovaných zariadeniach o 12 miest.

Poradňa pre obe je od 11.5.2018 akreditovaným pracoviskom s pôsobnosťou pre okresy Nitra a Šaľa. Klientkami Poradne sú najmä ženy, obe násillia, obe domáceho a sexuálneho násillia a matky s deťmi, ktoré boli obeťami domáceho násillia, alebo u ktorých je závažné podozrenie, že došlo k domácemu násilliu. Poradňa poskytuje sociálne poradenstvo, psychologické poradenstvo, právnu pomoc a zastupovanie pre dospelé klientky ale aj deti a krízovú intervenciu.

Bezpečný ženský dom je zariadenie sociálnych služieb určené pre matky s deťmi a ženy, ktoré sa stali obeťami násillia⁸. Bezpečný ženský dom je prevádzkovaný v zmysle minimálnych štandardov Rady Európy a zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Súčasťou služieb poskytovaných BŽD je telefonická krízová linka 0905 511 512, ktorá funguje počas pracovných dní od 7:00 do 18:00 hod. Deťom a ženám poskytuje krízovú intervenciu, sociálne a špecializované sociálne poradenstvo, právne, psychologické poradenstvo a sprevádzanie, ale aj výchovnú a špeciálnopedagogickú starostlivosť o deti žien zažívajúcich násillie, psychologické poradenstvo pre deti.

Útulok Bezpečný dom je určený pre ženy a matky s deťmi, ktoré prešli krízovou intervenciou. Výnimočnosť spočíva v možnosti postupného návratu do bežného života. Sociálne služby v Bezpečnom dome sú poskytované podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Kapacita zariadenia je 7 lôžok.⁹

⁸ Zariadenie s názvom „Bezpečný ženský dom“ je zariadením núdzového bývania podľa §29 zákona o sociálnych službách.

⁹ Zariadenie s názvom „Bezpečný dom“ je zariadením útulku podľa §26 zákona o sociálnych službách.

Centrum pre deti a rodiny (CpDaR): špecializované pobytové zariadenie zamerané na komplexnú pomoc týraným a sexuálne zneužívaným deťom a deťom, u ktorých je závažné podozrenie, že boli týrané alebo sexuálne zneužívané komplexnú starostlivosť na základe špecializovaného programu. V CpDaR sa vykonáva: sociálna práca, psychologická pomoc a starostlivosť, špeciálno-pedagogická starostlivosť, diagnostika a ďalšie odborné činnosti.

Intervenčné centrum: je súčasťou CpDaR, ide o komplexné špecializované zariadenie, zamerané na vykonávanie opatrení ambulantnou a terénnou formou na ochranu detí ohrozených syndrómom CAN a na pomoc rodinám v kríze. Poskytuje bezplatné sociálne, psychologické a právne poradenstvo, multidisciplinárne poradenstvo a diagnostiku syndrómom CAN. Vo odbornej intervencii využíva prvky podporných terapií (arteterapia, egroterapia, muzikoterapia...)

Organizácia Budúcnosť n.o. od 20.07.2015 do 30.04.2017 realizovala projekt s názvom „Poradenské centrum pre osoby ohrozené násilím špecificky zamerané na násilie v kontexte závislostí“, ktorý vznikol v rámci programu SK09. Počas tohto obdobia organizácia spolupracovala s organizáciou Združenie STORM a zaevidovali 131 klientok. Po ukončení projektu do konca roka zaevidovali ďalších 39 klientok. V činnosti obe organizácie pokračovali aj v rokoch 2018 a 2019.

Prešovský samosprávny kraj v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z kladie dôraz na dostatočný počet a kvalitu služieb poskytovaných ženám, ktoré sa stali obeťami násillia. Rovnako sa kladie dôraz na dostupnosť a financovanie uvedených služieb. V záujme stabilného skvalitňovania poskytovania pomoci ženám spolupracuje aj s akreditovanými subjektmi a mimovládnyimi organizáciami. Ide o neverejných poskytovateľov, s ktorými sa každoročne uzatvára zmluva a ktorým sa poskytuje finančný príspevok. V zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja sa poskytuje sociálna služba v Zariadení núdzového bývania prostredníctvom jedného verejného poskytovateľa, dvoch neverejných poskytovateľov a prostredníctvom samosprávy. Ide o tieto subjekty:

- verejní poskytovatelia
 - ZNB LILA Humenné-Podskalka, s kapacitou 3 miest
- neverejní poskytovatelia
 - ZNB Dom Márie Magdalény, IKV Žakovce s kapacitou 18 miest
 - ZNB Dom Humanity, Snina s kapacitou 15
 - BŽD Mymamy, Prešov s kapacitou 35 miest
 - Kapacita spolu za neverejných poskytovateľov: 68 miest
- obec, mesto
 - ZNB Mesto Humenné, Humenné s kapacitou 20 miest

Prešovský samosprávny kraj v roku 2015 podporil registráciu neverejného poskytovateľa – MyMamy o.z.. V zariadení núdzového bývania sa poskytuje sociálna služba ženám – obeťom domáceho násillia. Ide o utajené bývanie, v ktorom sa ženám poskytuje strániace poradenstvo, právne služby, ubytovanie pomoc a podpora. Pre potreby riešenia problematiky násillia páchaného na ženách odbor sociálny zabezpečuje prostredníctvom subjektov aj špecializované poradenstvo, ktoré poskytuje pomoc psychologickú a právnu. Ú PSK zabezpečuje prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách prostredníctvom postupov, ktoré realizujú subjekty poskytujúce sociálne služby a poradenstvo. Zabezpečuje rýchlu a efektívnu pomoc všetkým ženám s ohľadom na ich špecifické problémy, ale bez ohľadu na národnosť, vek, vierovyznanie či výšku príjmu.

Trenčiansky samosprávny kraj

TSK v rokoch 2014 a 2015 finančne podporoval neverejného poskytovateľa Orchidea, n. o., ktorý poskytuje pomoc v krízovom stredisku pre plnoletú fyzickú osobu s maloletým v krízovej životnej situácii. V roku 2014 a 2015 mal TSK zazmluvnených 13 miest a v útulku pre plnoletú fyzickú osobu s dieťaťom 4 miesta. V zariadení je nepretržitá prevádzka a starostlivosť je zabezpečovaná psychológom, sociálnymi pracovníkmi, vychovávateľmi a sociálnym pedagógom.

V zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK sa organizujú diskusie na tému eliminácie a prevencie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia so sociálnymi pracovníkmi a rodinnými príslušníkmi. Príkladom je zariadenie Centrum sociálnych služieb - SLOVEN Slavnica, kde je v súčasnosti umiestnených 218 klientov, z toho 202 žien. Napriek tomu, že do zariadenia nebola v sledovanom období prijatá žiadna žena zažívajúca násilie tejto téme sa dostatočne venujú prostredníctvom informačno-vzdelávacích aktivít realizovaných cestou individuálnych stretnutí odborného personálu (1x mesačne), kedy sa vždy rozoberá jedna aktuálna problematika, spojená s nácvikom a tréningom zvládnutia danej témy (kľúčový pracovník verzus klient). Zároveň je venovaná pozornosť v rámci osvetovej činnosti prostredníctvom úseku ergo terapeutov informačným letákom a plagátom. Uvedené propagačné materiály sú umiestnené na výveskách v priestoroch jednotlivých oddelení. Na internetovej stránke TSK je uvedený kontakt na národnú nonstop bezplatnú telefonickú linku, ktorá zabezpečuje pomoc a informovanosť pre ženy zažívajúce násilie v kraji.

V rámci TSK sa do 6. decembra 2018 poskytovalo poradenstvo a pomoc pre ženy zažívajúce násilie v Slovenskom krízovom centre DOTYK, o. z. v Beckove a poradni Pomoc obetiam násilia Trenčín. Sociálnu službu v zariadení núdzového bývania poskytuje v rámci TSK - Krízové centrum ČAKANKA zamerané na ochranu a podporu obetí násilia v rodinách a zariadenie Orchidea, n. o., ktoré poskytovalo pomoc v krízovom stredisku pre plnoletú fyzickú osobu s maloletým v krízovej životnej situácii do 31. decembra 2018 a naďalej poskytuje sociálnu službu v útulku pre plnoletú fyzickú osobu s dieťaťom. Dňom 1.februára 2018 na území TSK začal poskytovať sociálne služby v zariadení núdzového bývania aj neverejný poskytovateľ LUNA, n.o..

V zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK sa naďalej organizujú diskusie na tému eliminácie a prevencie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia so sociálnymi pracovníkmi a rodinnými príslušníkmi. Príkladom je ďalšie zariadenie sociálnych služieb Centrum sociálnych služieb - Jesienka v Myjave, kde sa aktuálne poskytuje sociálna služba 130 prijímateľom sociálnej služby. Zamestnanci sa zúčastnili odborného seminára na tému „*Obete trestných činov, kto sú, aké majú postavenie v trestnom konaní a čo potrebujú?*“. Ďalej zariadenie uzatvorilo Zmluvu o spolupráci pri realizácii Projektu s občianskym združením Fórum života. Ide o projekt Medzigeneračná solidarita a ochrana ľudskej dôstojnosti, v rámci ktorého nám ponúkajú bezplatne vzdelávanie pre zamestnancov a jednou zo vzdelávacích aktivít bol aj hore uvedený odborný seminár. Vedenie zariadenia malo pracovné stretnutie so zástupcom Informačnej kancelárie odboru prevencie kriminality ministra vnútra Slovenskej republiky, kde bolo zariadenie informované o realizácii Národného projektu „*Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť*“, v rámci ktorého sa v ich priestoroch konala aj prednáška pre prijímateľov sociálnej služby na tému *Desatoro bezpečného seniora*. V zariadení majú aj praktickú skúsenosť, kedy riešili prípad prijímateľky sociálnej služby, ktorá sa vrátila z návštevy od rodiny s modrinami, kde bolo v spolupráci so súdom ustanoveným opatrovníkom podané trestné oznámenie.

V ďalších zariadeniach boli organizované rôzne vzdelávacie, osvetové a prevenčné projekty, vo verejných priestoroch sa nachádzajú informačné materiály zamerané na riešenie podobných situácií (sú dostupné aj verejnosti, ktorá prichádza do zariadení), upozorňujú vo všeobecnosti, že k takým situáciám dochádza a kde je možné nájsť pomoc. Na internetovej stránke TSK je uvedený kontakt na národnú nonstop bezplatnú telefonickú linku, ktorá zabezpečuje pomoc a informovanosť pre ženy zažívajúce násilie v kraji.

Trnavský samosprávny kraj uzatvoril partnerskú zmluvu k projektu „*Vytvorenie nových poradenských centier pre ženy a deti zažívajúce rodovo podmienené násilie a ich prevádzkovanie*“. Vyhlasovateľom bol Úrad vlády SR a financovanie bolo zabezpečené prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu. Cieľom projektu bolo poskytnúť pomoc a komplexné služby vrátane právneho poradenstva a zastupovania aj v trestných veciach špecifickej skupine žien a detí – obetiam domáceho násilia. Zámerom projektu bolo rozšírenie siete špecializovaných poradenských centier a vytvorenie poradenského centra v sídle Trnavského kraja. Úlohou Trnavského samosprávneho kraja ako partnera bolo poskytnúť pomoc pri zabezpečení informovania širokej verejnosti trnavského kraja

o realizácii projektu a donorských krajinách (Nórsko, Island, Lichtenštajnsko) v rámci svojho úradu a webovej stránky, prípadne miestnych a odborných časopisov.

V rámci siete podporných zariadení pre ženy zažívajúce násilie pôsobia v Trnavskom kraji organizácie poskytujúce základné poradenstvo, ubytovanie a pomoc ženám zažívajúcim násilie v partnerskom vzťahu: Križovatky n. o. - ZNB Emauzy Holíč, Záujmové združenie Rodina – Azylový dom Tamara Trnava, OZ Dobrota sv. Alžbety, Jozefínium ZNB pre ženy v Dolnej Krupej, OZ Pokoj a dobro Hlohovec – útulok Sv. Anny pre ženy, ESTHER /NZB/ Hlohovec. Tieto zariadenia sociálnych služieb sú neverejnými poskytovateľmi soc. služieb, ktorým je z TTSK poskytovaný fin. príspevok na prevádzku.

V roku 2019 TTSK v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. poskytol finančný príspevok na činnosť 18 subjektom vykonávajúcim opatrenia SPODaSK, z ktorých 3 vykonávajú opatrenia zamerané na domáce násilie: Centrum pomoci pre rodinu Trnava, Pomoc obetiam násilia Trnava a Otvorená náruč Piešťany. Krízové stredisko Trnava bolo od 1. januára 2019 pretransformované na Špecializované zariadenie v Trnave pre deti od 3-7 rokov s poruchou autistického spektra.

Žilinský samosprávny kraj v rámci skvalitnenia sociálnych služieb, ku koncu roka 2014 zriadil osem centier sociálneho poradenstva umiestnených pri zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK:

- Poradenské centrum Čadca, Horelica 107, Čadca;
- Poradenské centrum Kysucké Nové Mesto, Belanského 12/8, Kysucké Nové Mesto;
- Poradenské centrum Liptovský Hrádok, Sady M. R. Štefánika 66/3, Liptovský Hrádok;
- Poradenské centrum Zákamenné, Vyšný Koniec 559, Zákamenné;
- Poradenské centrum Ružomberok, Riadok 8, Ružomberok;
- Poradenské centrum Likavka, Likavka 9, Likavka;
- Poradenské centrum Turie, Turie 296, Turie;
- Poradenské centrum Terchová, A. Hlinku 2348, Terchová.

Hlavným cieľom je poskytnúť odbornú pomoc a poradenstvo občanom, teda aj ženám, ktoré sú vystavené násiliu v rámci daného regiónu a podľa potreby aj odporučiť a sprostredkovať im ďalšiu odbornú pomoc.

Zároveň ŽSK zriadil Rodinné centrum pomoci so sídlom v Žiline. Účelom jeho vzniku je predchádzať vzniku sociálno-patologických javov a kríz v rodine, pôsobi ako poradenské centrum a centrum konkrétnej pomoci jednotlivcom a rodinám v regióne. Rodinné centrum pomoci má slúžiť pre občanov ako kontaktný bod, ktorého činnosť je zameraná na zjednodušenie a rozšírenie bezplatnej dostupnosti informácií a služieb v oblasti prevencie, poradenstva a konkrétnej pomoci v bežných aj krízových situáciách, vytvorenie kontaktného bodu so širokou škálou služieb pre obyvateľov, spolupráca pri posilňovaní medzigeneračných vzťahov, združovanie subjektov v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, neziskových organizácií, samospráv, podnikateľov, cirkevných organizácií a pod. Predmetné rodinné centrum pomoci má ŽSK záujem zriadiť vo všetkých regiónoch kraja.

V roku 2018 vznikla na základe Stratégie rozvoja ŽSK 22+ Nadácia Žilinského samosprávneho kraja, ktorá predstavuje dôležitý nástroj komplexnej pomoci jednotlivcom a rodinám, ktoré sa ocitli v náhlej krízovej situácii.

ŽSK spolupracuje aj s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb, ktorí poskytujú odbornú pomoc vo forme akreditovaného špecializovaného sociálneho poradenstva pre cieľovú skupinu, na ktorej je páchané násilie. Konkrétne ide hlavne o nasledovných poskytovateľov:

- Náruč – Pomoc deťom v kríze, Poradenské centrum Náruč Čadca, Potočná 2836, Čadca, Poradenské centrum Žilina, Mariánske námestie 190/15, Žilina;
- ŽENA V TIESNI, P.O. BOX 70, Martin;
- Diecézna charita Žilina – Dom charity sv. Vincenta, Predmestská 1722/12, Žilina, Dom charity sv. Gianni, Kukučínova 4, Čadca;
- ÁNO PRE ŽIVOT, n. o. Farská 543/2, Rajecké Teplice;

- Spišská katolícka charita, Slovenská 1765/30, Spišská Nová Ves – miesto poskytovania sociálnej služby: Belopotockého 721/1, Liptovský Mikuláš.

ŽSK si uvedomuje, že pre ženy, ktoré sú vystavené násiliu je prioritné zabezpečiť miesto, kde sa budú cítiť bezpečne. Vzhľadom k tomu je nevyhnutné poskytnúť takýmto ženám pobytové sociálne služby v zariadeniach, ktoré im poskytnú odbornú pomoc. Zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK k 31.12.2019 disponujú s kapacitou 54 miest zariadenia núdzového bývania, 77 miest útulok (z toho výlučne 23 miest len pre ženy).

Prehľad kapacitných miest neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, na ktoré ŽSK poskytol finančný príspevok na prevádzku v priebehu rokov 2014 -2019:

Tabuľka 8 Financovanie krízovej intervencie ŽSK (kapacita len pre ženy/matky s deťmi)

Rozpočtový rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
zariadenie núdzového bývania	46	37	35	35	40	40
útulok	10	10	36	36	40	40
krízové stredisko	17	17	17	17	19	0

Zdroj: odpočet ŽSK

Úloha č. 12: „Kapacitne posilniť referáty poradensko-psychologických služieb pri Úradoch PSVaR o ľudí vyškolených v oblasti poskytovania poradenstva obetiam násilia na ženách“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
ÚPSVR	Počet vyškolených pracovníkov/čok	31.12.2015
MPSVR SR	Počet vytvorených miest v RPPS	
Stav plnenia ku koncu roka 2015:		
Úloha splnená		

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Úloha bola splnená v roku 2017, kedy sa v priebehu mesiacov január a február v spolupráci s KMC (IVPR) uskutočnilo vzdelávanie na tému prevencie a eliminácie násilia na ženách v partnerských vzťahoch, ktorého sa zúčastnilo 81 zamestnancov referátov poradensko-psychologických služieb úradov práce, sociálnych vecí a rodiny. Predmetná úloha nebola splnená v stanovenom termíne 31.12.2015 z dôvodu nedostatočných kapacít oddelenia poradensko-psychologických služieb v dôsledku organizačných zmien, ktoré v roku 2014-2015 prebiehali na Úradoch PSVR.

Úloha č. 13: „Vytvoriť krajské multiinštitucionálne pracovné skupiny a podmienky pre vznik intervenčných tímov na úrovni miest a obcí“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR a v súčinnosti s VÚC a MVO	Počet zriadených pracovných skupín Počet zriadených intervenčných tímov	Vyhodnotenie k 31.12.2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:		7
Úloha priebežne plnená		

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci Národného projektu Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, vytvorilo 8 krajských skupín multiinštitucionálnej spolupráce zložených zo zástupkýň/cov relevantných inštitúcií, prevažne za koordinácie zástupkýň z relevantných špecializovaných mimovládnych organizácií. Každá z pracovných skupín realizovala niekoľko pracovných stretnutí za účelom tvorby analytického materiálu o podmienkach vytvorenia

multiinštitucionálnej spolupráce s perspektívou intervenčných tímov na úrovni krajov a riešila modulové prípadové štúdiu násilia na ženách.

V rokoch 2015 – 2016 bolo zrealizovaných viacero vzdelávacích podujatí o multiinštitucionálnej spolupráci. V súčasnosti funguje 7 skupín multiinštitucionálneho partnerstva, do ktorých je zapojených 32 odborníkov a odborníkov zastupujúce rôzne dotknuté inštitúcie vrátane úradov VÚC, Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, mestských úradov, úradov mestskej polície, mimovládnych organizácií – poskytovateľov pomoci a podpory ženám zažívajúcim násilie, vysokých škôl a univerzít. Skupiny multiinštitucionálneho partnerstva pripravili alebo pripravujú regionálne akčné plány na prevenciu a elimináciu násilia na ženách.

V rámci podpory udržateľnosti činnosti partnerstiev multi-inštitucionálnej spolupráce v spolupráci s ORRRP MPSVR SR, Veľvyslanectvom USA organizovalo KMC workshop k téme: *Multi-inštitucionálna spolupráca ako predpoklad účinného boja proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu* (22.10. 2015) pre ich členov a členky ako aj osoby zapojené do činnosti Expertnej skupiny pre prevenciu násilia na ženách a v rodinách pri Rade vlády pre prevenciu kriminality.

V oblasti krízovej intervencie a prvého kontaktu so ženami bola v roku 2017 pripravená publikácia *Metodologické východiská a návrh systému multiinštitucionálnej spolupráce a intervencie - Prevencia a eliminácia násilia na ženách na Slovensku*

Bratislavský samosprávny kraj

Opatrenie bude plnené zo strany BSK po vytvorení právneho a odborného rámca zriaďovania a fungovania siete intervenčných tímov.

Banskobystrický samosprávny kraj v rokoch 2014 – 2019 nevytvoril, ani nebol súčasťou krajských multiinštitucionálnych pracovných skupín. Problematike krízovej intervencie, v rámci ktorej sa riešila aj prevencia a eliminácia násilia na ženách sa venovali pracovné skupiny v rámci prípravy Koncepta rozvoja sociálnych služieb v BBSK na roky 2019 – 2025

Nitriansky samosprávny kraj

V regióne NSK vznikla v roku 2015 multiinštitucionálna skupina z odborníkov, ktorí sa venujú problematike násilia páchaného na ženách. Skupina vznikla v rámci národného projektu: Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách. Cieľom projektu bolo:

- zlepšenie bezpečnosti a ochrany žien zažívajúcich násilie a ochrana ich detí
- vytvorenie spolupráce za účelom dosiahnutia spoločných cieľov, identifikovaných prostredníctvom analýzy potrieb, SWOT analýzy
- zdieľanie nadobudnutých skúseností
- vytvorenie podmienok pre koordinovanú, rýchlu a účinnú a odbornú pomoc
- zvýšenie počtu ohlásených prípadov násilia a zvýšenie počtu starostlivo vybavených žalôb, trestných stíhaní, rozsudkov
- zlepšiť a unifikovať dokumentovanie a systém zbierania dát inštitúcií
- vytvoriť a poskytnúť všeobecné a štandardizované príručky, metodiky pre realizáciu, dobrú prax a spoluprácu medzi rôznymi orgánmi vlády, inštitúciami a inými zákonnými inštitúciami a osobami v prípadoch domáceho násilia
- zabezpečiť komplexný prístup k organizovaniu procesu pomoci, ochrany a podpory ženám zažívajúcim násilie a ich deťom
- zvýšiť povedomie o problematike domáceho násilia medzi inštitúciami a aktérmi v systéme ochrany

Členovia sa stretávali aj po ukončení projektu v roku 2017 za účelom adresnosti a distribúcie pomoci ženám a ich deťom, na ktorých je páchané násilie. V prípade, ak si to situácia vyžaduje členovia naďalej spolupracujú.

Na území **Košického samosprávneho kraja** v roku 2015 znovu začala a pokračuje svoju činnosť multi-inštitucionálna pracovná skupina na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách v Košiciach formou prípadových konferencií organizovanou OZ Fenestra a podporenou správcom fondu Nadácie otvorenej spoločnosti. Do pracovnej skupiny sa zapojili pracovníci verejnej aj neverejnej správy, polícia, ÚPSVaR, zdravotnícke, psychologické a iné profesie. Výsledkom stretnutí bude analýza konkrétnych prípadov z pohľadu implementácie medzinárodných dohovorov dokumentov a odporúčaní.

Oblasť Trebišov

Dňa 19.10.2016 v Trebišove bolo pod vedením Kotva n.o. stretnutie zamerané na potrebu multiinštitucionálnej spolupráce v problematike násilia páchaného na ženách v meste Trebišov, s počtom 10 osôb. Stretnutia sa zúčastnili: riaditeľ OR PZ, prokurátor Okresnej prokuratúry, právny zástupca, psychologička CPPPaP, pracovník SPO-ÚPSVR, pracovník MsÚ-odbor sociálnych vecí, príslušníčka Mestskej polície, pedagogička pre deti predškolského veku a sociálno-poradenské pracovníčky Zariadenia núdzového bývania – bezpečný ženský dom v Trebišove.

Oblasť Spišská Nová Ves

V termíne 18.04.2017 zorganizovalo OZ Hana stretnutie v Spišskej Novej Vsi, ktoré z dlhodobého hľadiska prispeje k vzniku pracovnej skupiny a rozvoju spolupráce medzi inštitúciami a MVO v SNV. Tým prispievajú k zvýšeniu dostupnej špecifickej, rýchlej a účinnej ochrany, pomoci a podpory ženám zažívajúcim násilie v okrese Spišská Nová Ves.

Vďaka aktivite OZ Hana sa v roku 2019 zrealizovalo 6 pracovných stretnutí Pracovnej skupiny proti násiliu páchanému na ženách v Spišskej Novej Vsi. Pracovných stretnutí sa zúčastnilo celkom 9 zástupcov a zástupkyň relevantných štátnych a verejných inštitúcií a organizácií na lokálnej úrovni. Zámerom realizácie pracovných stretnutí bolo nadviazať na doterajšie skúsenosti, posilniť nastavenú spoluprácu a partnerstvo medzi relevantnými inštitúciami a organizáciami na lokálnej úrovni, atým prispieť k podpore a ochrane žien pred násilím.

Ďalšie aktivity:

V roku 2016 OZ Fenestra rozvinula spoluprácu s Global Rights for Women zo štátu Minnesota v USA, ktoré majú bohaté skúsenosti s rozvíjaním multiinštitucionálnej spolupráce a koordinovanej intervencie (*coordinated community response*) v prípadoch násilia na ženách. Minnesota je kolískou rozvoja koordinovanej intervencie - v meste Duluth existuje jeden z úplne prvých a zároveň najúčinnejších modelov koordinovanej intervencie a spolupráce medzi inštitúciami a organizáciami Duluth Model of Domestic Abuse Intervention Programs (DAIP). Workshopu sa zúčastnilo 15 účastníkov z členských organizácií Bezpečnej ženskej siete proti násiliu na ženách.

Prešovský samosprávny kraj podporuje skutočnosť, že je v rámci kraja prostredníctvom občianskeho združenia MyMamy vytvorená pracovná skupina, ktorej členom je jeden zástupca za Prešovský samosprávny kraj, ktorý sa aktívne zúčastňuje spolupráce subjektov kraja na pomoci ženám zažívajúcim násilie. V rámci činnosti pracovnej skupiny sa do budúcnosti plánuje zriadiť intervenčný tím na podporu ženám v kraji.

Trenčiansky samosprávny kraj sa zapojil v roku 2015 do Multiinštitucionálnej spolupráce v prípadoch násilia páchaného na ženách v rámci NP Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách, a tak vznikla kvalitnejšia spolupráca v rámci jednotlivých inštitúcií v kraji. Na úrovni kraja naďalej spolupráca s jednotlivými inštitúciami pretrváva vzhľadom na potreby danej cieľovej skupiny. Ďalej viď odpoveď v bode 1 – úloha č. 5.

Trnavský samosprávny kraj mal aktívne členstvo v regionálnej pracovnej skupine multi-inštitucionálnej spolupráce v rámci národného projektu „Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách“, realizovaného v roku 2015. V roku 2015 schválil *Koncepciu rozvoja sociálnych služieb na území TTSK 2015 – 2020*. Koncepcia je strednodobý rozvojový dokument pre oblasť poskytovania

sociálnych služieb a výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Svojím rozsahom pokrýva všetky druhy sociálnych služieb a zariadení sociálnych služieb a výkonov opatrení SPODaSK všetkých zriaďovateľov na území Trnavského kraja.

V zmysle koncepcie bude v roku 2020 v TTSK počet týraných ľudí (detí, žien, mužov, seniorov), opustených ľudí, bezdomovcov, finančne odkázaných skupín, či obyvateľov na okraji spoločenského záujmu výrazne nižší ako v roku 2015, k čomu výraznou mierou prispeje práve komplexná, regionálne pokrytá sieť zariadení sociálnych služieb a subjektov pre výkon opatrení SPODaSK. Na dosiahnutie vízie pre oblasť výkonu opatrení SPODaSK v Trnavskom kraji bol pre rok 2020 stanovený cieľ: „Eliminácia násillia a skvalitnenie monitoringu osôb ohrozených násillím“. Prioritnou oblasťou prevencie a eliminácie násillia je monitoring všetkých foriem domáceho a inštitucionálneho násillia za účelom zefektívnenia prevencie a eliminácie násillia.

V roku 2018 bol schválený Dodatok č.1 ku Koncepcii rozvoja sociálnych služieb na území Trnavského samosprávneho kraja 2015-2020 s cieľom uviesť do súladu Koncepciu rozvoja sociálnych služieb na území TTSK 2015-2020 s aktuálnym stavom. Informácie v Dodatku č.1 pochádzali z analýzy 83 komunitných plánov, ktoré odovzdali obce na TTSK.

V roku 2019 TTSK získal nové informácie z komunitných plánov, ktoré bolo potrebné zapracovať formou Dodatku č.2 ku Koncepcii rozvoja sociálnych služieb na území TTSK 2015-2020, aby sa dosiahol súlad medzi informáciami uvedenými v Koncepcii, Dodatku č.1 a aktuálnym stavom. Zároveň oba Dodatky plnia funkciu pravidelného vyhodnocovania Koncepcie podľa § 83 odsek (5f) v zmysle zákona č. 488/2008 Z. z. o sociálnych službách.

Na území **Žilinského samosprávneho kraja** toho času neboli vytvorené krajské multiinštitucionálne pracovné skupiny.

Úloha č. 14: „Vypracovať návrh na koordinačný postup pre vytváranie tzv. špecializovaných policajných tímov (zmiešaný tím policajnt/policajntka špeciálne vyškolený pre oblasť násillia na ženách) zasahujúcich v prípadoch násillia na ženách vrátane znásillnenia a uviesť ho do praxe“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR v spolupráci s MPSVR a implementátorom národného projektu IVPR	Počet zriadených špecializovaných policajných tímov	Vyhodnotenie k 31.12.2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	249 + 112 vyškolených policajntov a policajntiek	
Úloha splnená	50 pracovníkov operačných stredísk	

Ministerstvo vnútra SR

V posledných rokoch boli v rámci PZ SR prijaté viaceré opatrenia za účelom skvalitnenia a zefektívnenia služobnej činnosti príslušníkov PZ pri riešení prípadov násillia na ženách, resp. domáceho násillia. Do policajnej praxe bolo od januára 2017 zavedené používanie tzv. *Dotazníka na odhad rizika ohrozenia* (otázky kladené ohrozenej osobe), ktorý slúži ako pomôcka pre policajntov prvého kontaktu na identifikáciu domáceho násillia a ohrozenia osoby. Prezídium PZ tiež zaktualizovalo metodiku postupu polície v prípadoch domáceho násillia (posledná aktualizácia apríl 2017), ktorá je využívaná v praxi. PZ venuje týmto prípadom zvýšenú pozornosť a každý jednotlivý prípad individuálne vyhodnocuje a v praxi realizuje v súlade s platnou legislatívou a metodikami.

V mesiaci február 2019 bola **v spolupráci s KMC** vypracovaná východisková analýza súčasného stavu v oblasti činnosti PZ pri riešení prípadov násillia na ženách a domáceho násillia, zameraná na možnosti kreovania špecializácie v podmienkach PZ.

Z pohľadu činnosti základných útvarov PZ (obvodné dodelenia PZ) tieto z personálneho aspektu nedisponujú takým množstvom policajntiek, aby bolo možné v súčasnej dobe vytvoriť špecializované zmiešané tímy (policajnt + policajntka) na úrovni základných útvarov PZ. V hodnotenom období sa

zástupcovia odboru poriadkovej polície Prezídia PZ zúčastňovali pracovných porád ohľadom možnosti vytvorenia špecializovaných zmiešaných policajných tímov vyškolených pre oblasť násilia na ženách, čo však za dlhodobej neobsadenosti tabuľkových miest príslušníkov PZ služby poriadkovej polície nie je možné v súčasnosti zabezpečiť.

Odbor poriadkovej polície Prezídia PZ participuje v rámci Národného projektu MV SR pod názvom „Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť“, v rámci ktorého boli v roku 2019 realizované školenia pre príslušníkov PZ aj k problematike domáceho násilia. Celkovo bolo v období mesiacov október až december 2019 uskutočnených 10 školení na stredných odborných školách PZ (Bratislava, Pezinok a Košice) a na Okresnom úrade v Banskej Bystrici. Cieľovou skupinou školení boli zástupcovia riaditeľov základných útvarov PZ (obvodné oddelenia PZ a pohotovostné motorizované jednotky PZ krajských riaditeľstiev PZ) v celkovom počte 249 a pracovníci operačných stredísk operačných odborov krajských riaditeľstiev PZ v celkovom počte 50.

V rámci uvedeného projektu prispeli zástupcovia odboru poriadkovej polície Prezídia PZ lektorskou účasťou s prednáškami k téme „Základné postupy pri práci s obeťou trestného činu, ktorý má charakter domáceho násilia“, v ktorej širokospektrálne rozobrali problematiku domáceho násilia, a to najmä z hľadiska na metodiku preverovania oznámení týkajúcich sa podozrenia z domáceho násilia, identifikáciu domáceho násilia a následnú prácu s obeťou domáceho násilia. Aj po skončení školení odbor poriadkovej polície Prezídia PZ naďalej participuje na uvedenom projekte, aktívne sa zúčastňuje pracovných porád, na ktorých analyzuje poznatky a podnety, ktoré vyplynuli zo školení a hľadá riešenia na ďalšie skvalitnenie služobnej činnosti služby poriadkovej polície PZ.

Základy kreovania určitej špecializácie v podmienkach služby kriminálnej polície PZ na prípady násilia na ženách a domáceho násilia vytvárajú dva projekty. Po prvé ide o projekt úradu kriminálnej polície Prezídia PZ v spolupráci s APZ pod názvom „Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“ (realizácia projektu 2018 - 2021), financovaného z Fondu pre vnútornú bezpečnosť (ISF). V rámci uvedeného projektu sa okrem vybudovania 15 špeciálnych výsluchových miestností dislokovaných v rámci SR realizuje v spolupráci s APZ aj systém špecializovanej odbornej prípravy vybraných vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ vo forme päťdňového zdokonaľovacieho akreditovaného kurzu so zameraním na prácu s obzvlášť zraniteľnými obeťami v špeciálnych výsluchových miestnostiach. Toto vzdelávanie začalo prebiehať od apríla 2019, ku koncu roka 2019 bolo preškolených celkovo 112 policajtov, realizácia vzdelávania prebieha aj v roku 2020. Plánovaný celkový počet preškolených policajtov v rámci projektu je 350.

Prezídium PZ je partnerom v rámci projektu MPSVR SR „Zlepšenie ochrany záujmov obetí – posilnenie kapacít a postupov boja proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu“, financovaného z NFM (predpokladaná realizácia projektu 2020 - 2022). V rámci projektu sa okrem rozšírenia siete špeciálnych výsluchových miestností pre potreby PZ o ďalších 8 miestností plánuje aj špecializované vzdelávanie príslušníkov PZ k problematike násilia na ženách a domáceho násilia v spolupráci s APZ.

Úloha č. 15: Zabezpečiť novelizáciu zákona č. 327/2005 Z. z. tak, aby v rámci Centier právnej pomoci bolo poskytované právne poradenstvo pre ženy a iné obeť ohrozené násilím a právne zastupovanie v trestných veciach poškodených obetí násilia na ženách a domáceho násilia.

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MS SR, CPP	Počet CPP poskytujúcich pomoc	Vyhodnotenie k 31.12.2019

Stav plnenia ku koncu roka 2019:

Úloha čiastočne splnená

Splnenie úlohy síce nebolo dosiahnuté novelizáciou zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z., **ale bolo dosiahnuté s účinnosťou od 1. januára 2018 prijatím zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.** Podľa zákona č. 274/2017 Z. z. je obzvlášť zraniteľnou obeťou obeť trestného činu domáceho násillia (§ 2 ods. 1 písm. c) bod 4)). Trestným činom domáceho násillia je trestný čin spáchaný násillím alebo hrozbou násillia na príbuznom v priamom rade, osvojiteľovi, osvojencovi, súrodencovi, manželovi, bývalom manželovi, druhovi, bývalom druhovi, rodičovi spoločného dieťaťa alebo inej osobe, ktorá s páchatelom žije alebo žila v spoločnej domácnosti (§ 2 ods. 1 písm. e)). Podľa § 5 má obeť právo na poskytnutie odbornej pomoci. Formy odbornej pomoci sú všeobecná odborná pomoc obeti a špecializovaná odborná pomoc obzvlášť zraniteľnej obeti. Všeobecná odborná pomoc obeti je odborná činnosť a poskytovanie služieb, ktorými sa rozumie aj právna pomoc na uplatnenie práv obete, ktoré jej patria podľa zákona, právna pomoc na uplatnenie práv obete, ktorá má postavenie poškodeného alebo svedka v trestnom konaní. Podľa § 7 zákona právnou pomocou sa rozumie poskytovanie právnych informácií a právne zastupovanie obete v trestnom konaní a v civilnom procese, ak si obeť uplatnila nárok na náhradu škody v trestnom konaní a o jej nároku nebolo rozhodnuté. Podľa druhého odseku ustanovenia § 7 zákona právnou pomoc poskytuje obetiam Centrum právnej pomoci za podmienok a v rozsahu ustanovenom v osobitnom predpise, subjekt poskytujúci pomoc obetiam a advokát za podmienok a v rozsahu ustanovenom podľa Trestného poriadku.

Úloha č. 16: Zabezpečiť prostriedky z Európskeho sociálneho fondu a iných dotačných schém na podporu sociálnych služieb, najmä prevádzkovanie rezidenčných služieb, pre sociálnu inklúziu obetí násillia na ženách s dôrazom na efektívnosť a trvalú udržateľnosť

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR	Počet zrealizovaných projektov Výška alokácie	
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	45 projektov	
Úloha priebežne plnená	10 miliónov EUR	

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Vyhlásená výzva *Poradenstvo a osвета v oblasti prevencie a eliminácie diskriminácie* bola z dôvodu nevyhnutnej a podstatnej zmeny podmienok poskytnutia príspevku zrušená k 30.8.2017. Následne po nevyhnutnej podstatnej zmene podmienok poskytnutia príspevku bola znovu otvorená dopytovo orientovaná výzva *Poradenstvo a osвета v oblasti prevencie a eliminácie diskriminácie II.*, ktorá podporovala na jednej strane aktivity vedúce k scitlivovaniu a zvýšenej informovanosti o predchádzaní všetkým formám diskriminácie a spôsoboch ochrany pred ňou (pre zamestnávateľov s dôrazom na mikropodniky (malé a stredné podniky – MSP), zamestnancov/kyne verejnej správy a pracovníkov/čky prvého kontaktu) a na strane druhej poradenské a iné pomocné služby pre osoby ohrozené diskrimináciou. Výzva podporovala aj osvetové aktivity vo forme konferencií a informačných kampaní. Výzva bola vyhlásená od 26.02.2018 do 29.11.2019.

Pre výzvu bolo alokovaných 10 miliónov EUR (z toho 7 miliónov na menej rozvinuté regióny a 3 milióny na viac rozvinutý región. K 31.12.2019 bolo 45 projektov v realizácii, z toho 16 zameraných na služby pre ženy – obeť násillia.

Úloha č. 17: „Alokovať finančné prostriedky zo strany samosprávnych krajov a venovať zvýšenú pozornosť skvalitňovaniu pomoci a podpory v sieti sociálnych služieb tak, aby vytvorené služby boli zamerané na podporu žien a detí zažívajúcich násilie a zohľadňovali ich špecifické a diverzifikované potreby v súlade s vypracovanými štandardami“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
samosprávne kraje a obce, resp. mestá v súčinnosti s MPSVR SR	Výška alokovaných finančných príspevkov zo strany samosprávnych krajov Počet zariadení, ktoré pomoc v krízových situáciách poskytovali	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	11 141 645 €	
Úloha priebežne plnená	Vid' nižšie	

Na základe odpočtu jednotlivých samosprávnych krajov je možné konštatovať, že na zariadenia sociálnych služieb a krízových poradní, ktoré poskytujú pomoc ženám a ich deťom, prípadne iným obetiam domáceho násillia, vynakladajú VÚC ročne sumu vo výške približne 2 miliónov EUR. Je nutné podotknúť, že nie všetky kraje poskytli potrebné informácie a zároveň, kým niektoré kraje ako BSK, NSK a KSK uviedli iba špecializované služby pre ženy, ostatné kraje zahrnuli do odpočtu aj nešpecializované zariadenia, ktoré poskytujú popri iných činnostiach aj pomoc ženám, zažívajúcim násillie. Uvedené alokácie jednotlivých VÚC nie je teda možné reprezentatívne porovnávať. Rovnako nie je z odpočtov možné vyčíslíť presné počty zariadení, nakoľko niektoré VÚC uviedli iba súhrnné sumy a bez špecifikácie počtu zariadení. Na základe monitoringu vykonaného KMC bolo zistené, že ku koncu roka 2019 bolo v SR 18 špecifických poradenských centier pre ženy zažívajúce násillie a 20 bezpečných ženských domov, v ktorých bolo celkovo 562 miest. **V porovnaní so Štandardami RE je to tretina odporúčaného počtu poradenských centier a 83 % odporúčaného počtu miest v BŽD.**

Tabuľka 9 Prehľad poskytnutých dotácií na zariadenia a služby poskytujúce pomoc a núdzové bývanie ženám zažívajúcim násillie

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Celkom
BSK	231 141 €	201 438 €	219 632 €	265 572 €	284 595 €	289 282 €	1,491,660.09 €
NSK	374 021 €	390 580 €	287 594 €	403 576 €	420 886 €	166 922 €	2,043,578.88 €
TTSK	525 919 €	528 097 €	572 320 €	607 613 €	659 230 €	331 773 €	3,224,952.00 €
TSK	92 647 €	92 308 €				120 056 €	305,011.00 €
ŽSK	496 915 €	344 006 €	289 589 €	295 785 €	373 253 €	280 532 €	2,080,080.00 €
BBSK	310 712 €	325 211 €					635,923.00 €
KSK	185 969 €	130 884 €	77 394 €	163 230 €	258 199 €	281 261 €	1,096,936.78 €
PSK						263 504 €	263,503.68 €
Celkom	2,217,324 €	2,012,524 €	1,446,528 €	1,735,776 €	1,996,164 €	1,733,329 €	11,141,645.43 €

Zdroj: Odpočet samosprávnych krajov

Bratislavský samosprávny kraj v rokoch 2014 a 2015 realizoval sociálny program „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násillie“. Cieľom sociálneho programu je prevencia a eliminácia násillia páchaného na ženách tak, aby obeť nemuseli čeliť porušovaniu ich základných ľudských práv a mohli žiť svoj život bezpečne, slobodne, dôstojne a bez akéhokoľvek ohrozenia. V roku 2014 sa do sociálneho programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násillie“ zapojili tri občianske združenia, a to DOMOV – DÚHA, Slovenský výbor pre UNICEF a Aliancia žien Slovenska. Projekty zapojených organizácií BSK podporil finančnými príspevkami v celkovej sume 24 898, 50 €. V roku 2015 sa do sociálneho programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násillie“ zapojili dve občianske združenia, a to DOMOV – DÚHA a Slovenský výbor pre UNICEF. Projekty zapojených organizácií BSK podporil finančnými príspevkami v celkovej sume 23 240, 00 €. Okrem podpory projektov BSK finančnými príspevkami podporil organizácie venujúce sa problematike násillia páchaného na ženách (bez ohľadu

na to, či boli alebo neboli zapojené do programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“). V rámci finančných príspevkov poskytol BSK finančné prostriedky v roku 2014 týmto organizáciám:

- Aliancia žien Slovenska, DOMOV – DÚHA, MAJÁK NÁDEJE n. o., Pomoc ohrozeným deťom, Áno pre život, Domovské vzdelávacie centrum n. o. , KRIŽOVATKY n. o., Občianske združenie Brána do života v celkovej sume 231 141,12 €,

v roku 2015 týmto organizáciám:

- DOMOV – DÚHA, MAJÁK NÁDEJE n. o., Pomoc ohrozeným deťom, Domovské vzdelávacie centrum n. o. , KRIŽOVATKY n. o., Občianske združenie Brána do života v celkovej sume 201 438,64 €.

Bratislavský samosprávny kraj pokračoval s realizáciou sociálneho programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“. V roku 2016 Bratislavský samosprávny kraj poskytol finančné príspevky na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v rámci sociálneho programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“ občianskemu združeniu DOMOV-DÚHA a Linke detskej istoty, n. o. v celkovej sume 23.240,-€.

Okrem finančnej podpory sociálneho programu Bratislavský samosprávny kraj finančne podporuje organizácie, ktoré sa venujú problematike násilia páchaného na ženách.

V roku 2016 bolo podporených podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately dve organizácie DOMOV-DÚHA a Poradenské Centrum Nádej v celkovej sume 102.620,-€.

V zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. v roku 2016 poskytol Bratislavský samosprávny kraj finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby v zariadení núdzového bývania občianskemu združeniu DOMOV – DÚHA, Občianskemu združeniu Brána do života a Domovskému vzdelávaciemu centru, n.o. v celkovej výške 93.771,58 €.

V roku 2017 Bratislavský samosprávny kraj poskytol finančné príspevky na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v rámci sociálneho programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“ občianskemu združeniu DOMOV-DÚHA a Linke detskej istoty, n.o. v celkovej sume 25.930,-€.

V roku 2017 boli podporené podľa zákona č. 305/2005 Z. z. občianske združenie DOMOV-DÚHA vo výške 74.400,- € a občianske združenie Poradenské Centrum Nádej vo výške 28.220,- €.

V zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. v roku 2017 poskytol Bratislavský samosprávny kraj finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby v zariadení núdzového bývania občianskemu združeniu DOMOV – DÚHA a Občianskemu združeniu Brána do života v celkovej výške 137.021,93 €.

V roku 2018 Bratislavský samosprávny kraj poskytol finančné príspevky na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v rámci sociálneho programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“ občianskemu združeniu DOMOV-DÚHA a Linke detskej istoty, n.o. v celkovej sume 27.070,-€.

V roku 2018 boli podporené podľa zákona č. 305/2005 Z. z. občianske združenie DOMOV-DÚHA vo výške 74.400,- € a občianske združenie Poradenské Centrum Nádej vo výške 30.000,- €.

V zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. v roku 2018 poskytol Bratislavský samosprávny kraj finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby v zariadení núdzového bývania občianskemu združeniu DOMOV – DÚHA a Občianskemu združeniu Brána do života v celkovej výške 180.195,49 €.

V roku 2019 Bratislavský samosprávny kraj poskytol finančné príspevky na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v rámci sociálneho programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“ jednej organizácii, Linke detskej istoty, n.o. vo výške 15.000,-€.

V roku 2019 bolo podporené podľa zákona č. 305/2005 Z. z. občianske združenie Poradenské Centrum Nádej vo výške 39.000,- €.

V zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. v roku 2019 poskytol Bratislavský samosprávny kraj finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby v zariadení núdzového bývania občianskemu združeniu DOMOV – DÚHA a Občianskemu združeniu Brána do života v celkovej výške 235.282,09 €.

Banskobystrický samosprávny kraj poskytuje každoročne finančný príspevok pre zariadenia núdzového bývania a krízové strediská v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK ako aj pre neverejných poskytovateľov. Prehľad finančných prostriedkov za roky 2014 a 2015 zobrazuje úvodná tabuľka. Prehľad finančných prostriedkov BBSK za roky 2016 až 2019 nebol poskytnutý.

V oblasti prevencie násilia **Košický samosprávny kraj** v rokoch 2014 a 2015 financoval sociálne služby zamerané na elimináciu násilia páchaného na ženách. Uzatvoril zmluvy o poskytnutí finančného príspevku s 3 poskytovateľmi sociálnych služieb Kotva n.o. Trebišov, Slovenský Červený kríž Trebišov, Spišská katolícka charita Spišská Nová Ves v zariadeniach núdzového bývania s celkovou kapacitou 52 miest, z toho 20 miest špeciálne pre týrané matky s deťmi. V roku 2014 poskytol finančný príspevok pre 130 prijímateľov vo výške 145 669 €. V roku 2015 poskytol finančný príspevok pre 52 prijímateľov vo výške 90 857 €.

Kapacita zariadenia núdzového bývania bola znížená z dôvodu zmeny §29 zákona č. 448/2008 Z.z o sociálnych službách. Za obdobie r. 2014-2015 boli z rozpočtu KSK financovaní 4 špecializovaní poradcovia, ktorí sa venujú osobitne problematike násilia páchaného na ženách (OZ Fenestra - 2 poradcovia a Pomoc rodine v Michalovciach – 2 poradcovia). Celková výška finančného príspevku pre týchto špecializovaných poradcov ročne predstavuje čiastku 40 027,20 €.

V rokoch 2016 – 2019 boli z prostriedkov KSK financované sociálne služby pre nasledovné subjekty:
V oblasti poradenstva a ambulantných služieb:

- Fenestra – Košice
- OZ Hana – Spišská Nová Ves
- Pomoc rodine – Michalovce

V oblasti pobytových služieb:

- Kotva n.o. – Trebišov
- Slovenský Červený kríž, územný spolok Trebišov
- Zem detí – Košice n.o.

Spolu bolo za sledované obdobie (2016 – 2019) zo zdrojov KSK alokovaných 780 083,78 Eur.

Nitriansky samosprávny kraj

Krízové stredisko „SOS“ Hurbanovo vyčerpalo z rozpočtu NSK

v roku 2014 finančné prostriedky v celkovej výške 298 172,12€, z toho v zariadení núdzového bývania 13 013, 95€ a vo výške 285 158,17 pre krízové stredisko.

V roku 2015 to bolo v celkovej výške 310 126,58€ z toho v zariadení núdzového bývania vo výške 15 197,85€ a vo výške 294 928,73€ pre krízové stredisko.

V roku 2016 finančné prostriedky v celkovej výške 173 726 €, z toho v zariadení núdzového bývania 14 675 € a vo výške 159 051 € pre krízové stredisko.

V roku 2017 to bolo v celkovej výške 271 342 €, z toho v zariadení núdzového bývania vo výške 19 192 € a vo výške 252 150 € pre krízové stredisko.

V roku 2018 to bolo v celkovej výške 248 317 €, z toho v zariadení núdzového bývania vo výške 20 337 € a vo výške 227 980 € pre krízové stredisko.

Krízové stredisko Centrum Slniečko, n.o. Nitra vyčerpalo z rozpočtu NSK v roku 2014 finančné prostriedky vo výške 67 551,00€ v krízovom stredisku a 8 298,00€ na 1 špecializovaného poradcu. V roku 2015 to bolo 72 156,75€ v krízovom stredisku a 8 298,00€ na 1 špecializovaného poradcu.

V roku 2016 spolu finančné prostriedky vo výške 94 816,02 €, z toho:

- na krízové stredisko 73 692 €
- na útulok 12 749,52 €
- na poradenstvo 8 374,50 €

V roku 2017 spolu finančné prostriedky vo výške 107 003,55 €, z toho:

- na krízové stredisko 72 156,75 €
- na útulok 10 491 €
- na poradenstvo 8 400 €
- na zariadenie núdzového bývania 15 955,80 €

V roku 2018 spolu finančné prostriedky vo výške 147 369,24 €, z toho:

- na krízové stredisko 73 692 €
- na útulok 15 354,36 €
- na poradenstvo 8 400 €
- na zariadenie núdzového bývania 49 922,88 €

V roku 2019 spolu finančné prostriedky vo výške 110 921,84 €, z toho:

- na útulok 12 445,44 €
- na poradenstvo 14 000 €
- na zariadenie núdzového bývania 84 476,40 €

Budúcnosť, n.o. Wilsonovo nábr. 82, 949 01 Nitra vyčerpala z rozpočtu NSK v roku 2016 finančné prostriedky vo výške 16 749 €, v roku 2017 to bolo 16 800 €, v roku 2018 vo výške 16 800 € a v roku 2019 vo výške 28 000 €.

Združenie STORM, Murgašova 4, 949 01 Nitra vyčerpalo z rozpočtu NSK v roku 2016 finančné prostriedky vo výške 2 303,23 €, v roku 2017 to bolo 8 400 €, v roku 2018 vo výške 8 400 € a v roku 2019 vo výške 28 000 €.

Prešovský samosprávny kraj každoročne alokuje finančné prostriedky na skvalitňovanie pomoci a podpory na sociálne služby, ktoré sú zamerané na podporu žien a detí zažívajúcich násilie, pričom zohľadňuje ich špecifické a diverzifikované potreby. Pri rozdeľovaní finančného príspevku neverejným poskytovateľom odbor sociálny prihliada na to, aby rozdelenie zdrojov subjektom bolo v súlade s ich požiadavkami a s prihliadnutím na ich odbornosť.

V rokoch 2019 a 2020 boli poskytnuté FP na prevádzku na základe zmluvy 4 neverejným poskytovateľom, konkrétne: MyMamy o.z Prešov pre 25 prijímateľov v zariadení núdzového bývania celoročnou formou a na poskytovanie špecializovaného poradenstva; Progresfem Poprad na špecializované poradenstvo; IKV Žakovce na prevádzku zariadenia núdzového bývania pre 30 prijímateľov a SČK Snina pre 10 prijímateľov v zariadení núdzového bývania.

Výška alokovaných finančných príspevkov pre neverejných poskytovateľov na rok 2019 bola v sume 263 503,68 € a na rok 2020 v sume 324 243,0 €.

Trenčiansky samosprávny kraj v rokoch 2014 a 2015 finančne podporoval neverejného poskytovateľa Orchidea, n. o., ktorý poskytoval pomoc v krízovom stredisku pre plnoletú fyzickú osobu s maloletým v krízovej životnej situácii – s celkovou výškou finančného príspevku za uvedené obdobie vo výške (krízové stredisko – 155 347,54 Eur a v útulku – 29 645,76 Eur. V zariadení bola nepretržitá prevádzka a starostlivosť zabezpečovaná psychológom, sociálnymi pracovníkmi, vychovávateľmi a sociálnym pedagógom.

Do 6. decembra 2016 poskytovalo sociálne služby Slovenské krízové centrum DOTYK, o. z. v Beckove, ktoré nebolo zo strany TSK finančne podporované vzhľadom na skutočnosť, že si nežiadalo o finančný príspevok, i keď boli vyzývaní.

Od roku 2019 poskytuje sociálne služby pre túto cieľovú skupinu zariadenie núdzového bývania Katolícka jednota Slovenska, pobočka Piešťany. K 31. decembru 2019 TSK poskytol finančný príspevok

vo výške 14 224 Eur (v roku 2020 predstavuje táto čiastka sumu 15 562 Eur). Od roku 2018 poskytuje sociálne služby v zariadení núdzového bývania neverejný poskytovateľ LUNA, n.o. v Trenčíne. K 31. decembru 2019 TSK poskytol finančný príspevok vo výške 105 812 Eur (v roku 2020 predstavuje táto čiastka sumu 83 639 Eur).

Trnavský samosprávny kraj cez Odbor sociálnych vecí Ú TTSK (predtým Odbor sociálnej pomoci) eviduje a finančne podporuje subjekty poskytujúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v rámci zákona č. 305/2005 Z. z.:

- OZ Pomoc obetiam násilia v Trnave /poradňa/ v roku 2014 bola občianskemu združeniu poskytnutá finančná čiastka 1506 €, v roku 2015 bola OZ poskytnutá čiastka 1506 €,
- Otvorená náruč n.o v Piešťanoch v roku 2014 bola neziskovej organizácii poskytnutá finančná čiastka vo výške 2979 €, v roku 2015 bola n.o. poskytnutá čiastka 3729 €,
- OZ Otvorené srdce v Trnave /ambulantné centrum/ v roku 2014 bola OZ poskytnutá finančná čiastka 22 737 €, v roku 2015 bola OZ poskytnutá finančná čiastka 22 737 €,
- Krízové stredisko v Trnave /v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK/ v roku 2014 bola KS poskytnutá finančná čiastka 338 494 €, v roku 2015 finančná čiastka 338 494 €.
- OZ Pomoc obetiam násilia v Trnave /poradňa/ - v roku 2017 bola občianskemu združeniu poskytnutá finančná čiastka 5000 €, v roku 2018 - fin. čiastka 4150 €, v roku 2019 – fin. čiastka 8298 €,
- Otvorená náruč n. o. v Piešťanoch - v rokoch 2016 až 2019 bola neziskovej organizácii poskytnutá finančná čiastka v rovnakej výške 8298 €,
- OZ Otvorené srdce v Trnave /ambulantné centrum/ v rokoch 2016 až 2018 bola OZ poskytnutá rovnaká finančná čiastka vo výške 24 895 €, v roku 2019 bola OZ poskytnutá finančná čiastka vo výške 39 661€,
- Krízové stredisko v Trnave /v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK/ v roku 2016 bola KS poskytnutá finančná čiastka 354 759 €, v roku 2017 finančná čiastka 385 052 €, v roku 2018 bolo KS podporené sumou 408 047 €. Krízové stredisko bolo od 1.1.2019 pretransformované na Špecializované zariadenie v Trnave pre deti od 3-7 rokov s poruchou autistického spektra.

Odbor sociálnych vecí Úradu TTSK registruje a finančne podporuje útulky a zariadenia núdzového bývania (ďalej len ZnB) v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách:

- OZ Pokoj a dobro Hlohovec - útulok v roku 2014 bola OZ poskytnutá finančná čiastka vo výške 37 905 €, v roku 2015 bola OZ poskytnutá finančná čiastka vo výške 38 076 €.
- OZ Záujmové združenie Rodina Trnava – útulok a ZNB v roku 2014 bola OZ poskytnutá finančná čiastka 23 340 €, v r. 2015 vo výške 24 048 €,
- Križovatky n. o. Skalica – ZNB v roku 2014 bola n.o. poskytnutá finančná čiastka 81 795 €, v roku 82 164 €,
- OZ Dobrota Sv. Alžbety Bratislava v roku 2014 bola OZ poskytnutá finančná čiastka 39 900 €, v r. 2015 vo výške 40 080 €. OZ Pokoj a dobro Hlohovec /útulok/ - v roku 2016 bola OZ poskytnutá finančná čiastka vo výške 38 076 €, v roku 2017 – fin. čiastka vo výške 38 076 €, v roku 2018 – fin. čiastka vo výške 41 040 €, v roku 2019 – fin. čiastka vo výške 52 896 €,
- OZ Záujmové združenie Rodina Trnava /útulok a ZnB/ v roku 2016 bola poskytnutá finančná čiastka vo výške 24 048 €, v roku 2017 vo výške 24 048 €, v roku 2018 vo výške 26 400 €, v roku 2019 vo výške 26 900 €,
- Križovatky n. o. Skalica /ZnB/ v roku 2016 bola poskytnutá finančná čiastka vo výške 82 164 €, v roku 2017 vo výške 82 164 €, v roku 2018 vo výške 98 400 €, v roku 2019 vo výške 103 320 €.
- OZ Dobrota sv. Alžbety Bratislava v roku 2016 bola OZ poskytnutá finančná čiastka vo výške 40 080 €, v roku 2017 vo výške 40 080 €, v roku 2018 vo výške 48 000 €, v roku 2019 vo výške 92 400 €.

- ESTHER, Hlohovec /ZNB/ v roku 2017 bola poskytnutá finančná čiastka 64 128 €, v roku 2018 vo výške 76 800 €, v r. 2019 vo výške 81 408 €.

Žilinský samosprávny kraj okrem zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti každoročne poskytuje finančné príspevky pre neverejných poskytovateľov krízovej intervencie, ktorí sa intenzívne venujú problematike násilia páchaného na ženách. Ide hlavne o poskytovateľov, ktorí tejto cieľovej skupine poskytujú samostatnú odbornú činnosť – špecializované sociálne poradenstvo.

V roku 2014 poskytol ŽSK v oblasti krízovej intervencie finančný príspevok pre neverejných poskytovateľov na financovanie nasledovnej kapacity:

- Zariadenie núdzového bývania: 46 miest pobytovej formy vo výške 133 273,13 Eur;
- Domov na pol ceste: 17 miest pobytovej formy vo výške 40 781,30 Eur;
- Útulok: 38 miest pobytovej formy vo výške 101 784,92 Eur;
- Krízové stredisko: 17 miest pobytovej formy vo výške 107 219 Eur.

ŽSK v roku 2014 poskytol finančné príspevky na špecializované sociálne poradenstvo v zmysle zákona o sociálnych službách a v zmysle zákona 305/2005 Z. z. v celkovej výške 113 858,40 Eur. V roku 2015 poskytol ŽSK v oblasti krízovej intervencie finančný príspevok pre neverejných poskytovateľov na financovanie nasledovnej kapacity:

- Zariadenie núdzového bývania: 37 miest pobytovej formy vo výške 113 268,81 Eur;
- Domov na pol ceste: 17 miest pobytovej formy vo výške 41 890,55 eur;
- Útulok: 45 miest pobytovej formy vo výške 90 301,10 Eur;
- Krízové stredisko: 17 miest pobytovej formy vo výške 107 219 Eur.

ŽSK v roku 2015 poskytol finančné príspevky na špecializované sociálne poradenstvo poskytované občanom, ktorí sa ocitli v rôznych krízových situáciách v celkovej výške 104 596,75 Eur.

Na rok 2016 poskytne ŽSK v oblasti krízovej intervencie finančný príspevok pre neverejných poskytovateľov na financovanie nasledovnej kapacity:

- Zariadenie núdzového bývania: 35 miest pobytovej formy vo výške 90 760,55 Eur;
- Domov na pol ceste: 20 miest pobytovej formy vo výške 49 753,60 Eur;
- Útulok: 71 miest pobytovej formy vo výške 142 416,41 Eur;
- Krízové stredisko: 17 miest pobytovej formy vo výške 107 219 Eur.

ŽSK poskytuje poskytovateľom samostatnej odbornej činnosti – špecializované sociálne poradenstvo finančný príspevok na prevádzku, pričom hodinová sadzba za špecializované sociálne poradenstvo sa v priebehu rokov 2014 -2019 menila nasledovne:

Tabuľka 10 ŽSK Financovanie špecializovaného sociálneho poradenstva (sadzba za 1 hodinu)

Rozpočtový rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
špecializované sociálne poradenstvo	4,32 €	4,32 €	4,32 €	6,50 €	7,10 €	10,20 €

Zdroj: odpočet ŽSK

Objem finančných prostriedkov, z ktorých bol neverejným poskytovateľom poskytnutý finančný príspevok na prevádzku poskytovania sociálnych služieb a opatrení SPODaSK sa v priebehu rokov 2014 - 2019 je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 11 ŽSK finančný príspevok na prevádzku (služby len pre ženy/matky s deťmi)

Rozpočtový rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
zariadenie núdzového bývania	133 273€	113 268€	103 004€	109 575€	146 139€	151 299€
útulok	24 750€	16 962€	79 366€	78 991€	107 280€	129 233€
krízové stredisko	107 219€	107 219€	107 219€	107 219€	119 833€	0 €

Zdroj: odpočet ŽSK

ŽSK na začiatku roka vypisuje výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie finančného príspevku z rozpočtu Žilinského samosprávneho kraja na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na území Žilinského samosprávneho kraja.

Výzva v oblasti prevencie vzniku krízových situácií v rodine a na obmedzenie a odstránenie negatívnych vplyvov:

1. Organizovanie a sprostredkovanie nízkoprahových programov, tréningov a aktivít zameraných na primárnu prevenciu sociálno-patologických javov u detí a mladých dospelých (alkoholizmus, látkové/nelátkové závislosti, šikana, kriminalita a pod.)
2. Organizovanie preventívnych programov, tréningov a aktivít zameraných na problematiku predchádzania násilia páchaného na deťoch - prevencia syndrómu CAN, kybernetické násilie, sexuálne zneužívanie a pod.
3. Organizovanie preventívnych programov, tréningov a aktivít zameraných na edukáciu detí a mladých dospelých a podporu vhodného využívania voľného času detí a mladých dospelých.
4. Organizovanie preventívnych programov, tréningov a aktivít zameraných na rómsku problematiku s dôrazom na sociálnu inklúziu a primárnu prevenciu sociálno-patologických javov u detí a mladých dospelých.

Úloha č. 18: „Priebežne monitorovať postupy polície pri aplikácii oprávnenia vykázat zo spoločného obydlija podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení a doplnení niektorých zákonov“.

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Počet vykázaných osôb Počet porušení vykázania	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	3 874	
Úloha priebežne plnená	191	

MV SR

Prezídium PZ priebežne monitoruje a vyhodnocuje využívanie inštitútu oprávnenia vykázat zo spoločného obydlija podľa § 27a zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, a to na základe údajov, ktoré sú štvrťročne predkladané Prezidiu PZ jednotlivými krajskými riaditeľstvami PZ. Tieto údaje zasielajú jednotlivé krajské riaditeľstvá PZ odboru poriadkovej polície Prezídia PZ, prostredníctvom ktorého sú vyhodnotené údaje za každý štvrtrok predložené úradu kriminálnej polície Prezídia PZ.

V rámci SR bolo príslušníkmi PZ za obdobie rokov 2014 – 2019 realizovaných **celkom 3 874** vykázaní zo spoločného obydlija. V každom realizovanom prípade bolo využitie oprávnenia vykázania zo spoločného obydlija príslušníkmi PZ nadriadeným vyhodnotené ako oprávnené. Z celkového počtu vykázaných osôb bolo vykázaných 3736 mužov, čo predstavuje až 96 %. Z hľadiska druhu vzťahu vykázanej osoby k ohrozenej osobe prevládal vzťah manželský (1555 prípadov), nasledoval vzťah rodič – dieťa (937 prípadov) a vzťah druh – družka (923 prípadov).

Vykázané osoby sa dopustili konania na zmarenie vykázania zo spoločného obydlija v 191 prípadoch.

Z celkového počtu prípadov vykázania zo spoločného obydlija bolo podaných na príslušný súd spolu 207 návrhov ohrozenej osoby na vydanie neodkladného opatrenia podľa § 325 ods. 2 písm. e), f) a h) zákona NR SR č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (predtým predbežného opatrenia podľa § 76 ods. 1 písm. g) zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov), čo predstavuje len 5 % z celkového počtu realizovaných prípadov vykázania. Súdny týmto návrhom vyhovel v 153 prípadoch, čo predstavuje 74 % z celkového počtu podaných návrhov.

Žiadosť o kontrolu dodržiavania obmedzenia uloženého neodkladným opatrením (predbežným opatrením) súdu podali 3 osoby.

Tabuľka 12 Vykázanie zo spoločného obydľia – prehľad ukazovateľov za roky 2014 - 2019, SR

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet prípadov vykázania	312	313	642	871	844	892
Počet vykázaných mužov	301	309	616	835	817	858
Počet vykázaných žien	11	4	26	36	27	34
Počet vykázaní podľa vzťahu vykázanej osoby						
- manželský	131	123	250	345	358	348
- druh - družka	61	68	139	229	182	244
- rodič - dieťa	83	85	153	200	210	206
- ostatné	37	36	100	97	94	94
Počet prípadov konania vykázanej osoby na zmarenie vykázania	25	29	27	34	33	43
Počet prípadov porušenia zákazu priblíženia podľa § 27a ods. 2 zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o PZ	*	*	*	*	18	14
Počet prípadov ukončenia vykázania podľa § 27a ods. 10 zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o PZ	*	*	*	*	14	25
Počet prípadov zmareného vykázania konaním ohrozenej osoby	*	*	*	*	4	9
Počet prípadov zmarenia preverenia dodržiavania vykázania podľa § 27a ods. 11 zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o PZ	*	*	*	*	4	5
Počet vykázaní vyhodnotených nadriadeným ako neoprávnené	0	0	0	0	0	0
Počet sťažností	1	0	2	1	2	0
Počet návrhov súdu na neodkladné (predbežné) opatrenie	30	27	35	35	47	33
Počet súdmi vydaných neodkladných (predbežných) opatrení	26	21	23	27	38	18
Počet žiadostí na kontrolu dodržiavania obmedzenia uloženého súdom	1	0	0	1	1	0

Zdroj: odbor poriadkovej polície Prezídia PZ, úrad kriminálnej polície Prezídia PZ

** údaj v hodnotenom období nebol sledovaný, resp. nebol sledovaný za celý kalendárny rok*

Pri aplikácii inštitútu vykázania zo spoločného obydľia prevládajú v policajnej praxi pozitívne skúsenosti. Inštitút vykázania zo spoločného obydľia poskytuje ohrozenej osobe bezprostrednú ochranu jej života a zdravia, s čím súvisí aj zníženie nebezpečenstva dokonania skutku, prípadne zabránenie v pokračovaní násilného konania páchatela. Štatistické údaje ukazujú, že počet vykázaní zo spoločného obydľia, realizovaných príslušníkmi PZ každoročne stúpa a príslušníci PZ v čoraz väčšej miere využívajú tento inštitút. Čo sa týka negatívnych skúseností, možno poukázať na nízky počet návrhov ohrozených osôb na vydanie neodkladného opatrenia (predtým predbežného opatrenia) na súd. Z tohto aspektu sa javí inštitút vykázania osoby zo spoločného obydľia ako prostriedok

dočasného riešenia problému domáceho násilia krátkodobým izolovaním násilníka od obete. V tejto súvislosti je poukazované na to, že účinným inštitútom na zabránenie pokračovania v trestnej činnosti páchatela je inštitút väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Úloha č. 19: „V pravidelných intervaloch monitorovať dostupnosť a kvalitu podporných služieb vrátane kvantitatívneho vyhodnotenia počtu klientok, ktorým boli poskytnuté služby“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR a v súčinnosti s VÚC a MVO	Počet uskutočnených monitoringov Počet organizácií zahrnutých do kvant. evaluácie početnosti prípadov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	1 / 10	
Úloha priebežne plnená	Vid' nižšie	

IVPR – KMC: Monitoring poskytovania podporných služieb pre ženy zažívajúce násilie bol realizovaný v rokoch 2012 a 2016 (v tomto prípade sa obmedzoval na služby podporené z Nórskeho finančného mechanizmu). V oboch prípadoch bol realizovaný dotazníkovou formou na základe metodiky vytvorenej v roku 2012. Druhý monitoring však poukázal na potrebu vytvorenia novej metodiky, ktorá by reflektovala zmeny v diskurze o násilí páchanom na ženách a viac sa zameriavala na kvalitu poskytovaných služieb než len na formálne napĺňanie štandardov. Z tohto dôvodu vznikla v roku 2019 nová Metodika monitorovania dostupnosti a kvality podporných služieb, ktorá bude využitá pri novom monitorovaní realizovanom v roku 2020.

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie (ďalej len „NLŽ“), ako jeden druh špecializovanej podpornej služby, zaviedla evidenčný systém o volajúcich ženách/osobách, ako aj reportovací systém o histórii prichádzajúcich hovorov. Pre účely vyhodnotenia vyťaženia a efektivity NLŽ bola vypracovaná Analýza dát vyplývajúcich z prevádzky NLŽ, resp. Správy o činnosti Národnej linky pre ženy. Dané správy možno považovať za monitorovacie aktivity pre účely zistenia dostupnosti a kvality podporných služieb.

KMC vykonal koncom roka 2015 *Monitoring poskytovateľov služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti a hodnotenie súladu poskytovania služieb so štandardami Rady Európy*. Cieľom monitoringu bolo hodnotenie súladu poskytovania služieb ženám zažívajúcim násilie a ich deťom so Štandardami Rady Európy u prijímateľov a garantov projektov v rámci výzvy DGV01 programu Domáce a rodovo podmienené násilie spolufinancovaného z Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky I. kola grantov. Do monitoringu bolo zaradených 10 nasledujúcich organizácií:

- Aliancia žien Slovenska, Bratislava
- Brána do života, Bratislava
- Centrum Slniečko, Nitra
- Domov – Dúha, Bratislava
- Fenestra, Košice
- Hana, Spišská Nová Ves
- MyMamy, Prešov
- Pomoc ohrozeným deťom, Bratislava
- Progresfem, Poprad
- Women's Institute Slovakia, Liptovský Mikuláš

Referenčným obdobím monitoringu bol rok 2015, keďže v tomto období sa realizovali projekty v rámci hore uvedenej výzvy. Monitoring sa však nezameriaval na hodnotenie realizovaných alebo prebiehajúcich projektov, ale len na hodnotenie služieb, ktoré organizácia v roku 2015 poskytovala,

podľa európskych štandardov. Monitoring vychádzal z metodológie *Monitoringu sociálnych služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti z hľadiska európskych štandardov*¹⁰ z roku 2012, ktorý realizoval Inštitút pre výskum práce a rodiny (IVPR). Uvedená metodológia bola modifikovaná pre potreby súčasného monitoringu a to pokiaľ ide o spôsob monitorovania ako aj jeho obsah. K modifikácii metodológie došlo z dôvodu časového limitu na vypracovanie monitoringu, v rámci ktorého nebolo možné realizovať osobné návštevy a vyplňanie dotazníkov u vybraných subjektov ako aj z dôvodu, že pôvodná metodológia bola vypracovaná na hodnotenie organizácií so širším zameraním, medzi ktorých klientelou sa objavovali ženy zažívajúce násilie, zatiaľ čo v prípade tohto monitoringu išlo primárne o špecializovaných poskytovateľov služieb pre túto cieľovú skupinu. Vzhľadom k uvedenému bol upravený a skrátený monitorovací dotazník tak, aby sa zameriaval len na oblasti, ktoré sa venujú Minimálnym štandardom RE.

Bratislavský samosprávny kraj

Odbor sociálnych vecí Úradu BSK vykonáva u neštátnych subjektov kontrolu úrovne poskytovania sociálnych služieb a vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a kontrolu hospodárenia s poskytnutými finančnými príspevkami. Organizácie, ktoré sú zapojené do sociálneho programu BSK „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“ a aj organizácie, ktoré sa venujú problematike a pomoci obetiam násilia, každý mesiac zasielajú hlásenia o celkovom počte klientov/klientiek a počte detí za mesiac, ktorým boli poskytnuté služby a odborné poradenstvo a o celkovom počte kontaktov - osobnom, telefonickom a mailovom.

V roku 2016 občianske združenie DOMOV- DÚHA pracovalo v rámci sociálneho programu so 117 občanmi (dospelí aj deti) a nezisková organizácia Linka detskej istoty s 24 rodinami (31 dospelých a 62 detí).

Bratislavský samosprávny kraj v roku 2016 zabezpečil poskytovanie sociálnej služby v zariadení núdzového bývania s kapacitou 42 miest s celkovou poskytnutou výškou finančného príspevku 93.771,58 €.

V roku 2017 občianske združenie DOMOV- DÚHA pracovalo v rámci sociálneho programu s 81 občanmi (dospelí aj deti) a nezisková organizácia Linka detskej istoty s 28 rodinami (34 dospelých a 64 detí).

Bratislavský samosprávny kraj v roku 2017 zabezpečil poskytovanie sociálnej služby v zariadení núdzového bývania s kapacitou 40 miest s celkovou poskytnutou výškou finančného príspevku 137.021,93 €.

V roku 2018 občianske združenie DOMOV- DÚHA pracovalo v rámci sociálneho programu so 123 občanmi (dospelí aj deti) a nezisková organizácia Linka detskej istoty so 17 rodinami (17 dospelých a 37 detí).

Bratislavský samosprávny kraj v roku 2018 zabezpečil poskytovanie sociálnej služby v zariadení núdzového bývania s kapacitou 50 miest s celkovou poskytnutou výškou finančného príspevku 180.195,49 €.

V roku 2019 v rámci sociálneho programu nezisková organizácia Linka detskej istoty pracovala s 25 rodinami (28 dospelých a 36 detí).

Bratislavský samosprávny kraj v roku 2019 zabezpečil poskytovanie sociálnej služby v zariadení núdzového bývania s kapacitou 50 miest s celkovou poskytnutou výškou finančného príspevku 235.282,09 €.

¹⁰ Monitoring sociálnych služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti z hľadiska európskych štandardov, Holubová B., Filadelfiová J., IVPR, 2012

Odbor sociálnych vecí Úradu BSK vykonáva u neštátnych subjektov kontrolu úrovne poskytovania sociálnych služieb, kontrolu úrovne vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a kontrolu hospodárenia s poskytnutými finančnými príspevkami.

Banskobystrický samosprávny kraj v zariadeniach sociálnych služieb, ktoré sa zaoberajú problematikou týraných žien, v sledovanom období reálne poskytovali služby nižšie uvedenému počtu klientok vrátane zohľadnenia fluktuácie. K výslednému vyhodnoteniu plnenia úloh NAP BBSK uviedlo, že v rokoch 2016-2019 úloha na úrovni BBSK nebola plnená.

Tabuľka 13 Počet klientok v zariadeniach BBSK

Zariadenie	Počet klientok	
	2014	2015
Krízové stredisko „AMORET“	11	11
Občianske združenie Za dôstojný život	17	14
Krízové centrum SOS, n. o.	18	37
Centrum sociálnych služieb KA	11	15
Dom svätej Alžbety	37	21
Celkom	94	98

Zdroj: BBSK

Košický samosprávny kraj

Monitoring predmetných služieb pre sledovanú cieľovú skupinu sa realizoval na štvrťročnej báze. Vyhodnocovanie kvality služieb a spätná väzba zo strany klientiek boli realizované prevádzkovateľmi ambulantných a pobytových služieb. Za účelom zlepšenia kvality poskytovaných služieb v danej oblasti realizoval v rokoch 2015 - 2017 Úrad Košického samosprávneho kraja spolu s partnerskými organizáciami (Fenestra, Pomoc rodine, Kotva n.o. Trebišov, OZ Hana) projekt zo zdrojov Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky pod názvom: *Zlepšenie kvality poradenstva pre ženy zažívajúce rodovo podmienené násilie v partnerských vzťahoch v Košickom samosprávnom kraji*. Cieľom bolo zvýšenie dostupnosti a kvality poskytovaných poradenských služieb v košickom kraji. Súčasťou projektových aktivít bol aj pravidelný monitoring partnerských subjektov poskytujúcich predmetné služby.

Za rok 2016 bolo poradenstvo poskytnuté 425 ženám a 17 deťom zažívajúcim násilie.

V sledovanom období sa uskutočnilo viacero stretnutí a podujatí zameraných na odhaľovanie témy násilia v spolupráci s partnermi projektu.

Za rok 2017 bolo špecializované sociálne poradenstvo pre oblasť domáceho násilia poskytované v sledovanom období 6 poradcami, ktorým KSK poskytol finančný príspevok na prevádzku na 11 250 hodín poradenstva pre organizácie: Fenestra, o.z. Košice: dvaja poradcovia, Pomoc rodine, o.z., Michalovce: dvaja poradcovia, OZ HANA Spišská Nová Ves: dvaja poradcovia. Pri poskytovaní špecializovaného poradenstva vychádzajú zo všetkých medzinárodných a národných dokumentov a minimálnych štandardov Rady Európy. Cieľovou skupinou sú predovšetkým ženy a ich deti, predmetom poradenstva je riešenie násilia, ktoré zažívajú, prispievajú k zvyšovaniu bezpečia žien a ich detí, zmierňujú negatívne dopady násilia na životy žien a detí vo všetkých oblastiach. Tiež prispievajú k znižovaniu nerovnosti medzi mužmi a ženami, ktorá je príčinou ako i dôsledkom násilia na ženách. Prispievajú k prevencii vážneho ublíženia na zdraví a vražd žien a detí v dôsledku násilia. Násilie páchané na ženách má z dlhodobého hľadiska negatívne dopady na ekonomickú situáciu kraja, pretože dôsledkom násilia sa zvyšujú náklady na zdravotnú starostlivosť, dlhodobé absencie v práci, strata zamestnania a pod.

V roku 2018 bolo poskytnutých 3 170 hodín špecializovaného poradenstva, 473 osobám uvedenej cieľovej skupine osobne, telefonicky, emailom. V roku 2018 poskytol KSK finančný príspevok aj na 65

miest v 4 zariadeniach núdzového bývania určených práve pre ženy 21 a deti zažívajúce násilie v partnerských vzťahoch, čo je o 11 viac ako v roku 2017.

Trenčiansky samosprávny kraj na tejto úlohe spolupracuje priebežne, pri vyžiadaní informácií Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, alebo s inými zainteresovanými inštitúciami.

Trnavskému samosprávnemu kraju je pravidelne zasielaná „Štvrťročná evidencia prijímateľov sociálnej služby“, ktorým bola poskytovaná sociálna služba v útulku a zariadení núdzového bývania. TTSK im na základe uzatvorenej zmluvy každoročne poskytuje finančný príspevok na prevádzku. Zamestnanci Odboru sociálnych vecí vykonávajú u týchto neverejných poskytovateľoch kontrolu v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov.

Subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktoré sú finančne podporované z rozpočtu TTSK, zasielajú v štvrťročných intervaloch evidenciu klientov a v polročných intervaloch vyúčtovanie finančného príspevku.

Žilinský samosprávny kraj je naklonený k spolupráci monitorovať dostupnosť a kvalitu podporných služieb, nakoľko považuje za nevyhnutné, aby služby poskytované ľuďom v rôznych krízových situáciách boli odborné a kvalitné. V prípade potreby je možné realizovať prieskum spokojnosti. V roku 2015 OSV ŽSK takýto prieskum realizoval prostredníctvom anonymného dotazníka, prostredníctvom ktorého mali klientky možnosť vyjadriť spokojnosť, resp. nespokojnosť s poskytovanými sociálnymi službami v zariadení núdzového bývania. Klientky prejavili spokojnosť s poskytovanými sociálnymi službami.

Úloha č. 20: Pri pridelení sociálnych bytov v zmysle platného zákona vyčleniť kapacity pre ženy a ich deti, ktoré sa nachádzajú v sociálnej a bytovej núdzi následkom domáceho násillia
--

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
Obce a mestá v súčinnosti MPSVR SR	Počet pridelených sociálnych bytov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019

Stav plnenia ku koncu roka 2019:

Úlohu nie je možné vyhodnotiť

Obce a mestá neposkytli údaje, na základe ktorých by bolo možné úlohu vyhodnotiť.

3. METODIKY A ŠTANDARDY

Operačný cieľ:

Zabezpečiť kvalitnú a efektívnu pomoc pomocou štandardizovaných postupov pre pomáhajúce profesie a orgány činné v trestnom konaní.

Úloha č. 21: K novele zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov vypracovať štandardy pre akreditáciu poskytovania špecifických služieb obetiam rodovo podmieneného násillia, zodpovedajúce štandardom RE

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR	Vypracované štandardy	31.12.2014
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	1	
Úloha čiastočne splnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

KMC vydalo v roku 2017 tematickú publikáciu *Návrh systému akreditácie špecializovaných podporných služieb pre ženy zažívajúce násillie*.

Úloha č. 22: „Vypracovať metodiky postupov pre prácu so ženami a ich deťmi, zažívajúcimi násillie, vrátane postupov pre prácu s obeťmi znásillnenia, pre všetky zainteresované pomáhajúce profesie“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR v rámci KMC v spolupráci s ÚPSVR, MV SR, MS SR a MZ SR	Počet vypracovaných metodík	31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	24+	
Úloha priebežne plnená		

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci Národného projektu *Podpora eliminácie a prevencie násillia na ženách* podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ktorého prijímateľom bol Inštitút pre výskum práce a rodiny, bola v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami špecializovanými pre problematiku násillia na ženách vypracovaná *Metodika k poskytovaniu komplexnej podpory a ochrany ženám zažívajúcim násillie a ich deťom*. Metodika obsahuje postupy pri poskytovaní špecializovanej komplexnej podpory a ochrany žien zažívajúcich násillie a ich deťmi na Národnej linke pre ženy a iných telefonických linkách, v poradenských centrách pre ženy a v bezpečných ženských domoch. Obsahuje postupy spoločné pre všetky formy násillia na ženách, primárne však pre násillie v párových vzťahoch.

Pre účely vypracovania metodík pre všetky zainteresované pomáhajúce profesie aj s ohľadom na osobitné skupiny žien zažívajúcich násillie a s kumuláciou znevýhodnení, ako sú staršie ženy, ženy z vidieckeho prostredia, ženy so zdravotnými postihnutím alebo rómske ženy boli realizované výskumné štúdie.

KMC k 31. 12. 2019 pripravilo a vydalo nasledujúce metodiky a štandardy pre rôzne profesie:

1. *Štandardy vzdelávania pre tréning trénerok a trénerov z pomáhajúcich profesií: Vzdelávanie v oblasti prevencie a eliminácie násillia na ženách,*

2. *Štandardy a postupy zavedenia sociálno – intervenčných programov pre páchatel'ov násilia na ženách, (implementované v podmienkach Zboru väzenskej a justičnej stráže – programy pre páchatel'ov)*
3. *Odhad nebezpečenstva násilia na ženách Metodologické východiská pre pomáhajúce profesie,*
4. *Metodika postupu polície prvého kontaktu v prípadoch domáceho násilia a Vyhodnotenie rizika ohrozenia – príručka pre policajtov a policajtky prvého kontaktu, (poskytnuté Prezidiu PZ, implementované v podmienkach polície SR podľa pokynov Prezídia PZ)*
5. *Návrh systému a metodologické východiská multiinštitucionálnej spolupráce v problematike rodovo podmieneného a domáceho násilia, vrátane dobrej praxe, (pripravené v spolupráci s pracovnými skupinami Multiinštitucionálnej spolupráce)*
6. *Štúdia výskytu a metodika ako riešiť domáce násilie na LGBTI ľuďoch v rodinách špecificky zo strany pomáhajúcich profesií,*
7. *Dieťa - svedok domáceho násilia, Manuál pre pedagogický a odborný personál škôl*
8. *Znalecké posudzovanie domáceho násilia v kontexte poručenských sporov o deti, Metodologické východiská pre súdnych znalcov,*
9. *Témy súvisiace s rodovo podmieneným násilím a domácim násilím, Odborná príručka pre pracovníkov a pracovníčky Referátov poradensko-psychologických služieb UPSVAR,*
10. *Rodovo podmienené násilie a domáce násilie. Manuál pre pracovníčky a pracovníkov RPPS*
11. *Návrh štandardov kvality vzdelávania v oblasti násilia páchaného na ženách, Ďalšie vzdelávanie v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách,*
12. *E-learningový modul: Základný kurz o rodovo podmienenom násilí*
13. *E-learningový modul pre zdravotný personál*
14. *Zvyšovanie efektivity zástupcov justície a orgánov činných v trestnom konaní v boji proti násiliu páchanému na ženách a domácejmu násiliu, Príručka pre školenie školiteľov a školiteľiek,*
15. *Predchádzanie a znižovanie násilia na ženách s osobitným dôrazom na multiinštitucionálnu spoluprácu, Príručka pre vzdelávanie,*
16. *Úvod do trénerských zručností. Manuál tréningu,*
17. *Úvod do trénerských zručností. Príručka pre účastníčky a účastníkov tréningu,*
18. *Predchádzanie a znižovanie násilia na ženách s osobitným dôrazom na terénnu sociálnu prácu v marginalizovaných rómskych komunitách, Príručka pre vzdelávanie*
19. *Predchádzanie a znižovanie násilia na ženách s osobitným dôrazom na terénnu sociálnu prácu, Manuál tréningu pre pomáhajúce profesie,*
20. *Násilie páchané na ženách v párových vzťahoch pre tréning trénerov a tréneriek – regionálnych koordinátorov a koordinátorky terénnej sociálnej práce. Tréningová manuál,*
21. *Násilie páchané na ženách v párových vzťahoch pre tréning trénerov a tréneriek regionálnych koordinátorov a koordinátorky terénnej sociálnej práce. Tréningová príručka,*
22. *Metodická pomôcka pre kontakt s obeťami trestných činov,*
23. *Poznatky zo zahraničných forenzných a zdravotníckych postupov v prípadoch sexuálnej viktimizácie,*

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky ako spolupracujúci subjekt prostredníctvom nominácie odborníka za rezort v rámci národného projektu „Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách“, sa aktívne zapájal do procesu tvorby manuálu, kde cieľom bola podpora sociálnej inklúzie

žien ohrozených násilím. Podieľalo sa na skvalitňovaní služieb pomoci, ktorou je aj poskytovanie zdravotnej starostlivosti, pričom jednotlivé aktivity predstavovali zjednotenie postupov práce a vytvorenie štandardov a metodík poskytovania pomoci a vzdelávaní v oblasti násilia páchaného na ženách a ich deťoch pre poskytovateľov služieb a pracovníkov v pomáhajúcich profesiách.

Multiinštitucionálna spolupráca je najúčinnnejšia forma pomoci a prináša potrebu koordinovanej spolupráce medzi jednotlivými inštitúciami. Úloha zdravotníckych pracovníkov v oblasti násilia páchaného na ženách je kľúčová, pretože práve zdravotnícki pracovníci sú osoby, ktorým sa ohrozené ženy pri správnej empatickej komunikácii najskôr zdôveria (*Odborné usmernenie o postupe zdravotníckych pracovníkov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti žene ohrozenej násilím* zverejnené vo Vestníku MZ SR, čiastka 54-55, ročník 56).

Generálna prokuratúra SR v odpočte uviedla, že v nadväznosti na predchádzajúce úlohy je potrebné zabezpečiť štandardizované postupy a metodiky pre všetky profesie, prichádzajúce do styku s obeťami násilia na ženách. OSN a EÚ v tejto oblasti prijala viaceré závery a odporúčania a na úrovni Rady Európy existuje vypracovaný systém štandardov kvality poskytovania pomoci ženám vystavených násiliu, ktorý vychádza z dlhoročnej skúsenosti v tejto oblasti.

Ministerstvo vnútra SR

Prezídium PZ spracovalo v minulom období viaceré metodické materiály, týkajúce sa postupu policajtov v prípadoch domáceho násilia, ktoré sa využívajú v policajnej praxi.

V roku 2003 Prezídium PZ vydalo metodickú pomôcku „*Vyšetrovanie trestných činov súvisiacich s domácim násilím*“, ktorá obsahuje trestnoprávne a taktické postupy pri vyšetrovaní trestných činov súvisiacich s domácim násilím.

V rámci projektu krízového centra Dotyk – „Alterna“ vypracovalo Prezídium PZ metodickú príručku pod názvom „Domáce násilie – Metodika postupu polície v prípadoch domáceho násilia“, ktorú vydalo Slovenské krízové centrum Dotyk v roku 2006 a ktorá je určená pre policajtov prvého kontaktu, ako aj pre vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ. Predmetná metodická príručka bola viackrát aktualizovaná (aktualizácia v roku 2015 a v roku 2017) a pre účely jej služobného využitia je dostupná pre všetky útvary PZ na intranete MV SR. V rámci aktualizácie metodickej príručky v roku 2017 boli využité aj informácie a poznatky z metodiky, ktorú v roku 2016 spracovalo a v rámci spolupráce Prezídia PZ poskytlo KMC.

V roku 2019 boli v rámci projektu úradu kriminálnej polície Prezídia PZ v spolupráci s APZ „Špeciálne vylučovacie miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“ spracované za participácie psychológov a ďalších odborníkov dva edukačné dokumenty, a to „Metodika pre prácu s obeťami trestných činov v špeciálnych vylučovacích miestnostiach (príručka pre vyšetrovateľa)“ a „Osobitné formy poučenia pre obeť trestných činov v trestnom konaní“, ktoré sú implementované v rámci služobnej činnosti PZ pri realizácii vylučov obzvlášť zraniteľných obeť v trestnom konaní.

Úloha č. 23: „Vypracovať metodický rámec a štandardy pre poradenské centrá a špecifické zariadenia núdzového bývania (bezpečných ženských domov) odrážajúce minimálne štandardy RE“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s KMC	Vypracované štandardy a metodika	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2016
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	13+2	
Úloha priebežne plnená		

Inštitút pre výskum práce a rodiny ako prijímateľ v rámci NP Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách podporeného ESF a realizovaného v rámci OP ZASí, boli v spolupráci s MVO, špecializovanými pre problematiku násilia na ženách, vypracované *Štandardy komplexnej podpory a ochrany*

žien zažívajúcich násilie. Štandardy sú východiskovým a ideovým dokumentom na nastavovanie účinnej podpory a ochrany žien zažívajúcich násilie a ich detí. Štandardy obsahujú východiská a základné princípy špecializovanej podpory a ochrany ženám zažívajúcim násilie a vypracované sú štandardy základných druhov špecializovanej podpory: Národnej telefonickkej linky a iných telefonických liniek, bezpečné ženské domy, poradenské centrá pre ženy, a čiastočne aj pre poradenské centrá pre ženy so skúsenosťou so znásilnením a intervenčné tímy.

Špecificky s ohľadom na postupy Policajného zboru SR spracováva v súčasnosti KMC *Metodiku pre postupy polície v prípadoch násilia na ženách a postupy práce so ženami, ktoré zažívajú, alebo sú ohrozené násilím a ich deťmi*.

V roku 2018 – 2019 bol na základe tohto dokumentu ako aj na základe *Minimálnych štandardov RE* vypracovaný v participatívnom procese za účasti poskytovateľov služieb skrátený dokument *Štandardy pre poskytovanie špecializovaných služieb ženám zažívajúcim násilie a ich detí*, ktorý obsahuje 13 povinných a 2 fakultatívne štandardy s rozdelením na konkrétne kritériá a indikátory ich napĺňania.

Úloha č. 24: „Vypracovať a uviesť do praxe postupy orgánov činných v trestnom konaní a priestupkových oddelení na odhad rizika násilia pre identifikovanie akútnych prípadov žien“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR, GP	Vypracované postupy	Priebežne s hodnotením
V spolupráci s RE a KMC	Vypracované plány odhadu rizika	v roku 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	1	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo vnútra SR

Príslušníci PZ v rámci vykonávania služobných zákrokov v prípadoch domáceho násilia používajú metódu na kvalifikovaný odhad rizika ohrozenia vo forme „Dotazníka na odhad rizika ohrozenia (otázky kladené ohrozenej osobe)“. Dotazník bol zavedený do policajnej praxe príkazom prezidenta PZ zo dňa 19. decembra 2016 s účinnosťou od 1. januára 2017. Dotazník bol pôvodne vypracovaný odborníkmi na problematiku domáceho násilia z KMC. Prezídium PZ dotazník prevzalo a otázky čiastočne modifikovalo pre potreby PZ z hľadiska jeho univerzálnej využiteľnosti vo všetkých prípadoch domáceho násilia. Dotazník slúži ako pomôcka policajtom prvého kontaktu v prípadoch oznámenia podozrenia z domáceho násilia odhadnúť riziko ohrozenia osoby zo strany násilníka a v tejto súvislosti prijať účinné opatrenia na jej ochranu. Pri vyhodnocovaní rizika venuje PZ zvýšenú pozornosť prípadom, ak je prítomná obzvlášť zraniteľná osoba (dieťa, chorá osoba, odkázaná osoba, osoba vyššieho veku, tehotná žena), útočník vlastní zbraň, hrozí použitím zbrane alebo zbraň použil alebo ju použije. Na základe vyhodnotenia poznatkov z aplikačnej praxe pri využívaní dotazníka pristúpilo Prezídium PZ v roku 2019 k jeho revízii a dotazník bol aktualizovaný z hľadiska modifikácie a formulácie jednotlivých otázok z pôvodných 12 otázok na 13 otázok, vrátane doplnenia o metodiku jeho používania a vyhodnocovania v praxi. Dňa 30. apríla 2019 bol vydaný príkaz prezidenta PZ o používaní aktualizovaného Dotazníka na odhad rizika ohrozenia.

Dotazník nie je určený pre orgány činné v trestnom konaní v pôsobnosti PZ, t.j. pre vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ, ktoré postupujú podľa príslušných ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku. Orgány činné v trestnom konaní vykonávajú od momentu prvého kontaktu s obeťou individuálne posudzovanie potrieb obete za účelom prijatia opatrení na ochranu obete pred sekundárnou viktimizáciou a opakovanou viktimizáciou podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku a zákona NR SR č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov, pričom osobitnú pozornosť venujú prípadom, v ktorých obeťou je tzv. obzvlášť zraniteľná osoba.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky participovala v rámci pracovnej skupiny zriadenej Ministerstvom spravodlivosti SR na príprave a tvorbe zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov. Ako povinne pripomienkujúci subjekt v legislatívnom procese dôsledne dbá, aby navrhované právne predpisy premietali odporúčania týkajúce sa obetí trestných činov a zamedzenie ich ďalšej viktimizácii. Podobne je tomu aj v prípade vnútrorezortných predpisov, ktoré sú adresované podriadeným prokuratúram. Vo vzťahu k násiliu páchanému na ženách je to príkaz generálneho prokurátora Slovenskej republiky por. č. 1/2013 z 18. januára 2013 o zriadení špecializácie prokurátorov na trestnú činnosť mladistvých a maloletých, trestné činy spáchané na deťoch a násilie v rodinách. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky spolupracovala na konkrétnych úlohách aj s KMC, a to najmä v súvislosti so zadefinovaním okruhu trestných činov, ktoré je možné považovať za trestné činy tzv. domáceho násillia v záujme čo najobjektívnejšieho vykazovania s ohľadom na prax polície, prokuratúry a súdov. Uvedené vychádzalo z požiadaviek EÚ na harmonizáciu zberu administratívnych dát podľa odporúčaní Európskeho inštitútu rodovej rovnosti (ďalej len „EIGE“).

Úloha č. 25: „Vypracovať metodické postupy a štandardy pre prácu s páchatelmi násillia.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci so ZVJS a MV SR	Vypracované štandardy a metodiky	Priebežne s hodnotením v roku 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	Áno	
Úloha priebežne plnená		

Inštitút pre výskum práce a rodiny – KMC:

V roku 2017 vydalo KMC *Štandardy a postupy zavedenia sociálno-intervenčných programov pre páchatelov násillia na ženách a Metodiku práce s páchatelmi násillia na ženách v penitenciarnej starostlivosti. Podmienky Zboru väzenskej a justičnej stráže.*

Ministerstvo vnútra SR - Prezídium PZ SR spracovalo viaceré metodické materiály, týkajúce sa postupu polície v prípadoch domáceho násillia, ktoré sú priebežne aktualizované a využívané v policajnej praxi.

Úloha č. 26: „Vytvoriť príručku pre sociálnych pracovníkov a iných odborných pracovníkov pre včasnú identifikáciu týrania, zneužívania a zanedbávania dieťaťa a zabezpečenie účinnej pomoci v týchto špecifických situáciách“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
ÚPSVR	Príručka o syndróme CAN	2014
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	áno	
Úloha splnená		

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

V roku 2014 bola v rámci Národného projektu „Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti“ pre sociálnych pracovníkov a iných odborných pracovníkov vytvorená multidisciplinárna príručka o syndróme CAN obsahujúca poznatky potrebné k včasnej identifikácii týrania, zneužívania a zanedbávania dieťaťa, ako i návody praktických postupov účinnej pomoci dieťaťu v týchto špecifických situáciách. Na prax orientovaná príručka bola vytvorená vybranými expertmi z oblasti sociálnej práce, psychológie, zdravotníctva, školstva a orgánov činných v trestnom konaní. Príručka o syndróme CAN je aktívne využívaná úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len úrady PSVaR) a je k dispozícii aj pre detské domovy. S cieľom sprístupniť príručku aj samospráve, neziskovým organizáciám a širokej verejnosti je materiál zverejnený na webovej stránke Ústredia PSVaR.

4. VZDELÁVANIE POMÁHAJÚCICH PROFESIÍ

Operačný cieľ:

Zabezpečiť rodovo citlivé vzdelávanie všetkých pomáhajúcich profesií a zainteresovaných subjektov v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách

Úloha č. 27: „Priebežne realizovať vzdelávacie a tréningové aktivity o problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách pre pomáhajúce profesie“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s KMC v spolupráci s MS SR/JA, MV SR, MŠVVaŠ SR, MK SR, MZ SR, ÚSVRK	Počet realizovaných vzdelávacích aktivít Počet zapojených do vzdelávania	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	viď nižšie	
Úloha priebežne plnená	4958	

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci NP *Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách* v spolupráci s MVO, špecializovanými pre problematiku násilia na ženách, uskutočnil vzdelávanie spolu 125 osôb, z toho približne 30 príslušníkov/čok Policajného zboru a 30 zamestnancov/kýň zdravotníckych organizácií.

Tabuľka 14 Vzdelávanie národného projektu: Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách¹¹

	Počet tréningov	Počet hodín spolu
Modul A - základný scitlivovací tréning	8	128
Modul B - Účinná intervencia psycho-sociálnych profesií v oblasti násilia páchaného na ženách	4	192
Modul C - Účinná intervencia polície v oblasti násilia páchaného na ženách	2	64
Modul D - Účinná intervencia zdravotníckych profesií v oblasti násilia páchaného na ženách	2	64
Tréning tréneriek	1	16
SPOLU	17	464

Zdroj: IVPR

V oblasti vzdelávania osôb pracujúcich v poradenských centrách, bezpečných ženských domoch a krízových centrách navrhlo **KMC** model ďalšieho vzdelávania pomáhajúcich profesií prostredníctvom vzájomného učenia sa formou facilitovaných workshopov. Cieľom toho vzdelávania je štandardizovať podporu a ochranu žien zažívajúcich násilie a osôb zažívajúcich domáce násilie. Tento model vzdelávania umožní odovzdávanie dobrej praxe, overovanie si vlastných postupov, pochopiť postupy iných a prijať také riešenia, ktoré najlepšie zaistia, že ženám zažívajúcim násilie bude poskytnutá ochrana a podpora zaisťujúca pre ne a ich deti bezpečie, a ženy zažívajúce násilie bude posilňovať, rešpektovať a podporovať ich cestu z násilia. V roku 2015 vzdelalo KMC počas 8 tréningov 154 osôb z pomáhajúcich profesií.

V roku 2015 KMC realizovalo tréning „Úvod do trénerských zručností“ špecificky zameraný na trénerské zručnosti a vytvorilo tréningový manuál „Úvod do trénerských zručností.“ Táto aktivita nadväzuje na *Návrh štandardov kvality ďalšieho vzdelávania v oblasti násilia páchaného na ženách*

¹¹ http://www.ceit.sk/IVPR/index.php?option=com_content&view=article&id=383&Itemid=49&lang=sk

a súvisí aj s vlastnou potrebou KMC posilniť personálne kapacity pre zapojenie sa do tréningových iniciatív a aktivít v oblasti primárnej prevencie. Absolventi tréningu sa v roli asistujúcich ko-tréneriek/ov zapoja do aktivít primárnej prevencie na školách a po nadobudnutí potrebných skúseností do špecializovaných tréningov v téme násilia na ženách a domáceho násilia pre dotknuté profesie. Tréning sa uskutočnil (18.-19.1.2016).

V sledovanom období sa tiež začala príprava vypracovania a pilotného otestovania *e-learningového kurzu pre novinárky a novinárov*, ktorého cieľom je snaha o predchádzanie sekundárnej viktimizácie žien zažívajúcich násilie a obetí domáceho násilia.

Návrh štandardov kvality ďalšieho vzdelávania v oblasti násilia páchaného na ženách sme vytvorili s cieľom prispieť do diskusie o dôležitosti vytvorenia systémového ďalšieho vzdelávania v tejto oblasti a o potrebe jeho nastavenia z hľadiska štandardov kvality, ktoré by prispeli k zvýšeniu ochrany a podpory žien zažívajúcich násilie v situáciách, kde v súčasnosti dotknuté profesie v rámci výkonu svojich kompetencií a povolania, ženy zažívajúce násilie vystavujú sekundárnej viktimizácii v dôsledku nedostatku informácií a zručností o potrebách obetí násilia na ženách a domáceho násilia.

V oblasti štandardov boli vypracované *Štandardy vzdelávania pre tréning pre trénerov a trénerky z pomáhajúcich profesií*, ktoré majú za cieľ zarámcovať, ako by mal štandardne takýto tréning vyzerať a poskytnúť základné informácie o tomto type tréningu pre potenciálnych trénerov a trénerky.

KMC realizovalo od roku 2015 viacero vzdelávacích a tréningových podujatí pre rôzne pomáhajúce profesie:

1. séria tréningov pre terénnych sociálnych pracovníkov v marginalizovaných rómskych komunitách (266 účastníčok a účastníkov)
2. školenia pre psychologičky a psychologov na referátoch poradensko-psychologických služieb (80 účastníčok a účastníkov)
3. séria tréningov pre poskytovateľov špecializovaných služieb pre ženy zažívajúce násilie (137 účastníčok a účastníkov)
4. Tréning trénerov pre členov a členky Policajného prezídia, pedagógov a pedagogičky Policajnej akadémie a advokátov a advokátky poskytujúcich odborné poradenstvo ženám, na ktorých je páchané násilie organizované v spolupráci s Radou Európy
5. 20 regionálnych tréningov pre policajtov prvého kontaktu v Trenčianskom a Prešovskom kraji (237 účastníčok a účastníkov)

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR pri tvorbe pedagogických dokumentov, hlavne pri koncepcii Štátnych vzdelávacích programov, sa prihliada v rámci vzdelávania o ľudských právach aj na problematiku násilia páchaného na ženách. V súvislosti s implementáciou záverov Národných akčných plánov, stratégií a prevencií do štátnych vzdelávacích programov je potrebné si uvedomiť, že problematika ľudských práv a práv dieťaťa je širokospektrálna a prierezová oblasť, najčastejšie sa začleňuje do obsahových a výkonových štandardov predmetov etická výchova a občianska náuka alebo ako prierezová téma predmetov. Súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre základné školy a stredné školy je vzdelávanie o ľudských právach zahŕňajúce aj problematiku násilia na ženách a domáceho násilia prostredníctvom výchovy k vzájomnej úcte medzi ľuďmi, k druhému pohlaviu ako aj k sebe samému. Súčasťou prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia je aj citlivá práca triednych učiteľov, vedenia škôl a školských psychologov.

Štátny pedagogický ústav (ďalej len „ŠPÚ“) ako jedna z priamo riadených organizácií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) organizovalo odborné-metodické podujatia pre pedagógov základných a stredných škôl. Pri ich príprave sa vychádzalo z najmodernejších trendov (metodík) vyučovania ľudských práv (LP), práv žien a ich najlepších záujmov:

a) Metodické semináre k realizácii inovovaného Štátneho vzdelávacieho programu (ďalej len "iŠVP") pre učiteľov v jednotlivých regiónoch Slovenska s osobitným dôrazom na uplatňovanie ľudských práv, vrátane práv žien vo výchove a vzdelávaní a tiež v rámci mimo vyučovacej činnosti v škole.

b) V kontexte podpory výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu a aktivizácie škôl v danej oblasti Štátny pedagogický ústav v spolupráci s Európskym Wergeland Centrom (ďalej i EWC) pripravil a realizoval v školskom roku 2016/2017 pilotný ročník Slovenskej a českej regionálnej akadémie Inkluzívne a demokratické školské prostredie pre všetkých. Rôznorodosť – Uznanie – Rovnosť, ktorý bol určený pre základné školy a gymnáziá s osemročným vzdelávacím programom. Cieľom aktivity bolo posilniť profesijné kompetencie učiteľov a riadiacich pracovníkov škôl v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu a zároveň podporiť partnerstvo škôl ako aj zvýšiť profesijné kompetencie učiteľov a vedúcich pracovníkov škôl s cieľom podporiť princípy demokratickej školy, poskytnúť platformu na výmenu osvedčenej praxe a skúseností v oblasti rozvoja demokratických kompetencií žiakov, podporiť účastníkov pri rozvíjaní školských projektov v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu, ktoré sú orientované na utváranie demokratického a inkluzívneho školského prostredia pre všetkých žiakov, podporiť dialóg a spoluprácu medzi rôznymi účastníkmi v sektore vzdelávania, sprostredkovať šírenie a využívanie materiálov Rady Európy a Charty Rady Európy pre vzdelávanie k ľudským právam a demokratickému občianstvu a rozšíriť sieť multiplikátorov v sektore vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu. Aktivita bola podporená v rámci bilaterálneho fondu na národnej úrovni v rámci grantov z Islandu, Lichtenštajnska a Nórska (Granty EHP a Nórska 2009 – 2014 v Slovenskej republike).¹²

c) V rámci pokračujúcej spolupráce s Európskym Wergeland Centrom realizoval ŠPÚ v školskom roku 2017/2018 Jesennú akadémiu: Demokratické školské prostredie pre všetkých (ďalej i Jesenná akadémia). Vzdelávací program bol zameraný na podporu demokratickej školskej klímy v Slovenskej republike a zámerom bolo posilniť profesijné kompetencie riadiacich pracovníkov, učiteľov a ostatných aktérov, podporiť partnerstvo a spoluprácu škôl v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu. Cieľom bolo zvýšiť profesijné kompetencie učiteľov a vedúcich pracovníkov škôl s cieľom podporiť princípy demokratickej školy, poskytnúť platformu na výmenu osvedčenej praxe a skúseností v oblasti rozvoja demokratických kompetencií žiakov, podporiť účastníkov pri rozvíjaní školských projektov v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu, ktoré sú orientované na utváranie demokratického a inkluzívneho školského prostredia pre všetkých žiakov, podporiť dialóg a spoluprácu medzi rôznymi účastníkmi v sektore vzdelávania, sprostredkovať šírenie a využívanie materiálov Rady Európy a Charty Rady Európy pre vzdelávanie k ľudským právam a demokratickému občianstvu a rozšíriť sieť multiplikátorov v sektore vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu. Implementačná a evalvačná fáza akčných plánov zapojených základných a stredných škôl prebiehala od novembra 2017 do konca školského roka 2017/2018.¹³

d) V rokoch 2016 a 2017 Štátny pedagogický ústav v spolupráci s Informačným centrom Organizácie Spojených národov vo Viedni realizoval vzdelávaciu aktivitu pre učiteľov všeobecnovzdelávacích/akademických predmetov vo vyššom strednom vzdelávaní. Cieľom aktivity bola podpora výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu v intenciách Koncepcie výchovy k ľudským právam, tak ako to vyplynulo z dokumentov schválených VZ OSN (Dekáda výchovy k ľudským právam). Kľúčovou témou aktivity bola výučba o Organizácii Spojených

¹² Viac na: <http://www.statpedu.sk/sk/vzdelavanie/vzdelavacie-aktivity/slovenska-ceska-regionalna-akademia/>

¹³ Viac na: <http://www.statpedu.sk/sk/vzdelavanie/vzdelavacie-aktivity/jesenna-akademia-2017-democraticke-skolske-prostredie-vsetkych/>

národov, Miléniových rozvojových cieľoch, rozvojovej agende po roku 2015 a o cieľoch trvalo udržateľného rozvoja.¹⁴

e) V rokoch 2018 a 2019 Klub učiteľov etickej výchovy pri predmetovej komisii etickej výchovy (ŠPÚ) realizoval semináre s workshopmi pre učiteľov etickej výchovy z Bratislavského, Trnavského, Nitrianskeho, Trenčianskeho, Žilinského, Banskobystrického, Košického a Prešovského kraja na tému „Dialogická podstata etickej výchovy – rozvíjanie tvorivého a kritického myslenia (cesta k formovaniu prosociálnej osobnosti)“. Cieľom bolo o.i. oboznámiť sa s aktuálnymi výzvami a dokumentmi zabezpečujúcimi ochranu žien a detí, pomôcť učiteľom pracovať s náročnými témami v oblasti ľudských práv, práv menších, žien, detí a vymeniť si navzájom skúsenosti zo školskej praxe o najčastejších porušeníach práv žien prostredníctvom metód rozvíjajúcich kritické myslenie u mladých ľudí.

f) S finančnou podporou Rady Európy organizoval ŠPÚ diseminačné aktivity pre Radu Európy Referenčný rámec kompetencií pre demokratickú kultúru. Všeobecným cieľom bolo podporiť výchovu a vzdelávanie k ľudským právam a demokratickému občianstvu v kontexte vzdelávacej politiky Slovenskej republiky prostredníctvom implementácie nástroja Rady Európy – Referenčného rámca kompetencií pre demokratickú kultúru (ďalej i RFCDC). Okrúhle stoly poskytli priestor na diskusiu k výzvam v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu, posilnili význam tohto vzdelávania ako reakciu na súčasné výzvy, poskytli príležitosti na zlepšenie spolupráce v danej oblasti medzi jednotlivými inštitúciami a smerom k školám. V tejto súvislosti bol zároveň pripravený slovenský preklad RFCDC, zväzok 2, t. j. Referenčný rámec kompetencií pre demokratickú kultúru. Deskriptory kompetencií pre demokratickú kultúru.¹⁵

g) V záujme prevencie a eliminácie násilia páchanom na ženách a iných zraniteľných skupinách boli na metodickom portáli ŠPÚ uverejnené príklady vyučovacích hodín s tematikou ľudských práv, práv menších, práv žien a práv dieťaťa s dôrazom na nové trendy v didaktike vyučovania. Predstavujú pomoc a slúžia ako inšpirácia pre učiteľov a učiteľky rôznych vyučovacích predmetov pri realizácii predmetnej témy, resp. tém, ktoré s ňou súvisia. Ich cieľom je okrem iného oboznámiť sa s aktuálnymi výzvami, témami a dokumentmi zabezpečujúcimi ochranu žien a tiež pomôcť učiteľom pracovať s náročnými témami v oblasti ľudských práv, vrátane práv žien a detí.¹⁶

Uvádžame príklady niektorých praktických ukážok metodických listov/námetov/inšpirácií:

- Dobré meno a pravda ako etické hodnoty - Aktivita: Poznám Ťa?
- Význam povinností - aktivita: Nechce sa mi.
- Ľudské práva a diskriminácia.
- Etika sexuálneho života.¹⁷
- Od práv a povinností k zodpovednosti a slušnosti.
- Komunikačné zručnosti a morálne hodnoty.
- Kultivované vyjadrovanie svojich citov.
- Formovanie prosociálnej osobnosti prostredníctvom rešpektu a úcty k hendikepovaným ľuďom.
- Kritickým myslením proti predsudkom v spoločnosti.
- Rozvoj kritického myslenia – predsudky a stereotypy.

¹⁴ Viac na: <http://www.statpedu.sk/sk/vzdelavanie/vzdelavacie-aktivity/workshop-unis-vienna/>

¹⁵ Viac na: <http://www.statpedu.sk/sk/o-organizacii/projekty/diseminacne-aktivity-radu-europy/>

¹⁶ Viac na: <https://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/?name=&subject=etick%C3%A1+v%C3%BDchova&school-type=&educational-area=&year=&submit=+Filtrova%C5%A5>

¹⁷ Viac na: <https://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/eticka-vychova-metodicky-list-sexualne-nasilie-zneuzivanie-deti.html>

Metodicko-pedagogické centrum (ďalej len „MPC“) ako ďalšia z priamo riadených organizácií MŠVVaŠ SR vo svojej činnosti v súlade so zákonom č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a od 1.9.2019 podľa zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zabezpečuje kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov (ďalej len „PZ“) a odborných zamestnancov (ďalej len „OZ“) škôl a školských zariadení predovšetkým v regionálnom školstve. Vzdelávania sú teda smerované na výchovu a vzdelávanie detí a žiakov vekových kategórií od materských škôl po stredné školy. Primárne sú zamerané na prevenciu pred násilím páchanom na deťoch, resp. mládeži.

Prierezovo sa uvedená tematika prevencie násilia na ženách vyskytuje v niektorých programoch určených pre PZ a OZ stredných škôl v neakreditovaných formách vzdelávania – sú to prevažne jednorazové vzdelávacie aktivity (odborné semináre, informačné semináre, konferencie, workshopy, metodické dni a pod.):

- Riziko suicídia u detí a adolescentov - téma, o ktorej sa nehovorí - 9
- Korene a hodnoty – 6 odborných seminárov - 375
- Domáce násilie - jeho podstata a prevencia - 16
- Nepodliehajte stereotypom – 2 semináre - 45
- Kyberšikanovanie na strednej škole - 25
- Prevencia kriminality - 27
- Kto je ďalší?- 60
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu - 23

Celkom sa týchto podujatí zúčastnilo 580 PZ a OZ.

Učebné zdroje a iné didaktické materiály využívané na vzdelávaní prierezovo súvisiace s problematikou ochrany pred násilím sú dostupné na webovom sídle MPC.¹⁸

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (ďalej len „VÚDPaP“) ako ďalšia z priamo riadených organizácií MŠVVaŠ SR v dňoch 7.11.-8.11.2019 organizoval v Bratislave v spolupráci s MŠVVaŠ SR a UNESCO v poradí už XXVII. Ročník medzinárodnej odbornej konferencie Dieťa v ohrození. Tento rok boli hlavnými témami konferencie inklúzia a deti v náročnej životnej situácii.

Na konferencii sa zúčastnilo 323 účastníkov, odznelo 39 odborných príspevkov a zrealizovaných bolo 9 workshopov. Svoje príspevky predniesli odborníci z praxe, akademickej obce, ale aj z mimovládneho sektora. Okrem slovenských rečníkov nás svojou účasťou poctili aj prednášajúci z Českej republiky, Izraela, Kanady a USA. Predmetná problematika sa diskutovala v sekcii Násilie v škole a v rodine.

VÚDPaP vydal metodické príručky, v ktorých sú kapitoly venované explicitne odpočítavanej téme (násilie na ženách, domáce násilie): *Metodika pre prácu s obeťami trestných činov v špeciálnych výsluchových miestnostiach*, Prezídium policajného zboru, Úrad kriminálnej polície odbor vyšetrovania, Bratislava 2019, a *Osobitné formy poučenia pre obeť trestných činov v trestnom konaní*, Prezídium policajného zboru, Úrad kriminálnej polície odbor vyšetrovania, Bratislava 2019.

V rámci medzirezortnej spolupráce s Ministerstvom vnútra SR pôsobia zástupcovia VÚDPaP ako členovia odbornej komisie na realizáciu špeciálnych výsluchových miestností pre obeť, znevýhodnené osoby a pod. trestných činov. S Generálnou prokuratúrou SR spolupracuje na vzdelávaní prokurátorov v trestnej aj netrestnej oblasti.

¹⁸ Viac na www.mpc-edu.sk, pod odkazom „Vzdelávanie-Publikácie“

V rámci prednášok, príspevkov na odborných podujatiach je možné uviesť aktivitu Výsluchy detí a iných zraniteľných osôb - nové možnosti a prístupy, 18. Dobrotkov deň, FFUK dňa 11.04.2019 v Bratislave a aktivitu Trauma detí v kontexte znaleckého dokazovania, konferencia Trauma v detstve...čo ďalej. MPSVaR SR a Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch v Piešťanoch dňa 26.09.2019.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky ako spolupracujúci subjekt predkladá zoznam realizovaných vzdelávacích aktivít Slovenskou komorou psychológov súvisiacich s problematikou prevencie a eliminácie násilia na ženách pre pomáhajúce profesie v rokoch 2014 a 2015.

Tabuľka 15 Vzdelávacie aktivity v rezorte MZ SR

Rok realizácie	Číslo aktivity	Aktivity	Cieľová skupina
18-21.11.2014	2014/01/138	Odborné stretnutie k problematike poskytovania Krízovej intervencie a post traumatickej intervenčnej starostlivosti	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
07.11.2014	2014/01/120	Násilia v blízkych vzťahoch	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
20-24.10.2014	2014/01/119	Krízová intervencia a posttraumatická intervenčná starostlivosti	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
26-27.9.2014	2014/01/101	Post traumatické myslenie v praxi pomáhajúcich profesií	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
16.-17.4.2015	2015/01/59	Domáce násilie – jeho podstata a prevencia	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
4.6.2015	2015/01/60	Základy krízovej intervencie...	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
3.7.2015	2015/01/87	Základy krízovej intervencie pre pomáhajúce profesie	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
12.10.2015	2015/01/124	Základy krízovej intervencie pre pomáhajúce profesie	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie

Zdroj: MZ SR

Ministerstvo spravodlivosti SR: V oblasti prevencie a vzdelávania sudcov MS SR a Justičná akadémia Slovenskej republiky zorganizovali viacero vzdelávacích a diskusných aktivít, ktoré boli okrem iného venované otázkam násilia na deťoch.

Justičná akadémia Slovenskej republiky zorganizovala pre sudcov, prokurátorov, vyšších súdnych úradníkov, justičných čakatel'ov, asistentov sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, právnych čakatel'ov prokuratúry tieto vzdelávacie podujatia:

- Trestné činy proti životu a zdraviu (17.03.2016 - 18.03.2016)
- Náhrada nemajetkovej ujmy pri ochrane osobnosti, rozbor aktuálnej judikatúry EŠLP (19.6.-10.6.2016)
- Dokazovanie v trestnom konaní (27.04.2017 - 28.04.2017)
- Blízke osoby a násilná kriminalita - Domáce násilie (29.05.2017 - 29.05.2017)
- Ochrana osobnosti a náhrada nemajetkovej ujmy s ohľadom na aktuálnu judikatúru EŠLP (28.09.2017)
- Právomoc súdov v rodinných veciach - rozvody, výživné, únosy detí a iné (02.10.2017 - 03.10.2017)
- Aktuálna judikatúra EŠLP - trestnoprávne aspekty (24.01.2019 - 25.01.2019)
- Zvládanie záťažových situácií v konaní a rozhodovaní vo veciach maloletých detí (opakované - 28 krát - medzi 25.09.2017 - 23.10.2019)
- Súčasné problémy občianskoprávných aspektov medzinárodných únosov detí (27.03.2018)

- Nemajetková ujma pozostalých príbuzných (21.03.2018 - 21.03.2018; 18.03.2019 - 19.03.2019)
- Páchatelia a obeť trestných činov (11.10.2018 - 12.10.2018)
- Ochrana osobnosti a náhrada nemajetkovej ujmy v kontexte rozhodovania ESLP (17.10.2019 - 18.10.2019)
- Sexuálne zneužívanie detí a zverených osôb (04.12.2018)
- Najzraniteľnejší poškodení - obeť sexuálneho zneužívania a domáceho násillia (18.09.2019; 25.09.2019)
- Starostlivosť o maloletých, rozvod, BSM a výživné v cezhraničných veciach – praktické prípady (07.10.2019 - 08.10.2019)

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v spolupráci so Spoločnosťou priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar a s Justičnou akadémiou Slovenskej republiky organizovalo v dňoch 25. november 2019 až 27. november 2019 pod záštitou ministra spravodlivosti Slovenskej republiky slávnostnú medzinárodnú konferenciu s názvom „19. pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P a agendu výkonu súdnych rozhodnutí vo veciach maloletých pri príležitosti 30 ročného jubilea platnosti Dohovoru OSN o právach detí“.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v spolupráci so Spoločnosťou priateľov detí z detských domovov Úsmev organizovalo v dňoch 19. – 20. novembra 2018 „17. pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P a agendu výkonu súdnych rozhodnutí vo veciach maloletých“. V rámci programu bol v utorok dňa 20. novembra 2018 prednesený príspevok s názvom „Možnosti a limity psychodiagnostiky v kontexte posúdenia domáceho násillia“.

Taktiež Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v spolupráci so Spoločnosťou priateľov detí z detských domovov Úsmev organizovalo v dňoch 25. – 26. marca 2019 „18. pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P a agendu výkonu súdnych rozhodnutí vo veciach maloletých“.

Zamestnanci Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky sa v rámci medzirezortnej expertnej skupiny zúčastnili na viacerých rokovaní expertnej skupiny na pomoc obetiam domáceho násillia a pomoc obetiam všeobecne pod záštitou 1.viceprezidentky Policajného zboru Slovenskej republiky či kancelárie ministerky vnútra Slovenskej republiky.

Rovnako sa podieľali aj na výcviku príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky v oblasti ochrany obetí domáceho násillia. Aj na základe záverov a skúseností, ktoré vyplynuli z vyššie uvedenej spolupráce Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky pripravilo návrh vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 407/2019 z 21. novembra 2019, ktorou sa mení a doplňa vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov. Touto novelou došlo k zlepšeniu postavenia obetí ako napríklad:

- bola zavedená osobitná čakáreň pre obeť trestných činov a rodinných príslušníkov obete trestných činov. Na základe ustanovenia § 35a na účely zabránenia sekundárnej viktimizácii obete trestných činov a rodinných príslušníkov obete trestných činov sa v budove súdu nachádza osobitná čakáreň pre obeť trestných činov a rodinných príslušníkov obete trestných činov.
- bola zavedená doplnková informácia o poškodenom alebo svedkovi, ktorú zasiela ústavu na výkon väzby v nariadení výkonu trestu odňatia slobody alebo ústavu, v ktorom odsúdený vykonáva trest odňatia slobody o poznámku, že poškodeným je obeť trestného činu domáceho násillia.

Ministerstvo kultúry SR

cirkevný odbor MK SR: Cirkvi a náboženské spoločnosti (CaNS) zameriavajú svoju sociálnu a charitatívnu činnosť aj na oblasť prevencie násillia na ženách a domáceho násillia. CaNS venujú

pozornosť ženám, ktoré sú obeťami domáceho násillia, poskytujú im duchovno-pastiersku a psychologickú pomoc a vytvárajú v spoločenstve priestor na informačno-osvetové aktivity o problematike násillia na ženách a domáceho násillia. Na Slovensku iniciatívu v tejto oblasti prejavila Komisia žien pri Ekumenickej rade cirkví v SR (ďalej len „ERCSR“), ktorá je iniciatívnym a poradným orgánom ERCSR v otázkach spoločenských, sociálnych a pri hľadaní ich riešenia na kresťanských princípoch. Organizuje rôzne vzdelávacie a odborné podujatia, ktoré sa venujú aj tejto téme a podporuje proces sebaidentifikácie a ekumenickej spolupráce medzi ženskými spoločenstvami členských cirkví a organizáciami zaoberajúcimi sa otázkami kresťanských žien. V rámci Rímsko-katolíckej cirkvi sa tejto téme venuje Rada Konferencie biskupov Slovenska pre rodinu. V tejto súvislosti sa zdôrazňuje, ako veľmi domáce násillie vo svojich rozličných aspektoch aj opustenosť a rozpad rodiny v rozličných formách majú výrazný dopad na psychológiu osoby a následne na život viery, keďže psychologická trauma narušuje videnie, vnímanie a zážitok viery. Okrem iného pripomína potrebu naliehavo stať blízko pri situáciách, v ktorých sú rodinné zväzky ohrozené domácim násillím, s podpornými zásahmi na uzdravenie utrpených rán a vykorenenie príčin, ktoré ich spôsobili. Rôzne cirkevné neziskové organizácie, ktoré na Slovensku pôsobia pomáhajú obeť domáceho násillia cez komunitné centrá pre aktivity s deťmi z rodín ohrozených domácim násillím a poradne. K ochrane žien pred násillím prijala pre svojich veriacich Konferencia biskupov Slovenska niekoľko vyhlásení.

Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR:

Národné osvetové centrum (NOC): NOC v sledovanom období zorganizovalo odborný seminár Prevencia vybraných sociálno-patologických javov, ktorý sa konal 16. – 17. marca 2017 v spolupráci NOC a Hornozemplínskeho osvetového strediska vo Vranove nad Topľou. Problematika prevencie a eliminácie násillia na ženách rezonovala konkrétne v prednáške *Pandorina skrinka – násillie v intímnych vzťahoch* (predsedníčky MyMamy, o. z., Prešov, počet účastníkov: 27). Obdobne aj program odborného seminára Prevencia vybraných sociálno-patologických javov, ktorý sa konal 15. – 16. marca 2018 v spolupráci NOC a Zemplínskeho osvetového strediska v Michalovciach reflektoval aj problematiku prevencie a eliminácie násillia na ženách v prednáške *Násillie páchané na ženách – fakty a mýty* (sociálnej poradkyne, Pomoc rodine, o. z., Michalovce, počet účastníkov: 39).

Ministerstvo vnútra SR

V mesiaci jún 2016 sa zástupcovia úradu kriminálnej polície Prezídia PZ a odboru poriadkovej polície Prezídia PZ zúčastnili odborného tréningu zástupcov a zástupkýň orgánov činných v trestnom konaní, zameraného na problematiku domáceho násillia. Odborný tréning organizoval IVPR v rámci projektu Koordinačno-metodického centra za účasti lektorky - psychologičky a kriminalistky, docentky na katedre psychológie na Second University v Neapole a lektorky - právničky so špecializáciou na otázky rovnosti žien a mužov a rozvoj ľudských práv.

Úrad kriminálnej polície Prezídia PZ v súčinnosti s odborom poriadkovej polície Prezídia PZ organizoval v dňoch 8. až 10. novembra 2016 v Liptovskom Jáne celoslovenské školenie vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ k problematike domáceho násillia. Cieľom školenia bolo riešenie aplikačných problémov pri vyšetrovaní, resp. skrátenom vyšetrovaní trestných činov súvisiacich s domácim násillím a pri realizácii oprávnenia vykázania zo spoločného obydlija. Školenia sa zúčastnilo 61 vyšetrovateľov PZ a 59 poverených príslušníkov PZ. Lektorskou účasťou prispeli zástupcovia GP SR, odborníci z KMC a znalci. Na školení vystúpila s príspevkom aj policajná expertka na problematiku domáceho násillia z Nórska, koordinátorka pre prípady domáceho násillia v policajnom distrikte Asker a Baerum.

V dňoch 16. až 18. októbra 2017 organizoval úrad kriminálnej polície Prezídia PZ v Starej Lesnej celoslovenské školenie vyšetrovateľov PZ „Vyšetrovateľské dni 2017“, ktorého nosnou témou bola problematika vedenia výsluchu detí v trestnom konaní. V rámci tejto vzdelávacej aktivity bola venovaná osobitná pozornosť aj vedeniu výsluchu obetí domáceho násillia. Tejto vzdelávacej aktivity sa zúčastnilo 63 vyšetrovateľov PZ.

V mesiaci október 2017 sa dvaja zástupcovia úradu kriminálnej polície Prezídia PZ zúčastnili na študijnom pobyte v Nórskom kráľovstve, zameranom na oboznámenie sa s činnosťou nórskej polície a ďalších pomáhajúcich profesií v prípadoch násilia na ženách a domáceho násilia. Predmetný študijný pobyt bol realizovaný v rámci projektu MPSVR SR „Prenos skúseností v oblasti výskumu a ochrany záujmov obetí v Nórsku“, financovaného z NFM.

Úrad kriminálnej polície Prezídia PZ v spolupráci s APZ pripravil systém odborného vzdelávania vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ pre prácu s obeťami trestných činov, s osobitným dôrazom na obzvlášť zraniteľné obeť. Tento systém vzdelávania obsahuje základnú odbornú prípravu (prevzdelanie všetkých vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ) a špecializovanú odbornú prípravu (vzdelávanie vybraných vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ v rámci projektu špeciálnych výsluchových miestností). V rámci vzdelávania je venovaná osobitná pozornosť prehĺbeniu vedomostí aj k problematike násilia na ženách a domáceho násilia a skvalitneniu prístupu príslušníkov PZ z hľadiska profesionálneho a empatického prístupu k obeťam.

Základná odborná príprava príslušníkov PZ vo forme jednodňového akreditovaného kurzu na APZ pod názvom „Obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov, vyšetrovanie a prístup k obeť“ začala prebiehať v poslednom štvrtroku 2018 a prebiehala aj v roku 2019. Bolo prevzdelaných celkovo 2722 policajtov v počte 14 kurzov (stav k 31. decembru 2019), plánovaný počet prevzdelaných policajtov je cca 3000. Cieľom tohto vzdelávania je prehĺbenie teoretických vedomostí o vedení výsluchu obzvlášť zraniteľných obeť v trestnom konaní a zabezpečenie vykonávania týchto úkonov v súlade so zákonnými požiadavkami ochrany obzvlášť zraniteľných obeť pred sekundárnou viktimizáciou.

Špecializovaná odborná príprava príslušníkov PZ je realizovaná od apríla 2019 v rámci projektu „Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“. V roku 2019 toto vzdelanie absolvovalo 112 policajtov (10 kurzov), plánovaný počet prevzdelaných policajtov v rámci tohto projektu je 350. Vzdelávanie je zamerané na prácu s obzvlášť zraniteľnými obeťami v špeciálnej výsluchovej miestnosti. V rámci uvedeného projektu už bola zriadená 1 špeciálna výsluchová miestnosť na APZ v Bratislave, ktorá slúži prioritne na výučbu s možnosťou jej využitia aj pre potreby praxe. Ostatné výsluchové miestnosti v rámci projektu v počte 14 budú vybudované v rámci SR v nadväznosti na ukončené procesy verejných obstarávaní.

V oblasti Vzdelávanie pomáhajúcich profesií v rámci projektu „Koniec násilia, čas na práva“ tím OZ Odyseus absolvoval vzdelávanie na tému ako efektívne komunikovať s príslušníkmi/čkami Policajného zboru o téme násilia páchanom na ženách pracujúcich v sex biznise. Toto vzdelávanie zabezpečila lektorka z organizácie Tais Plus z Kirgizska. Na tréningy pre políciu realizované v gescii tejto organizácie odkazuje aj Svetová zdravotnícka organizácia v rámci príkladov dobrej praxe a odporúčaní, ako pomôcť osobám pracujúcim v sex biznise nahlasovať trestné činy spáchané voči nim.

Na vzdelávanie nadväzovala tvorba dvoch brožúr s tematikou násilia na ženách pracujúcich v sex biznise a ľudských práv. Prvá brožúrka „*Pomáhaj a chráň sa*“ je určená ženám pracujúcim v pouličnom sex biznise a je distribuovaná počas služieb terénnej sociálnej práce OZ Odyseus. Do konca roka 2015 bolo distribuovaných 103 brožúr. Druhá brožúrka „*Pomáhaj a chráň všetkých*“ je určená pre príslušníkov/čky Policajného zboru a na policajné oddelenia bolo distribuovaných 100 ks tejto brožúry. Na tvorbe obsahu brožúrok sa podieľali okrem koordinátorky programu Červený dáždík aj žena pracujúca v sex biznise a bývalý príslušník Policajného zboru.

Pred samotnou distribúciou brožúrok na jednotlivé oddelenia a útvary Policajného zboru sa v októbri 2015 uskutočnilo pracovné stretnutie OZ Odyseus so zástupcami/zástupkyňami Policajného zboru. Išlo predovšetkým o riaditeľov odborov poriadkovej a kriminálnej polície Okresných riaditeľstiev Policajného zboru v Bratislave. Stretnutie bolo zamerané predovšetkým na diskusiu a hľadanie spoločných riešení pri predchádzaní násilia páchanom na ženách pracujúcich v sex biznise.

Úloha č. 28: Vypracovať a uviesť do vzdelávania koncepciu systematického vzdelávania v oblasti násilia na ženách a domáceho násilia pre príslušné profesijné odbory a študijné odbory (právo, sociálna práca, psychológia, sociológia, zdravotníctvo, farmácia, atď.) na vysokých školách a univerzitách

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s KMC a implementátorom národného projektu a v spolupráci s MŠVVaŠ SR, s univerzitami a s vysokými školami a MVO	Koncepcia systematického vzdelávania vypracovaná MPSVR SR v spolupráci s KMC Počet vypracovaných kurikúl Počet vyškolených osôb	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019: Úloha priebežne plnená	Vid' nižšie	

Inštitút pre výskum práce a rodiny – KMC: V oblasti štandardizácie vzdelávania a primárnej prevencie budujeme ďalšie aktivity na základe Analýzy existujúcich a dostupných vzdelávacích programov, predmetov, existujúcich kurikúl na VŠ, SŠ, ZŠ a MŠ v oblasti rovnosti žien a mužov a násilia páchaného na ženách. Analýza obsahuje odporúčania pre ďalšiu činnosť v oblasti vzdelávania žiakov/žiačok v MŠ, ZŠ, SŠ, gymnáziách a SOŠ v oblasti ochrany a potreby podpory žien pred násilím a domácim násilím, ako súčasť vzdelávania vo vzdelávacích oblastiach človek a hodnoty, človek a spoločnosť v predmetoch etická výchova, občianska náuka, katolícka a evanjelická náboženská výchova podľa ŠVP, IŠVP, POP. Analýza tiež obsahuje odporúčania k vzdelávaniu budúcich profesionálov/iek dotknutých vybraných profesií: študentov vysokých škôl so zameraním na štúdium v odbore pedagogika, sociálna práca, psychológia.

V rokoch 2016 – 2018 KMC realizovalo v spolupráci s Metodicko-pedagogickým centrom sériu školení pre pedagogických a odborných zamestnancov a zamestnankýň škôl, ku ktorým bola pripravená a distribuovaná aj *Príručka k odbornému semináru pre pedagogický a odborný personál škôl*.

Prešovská univerzita v Prešove v odpočte uviedla, že k téme násilia na ženách sa učitelia vyjadrujú na **Pedagogickej fakulte** Prešovskej univerzity v Prešove v rámci predmetov Základy patopsychológie, Sociálno-právna ochrana detí, Výchova detí so syndrómom CAN (študijný odbor špeciálna pedagogika). Súčasťou sú pedagogické výskumy. Na **Fakulte zdravotníckych odborov** Prešovskej univerzity v Prešove sa téma násilie na ženách osobitne nevyučuje v žiadnom predmete, avšak je preberaná v rámci iných predmetov, napr. sexuálna výchova a sexuálne zdravie, alebo verejné zdravotníctvo a výchova k zdraviu. Fakulta ponúka aj výberový predmet Rodová rovnosť. Táto problematika je prezentovaná aj na **Gréckokatolíckej teologickej fakulte** Prešovskej univerzity v Prešove v rámci predmetu Sociálna práca - o sociálnej kuratele a prevencii pred nežiaducim správaním sa jednotlivcov v spoločnosti. Na predmete Krízová intervencia študenti vypracovávajú projekty o pomoci takýmto ženám v rámci ich bydliska v Prešovskom kraji, cez linky dôvery, krízové centrá a študenti sa priamo podieľajú na poskytovaní pomoci. Na predmete Metodika mediácie spomíname túto problematiku hlavne v tom zmysle, že také prípady rodinného násilia nie sú na mediáciu vhodné, ak je v rodine agresivita, násilie, vtedy je nutné požiadať o pomoc justíciu.

Predmet Metodika probácie - tu sa téma spomenie v prípade, keď sa u probačného pracovníka na súde môžu stretnúť aj páchatel' a obeť takého násilia a kde im môže byť udelený trest (násilníkovi náramok na nohu) a zákaz priblíženia sa k obeti. V neposlednom rade je to v rámci predmetu Forezná psychológia a viktimológia - študenti po oboznámení sa s obsahom prednášok vypracovávajú prípadové štúdie, kde sa hlbšie zaoberajú aj prípadmi násilia páchaného na ženách v praktickom živote. A to sú nielen prípady zo Slovenska, ale aj zo sveta. Viktimológia hovorí o starostlivosti o obeť.

Ďalšou fakultou, ktorá tému násilia na ženách reflektuje, je **Pravoslávna bohoslovecká fakulta** Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá v roku 2015 usporiadala konferenciu na tému kresťanského manželstva. Okrem toho k téme publikujú učitelia z tejto fakulty podľa kategórií:

- Príčiny domáceho násilia z pohľadu kresťanskej biblistiky a asketiky, 2010.
- Sociálna otázka zlého zaobchádzania so seniormi : (fenomén týrania, zneužívania a zanedbávania seniorov), 2014.

Podujatia, ktoré reflektujú tému, sa realizujú aj na **Filozofickej fakulte** Prešovskej univerzity v Prešove na Inštitúte edukológie a sociálnej práce, Inštitúte etiky a bioetiky, Inštitúte politológie a v rámci všetkých učiteľských programov (anglistika, germanistika, romanistika a iné), v ktorých sa parciálne spomína „gender“ z rôznych uhlov pohľadu.

Na Prešovskej univerzite v Prešove existuje Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín, ktorého súčasťou je **Ústav rómskych štúdií**. V jeho kompetencii je antropologický výskum, kultúrno-antropologické práce, rómskym témam sa venujú aj pracovníci z katedry sociálnej práce, z katedry histórie a pod. Toto pracovisko ponúka interdisciplinárne a integrálne výskumy zamerané na marginalizované komunity a v spolupráci s inými, vyššie menovanými pracoviskami.

Z uvedeného vyplýva, že téma prevencie a eliminácie násilia na ženách nie je zamestnancom Prešovskej univerzity v Prešove ľahostajná. Daná téma je v mnohých ohľadoch zapracovaná do syláb predmetov tak, aby sme podporili systematické vzdelávanie v tejto oblasti v jednotlivých predmetoch a študijných programoch. Pozitívnym príkladom je otváranie diskusie v slobodnom prostredí akademickej pôdy aj v kontexte širšieho vnímania predmetnej problematiky. Diskusie ukázali aj mieru porozumenia uvedenej problematike, pričom primárnym cieľom diskutujúcich, ktorí túto tému zdôrazňovali, bolo predovšetkým zdôraznenie jej dôležitosti. Univerzita podporuje vedeckú spoluprácu, iniciovanie spoločného výskumu a publikovania v uvedenej oblasti, s presahom do edukačnej praxe. Súčasťou aktivít je aj formulácia spoločných vyjadrení členiek a členov k aktuálnym udalostiam v súvislosti s extrémnym násilím nie len v akademickom prostredí, ale v širšej spoločenskej praxi.

Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy a Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach majú hodnotené oblasti zapracované v niektorých predmetoch, v ktorých sa zaoberajú aj násilím páchaným na ženách, ale aj všeobecne. Katedra trestného práva v danej oblasti zabezpečuje:

- vedenie záverečných prác na tému domáceho násilia a súvisiacej problematiky
- vedenie a oponovanie kvalifikačných prác na tému domáceho násilia a súvisiacej problematiky
- prednášky a semináre na tému domáceho násilia a súvisiacej problematiky v rovine Trestného práva hmotného a procesného.
- Prednášky a semináre na tému domáceho násilia a súvisiacej problematiky v rovine kriminologickej a viktimologickej. V rámci predmetu Kriminológia je pozornosť venovaná parciálnym otázkam osobností páchatelia domáceho násilia, príčiny a podmienky páchania domáceho násilia (etyológia), formy výskytu domáceho násilia (morfológia), prevencia domáceho násilia (profylaxia). V rámci predmetu Viktimológia ako súčasti Kriminológie je pozornosť venovaná parciálnym otázkam osobností obete domáceho násilia, participácia obete domáceho násilia na procese samotného domáceho násilia, prevencia viktimizácie, pomoc obetiam násilných trestných činov, vrátane domáceho násilia a programy pomoci obetiam domáceho násilia na diferencovaných úrovniach.
- Forenzné disciplíny zabezpečované Katedrou trestného práva v súčinnosti s Lekárskou fakultou (Ústav patologického lekárstva a I. psychiatrická klinika) v rámci predmetu Súdne lekárstvo pre právnikov a Súdna psychiatria pre právnikov.
- Poukaz na mimo trestnoprávne inštitúty riešenia a postihu problematiky domáceho násilia, najmä poukaz na relevantné inštitúty občianskeho práva, rodinného práva, správneho práva.

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach neponúka samostatný predmet zameraný na prevenciu a elimináciu násilia na ženách. Problematika násilia páchaného na osobách (nie len na ženách) je riešená v rámci prednášok a seminárov v niektorých predmetoch študijného programu verejná správa a študijného programu európska verejná správa v dennej a externej forme štúdia. Zoznam

predmetov a stručná anotácia tém, ktoré sú zamerané na problematiku násilia páchaného na osobách: Povinný predmet bakalárskeho študijného programu verejná správa Správne právo hmotné I.

Problematike násilia na osobách (aj na ženách) je venovaná pozornosť na seminárnych cvičeniach v časti pojednávajúcej o priestupkovej zodpovednosti, v priebehu ktorých sa diskutuje o podmienkach administratívnoprávnej zodpovednosti za priestupky, priestupky s prvkom násilia nevynímajúc.

Povinný predmet bakalárskeho študijného programu verejná správa a bakalárskeho študijného programu európska verejná správa: **Organizačné správanie**. V rámci prednášky Konflikty na pracovisku je pozornosť venovaná aj formám negatívneho správania sa zamestnancov na pracovisku (napr. šikanovanie, mobbing, bossing). Tieto témy sú následne podrobnejšie diskutované na seminárnych cvičeniach.

Povinný predmet magisterského študijného programu verejná správa: **Základy trestnej zodpovednosti**. V rámci prednášok je pozornosť venovaná problematike podmienok trestnej zodpovednosti, najmä definícii trestného činu, všeobecným formám trestnej činnosti, záujmom chráneným trestno-právnymi normami, náležitostiam trestne zodpovedného subjektu, požiadavke zavinenia, konania, následku a príčinného vzťahu medzi nimi. Analyzovaný je pojem násilie, hrozba bezprostredného násilia, študenti sú oboznámení s podmienkami konania v krajnej núdzi a nutnej obrane. Témy sú podrobnejšie diskutované na seminárnych cvičeniach.

Povinný predmet magisterského študijného programu verejná správa: **Pracovnoprávne vzťahy vo verejnej správe**: Predmetom seminárov na tému Základné zásady pracovného práva je venovaná pozornosť aj právu na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny – ústavné právo vyjadrené v čl. 41 Ústavy SR najmä vo vzťahu na ochranu záujmov detí (napr. v prípade týrania zamestnanej matky), ako aj konkrétne vyjadrenie tohto ústavného práva v pracovnom práve a v systéme sociálnej bezpečnosti, osobitne pri poskytovaní materskej a rodičovskej dovolenky. Osobitný dôraz je venovaný aj kategórii osamelá zamestnankyňa, (ktorá môže byť objektom domáceho násilia). V kontexte základných zásad pracovného práva je venovaná pozornosť aj zákazu diskriminácie v pracovnoprávných vzťahoch v jej všeobecnosti, ako aj z hľadiska jednotlivých podôb diskriminácie, v tomto prípade napr. sexuálneho obťažovania (najmä vo vzťahu nadriadenosti a podriadenosti v pracovnoprávnom vzťahu).

Povinne voliteľný predmet bakalárskeho študijného programu verejná správa: **Sociálna psychológia**. V rámci prednášky na tému Psychológia diskriminácie bola pozornosť venovaná ženám a mužom ako obetiam (domáce násilie, diskriminácia v práci). Boli vysvetlené a definované pojmy rodové stereotypy, ambivalentný sexizmus a sexizmus. V rámci prednášky Postoje a zmena postojov bola problematika násilia, ponižovania a podceňovania osôb na základe rodu venovaná v časti „naučené postoje“. Prednáška s názvom *Agresivita* bola venovaná všetkým z uvedených oblastí – definovaniu pojmov (agresivita, hostilita, násilie), typom agresivity v rôznych sociálnych prostrediach, partnerské, rodinné násilie, agresivita v rámci inštitúcií (mobbing, bullying, bossing ...). Zároveň boli diskutované aj formy prevencie, spôsoby odhalenia obetí, naznačená možná pomoc. V rámci seminárnych cvičení sa o týchto témach podrobnejšie diskutovalo.

Povinne voliteľný predmet magisterského študijného programu verejná správa: **Kriminológia** Na prednáškach a seminárnych cvičeniach je pozornosť venovaná problematike násilnej kriminality, konkrétne príčinám a podmienkam vzniku násilnej kriminality; stavu, štruktúre, úrovni a dynamike násilnej kriminality; charakteristike a typológii páchatel'ov a obetí násilnej kriminality; ako aj možnej kontrole a prevencii násilnej kriminality s bližším zameraním sa aj na domáce násilie.

Akadémiou ozbrojených síl (AOS) generála M.R.Štefánika L. Mikuláš boli v hodnotenom období realizované aktivity v prospech stratégie rodovej rovnosti a národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách. Priama výučba:

1.kadeti:

- Pedagogika a psychológia téma: Vojenské vyučovanie a výcvik (súčasť - osobitosti prípravy žien) (60 minút)

- Vojenská psychológia a Vojenská sociológia - Témy: Stratégia rodovej rovnosti a ženy v zahraničných armádach – 2 prednášky (po 90 minút) 2 vyučovacie hodiny (90min),

2. Centrum vzdelávania AOS: Vyšší veliteľsko-štábny kurz (VVŠK), témy: Stratégia rodovej rovnosti 1 vyučovacia hodina v každom kurze (90min), dôstojnícky kurz pre absolventov vysokých škôl, témy: Stratégia rodovej rovnosti 1 vyučovacia hodina v každom kurze (90min).

Centrum rodovej rovnosti na AOS L. Mikuláš - Cieľom súčasných aktivít v prospech trendov rovnosti príležitostí je aj založenie Centra rodovej rovnosti pri AOS. Hlavným cieľom je zvýšiť povedomie o dôležitosti a výhodách rovnosti žien a mužov v súkromnej aj verejnej sfére, vo vede, výskume a vzdelávaní. Otvorenie centra na AOs bolo uskutočnené 12.11.2015. V 2. Etape bude AOS informovať o zriadení a cieľoch centra - založenie internetovej stránky, zriadenie učebne, oslovenie spolu-pracovníkov, sumarizácia existujúcej zahraničnej aj slovenskej legislatívy, nosných dokumentov a štatistických údajov – plnené priebežne.

Úloha č. 29: „Vytvoriť a uviesť do praxe návrh na systematické vzdelávanie znalcov vykonávajúcich činnosť podľa zákona č. 382/2004 Z. z., ktorí vypracovávajú znalecké posudky ohľadne násillia na ženách prostredníctvom Justičnej akadémie“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
JA v spolupráci s MPSVR SR v rámci KMC	Počet vyškolených znalcov a znalkýň v odbore psychológia	31. 12. 2016
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	-	
Úloha čiastočne splnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V oblasti znalectva bol v rámci KMC vypracovaný materiál *Vybrané aspekty znaleckého posudzovania prípadov násillia na ženách*, ktorý pomenúva problémové oblasti znaleckého posudzovania v týchto prípadoch a načrtáva možnosti riešenia, aby nedochádzalo k sekundárnej viktimizácii žien. Nakoľko je činnosť znalcov v odbore psychológia a psychiatria vysoko špecializovanou činnosťou a v trestnom konaní a občiansko-právnych konaniach je často významným prvkom ďalšej podpory a ochrany žien pred násillím, nadviazali sme spoluprácu s Ministerstvom spravodlivosti SR s odborom znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti. Ten nám odporučil ako odbornú inštitúciu Ústav psychiatrie a psychológie pre ďalšiu spoluprácu v oblasti vypracovania metodiky pre znalcov a znalkyne. Následne bol v spolupráci s týmto ústavom realizovaný okrúhly stôl so zástupcami znaleckej komunity a odborníčkami poskytujúcimi špecializované služby ženám zažívajúcim násillie. KMC tiež vydalo publikáciu *Znalecké posudzovanie domáceho násillia v kontexte poručenských sporov o deti. Metodologické východiská pre súdnych znalcov a súdne znalkyne*.

V rámci prípravy novej právnej úpravy činnosti znalcov Odboru znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti MS SR doručili návrh na doplnenie nového odvetvia „*Psychológia domáceho násillia a násillia na ženách*“ v odbore Psychológia. Návrh nebol implementovaný z dôvodu nepredloženia návrhu novej právnej úpravy do legislatívneho procesu.

Úloha č. 30: Vzdelávanie trestných sudcov prostredníctvom Justičnej akadémie v oblasti násilia na ženách a domáceho násilia

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
JA	Počet absolventov vzdelávania	Priebežne s hodnotením k 31. 12. 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	73 + vid' nižšie	
Úloha priebežne plnená		

Generálna prokuratúra SR v rámci implementácie NAP-u uviedla, že zabezpečuje vzdelávacie aktivity pre prokurátorov sú zabezpečované prostredníctvom Justičnej akadémie Slovenskej republiky. Na všetkých stupňoch prokuratúry na Slovensku sú podľa odborných predpokladov a životných skúseností určení prokurátori (najmenej jeden, podľa veľkosti prokuratúry) pre trestnú činnosť na úseku ochrany rodiny a mládeže. Jeho povinnosťou je individuálne sa vzdelávať na určenom úseku a súčasne sa zúčastňovať všetkých vzdelávacích aktivít organizovaných Justičnou akadémiou Slovenskej republiky alebo Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, resp. krajskou prokuratúrou. Vzdelávanie prokurátorov vykonávané Justičnou akadémiou prebieha na základe schválenej *Koncepcie vzdelávania Justičnej akadémie* a dotýka sa aj sudcov a justičných čakatelov. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky každoročne usporadúva vnútro rezortné semináre zamerané na aktuálne problémy v prokurátorskej praxi týkajúcej sa ochrany rodiny a mládeže. V odpočítanom období sa realizovali nasledovné vzdelávacie podujatia:

V dňoch 26.-28. 10. 2014 sa konal II. ročník workshopu „Ochrana ľudských práv v prípravnom konaní“, 3.2.2014 usporiadala GP SR v Starej Lesnej pracovnú poradu prokurátorov – špecialistov na trestnú činnosť mladistvých a maloletých, trestné činy spáchané na deťoch a násilie v rodinách k aplikačným problémom na úseku trestnej činnosti mladistvých a násilia na deťoch, ženách a v rodinách. Porady sa zúčastnili aj znalci z odboru psychiatria a psychológia a pracovníčky Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (75 účastníkov), 18.-20.11.2015 zorganizovala GP SR pre prokurátorov – špecialistov na trestnú činnosť mladistvých, trestné činy spáchané na deťoch a násilie v rodinách pracovnú poradu k aplikačným problémom na úseku trestnej činnosti mladistvých a násilia na ženách a deťoch v rodinách, ktorej sa zúčastnilo 73 prokurátorov a traja externí lektori. Seminára sa zúčastnili znalkyne z odboru psychiatrie a psychológie, ktoré sa zamerali na problematiku výsluchov maloletých osôb a obetí násilia a špecifiká prístupu k tejto kategórii svedkov. Následne sa realizovali štyri pracovné porady prokurátorov – špecialistov (v rokoch 2016, 2017, 2018, a 2019), na ktorých boli preberané aktuálne aplikačné problémy a poznatky prokurátorov – špecialistov, osobitne týkajúce sa problematiky domáceho násilia; na týchto poradách sa v záujme multidisciplinárneho prístupu k riešeniu predmetnej problematiky v trestnom konaní zúčastňovali aj zástupcovia Policajného zboru. Súčasne boli v rokoch 2017 a 2018 zorganizované dva semináre pre prokurátorov – špecialistov. V roku 2017 trestný odbor GP SR zorganizoval seminár pre prokurátorov - špecialistov na tému „Znalecké dokazovanie pri trestnom čine týrania blízkej a zverenej osoby“. Seminár bol zameraný na analýzu psychologických aspektov tzv. domáceho násilia a jednotlivých kazuistik z praxe. V roku 2018 trestný odbor GP SR zorganizoval seminár pre prokurátorov - špecialistov na tému „Dokazovanie trestných činov páchaných na deťoch a blízkych osobách prostredníctvom internetu a elektronických prostriedkov“, súčasťou ktorého bola aj problematika násilných a sexuálne motivovaných trestných činov páchaných na ženách a dievčatách. Vzdelávanie realizované GP SR k problematike domáceho násilia sa vzťahuje aj na právnych čakatelov prokuratúry, pričom tí v rámci takéhoto vzdelávania absolvujú počas prípravnej praxe minimálne jeden blok vzdelávania týkajúci sa tejto oblasti. Prokurátorky – špecialistky GP SR sa pravidelne zúčastňujú vzdelávacích podujatí organizovaných inými subjektmi ako lektorky.

Úloha č. 31: „V spolupráci s Radou Európy zabezpečiť vzdelávanie profesií zabezpečujúcich vymáhateľnosť práva (polícia, prokuratúra, súdnictvo)“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC v súčinnosti s MVSR (Akadémia Policajného zboru), MS SR (Justičná akadémia), GPSR	Počet vyškolených	31. 12. 2016
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	170	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V rámci aktivít zameraných na odborné vzdelávanie polície, prokuratúry a súdov SR spolupracuje KMC s partnerskou organizáciou Radou Európy. S cieľom zaistiť presné nastavenie vzdelávania polície a právnických profesií - prokuratúry a súdov SR a vypracovanie tréningu pre trénerov uvedených profesií zorganizovali a zrealizovali „*Fact finding mission*“ s expertkami z Rady Európy a s tromi cieľovými skupinami: polícia, MVO, prokuratúra a súdnictvo. Na ich základe vypracovali expertky z RE *Manuál tréningu pre trénerov pre políciu, prokuratúru a súdy* týchto profesií, ktorý bude využitý na vytrénovanie multiplikátorov/iek témy v danej oblasti.

Dvojdňový tréning pre trénerov - pre členov a členky Policajného prezídia, pedagógov a pedagogičky Policajnej akadémie a advokátov a advokátky poskytujúcich odborné poradenstvo ženám, na ktorých je páchané násilie, sa v spolupráci s Radou Európy realizoval v Bratislave v dňoch 23. a 24. júna 2016. Tréningu s názvom „*Zvyšovanie efektivity zástupcov justície a orgánov činných v trestnom konaní v boji proti násiliu páchanému na ženách a domácejmu násiliu*“ sa zúčastnilo 18 účastníčok a účastníkov.

Prezídium Policajného zboru uviedlo, že Katedra vyšetrovania Akadémie Policajného zboru v Bratislave v rámci prednášok a seminárov z predmetu Teória a metodika vyšetrovania realizovala vzdelávanie študentov k problematike prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách. Uvedené prednášky a semináre boli venované metodike vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím a za obdobie 2014 a 2015 bolo celkovo vyškolených 152 študentov denného a diaľkového štúdia so špecializáciou „Teória a prax vyšetrovania“. Z uvedenej problematiky boli vypracované dve záverečné (diplomové) práce.

Metodika vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím bola aj v hodnotenom období zaradená do vyučovacieho procesu pre študentov Akadémie Policajného zboru v Bratislave magisterského štúdia a špecializovaného policajného štúdia pre vyšetrovateľov Policajného zboru. V roku 2015 bola na Akadémii Policajného zboru v Bratislave publikovaná a pre študentov je aj dostupná vedecká monografia „*Vyšetrovanie domáceho násilia v Slovenskej republike*“.

Preventívne aktivity na predmetnú tému, boli v hodnotenom období realizované pedagógmi Katedry vyšetrovania Akadémie Policajného zboru v Bratislave formou prednášok a v rámci účasti na konferenciách, organizovaných či už ústrednými orgánmi štátnej správy, ako aj vysokými školami v rámci Slovenskej republiky.

Uvedenej problematike venuje taktiež permanentnú pozornosť Katedra kriminálnej polície Akadémie Policajného zboru v Bratislave. V období rokov 2014 a 2015 otázky týkajúce sa prevencie a eliminácie násilia na ženách boli predmetom diskusie na seminároch v študijných predmetoch: Operatívno pátracie služby, Operatívno pátracie činnosti a Operatívne systémy a procesy. Študenti sú oboznamovaní s účelovou realizáciou procesov operatívno pátracej činnosti na tomto úseku kriminality (zamedzovanie a predchádzanie trestnej činnosti) a to v konkrétnom systéme (impulz, potreba, ciele, úlohy, výstup a jeho prezentácia, akceptácia dosiahnutých výsledkov a efektov, spätná väzba).

Zamestnankyňa katedry policajných vied APZ absolvovala v júni 2016 odborný tréning v rámci projektu MPSVR SR „Zvyšovanie efektivity zástupcov justície a orgánov činných v trestnom konaní v boji proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu“. Získané poznatky o problematike domáceho násilia APZ transformovala do výučby.

Pedagógovia APZ boli v roku 2016 spoluriešiteľmi vedecko-výskumnej úlohy „Mapovanie postupov a postojov vyšetrovateľov Policajného zboru v prípadoch násilia páchaného na ženách“, ktorú realizovalo KMC v spolupráci s APZ. Na riešení tejto úlohy participovali odborní pracovníci Katedry spoločenských vied APZ a Katedry vyšetrovania APZ.

Zamestnankyňa katedry spoločenských vied APZ je odbornou konzultantkou v projekte MS SR „Zvyšovanie účinnosti súdnictva prostredníctvom ochrany/posilnenia postavenia obetí a zraniteľných strán“ a zúčastňuje sa pracovných medzirezortných stretnutí k uvedenému projektu.

Úloha č. 32: „Preškoliť terénnych sociálnych pracovníkov a ich asistentov v problematike násilia v rodinách v MRK“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s KMC a ÚSV SR RK	Počet vyškolených	31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	290+50	
Úloha splnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V rámci NP *Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách* bolo v spolupráci s MVO, špecializovanými pre problematiku násilia na ženách, poskytnuté doplnkové vzdelanie 50 zamestnancov/kýň zo sociálnej oblasti, vrátane terénnych sociálnych pracovníkov/čok (TSP) pracujúcich v MRK. Pätnástim osobám bol poskytnutý tréning pre zvýšenie alebo získanie lektorských zručností v oblasti násilia na ženách.

V oblasti vzdelávania terénnych sociálnych pracovníčok a pracovníkov v marginalizovaných rómskych komunitách (MRK) nadviazalo KMC spoluprácu s Implementačnou agentúrou MPSVR SR.

Zorganizovali sa tréningy pre multiplikátorov/ky boja proti NPŽ v oblasti terénnej sociálnej práce v MRK. Ich cieľom bolo nielen vzdeláť koordinátorov/ky terénnej sociálnej práce v MRK ale aj identifikovať budúcich lektorov/ky v téme násilia na ženách a domáceho násilia pri vzdelávaní terénnych sociálnych pracovníčok a pracovníkov, preto bol tréning navrhnutý a realizovaný aj s komponentom trénerských zručností. Realizácii tréningu predchádzalo vytvorenie osobitného *tréningového manuálu a príručky pre účastníkov a účastníčky*. Celkový počet účastníkov a účastníčok tréningov bol 24 a bolo poskytnutých 102 tréningových hodín. Súčasne sa na úrovni koordinácie sociálnej terénnej práce identifikovali 4 osoby, ktoré môžu byť zapojené do lektorskej činnosti pre túto cieľovú skupinu.

Následne bolo realizované vzdelávanie terénnych sociálnych pracovníčok a pracovníkov v marginalizovaných rómskych komunitách (MRK), ktorého sa celkovo zúčastnilo 266 účastníčok a účastníkov.

Úloha č. 33: „Zabezpečiť vzdelávanie sociálnych pracovníkov v oblasti sociálnej diagnostiky a so zameraním na syndróm CAN a PTSD“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
ÚPSVR	Počet vyškolených zamestnancov úradov PSVR	priebežne do roku 2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	525	
Úloha splnená		

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

V roku 2014 absolvovali vedúci oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately úradov PSVaR odbornú prípravu o syndróme CAN s odbornou garanciou vybraných autorov vyššie uvedenej príručky. V roku 2015 absolvovalo 525 zamestnancov oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately úradov PSVaR vzdelávanie na tému sociálna diagnostika.

Úloha č. 34: „Zabezpečovať vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru v problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Počet vyškolených	Priebežne
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	3403	
Úloha priebežne plnená	2950	

Ministerstvo vnútra SR

V oblasti zvyšovania profesionality príslušníkov PZ sa kladie osobitný dôraz aj na vzdelávanie príslušníkov PZ v problematike násilia na ženách a domáceho násilia. Vzdelávanie príslušníkov PZ v problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách je primárne realizované v rámci školských vzdelávacích programov stredných odborných škôl PZ a v rámci APZ.

Na stredných odborných školách PZ v rámci pomaturitného kvalifikačného štúdia (základná policajná príprava - práporčička) je táto problematika obsiahnutá v školských vzdelávacích programoch a vyučuje sa v predmetoch:

- Základný policajný výcvik
 - Polícia a ľudské práva, Základné štátoprávne normy Slovenskej republiky,
- Služba poriadkovej polície/služba hraničnej a cudzineckej polície
 - Oprávnenie policajta vykázať zo spoločného obydlija,
 - Písomnosti v súvislosti s oprávnením vykázať zo spoločného obydlija podľa § 27a zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore,
 - Komplexné integrované cvičenie, praktický nácvik realizácie oprávnenia vykázať osoby zo spoločného obydlija (taktika a postup policajta pri vykázaní osoby, spracovanie dokumentácie modelového prípadu v súlade s § 27a a § 29 zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore),
 - Vykonávanie služobných zákrokov (v rámci modelových situácií s prvkom domáceho násilia ako jednej z často sa vyskytujúcich situácií v policajnej praxi),
 - Poskytovanie ochrany osobám povereným výkonom rozhodnutia (§ 73 ods. 3 zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore),
 - Služobné zákroky proti jednotlivým kategóriám osôb (v rámci modelových situácií s prvkom domáceho násilia ako jednej z často sa vyskytujúcich situácií v policajnej praxi),
 - Odhaľovanie cezhraničnej trestnej činnosti (obchodovanie s ľuďmi).
- Právo
 - Pojmy podľa 5. hlavy všeobecnej časti Trestného zákona (pojmy blízka osoba, chránená osoba),
 - Trestné právo hmotné – osobitná časť Trestného zákona (trestné činy „Znásilnenie“, „Obchodovanie s ľuďmi“, „Týranie blízkej a zverenej osoby“).
- Etika a psychológia policajnej práce

- Domáce násilie (agresia v domácom prostredí, podoby domáceho a rodinného násilia, násilie medzi partnermi v intímnych vzťahoch, faktory partnerskej agresie, žena ako obeť agresie a domáceho násilia, cyklus a dynamika domáceho násilia, psychologický profil a efektívna komunikácia s obeťou domáceho násilia),
- Metóda SARA DN,
- Domáce násilie (deti ako obeť domáceho násilia, charakteristika abuzívnych rodičov, incest a pedofília),
- Viktimológia (náuka o obetiach trestných činov, komunikácia s obeťou trestných činov).

Takéto vzdelávanie absolvujú všetci novoprijatí príslušníci PZ a získavajú ním kvalifikáciu na výkon štátnej služby príslušníka PZ.

Tabuľka 16 Počet príslušníkov PZ, ktorí absolvovali na stredných odborných školách PZ pomaturitné kvalifikačné štúdium (základná policajná príprava - práporčička)

2014	709
2015	508
2016	570
2017	681
2018	483
2019	452

Zdroj: centrum vzdelávania a psychológie, sekcia personálnych a sociálnych činností a osobný úrad MV SR

Na stredných odborných školách PZ v rámci pomaturitného zdokonaľovacieho štúdia (špecializovaná policajná príprava - dôstojnícka) je táto problematika obsiahnutá v školských vzdelávacích programoch a vyučuje sa v predmetoch:

- Služba poriadkovej polície/služba hraničnej a cudzineckej polície
 - Oprávnenie policajta vykázať osobu zo spoločného obydľia podľa zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore,
 - Praktické cvičenia na túto podťému podľa modelových situácií (poslucháči si nacvičujú postupy podľa osobitného zákona a interného predpisu - vykonávanie služobných zákrokov v rámci modelových situácií s prvkom domáceho násilia ako jednej z často sa vyskytujúcich situácií v policajnej praxi),
- Právo
 - Polícia a ľudské práva,
 - Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách (poslucháči sú oboznámení s týmto materiálom),
- Etika policajnej práce
 - Domáce násilie (rizikové faktory domáceho násilia, formy domáceho násilia, fázy domáceho násilia).

Tabuľka 17 Počet príslušníkov PZ, ktorí absolvovali na stredných odborných školách PZ pomaturitné zdokonaľovacie štúdium (špecializovaná policajná príprava - dôstojnícka)

2014	382
2015	338
2016	329
2017	712
2018	614
2019	575

Zdroj: Centrum vzdelávania a psychológie, sekcia personálnych a sociálnych činností a osobný úrad MV SR

Vzdelávanie študentov APZ v Bratislave v problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách bolo v hodnotenom období realizované prostredníctvom prednášok a seminárov v rámci viacerých katedier.

Katedra kriminológie APZ implementuje informácie o Národnom akčnom pláne na prevenciu a elimináciu násilia na ženách do vybraných tém v rámci povinných a voliteľných predmetov pre denných aj externých študentov bakalárskeho, magisterského a doktorandského štúdia:

- Téma „Viktimológia (Osobnosť obete trestného činu)“: Študenti sú oboznámení so základnými pojmami ako „poškodený“ a „obeť“. Pozornosť je zameraná na fázy viktimizácie či fázy prežívania ujmy s dôrazom aj na ženy ako obete násilia. V súvislosti s problematikou násilia na ženách sú študentom do pozornosti dané aj typológie obetí či formy pomoci obetiam.
- Téma „Kriminalita páchaná na ženách, deťoch a senioroch“: S existenciou, obsahom a využitím Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách sú študenti v rámci tejto témy oboznámení v časti venujúcej pozornosť eliminácii a prevencii násilia na ženách. Do pozornosti sú dané strategické dokumenty venujúce pozornosť tejto problematike.
- Téma „Prevencia kriminality“: Študenti sú oboznámení s druhmi prevencie podľa cieľových objektov a podľa adresáta s poukázaním aj na ženy – obete násilia. Do pozornosti študentom sú dané aj vybrané národné preventívne stratégie, projekty a programy, zamerané na prevenciu a elimináciu násilia na ženách. V rámci témy je pozornosť venovaná analýze právneho prostredia a medzinárodnej spolupráci v danej oblasti.
- Na oblasť prevencie v rámci tejto problematiky je zameraná pozornosť aj v týchto témach: „Aktuálne preventívne programy“, „Programy prevencie na celoštátnej a regionálnej úrovni“, „Právne aspekty prevencie kriminality“, „Systém prevencie a organizácia prevencie v EÚ“.

V rámci Katedry kriminológie APZ boli spracované viaceré záverečné práce študentov k predmetnej téme. V akademickom roku 2018/2019 študenti spracovali a úspešne obhájili diplomové práce týkajúce sa predmetnej témy, napríklad: „Kriminologické výskumy zamerané na vybrané oblasti domáceho násilia“, „Násilie na ženách optikou policajnej praxe“, „Preventívne projekty v aplikačnej praxi“, „Viktimologická legislatíva ako vývojový trend v oblasti pomoci obetiam kriminality“ a iné. Podobne v akademickom roku (2018/2019) boli spracované a úspešne obhájené aj bakalárske záverečné práce vzťahujúce sa k uvedenej problematike, napríklad: „Sexizmus ako jedna z príčin rodovo podmieneného násilia páchaného na ženách“, „Prevencia obchodovania s ľuďmi realizovaná v krajinách EÚ“ alebo „Obet v slovenskom právnom poriadku“.

Katedra kriminológie APZ spolupracuje s občianskym združením eSlovensko v rámci projektu „Nehejtuj.sk“, ktorého jednou z tém je tiež problematika domáceho násilia pod názvom „To všetko z lásky“.

Katedra vyšetrovania APZ realizuje vzdelávanie študentov APZ v problematike prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách v rámci prednášok a seminárov z predmetu „Teória a metodika vyšetrovania“. Uvedené prednášky a semináre sú venované metodike vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím. V období rokov 2014 - 2019 bolo celkovo vyškolených 697 študentov denného a externého štúdia so špecializáciou Teória a prax vyšetrovania, frekventantov špecializovaného policajného štúdia, ako aj študentov Univerzity tretieho veku. Z uvedenej problematiky je každoročne študentmi vypracovaná minimálne jedna záverečná (diplomová) práca.

Katedra vyšetrovania APZ spracovala v rokoch 2010, 2013, 2015 a v súčasnosti aktualizovala „Metodiku vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím“, ktorá je zaradená aj v rámci vyučovacieho procesu pre študentov magisterského štúdia a kurzov špecializovaného policajného štúdia. Metodika bola taktiež poskytnutá PZ na využívanie v praxi. V roku 2015 bola na APZ publikovaná a pre študentov sprístupnená vedecká monografia „Vyšetrovanie domáceho násilia v Slovenskej republike“.

Od apríla 2019 je na APZ realizovaný vzdelávací projekt *„Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“* (v rámci projektu úradu kriminálnej polície Prezídia PZ v spolupráci s APZ). V rámci uvedeného projektu participuje zástupca Katedry vyšetrovania APZ realizovaním odbornej prípravy vyšetrovateľov PZ so zameraním na získanie nových teoretických vedomostí a praktických zručností pri výsluchu a práci s detskými obeťami a ďalšími obzvlášť zraniteľnými obeťami trestných činov, s využitím na to zriadených špeciálnych výsluchových miestností.

Preventívne aktivity na predmetnú tému boli realizované pedagógmi Katedry vyšetrovania APZ aj formou účasti na konferenciách, organizovaných či už ústrednými orgánmi štátnej správy, ako aj vysokými školami v rámci SR.

Na katedre policajných vied APZ sú predmetné témy v modifikovanej podobe súčasťou výučby špecializačných tém „Komunitná činnosť PZ“ a „Domáce násilie“, tieto tvoria portfólium predmetu „Verejno-poriadkové služby“. V akademickom roku 2016 - 2017 bola študentom obhájená záverečná práca na tému „Domáce násilie na deťoch“.

Katedra spoločenských vied APZ v súlade so základnými cieľmi Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 - 2019 pravidelne zaraďuje do výučby aktuálne otázky týkajúce sa problematiky prevencie a eliminácie násilia na ženách, s cieľom zvýšiť vnímavosť študentov voči akýmkoľvek formám a prejavom násilia na základe pohlavia. Študenti sú v primeranom rozsahu informovaní o súčasnom stave, najnovších trendoch, praktických príkladoch i spôsoboch riešenia uvedenej problematiky v domácej i zahraničnej bezpečnostnej praxi. V súlade s akreditovanými študijnými programami je táto problematika priebežne implementovaná do viacerých tém prednášok zo sociológie, psychológie, politológie, sociálnej komunikácie a profesijnej etiky. Je taktiež súčasťou seminárnej diskusie a študenti majú možnosť spracovávať na danú tému samostatné referáty, záverečné seminárne i kvalifikačné práce. Prednáška o domácom násilí je aktuálne implementovaná v predmete Sociálna komunikácia. Na Katedre spoločenských vied APZ sú vypisované témy záverečných prác súvisiacich s uvedenou problematikou.

V rámci projektu APZ „Univerzita tretieho veku“ participuje Katedra spoločenských vied APZ realizáciou prednášky na tému „Ochrana obetí trestných činov a psychologických zásad vedenia výsluchu“, súčasťou ktorej je aj exkurzia špeciálnej výsluchovej miestnosti zriadenej na APZ v rámci projektu „Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“.

Pri výmene poznatkov, tvorbe odborných a študijných materiálov a v realizácii prednáškovej činnosti Katedra spoločenských vied APZ intenzívne spolupracuje s úradom kriminálnej polície Prezídia PZ a úradom služby kriminálnej polície a vyšetrovaniu Policejného prezidia České republiky.

Katedra spoločenských vied APZ spolupracuje s úradom kriminálnej polície Prezídia PZ aj na realizovaní systému vzdelávania vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ k téme obetí trestných činov. Na vzdelávacom akreditovanom kurze pre príslušníkov PZ pod názvom „Obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov, vyšetrovanie a prístup k obeť“ participuje Katedra spoločenských vied APZ prednáškou na tému „Komunikácia s obzvlášť zraniteľnou obeťou“. V rámci projektu „Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“ participuje Katedra vyšetrovania APZ pri realizovaní špecializovaného vzdelávacieho kurzu pre príslušníkov PZ. Súčasťou kurzu je nácvik modelovej situácie s reálnym nahrávaním a následným analyzovaním záznamu, zároveň absolventi získavajú v rámci odbornej prípravy vedomosti ohľadom práce s metódou „demonštračné bábky“. Asistentka Katedry spoločenských vied APZ je spoluautorkou *„Metodiky pre prácu s obeťami trestných činov v špeciálnych výsluchových miestnostiach (príručka pre vyšetrovateľa)“*, ktorá bola spracovaná v roku 2019 v rámci uvedeného projektu.

MPSVR SR prostredníctvom IVPR oslovilo APZ s ponukou na zapojenie sa do partnerského projektu *„Zlepšenie ochrany záujmov obetí - posilnenie kapacít a postupov boja proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu“*, ktorý je súčasťou programu „Domáce a rodovo podmienené násilie“. Príprava a cieľ projektu vyplýva z Memoranda o porozumení pri implementácii NFM v programovom období 2014 – 2021, ktorý bol uzatvorený medzi Nórskeym kráľovstvom a SR. Plánované aktivity APZ v rámci uvedeného partnerského projektu pod záštitou MPSVR SR sú zamerané na podporu posilnenia vytvárania podmienok na ochranu žien zažívajúcich násilie a ich detí, ako obzvlášť zraniteľných obetí, pred sekundárnou a opakovanou viktimizáciou v rámci trestného konania, a to:

- realizovaním špecializovaného vzdelávania vyšetrovateľov PZ v oblasti násilia na ženách a domáceho násilia a
- vypracovaním Metodiky pre výsluch obetí násilia na ženách a domáceho násilia.

Príslušníci PZ v praxi sú pravidelne preškoľovaní z právnych predpisov, týkajúcich sa uvedenej problematiky a z metodiky postupu polície v prípadoch domáceho násilia. Vzdelávanie príslušníkov PZ k uvedenej problematike je realizované aj prostredníctvom už spomínaného systému odborného vzdelávania vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ pre prácu s obeťami trestných činov (základná odborná príprava v rámci kurzu „Obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov, vyšetrovanie a prístup k obeť“ a špecializovaná odborná príprava v rámci projektu „Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“).

Úloha č. 35: „Realizovať vzdelávacie a tréningové aktivity vo vzťahu k problematike práce s páchatelmi násilia na ženách pre zainteresované profesie na základe zahraničných skúseností“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s akademickou obcou v SR (vysoké školy a univerzity v SR a v zahraničí) a inými domácimi i zahraničnými partnerskými inštitúciami a subjektmi (JA čl. štátov EÚ, akadémie policajných zborov a pod.)	Obsah a harmonogram vzdelávacích a tréningových aktivít Počet vyškolených odborníkov/odborníčok z cieľových skupín	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	-	
Úloha čiastočne splnená	Vid' nižšie	

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V novembri 2015 sa uskutočnili stretnutia s expertkami a expertmi v problematike programov pre páchatelov násilia na ženách. Výstupom stretnutí bolo nadviazanie spolupráce v rámci vypracovania *Štandardov a postupov zavedenia sociálno-intervenčných programov pre páchatelov násilia na ženách*, ktoré budú obsahovať odporúčania najmä pre prax súdov ohľadom možnosti udeľovania ochranných opatrení páchatelom násilia páchaného na ženách a domáceho násilia v prípadoch podmieneného odsúdenia na trest odňatia slobody alebo v prípade podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody v týchto prípadoch.

V roku 2019 KMC zorganizovalo konferenciu o programoch pre páchatelov za účasti rečníčok a rečníkov z Nórska, Českej republiky a SR a vydalo knihu *Násilí je možné zastaviť. Terapie pro osoby, které sa dopouštějí násilí v blízkých vztazích*.¹⁹

V roku 2020 KMC plánuje realizáciu vzdelávacích seminárov pre probačných a mediačných úradníkov o práci s páchatelmi násilia na ženách.

Programom na prácu s páchatelmi násilia sa venuje MVO Aliancia žien Slovenska, ktorá zrealizovala niekoľko projektov podporených z Európskeho sociálneho fondu a Nórskeho finančného mechanizmu. Projekt *Podpora a pomoc pre ženy zažívajúce násilie a ich deti prostredníctvom zavedenia sociálnych programov pre páchatelov násilia* bol podporený sumou 35 302,50 Eur z Fondu pre mimovládne organizácie, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2009-2014. Správcom Fondu je Nadácia otvorenej spoločnosti – *Open Society Foundation*.

¹⁹ Viac na <https://www.zastavmenasilie.gov.sk/news/publikacia-nasili-je-mozne-zastavit-na-slovensku/>

5. PRIMÁRNA PREVENCIA

Operačný cieľ

Predchádzať vzniku násillia a akejkolvek situácii, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násillia

Úloha č. 36: „Zrealizovať mediálnu kampaň zameranú na prevenciu násillia na ženách“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s KMC	Zrealizovaná kampaň Monitoring médií	31.12.2016
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	áno	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V roku 2015 začalo MPSVR SR s prípravou mediálnej kampane na tému prevencie násillia na ženách, špeciálne sexuálneho násillia v párových vzťahoch mladých ľudí. Úloha bude splnená podľa plánu.

V roku 2017 MPSVR SR realizovalo celoštátnu mediálnu kampaň „Pretože hovorím NIE“ o sexuálnom násillí na ženách. Cieľom kampane bolo zvýšiť citlivosť mladých ľudí na problematiku sexuálneho násillia a verejne ho odmietnuť. Posolstvo kampane približovalo základnú definíciu sexuálneho násillia ako sexuálnych aktivít, ku ktorým dochádza s použitím akéhokoľvek psychického alebo fyzického nátlaku či napriek nesúhlasu druhej strany. Nie znamená za každých okolností nie a predpokladom spoločne prežívanej intimity je vzájomný súhlas. Len takýto postoj je prevenciou sexuálneho násillia. Zároveň vylučuje akéhokoľvek obviňovanie obetí a hovorí, že za násillie zodpovedá výlučne páchateľ.

IVPR – KMC: V novembri roku 2019 bola zrealizovaná kampaň pre verejnosť s názvom Zastavme násillie na ženách, ktorá prizvala širokú i odbornú verejnosť vyjadriť NIE násilliu na ženách. Na začiatku kampane bola ku kampani prizvaná prezidentka SR, Zuzana Čaputová, ktorá sa odфотографovala s oranžovým bannerom našej kampane #Zastavmenasillie a prezidentská kancelária toto vizuálne posolstvo zdieľala na sociálnych sieťach. Ku kampani sa pridali aj ďalšie inštitúcie - Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského, Filozofická fakulta Univerzity Komenského, Magistrát hlavného mesta SR Bratislava, mimovládne organizácie Sexistický kix, EsFem, MyMamy a Živena a verejnosť prostredníctvom zdieľania vizuálu kampane na sociálnych sieťach Facebook a Instagram. Kampaň bola otvorená a zakončená verejnými diskusiami v Bratislave a v Prešove.

Úloha č. 37: „Celoročne, realizovať informačno-vzdelávacie aktivity/osvetové aktivity o problematike násillia na ženách a domáceho násillia so zapojením odborných profesií najmä z odborov psychológie, medicíny, pedagogiky, práva, sociálnej práce a sociológie., napr. počas kampane „16 dní proti násilliu na ženách“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s KMC, ostatné relevantné rezorty, samosprávne kraje a obce, MVO	Počet zrealizovaných aktivít Počet mediálnych výstupov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	Vid' nižšie	
Úloha priebežne plnená		

IVPR – KMC

KMC v spolupráci s Olympiádou ľudských práv organizovalo realizovalo workshopy pre učiteľky a učiteľov o násillí na ženách a domacom násillí, ktorých sa zúčastnilo 363 učiteliek a učiteľov prevažne stredných škôl. Bola im tiež distribuovaná príručka Násillie páchané na ženách a domáce násillie.

Následne boli realizované workshopy pre študentky a študentov stredných a vybraných vysokých škôl, ktorých sa doposiaľ zúčastnilo 1417 účastníčok a účastníkov.

KMC tiež každoročne organizuje niekoľko osvetových aktivít pre verejnosť pri príležitosti 16 dní aktivizmu proti násiliu na ženách.

Ministerstvo kultúry SR

MK SR má na podporu prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách – zvyšovania informovanosti a podpory neformálneho vzdelávania v predmetnej problematike – samostatný dotačný program *Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva*. Jeho základným cieľom je napomáhať integrácii znevýhodnených skupín obyvateľstva do spoločnosti v oblasti kultúry, vytvárať rovnosť príležitostí a tým lepšie podmienky pre dôstojný život ľudí, ktorí sa ocitli na okraji spoločnosti. Dotačný program slúži na uľahčenie prístupu marginalizovaných skupín ku kultúre. V sledovanom období bol zameraný na prevenciu a elimináciu domáceho násilia, prevenciu a elimináciu všetkých foriem násilia, diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, výchovu k tolerancii a rozvoj medzikultúrneho dialógu – predchádzanie predsudkov a stereotypov, posilňovanie vzťahov medzi znevýhodnenými skupinami a majoritou a vzťahov medzi znevýhodnenými skupinami obyvateľstva navzájom a v rámci toho aj na podporu projektov v oblasti kultúry prispievajúcich k implementácii rovnosti žien a mužov (ženy – matky, týrané ženy, nediskriminácia žien po 45 roku života, ženy – migrantky, rómske ženy a pod.) a tiež prevenciu v oblasti eliminácie obchodovania s ľuďmi. Ide o posilnenie politiky rovnosti žien a mužov, o podporu prijímania dočasných vyrovnávacích opatrení v oblasti kultúry, predchádzanie predsudkov a stereotypov, ako aj o predchádzanie diskriminácie žien patriacich k sociálne vylúčeným spoločnostiam.

MK SR podporilo v rámci predmetného dotačného programu v rokoch 2016 – 2017 nasledujúce projekty:

- Združenie Ester – projekt *Spoločne včera, dnes a zajtra* – vzdelávacie a kultúrne aktivity na posilnenie kultúrnych práv žien a prevencie násilia páchaného na ženách (4000€),
- Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi – projekt *Ženy on line – kreatívne ateliéry pre znevýhodnené skupiny žien* (2000€, 5 200€),
- OZ Transparentnosť – projekt *Zážitková arteterapia pre týrané ženy* (3000 €, 4 500€),
- Nadácia Milana Šimečku – projekt *Cudzinci na 11.* ročníku festivalu fjúžn – súčasťou projektu bolo aj podujatie *Babinec*, kde sa stretli ženy migrantky so ženami z majority (3 000€),
- OZ Romano Kham – projekt *Bavlnky* – tvorivé dielne pre dievčatá z marginalizovanej rómskej komunity na vidieku (1500€),
- Tvorivý dom na vidieku n. o. – projekt *Spolu to zvládneme – terapia umením pre ženy so zdravotným postihnutím* (1 200€) a projekt *Pošepky* - tvorivé dielne pre mladé ženy z marginalizovanej rómskej komunity na vidieku (1 300€).

V rokoch 2018 – 2019 to boli tieto projekty:

- o. z. Klub železných matiek – *Webový portál Klub železných matiek – čiastková webová stránka*, projekt podporil prostredníctvom textov renomovaných žien diskusiu o špecifickom ženskom pohľade na súčasné kultúrne fenomény, ako aj vyrovnávanie šancí a tiež uvedomovací proces diskriminovaných žien a žien vystavených násiliu. Jeho cieľom bolo prispieť k posilneniu rovnosti žien a mužov a vytvoreniu on-line priestoru na realizáciu talentovaných autoriek (4000 €),
- o. z. Tvorivý dom na vidieku – projekt *Pošepky* – tvorivé dielne pre mladé ženy z marginalizovanej rómskej komunity na vidieku – umožnil ženám z miestnej rómskej komunity ohrozenej sociálnym vylúčením a chudobou osvojovať si manuálne tvorivé zručnosti v rámci

výtvarných dielní, výstupom bola výstava a publikácia zaznamenávajúca priebeh tvorivých dielní (1 000€, 1200€) a projekt *Spolu to zvládneme – terapia umením* umožnil skupine žien bojujúcich so zákernou chorobou (rakovinou) stretávať sa v tvorivých dielnach a v rámci arteterapie pomocou umenia prekonávať vlastné i spoločnosťou vytvorené bariéry, išlo o realizáciu šiestich tvorivých dielní, v ktorých sa účastníčky pod vedením výtvarných lektorov venovali tvorivým činnostiam a získavali, v harmonickom prostredí vidieka, kreatívne zručnosti, dielne boli otvorené aj pre podporujúcich členov rodiny a výstava prác a katalóg diel prispeli k odstraňovaniu bariér, ktoré bránia tejto zraniteľnej skupine zlepšiť kvalitu života (1 000€, 1200€),

- o. z. Transparentnosť – projekt *Zážitková arteterapia pre týrané ženy*, v ktorom cieľovou skupinou tvorivých dielní boli týrané ženy z centra "Domum", ktoré sa vracajú do života prostredníctvom arteterapie, použité výtvarné techniky v rámci projektu rozvíjali tvorivosť, sebavyjadrenie a sebavedomie žien, výsledky tvorivej činnosti boli prezentované na výstave pre širokú verejnosť (4 500€, 3 100€),
- Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi – projekt *Ženy on line/kreatívne ateliéry pre znevýhodnené skupiny žien* – zámerom projektu bolo v zmysle rozvíjania princípov rovnosti žien a mužov motivovať ženy k tvorivým aktivitám, umožniť im získať nové skúsenosti a zručnosti v oblasti výtvarného umenia a tiež rozvíjať ich kreatívny potenciál (5 700€, 5 000€).

V rokoch 2016 – 2019 bolo v rámci dotačného systému MK SR podporených celkom 18 kultúrnych podujatí v celkovej sume 52 400 €.

Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR:

Štátna vedecká knižnica v Prešove (ŠVK BB): V roku 2016 realizovala 3 prednášky/besedy – *Rómsky holokaust, Nie/Som obeťou násilia?! a Násilie v rodinách – postavenie rómskych žien*, 7 výstav – *Svetový deň vojnových sirôt, STOP násiliu!, Svetový deň sociálnej práce, Deň zápasu za ľudské práva, Medzinárodný deň bez násilia, Svetový deň rodiny a Svetový deň utečencov* a vypracovala 3 rešerše s predmetnou problematikou. V roku 2017 realizovala: 2 prednášky/besedy – *Rómovia a holokaust a Domov bez násilia*, 6 výstav – *Deň pamiatky obetiam holokaustu, Medzinárodný deň bez násilia, Medzinárodný deň OSN na podporu obetí týrania, STOP drogám a násiliu – Tvoja správna voľba, Medzinárodný deň proti sexuálnemu zneužívaniu a obchodovaniu so ženami a deťmi, Ľudské práva a dôstojný život* a vypracovala 3 rešerše s predmetnou problematikou. V roku 2018 realizovala: 3 prednášky/besedy – *Pamätný deň obetí holokaustu, Človek v ohrození a Rómsky holokaust*, 10 výstav – *Každá vojna prináša siroty, Osud Židov v rokoch 1933-1945, Život bez zločinu, Prislúchajú nám od narodenia..., Patríme k sebe – sme rodina, Nestaň sa otrokom, Medzinárodný deň nenásilia, V bezpečí pred strachom, v bezpečí pred násilím, Migrácia: stretnutie národov, Sme ľudskí a solidárni?* a vypracovala 2 rešerše s predmetnou problematikou. V roku 2019 realizovala 7 výstav – *Pokojný život na celom svete, Spoločnosť a pomoc slabším, Aj náš život je krásny aj My máme svoje práva, Otroci 21. storočia, Žiť slobodne a bezpečne, Rešpektujeme sa navzájom?, Migrácia a integrácia* a vypracovala 6 rešerší s predmetnou problematikou.

Štátna vedecká knižnica Košice (ŠVK KE): v spolupráci s Okresnou organizáciou Únie žien Slovenska, Košice zorganizovala v roku 2016 výchovno-osvetové stretnutie o histórii rodiny, postavení ženy v rodine, tradíciách domova a regiónu (*Vlákno – Kronika mojej rodiny*).

Slovenský filmový ústav (SFÚ): realizoval 14. 2. 2018 prednášku pre odbornú verejnosť organizovanú MPSVaR s názvom *Násilie na ženách, rodové stereotypy vo filme v kinosále* a 7. 12. 2018 diskusiu s filmovým teoretikom a riaditeľkou KMC pri IVPR s názvom *Europa Cinema Night: projekcia filmu*

Striedavá starostlivosť (Xavier Legrand, 2017) s diskusiou (SFÚ bol organizátorom podujatia v súčinnosti s Európskou komisiou, programom MEDIA a sieťou kín Europa Cinemas).

Slovenská knižnica pre nevidiacich Levoča (SKN): v sledovanom období realizovala besedy a stretnutia s PEER aktivistami občianskeho združenia Mladí ľudia a život zo Spišskej Novej vsi na témy – *Šikana a partnerské vzťahy* (25. 2. 2016), *Rasizmus* (15. 2. 2018) a *Duševné zdravie* (9. 4. 2019). Problematike násilia na ženách sa venovala aj na stránkach periodík, ktoré vydáva. Vybranými článkami si priebežne pripomínala túto závažnú skutočnosť v spoločnosti. Vo zvukovom časopise *Prameň* v rokoch 2016 až 2019 uverejnila 8 príspevkov na tému: *Obete tyranov, Miesto, kde mníšky týrali mladé dievčatá, Rwandské ženy genocída nezlomila, Spája ich káva, Rádiové dievčatá svietili v tme a zomierali, Obet', ktorá neuteká, Zlo pochádzalo od žien, Keď v kliebkach predvádzali ľudí, Mučili ich, pálili za živa a Žiadajú pre ne spravodlivosť*. Časopis *Vierka*, ktorý je primárne určený ženám, priniesol v rokoch 2016 – 2019 na svojich stránkach 9 článkov na tému týrania, zneužívania žien – *Ivanka, Je najvplyvnejšou Afričankou na svete, Prehovorila o živote týranej ženy, Mučivý príbeh prvej blahoslavennej Slovenky, Mária v ringu Život, Šestnásť a bez manžela, Psychológ: Sexuálne obťažované ženy, Ženy sú v týraní rafinovanejšie, muži surovejší, Nafotila obeť domáceho násilia*.

Univerzitná knižnica v Bratislave (UKB): V rokoch 2017 a 2018 organizovala podujatie *Jeden svet – Filmový festival dokumentárnych filmov o ľudských právach* (12., 13., a 16. 10. 2017 a 11. 10 a 16. 10. 2018) – filmové projekcie pre žiakov a študentov základných a stredných škôl. Festival ponúkol 60 filmov o rôznych témach, ako napr. príbeh emancipovaných žien z amerického predmestia, filmy o vzrastajúcej miere extrémizmu v Európe. Filmová projekcia zaujímavým a efektívnym spôsobom doplnila učivo predmetov etická výchova, občianska náuka, geografia, spoločensko-vedný seminár. Festival bol realizovaný s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie a prejavom intolerancie (usporiadatelia: UKB, Ministerstvo spravodlivosti SR, Človek v ohrození, n. o.). Ďalej UKB realizovala *Satelitnú konferenciu IFLA - Knižničné a informačné služby pre ženy žijúce v konfliktných zónach a situáciách* (16. 8. 2017), ktorá bola jediným sprievodným podujatím Svetového knižničného kongresu IFLA 2017/IFLA World Library and Information Congress (19. – 25. 8. 2017, Vroclav, Poľsko) na území SR a okolitých krajín. Jej hlavnými organizátormi boli IFLA Women, Information and Libraries Special Interest Group (IFLA WIL SIG) a UKB. Partnermi konferencie boli Slovenská komisia pre UNESCO a humanitárna organizácia Človek v ohrození. Okrem zástupcov slovenských knižníc sa na konferencii zúčastnili aj vrcholní predstavitelia najvyššieho riadiaceho orgánu medzinárodnej federácie – Výkonného výboru IFLA/ IFLA Governing Board a knihovníci z Francúzska, Grécka, Japonska, Kene, Maďarska, Nigérie, Španielska, Ugandy a z USA. Kľúčovú prednášku na tému *Kolektívna sila žien na úteku a potenciál knižníc* prezentovala dlhoročná riaditeľka Kancelárie pre intelektuálnu slobodu Americkej asociácie knižníc. Odborný program prebiehal v dvoch blokoch: *Identifikácia a riešenie informačných potrieb žien žijúcich v konfliktných situáciách* a *Archivovanie spomienok žien v konfliktných situáciách*. Vďaka odborným prednáškam knihovníkov z viacerých kontinentov sveta sa zástupcovia slovenských knižníc mohli zoznámiť s úlohami knižníc pri poskytovaní špecifických informácií, podpore a realizácii vzdelávacích projektov a informačných kampaní pre ženy žijúce v konfliktných oblastiach, alebo ženy na úteku a ich deti. Konferencia zaznamenala veľký medzinárodný ohlas.²⁰

Divadelný ústav (DÚ): Danej problematike v sledovanom období zodpovedalo uvedenie inscenácií v rámci súťažného i sprievodného programu *Festivalu inscenácií súčasnej drámy Nová dráma/New Drama* v rokoch 2017 – 2019. 9. 5. 2017 to bola na scéne Mestského divadla P. O. Hviezdoslava inscenácia bieloruskej autorky a nositeľky Nobelovej ceny, Svetlany Alexijevič v dramatisácii Ivety

²⁰ Viac na <https://sites.google.com/view/ifla-wil-satellite-2017/programme>.

Horváthovej: *Vojna nemá ženskú tvár* v produkcii Slovenského komorného divadla Martin a v réžii Mariána Pecku. Inscenácia sprostredkúva emocionálny svet sovietskych vojačiek uprostred hrôz Druhej svetovej vojny. Inscenácia vychádza z reálnych dokumentov doby a vyznieva nielen ako krutá obžaloba samotnej vojny, no i spoločnosti, v ktorej úloha žien po prekonaní hrôz, o ktorých často ani nedokázali hovoriť, a zásluhy v boji za slobodu boli spochybňované a spoločnosť ich často v mierovom živote vyčlenila na svoj okraj. 19. 5. 2018 to bola na scéne Štúdia Slovenského národného divadla hosťujúca inscenácia autora a režiséra Olivera Frlića – *Alexandra ZEC* v produkcii HKD Teatar Rijeka z Chorvátska. I táto dokumentárna dráma je obžalobou vojny a jej násilností páchaných na tých najbezbrannejších – ženách a deťoch. Násilie sa prejavuje tentoraz počas vojny na Balkáne v krajinách bývalej Juhoslávie a obeťmi vraždy sú v rámci rodiny postupne, otec, matka a dievča. Meno dievčaťa sa podľa autora inscenácie stáva synonymom pre všetky deti, ktoré zomreli v mene budovania nového štátu, či spoločnosti. A nakoniec k inscenáciám, ktoré zobrazujú brutalitu voči ženám a týmto spôsobom sa snažia vyvolať v divákovi emocionálne negatívne reakcie voči relevantnému konaniu a postupom patrí aj inscenáciu *Náš človek* autorov Miroslava Dacha a Jána Luterána, ktorá bola uvedená 7. 5. 2019 v produkcii Divadla ASTORKA Korzo '90.

Špecifickú formu aktivít DÚ tvoria produkcie, semináre, workshopy a rôzne prezentácie uvádzané v Štúdiu 12 DÚ. V rámci nich je treba spomenúť inscenáciu hry autora Andreja Kuruca *Natreté strachom* v produkcii Divadla NoMantins, ktoré sa zameriava na uvádzanie súčasnej drámy podporou mladých slovenských tvorcov. Ambíciou divadla je tiež poukázať na stereotypy a predsudky v slovenskej spoločnosti. Dotknutá inscenácia je inšpirovaná životnými príbehmi žien, ktoré prišli na Slovensko z cudziny. Vznikla v rámci projektu *Ženské úteky* realizovaného s finančnou podporou Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a v spolupráci s Bábkovým divadlom na Rázcestí z Banskej Bystrice. Inscenácia mala síce premiéru 18. 12. 2013, no repríza sa uskutočnila aj v roku 2016.

Ženskej problematiky sa dotýka tiež inscenácia autorky Jany Juráňovej – *Misky strieborné, nádoby výborné*, ktorá je venovaná ženám, ktoré zohrali dôležitú úlohu tak v osobnom, ako aj pracovnom živote nielen Ľudovíta Štúra ale tiež jeho blízkych spolupracovníkov a priateľov. Inscenácia vznikla na pôde DÚ pri príležitosti Roku Ľudovíta Štúra 2015 a bola reprízovaná aj v rokoch 2016 a 2017.

DÚ v rámci priestoru Štúdia 12 každoročne ponúka priestor pre *Divadelný festival Drama Queer* pre hosťujúce inscenácie a projekty. Tento festival si kladie za cieľ priblížiť a zviditeľniť životy LGBTI/Q ľudí v spoločnosti a je príspevkom na ceste k odbúraniu stereotypov a predsudkov voči LGBT ľuďom. V roku 2019 bol v rámci festivalu uvedený projekt: *Tak či inak láska* v produkcii Bábkového divadla na Rázcestí Banská Bystrica.

V rámci projektu Periférne videnie Štúdio 12 DÚ spolupracuje hlavne s Divadlom NoMantins. V roku 2018 bola uvedená zaujímavá inscenácia Divadla NoMantins: a autora Roberta Pakana: *Reverenda Domina*, ktorá sa zaoberá problémom slobody rozhodnutia ženy v súčasnej spoločnosti. Premiéra inscenácie sa konala 28. 6. 2018 a hra bola reprízovaná aj v roku 2019. V rámci platformy *Mliečne zuby*, ktorá vytvára priestor a podmienky pre prvé inscenačné pokusy mladých tvorcov, ktorí ešte nerealizovali inscenáciu v podmienkach profesionálneho divadla, bola 3. 5. 2019 uvedená autorská inscenácia *Centrum lásky k feminizmu* (reprízy 7. 6. a 4. 11. 2019). Mladí tvorcovia v nej nastoľujú aj otázky týkajúce sa nerovnosti žien a mužov v spoločnosti, ktoré v extrémnych prípadoch vedie až k násiliu a nezdravej dominancii voči ženám. K inscenáciám bojujúcim voči xenofóbii, rasizmu, neznášanlivosti patrí *Bye Bye Barcelona* autorky a interpretky Márie Karolovej, určená širokej verejnosti ale tiež žiakom základných a stredných škôl, či mládeži. Táto medzinárodná slovensko-španielska inscenácia približuje tému ženskej emigrácie do krajiny západnej Európy po otvorení hraníc. Premiéra sa konala v Štúdiu 12 DÚ 29. a 30. 11. 2019 a reprízovaná bola 16. 12. 2019.

Bratislavský samosprávny kraj v hodnotenom období realizoval seminár zameraný na problematiku násilia na ženách a domáceho násilia pod názvom „Možnosti pomoci ženám, na ktorých je páchané násilie“. Seminár sa uskutočnil dňa 30.11.2015. BSK realizuje vzdelávacie aktivity na aktuálne témy, zamestnanci odboru sociálnych vecí sa zúčastňujú školení a konferencií, ktoré súvisia priamo aj

nepriamo s témou násilia páchaného na ženách, s témou multidisciplinárnej spolupráce v oblasti ochrany detí pred násilím, ktoré realizujú ÚPSVaR a mimovládne organizácie.

V zariadenia sociálnych služieb neverejných poskytovateľov **Banskobystrického samosprávneho kraja** ako aj v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK počas rokov 2014 a 2015 prebiehali informačno-vzdelávacie aktivity v oblasti prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách. Zoznam konferencií je uvedený v prílohe.

Kultúrne a vzdelávacie organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK realizovali viaceré informačno-vzdelávanie a osvetové aktivity o problematike násilia na ženách a domáceho násilia, napr. Aktivity počas kampane „16 dní proti násiliu na ženách“ projekt Divadlom k diskusii – angažovaný večer k vyvrcholeniu kampane, viaceré divadelné predstavenia: „Predstavenie Reality snov – tragikomický pohľad do kuchyne rodinných a partnerských vzťahov“, Predstavenie MOCAD®AMY - spracovávanie autentických tém žien a ich skúseností, napr. s inštitucionalizovaným násilím, Projekt Divadla Štúdio tanca 3x20 Ženy, Predstavenie Milenky - v rámci medzinárodnej kampane na Valentína Valentine's Day (medzinárodné hnutie za skončenie násilia páchaného na ženách a dievčatách), Predstavenie Diagnóza slovo – o násilí ukrytom v slove, Predstavenie Reality snov – tragikomický pohľad do kuchyne rodinných a partnerských vzťahov. Ďalej sa realizovali viaceré prednášky a besedy pre študentov základných a stredných škôl. Počet zrealizovaných aktivít 97. Indikátor počtu mediálnych výstupov nebol na úrovni BBSK sledovaný.

V priebehu sledovaného obdobia boli z úrovne **Košického samosprávneho kraja** organizované vzdelávacie stretnutia v danej oblasti pre sociálnych pracovníkov zamerané na rizikové faktory, manažment rizík a manažment bezpečia v prípadoch násilia páchaného na ženách v intímnych vzťahoch. V roku 2016 celosvetovú kampaň 16 dní aktivizmu proti násiliu páchanému na ženách zastrešilo OZ Fenestra. Pri jej realizácii spolupracovalo s členskými organizáciami Bezpečnej ženskej siete proti násiliu na ženách (Kotva n.o. Trebišov, Pomoc rodine Michalovce, Progresfem Poprad, OZ HANA Spišská Nová Ves, Možnosť voľby Bratislava a Žena v tiesni Martin) a tiež so Slovensko-českým ženským fondom. To umožnilo realizovať jej hlavné aktivity v 7 mestách Slovenska. V kampani sa opäť zamerali na širokú, aj odbornú verejnosť. Široká verejnosť mala možnosť aktívne vyjadriť odmietavý postoj k násiliu na ženách viacerými spôsobmi – účasťou a podporou verejných zhromaždení „Vypískajme násilie“, alebo odfotením sa s tabuľkou „Hovorím NIE násiliu páchanému na ženách“. Verejnosti opäť priniesli aj výstavu „Umlčané svedkyne“, ktorá upozorňuje na najzávažnejšie dopady násilia v prípade, že ženy a ich deti nedostanú včasnú a kvalitnú ochranu a pomoc a je spomienkou na slovenské ženy, ktoré boli v dôsledku násilia zabité. Ľudia, ktorí sa výstavy, vyjadrovali svoje postoje a názory napísaním odkazu do kroniky, ktorá spolu s výstavou putovala do siedmich miest Slovenska, alebo uviazaním symbolickej stužky, ktorá je odkazom, že na tieto ženy nezabúdame. Pred samotnými výstavami bol zrealizovaný monitoring slovenských printových a elektronických médií za posledné tri roky za účelom zmapovania príbehov žien, ktoré v dôsledku násilia zavraždili ich manželia, partneri, alebo bývalí manželia a partneri. Tieto príbehy spracovali a umiestnili na figuríny, ktoré výstavu Umlčané svedkyne tvoria a ktoré príbehy zavraždených žien nesú. Súčasťou kampane bola aj celoslovenská konferencia „*Mílniky na ceste k ochrane a posilneniu žien – výzvy po 20 rokoch*“. Bola to príležitosť ohliadnuť sa za uplynulými 20 rokmi práce v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách na Slovensku.

Počas roka 2017 sa v kraji uskutočnilo 11 workshopov pre zamestnancov a zamestnankyne rôznych inštitúcií a organizácií prichádzajúcich do kontaktu so ženami zažívajúcimi násilie a ich deťmi. Rovnako sa v štyroch mestách v Košiciach, Michalovciach, Trebišove a Spišskej Novej Vsi vytvorili a rozvíjali pracovné skupiny zložené z rôznych verejných, štátnych inštitúcií a mimovládnych organizácií. Počas projektu bolo zrealizovaných tiež 18 stretnutí pracovných skupín.

V roku 2017 OZ Pomoc rodine realizovalo projekt „Kráčajme spolu k rovnocennému vzťahu – posilnenie ženskej mimovládnej organizácie v Bezpečnej ženskej sieti“. V rámci tohto projektu zrealizovali 6 stretnutí so žiakmi/žiačkami; študentmi a študentkami v rámci neformálnych besied

a prednášok na školách. Oslovili sme spolu 146 študentov/študentiek; žiakov/žiačok; z toho 92 dievčat a 54 chlapcov.

V roku 2018 bola usporiadaná regionálna konferencia „Sú ženy skutočne tie, ktoré chránime a pomáhame im?“, ktorú zorganizovali v čase celosvetovej kampane 16 dní aktivizmu proti násiliu páchanému na ženách usporiadalo OZ Fenestra. Obsah konferencie zamerali na rôzne aspekty ochrany a podpory žien zažívajúcich násilie a na aktuálne dianie a témy v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách. Konferencia pozostávala z troch tematických panelov: Panel 1: Medzinárodná a národná legislatíva a politiky a ich dopad na ženy zažívajúce násilie; Panel 2: Pomoc a podpora pre ženy zažívajúce násilie; Panel 3: Čo je to dobrá prax?

V roku 2019 bola vďaka OZ Fenestra realizovaná Kampaň „Hovorím NIE násiliu na ženách“ Motiváciou bola skutočnosť, že hoci sa o násilí na ženách v posledných rokoch hovorí viac a stala sa aj výraznou politickou témou, vytráca sa z nej hlas samotných žien zažívajúcich násilie. Cieľom kampane bolo vytvoriť priestor pre skúsenosti žien s násilím a ich prostredníctvom poukázať na to, akú reálnu ochranu, pomoc a podporu ženy dostávajú zo strany inštitúcií, ale aj zo strany blízkeho okolia. Kampaň bol aj priestor pre verejnosť, v ktorom ľudia našli potrebné informácie k násiliu na ženách, vyjadrili svoj postoj a aj rôznymi spôsobmi povedať NIE násiliu na ženách.

Nitriansky samosprávny kraj

Centrum Slniečko, n.o. Nitra Projekt SILOČIARY pod názvom „MOSTY K SPOLUPRÁCI“ bol realizovaný **v roku 2015**. Cieľom projektu bolo zvyšovanie informovanosti a zainteresovanosti predstaviteľov samosprávy na riešení problematiky porušovania ľudských práv detí so syndrómom CAN a obetí domáceho násilia s cieľom aktivizácie samosprávy na posilňovaní práv svojich občanov ohrozených násilím a tiež sieťovanie subjektov participujúcich na pomoci obetiam násilia, pretože pre včasnú a efektívnu pomoc dieťaťu so syndrómom CAN alebo dospelej obeti domáceho násilia je nutný spoločný postup zúčastnených strán. Uskutočnili sa osobné stretnutia a konzultácie s predstaviteľmi všetkých obcí NSK s cieľom aktívne ich zapojiť do riešenia situácie obetí domáceho násilia a ponukou pomoci zo strany odborného tímu Centra Slniečko, n.o., boli zrealizované 2 odborné semináre v identifikácii domáceho násilia, spracované informačné letáky následne distribuované na obce. Na zvýšenie informovanosti a prevencie v oblasti eliminácie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia sme zrealizovali

- Kampane v rámci projektu Bezpečný ženský dom – priestor pre plnohodnotný život bez násilia: Kampaň „Aj z násilia vedie bezpečná cesta“ – zrealizovaná v NR kraji, (citylighty, letáky) vo vybraných mestách a obciach Nitrianskeho samosprávneho kraja.
- Konferenciu „Aj z násilia vedie bezpečná cesta“ s medzinárodnou účasťou
- Prebieha celoročná informačná kampaň prostredníctvom Chránenej dielne Centra Slniečko, n.o.; preventívny program Kozmove dobrodružstvá zameraný na prevenciu násilia na školách – vytvorenie špecializovaného preventívneho a intervenčného programu
- Internetové vzdelávanie v oblasti násilia páchaného na deťoch, internetové vzdelávanie v oblasti násilia páchaného na ženách; internetové vzdelávanie v oblasti právneho minima pre oblasť násilia páchaného na ženách a na deťoch; špecializované vzdelávanie v oblasti správnych a nesprávnych postupov pri intervencii sexuálne zneužívanému dieťaťu v kontexte sekundárnej viktimizácie. Zamestnanci/kyne Centra Slniečko bolo zapojení do projektu multi-inštitucionálnej spolupráce a zúčastňovali sa pravidelných pracovných stretnutí pracovnej skupiny

V roku 2016

- Vzdelávacie aktivity pre príslušníkov PZ SR v celom NSK v oblasti násilia páchaného na ženách, identifikácie násilia, opatrení a sexuálne zneužívaných detí.
- Vzdelávanie v oblasti násilia páchaného na deťoch a ženách pod názvom „Modriny na duši 1“, „Modriny na duši II“ pre pedagógov, sociálnych pracovníkov, policajtov, koordinačné multidisciplinárne tímy: 924 odborníkov (celé Slovensko)

- Realizácia preventívneho programu pod názvom „KOZMO a jeho dobrodružstvá“: 3102 detí
- E-learning: 731 odborníkov

V roku 2017

- Vzdelávacie aktivity pre príslušníkov PZ SR v celom NSK, v oblasti násilia páchaného na ženách, identifikácie násilia a sexuálneho zneužívania: 191 policajtov
- Vzdelávanie v oblasti násilia páchaného na deťoch a ženách pod názvom „Modriny na duši I“ „Modriny na duši II“ pre pedagógov, sociálnych pracovníkov, policajtov, koordinačné multidisciplinárne tímy: 1450 odborníkov (celé Slovensko)
- Realizácia preventívneho programu pre deti v predškolskom a školskom veku : 960 detí (NSK)
- E-learning: 267 testov

V roku 2018

- Preventívne aktivity pre deti v ZŠ: 110 detí (Nitra)
- Vzdelávacie aktivity pre policajtov PZ a ostatných odborníkov v celom NSK v oblasti násilia páchaného na ženách, identifikácie násilia, a sexuálne zneužívaných detí: 650
- Realizácia preventívneho programu pod názvom „KOZMO a jeho dobrodružstvá“: 1031 detí
- Elearning: 309 testov

V roku 2019

- Vzdelávacie aktivity pre vybratých vyšetrovateľov pôsobiach v NSK so zameraním na oblasť násilia páchaného na ženách a deťoch 4 x (18 vyšetrovateľov)
- Workshop s americkou psychologičkou Eliane Stefango pre príslušníkov polície – systém práce so sexuálne zneužívaným dieťaťom, vedenie rozhovoru: 27 policajtov
- Workshop s americkou psychologičkou Eliane Stefango pre koordinačné tímy pracujúce s obeťami domáceho násilia: 22 účastníkov
- Vzdelávanie v oblasti násilia páchaného na deťoch a ženách pod názvom „ Modriny na duši I“, „Modriny na duši II“ pre pedagógov, sociálnych pracovníkov, policajtov, koordinačné multidisciplinárne tímy – 923 odborníkov
- Realizácia preventívneho programu pod názvom „KOZMO a jeho dobrodružstvá“: 1126 detí a 38 vyvzdelávaných odborníkov v PP
- E-learning v téme násilia: 496 úspešných E-learningových testov
- Osvetová kampaň „Bubnujeme aby bolo deti lepšie počuť“: 47 646 bubnujúcich detí

Prešovský samosprávny kraj podporuje aktivity MVO a ich informačno-vzdelávacie aktivity v problematike násilia. Okrem podpory má odbor sociálny spracovaný a zverejnený na stránke kraja informačný leták „Metodickú príručku pre pomáhajúcich profesionálov“ o problematike násilia na ženách, ktorý je dostupný všetkým zamestnancom zariadení ako aj verejnosti.

Trenčiansky samosprávny kraj v rámci realizácie informačno-vzdelávacích aktivít o problematike násilia páchaného na ženách a domáceho násilia so zapojením odborných profesií boli vykonané viaceré aktivity. Za rok 2014: Aliancia žien Slovenska spolu so strednými odbornými školami pripravila a zrealizovala prednášky a workshopy pre žiakov stredných škôl v Novom Meste nad Váhom a v Považskej Bystrici v júni 2014 pod názvami: „Problematika domáceho násilia“ a „Domáce násilie“. Stredná odborná škola obchodu a služieb Prievidza v novembri 2014 podporila zbierku „Svetový deň týraných detí“. Krajský policajný zbor v Trenčíne v rámci primárnej prevencie týždňa Boja proti násiliu páchanom na ženách a Medzinárodného dňa boja proti násiliu pripravil a zrealizoval pre stredné školy v Trenčíne besedy a prednášky s názvami: „Obchodovanie s bielym mäsom – boj proti násiliu

páchanom na ženách“ a „Obchod s ľuďmi“. Koordinátori prevencie sociálno-patologických javov a výchovní poradcovia na stredných školách v marci 2014 pripravili a zrealizovali pre učiteľov, žiakov a rodičov stredných škôl prednášky a diskusie spojené s prezentáciou na tému „Obchodovanie s ľuďmi hrozba alebo strašiak“.

V roku 2015: žiaci SPŠ Myjava sa v januári 2015 zapojili do projektu „Jeden svet na školách“, ktorého cieľom bola prevencia obchodovania s ľuďmi. Firma AVON a Mestská knižnica v Bánovciach nad Bebravou pripravila a zrealizovala vo februári a v novembri 2015 pre žiakov stredných škôl v Bánovciach nad Bebravou prednášky s názvom „Násilie na ženách“. Výchovný poradca SOŠ Bánovce nad Bebravou rozbehol v septembri 2015 kampaň na školskej sociálnej sieti s názvom „Medzinárodný deň boja proti násiliu páchanému na ženách“. KMC pripravilo a zrealizovalo pre žiakov stredných škôl v Bánovciach nad Bebravou prednášku s besedou a aktivitami žiakov s názvom „Domáce násilie“. Slovenská katolícka charita, RÚVZ v Považskej Bystrici a SZŠ v Považskej Bystrici v apríli 2015 pripravili a zrealizovali interaktívnu prednášku „Stop obchodovaniu s ľuďmi“ pre žiakov stredných škôl v Považskej Bystrici. Krajský policajný zbor v Trenčíne pripravil a realizoval pre žiakov stredných škôl v Trenčíne a v Novom Meste nad Váhom počas novembra 2015 prednášky „Domáce násilie, násilie páchané na ženách“ a „Stop násiliu na ženách“ a besedu „Sexuálne zneužívanie a legislatíva“. V zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK sa organizujú diskusie na tému eliminácie a prevencie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia so sociálnymi pracovníkmi a rodinnými príslušníkmi.

V rámci realizácie informačno-vzdelávacích aktivít o problematike násilia páchaného na ženách a domáceho násilia so zapojením odborných profesií boli realizované aj nasledovné aktivity:

Aktivity LUNA,n.o. za rok 2016 (pred registráciou poskytovateľa sociálnej služby)

- zriadenie poradenského centra pre poskytovanie základného sociálneho poradenstva ambulantnou a terénnou formou,
- realizácia školení zameraných na sociálne, právne a psychologické poradenstvo,
- organizovanie podporných podujatí na šírenie osvedy pre ženy zažívajúce násilie,
- nadväzovanie aktívnej spolupráce s neziskovými organizáciami, návštevami krízových centier a bezpečných ženských domov na Slovensku.

Následne rok 2017 – 2019 - otvorenie bezpečného ženského domova pre obeť domáceho násilia a násilia páchaného na ženách v súlade s minimálnymi štandardami EU (registrácia subjektu),

- realizácia konferencie za účelom osvedy,
- získanie akreditácie pre Poradenské centrum na odbornú činnosť – špecializované sociálne poradenstvo,
- realizácia odbornej konferencie v spolupráci s TSK a ÚPSVaR Trenčín,
- osvetovo – informačné aktivity prostredníctvom regionálnych médií,
- v spolupráci s ÚPSVaR Trenčín, Trenčianskym osvetovým strediskom, KR PZ Trenčín vytvorenie a distribúcia informačných letákov s kontaktmi pomoci pre ženy zažívajúce násilie
- realizácia odbornej konferencie v spolupráci s TSK a ÚPSVaR Trenčín,

Odborná konferencia zameraná na pomoc matkám a ich deťom ohrozeným násilím s názvom „Chránme ženy a deti pred násilím“, ktorá sa uskutočnila 14.11.2018. Ciele konferencie -informovať o postupoch ako identifikovať násilie páchané na dieťať, poskytnúť informácie ako postupovať a ohlásiť podnet, na koho sa obrátiť, priblížiť prácu subjektov (psychológ detského domova, pediater, práca sociálnych pracovníkov oddelenia SPOD a SK, prokurátor okresnej prokuratúry, zástupca policajného zboru) podieľajúcich sa na riešení prípadov násilia na deťoch a ženách.

Z príspevkov jednotlivých odborníkov jednoznačne vyplynulo, že problematika násilia a jej riešenie si vyžaduje komplexný prístup. Na to, aby ženy a deti mali zabezpečenú účinnú pomoc, podporu a ochranu, je potrebná účasť všetkých zainteresovaných inštitúcií a organizácií - ÚPSVaR, orgány činné v trestnom konaní, sociálni pracovníci/pracovníčky, pedagógovia, zdravotnícky personál, a iní).

Stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK sa v rámci realizácie informačno-vzdelávacích aktivít o problematike domáceho násillia a násillia páchaného na ženách zapojili do nasledujúcich projektov:

Rok 2016

Vieme, že..., Človek v ohrození, Nástrahy v cudzine. Úlohou projektu Nástrahy v cudzine bolo poskytnúť príslušníkmi policajného zboru v okresoch informácie žiakom stredných škôl z problematiky obchodovania s ľuďmi tzv. „Obchod s bielym mäsom“, rady ako hľadať prácu v zahraničí, čo robiť v prípade, ak sa dievčatá stanú obeťami obchodníkov s ľuďmi, čo dodržiavať, aby sa nestali obeťami takejto trestnej činnosti. Jednotlivé stredné školy aktívne spolupracovali so psychológmi z CPPP a P vo svojich regiónoch a realizovali besedy a psychologické cvičenia zamerané na odbúravanie stresu, podporu asertivity, toleranciu a ochranu zdravia (témy: Domáce násillie, Sexuálne zneužívanie a legislatíva...)

Ďalšie aktivity a projekty, do ktorých sa školy zapojili:

S Tebou o tebe, Intímny sexuálny život a partnerstvo, Význam rodiny, Potreba fungujúcich rodinných vzťahov, Zmysel života v rodine, Sexuálna výchova, Žena, symbol života, Čas premien, Komunikácia, sex a peniaze, Týranie žien v rodine, Sexualita, manželstvo, Zdravé rodinné vzťahy, Domáce násillie, Sexuálne zneužívanie, Ako sa brániť násilliu, Stop násilliu.

Aktivity realizovali školy predovšetkým na triednických hodinách, vo výchovno-všeobecných predmetoch. Školy zapracovali témy do školských vzdelávacích programov - učebných osnov. Spolupracovali hlavne s pedagogicko-psychologickými centrami a s príslušníkmi policajného zboru.

SOŠ strojnica Bánovce nad Bebravou

Na škole sa uskutočnili preventívno-výchovné aktivity zamerané na zmiernenie dôsledkov v problémových, neúplných a rozpadnutých rodinách na témy – zdravé rodinné vzťahy, manželstvo a rodičovstvo, a prevenciu a ochranu žien a detí pred rôznymi formami násillia, zneužívania vrátane sexuálneho zneužívania. Besedy organizované v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Bánovciach nad Bebravou.

SPŠ Myjava

V rámci hodín Eetickej výchovy a Občianskej náuky sa študenti 1. a 2. ročníka zapojili do preventívneho programu Vieme, že... – program boja proti zlu, násilliu na ženách. V spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Myjave zrealizovali preventívny program Partnerské a manželské vzťahy. V spolupráci s členkami oddelenia komunikácie a prevencie Policajného zboru SR organizovali besedy zamerané na trestnoprávnu zodpovednosť, ako i prednášku spojenú s premietaním filmu Obchodovanie s ľuďmi.

SPŠ Nové Mesto nad Váhom

Škola organizovala prednášky a besedy s ľuďmi, ktorí prežili násillie v rodine, boli sexuálne zneužívaní, a bolo páchané násillie na ženách. Na triednických hodinách diskutovali na tieto témy. Výchovný poradca na suplovaných hodinách diskutoval so žiakmi o všetkých uvedených témach. Na rodičovských združeníach sa viedli rozhovory s rodičmi.

Rok 2017

Stredné školy sa aj tento rok aktívne zapájali do rôznych preventívno-výchovných aktivít. Boli to najmä projekty, besedy, prednášky, rozhovory, diskusie, workshopy, motivačné preventívne programy, výchovné koncerty, krúžky. Využívali i formy prostredníctvom školských časopisov, webových stránok školy a triednických hodín. Vyučujúci oboznamovali študentov s aktuálnymi problémami, odbornými informáciami a rôznymi prebiehajúcimi programami.

Ďalšie aktivity a projekty, do ktorých sa školy zapojili:

Filmové predstavenia: Mami (zamerané na poruchy správania sa a šikanovanie v rodine), Pierko (zamerané na tematiku zneužívania, týrania).

Besedy a prednášky organizované na stredných školách:

Sexuálna výchova, Domáce násilie, Rovnoprávnosť pohlaví- Správanie chlapcov a dievčat (beseda so psychológom), Pretože hovorím Nie! (výchovné prednášky o domácom násilí), Sexuálne násilie a zneužívanie žien ako trestný čin, trestná zodpovednosť (s príslušníkmi Policajného zboru Slovenskej republiky).

Rok 2018

Stredná zdravotnícka škola C. Šimurkovej v Trenčíne zorganizovala prednášku: „Domáce násilie ako dôsledok nerovného postavenia žien a asymetrie moci v spoločnosti“, prednáška bola spojená s diskusiou.

V spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Trenčíne zrealizovali prednášku na tému so zameraním na výchovu k manželstvu a rodičovstvu. Ďalšie prednášky: Rozpad partnerstva – príčiny a dôsledky najmä na deti.

Pri príležitosti Dňa matiek sa uskutočnila beseda, ktorou chceli pripomenúť žiakom dôležitosť a nezastupiteľnú úlohu matky v živote každého jedného človeka.

Gymnázium V. B. Nedožerského Prievidza

Na hodinách Náboženskej výchovy a Etickej výchovy sa škola zamerala na témy ako sú: vývoj osobnosti, vedieť tolerovať chyby iných, rešpektovať jedinečnosť každého človeka. Uvedomiť si svoju jedinečnosť, hovoriť podľa toho, že život každého človeka je dar, budovať vzťahy v čistote lásky. Uvedomiť si dôležitosť klasickej rodiny, ktorú tvorí muž a žena, otec a mama. Vnímať poslanie muža v rodine a poslanie ženy v rodine. Vedieť sa postaviť utláčaniu, násiliu, zneužívaniu vrátane sexuálneho a akémukoľvek inému neprávnu na ženách. Aktivity na hodinách sú zamerané na spomínané témy.

V r. **2019** sa stredné školy aktívne zapájali tak ako každý rok do rôznych preventívno-výchovných aktivít. Zabezpečovali rôzne aktivity a besedy v spolupráci s Mestskou Políciou a s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie. Organizovali sa prednášky na tému: Zmiešané rodiny, Sexuálna výchova, Domáce násilie, Ako odhaliť násilníka na začiatku vzťahu (zamerané na násilie v blízkych vzťahoch a možnosti riešenia situácie).

Trnavský samosprávny kraj sa stotožňuje s úlohou všetkých zainteresovaných subjektov a osôb - rozširovať povedomie o násilí ako o porušovaní ľudských práv a informovať verejnosť o skutočných príčinách a dôsledkoch násilia. Osobitný dôraz je potrebné kláť na skupiny, ktoré sú najčastejšie ohrozené násilím – ženy, deti, starší a zdravotne postihnutí ľudia. Zmena stereotypných postojov spoločnosti prispeje k zníženiu násilia páchaného na ženách a v rodinách a k zvýšeniu ohlasovania spáchaného násilia. V regióne TTSK prostredníctvom subjektov pracujúcich v oblasti domáceho násilia, zamestnancov útulkov a zariadení núdzového bývania je priebežne mapovaná situácia v uvedenej oblasti, zároveň je poskytované poradenstvo, informácie o možnosti ubytovania a riešenia krízových situácií.

Obetiam násilia, či už deťom, osamelým matkám alebo rodinám je poskytovaná pomoc formou poradenstva v n. o. Otvorená náruč Piešťany, v OZ Pomoc obetiam násilia – v poradni Trnava, v útulkoch alebo v zariadeniach núdzového bývania v regióne Trnavského kraja.

Ako aktivita TTSK zameraná na riešenie problematiky domáceho násilia a na rozvíjanie vzájomnej spolupráce v oblasti domáceho násilia bolo v roku 2019 zorganizované na Úrade TTSK informačné stretnutie zástupcov inštitúcií a subjektov participujúcich v tejto oblasti s prezidentkou Fóra pre pomoc starším.

Odbor sociálnych vecí Ú TTSK v roku 2019 organizoval konferenciu „Zneužívanie a násilie na starších“ pod záštitou Ministra spravodlivosti SR v spolupráci s Fórom pre pomoc starším a Trnavskou univerzitou v Trnave.

Žilinský samosprávny kraj v priebehu rokov 2014 – 2019 realizoval rôzne informačno-vzdelávacie/osvetové aktivity o problematike násilia na ženách a domáceho násilia. ŽSK v snahe realizovať osvetové aktivity pre širokú verejnosť poskytol v rokoch 2014 a 2019 záštitu nad realizáciou podujatí, ktoré sa venujú problematike násilia páchanom na ženách – Festival DNI NÁDEJE. V priebehu sledovaného obdobia boli prostredníctvom zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti organizované rôzne podujatia, semináre, besedy, ktoré boli primárne určené na prevenciu a šírenie osvetu v tejto oblasti. Rovnako v sledovanom období rokov 2014 - 2019 sa v školách a školských zariadeniach v zriaďovacej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja v rámci prevencie sociálno-patologických javov uskutočnili besedy s kvalifikovanými odborníkmi, sociálno-psychologické výcviky, športové aktivity, projektové aktivity, exkurzie, prednášky, besedy, workshopy, výchovné koncerty, divadelné predstavenia, premietanie filmov, literárne a výtvarné súťaže. Spolupráca s inštitúciami a organizáciami ako napr.: Krajské riaditeľstvo PZ v Žiline, Mestská polícia, CPPPaP, Kriminálna polícia, odborníci a organizácie zaoberajúce sa vybranou témou.

ŽSK spolupracuje s neziskovou organizáciou Áno pre život n.o., ktorá každoročne v novembri organizuje kampaň s názvom „Domáce násilie ubližuje všetkým“. Cieľom kampane je informovať širokú verejnosť o príčinách a dôsledkoch násilia páchaného na deťoch, ženách a v rodinách, taktiež o formách pomoci obetiam. Kampaň odštartovala tlačovou besedou predsedníčky Žilinského samosprávneho kraja na tému „Žilinská župa otvára dvere pre pomoc obetiam násilia“. Medzi sprievodné podujatia kampane patrili interaktívne besedy pre študentov stredných škôl v Žilinskom kraji. V rámci kampane boli v Krajskej knižnici v Žiline a v Mestskej knižnici v Rajci zriadené informačné pulty s informačnými materiálmi o problematike domáceho násilia. O téme kampane a jej aktivitách informujú regionálne médiá.

MVO

V oblasti primárnej prevencie OZ Odyseus počas trvania projektu *Koniec násilia, čas na práva* sa vybraní/é pracovníci/čky zúčastnili na mediálnom tréningu. Cieľom bolo zvýšenie kapacít OZ Odyseus v oblasti komunikácie s verejnosťou na tému násilia páchanom na ženách pracujúcich v sex biznise. Počas roka bolo publikovaných niekoľko mediálnych výstupov s tematikou násilia v pouličnom sex biznise. Problematike sex biznisu a násilia sa venovali Denník N, Pravda, televízia JOJ alebo portály Aktuality.sk a Webnoviny. Súčasťou aktivít bola aj kampaň zameraná na zvýšenie povedomia o problematike pre širokú verejnosť. Známa komička Evelyn si vo videu zahrala ženu pracujúcu v sex biznise a video zverejnené na sociálnych sieťach zaznamenalo viac ako 15 000 pozretí. Súčasťou scitlivovacej kampane bola aj plagátová kampaň v prostriedkoch MHD.

Úloha č. 38: „Sprístupňovať laickej aj odbornej verejnosti informácie o problematike násilia na ženách, vrátane medzinárodných záväzkov SR v oblasti ľudských práv, osobitne práv žien, vrátane násilia na ženách ako porušovania práv žien a formy diskriminácie žien“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s KMC, ostatné relevantné rezorty, samosprávne kraje a obce, MVO	Počet zrealizovaných aktivít Počet mediálnych výstupov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	Vid' nižšie	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V oblasti primárnej prevencie sa projekt KMC venuje prevencii násilia najmä prostredníctvom informovania mladých ľudí, študentov a študentiek, a organizovaním besied o násilí. Spoluprácou s Olympiádou ľudských práv, ktorú organizuje Helsinský výbor na Slovensku, KMC otvorilo svoju ponuku aktivít v oblasti prevencie v októbri 2015. Učitelia a učiteľky stredných škôl mali príležitosť zúčastniť sa prednášok o problematike násilia na ženách a domáceho násilia z pohľadu ľudských práv

ako aj workshopu na tému „Domáce a rodovo podmienené násilie“. V súčasnej dobe sú na stredných školách organizované individuálne workshopy. Expertky a experti z KMC oslovili vyše 700 ľudí do mája 2016 (študentov a študentiek a ich pedagógov a pedagogičky) v rámci primárnej prevencie.

V októbri 2015 boli v spolupráci s Olympiádou ľudských práv realizované prednášky, ktoré upozornili na potrebu a prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia ako jedného zo základných predpokladov ochrany a podpory ľudských práv a demokratického občianstva v sérii podujatí realizovaných v 8 samosprávnych krajoch (12. – 21.10.2015). Tým účastníkom a účastníckam prednášok, ktorí/-é mali záujem sme dodatočne poskytli možnosť zúčastniť sa workshopov na tému „Domáce a rodovo podmienené násilie“. Na workshop sme pripravili Informačnú príručku pre učiteľov a učiteľky: Násilie páchané na ženách a domáce násilie. Podujatie s touto štruktúrou bolo realizované v ôsmich samosprávnych krajoch a celkový počet účastníkov na prednáškach a workshopoch bol 363, v prevažnej väčšine učiteľov a učiteľky stredných škôl.

Na základe spätnej väzby od učiteľov a učiteľiek sme vytvorili ponuku workshopov pre študentov a študentky stredných škôl a boli sme prizvaní a prizvané pedagógmi a pedagogičkami zrealizovať workshopy na školách, ktorých sa doposiaľ zúčastnilo 1417 účastníkov a účastníčok.

KMC tiež pravidelne realizuje verejné diskusie na témy súvisiace s násilím páchaným na ženách – v rokoch 2018 – 2019 bolo zrealizovaných 8 takýchto diskusií. Informácie pre odbornú aj laickú verejnosť sú tiež pravidelne publikované prostredníctvom stránky zastavmenasilie.gov.sk, blogu na DennikuN Zastavme násilie a facebookovom a instagramovom profile KMC.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v júni 2019 predložilo na schválenie **Súhrnnú správu o stave rodovej rovnosti** (ďalej len „Súhrnná správa“) za rok 2018. Predložený materiál bol už v poradí jedenástou správou. Správa mapuje pokrok v politike a legislatíve v oblasti rovnosti žien a mužov a už tradične predstavila celý súbor indikátorov rovnosti žien a mužov. V tematickej časti sa špecificky zamerala na problematiku trhu práce. Správa bola prerokovaná na Výbore pre rodovú rovnosť (ďalej len „Výbor“) Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „Rada“) a ďalších poradných orgánoch vlády a na rokovanie vlády SR bola predložená ako informatívny materiál.²¹

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR plnilo zverenú oblasť a úlohu z NAP-u najmä prostredníctvom Rady v spolupráci s relevantnými rezortmi a subjektmi. Rada je stálym odborným, poradným, koordinačným a konzultatívnym orgánom vlády SR v oblasti presadzovania zásady rovnakého zaobchádzania a princípu rovnosti, a sleduje vnútroštátne plnenie medzinárodných záväzkov SR v oblasti ochrany ľudských práv. Post predsedu rady zastával od októbra 2012 - do augusta 2015 podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR p. Miroslav Lajčák. Aktívnou členkou Výboru je za MZVaEZ SR generálna riaditeľka sekcie medzinárodnoprávnej a konzulárnej MZVES. Za sledované obdobie 2014 - 2015 napredoval proces prípravy *Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR*. Stratégia bola schválená vládou SR dňa 18. februára 2015 uznesením č. 71/2015 a tvorí komplexný základ pre ďalšiu tvorbu ľudskoprávných politík. Jej prijatím bol završený vyše dvojročný intenzívny proces organizovaný a koordinovaný MZVaEZ SR, ktorý prebiehal otvoreným a participatívnym spôsobom s priamou účasťou odbornej a laickej verejnosti. Rada sa stala počas tohto obdobia, pod vedením PPV a MZVaEZ SR, hlavným fórom a autoritou v agende ľudských práv na Slovensku a celospoločenskú diskusiu o ľudských právach sfunkčnila a skvalitnila dialóg medzi vládnymi inštitúciami, mimovládny sektorom a akademickou obcou. Súčasťou stratégie je aj *Východiskový materiál za oblasť rodovej rovnosti a práv žien* (schválený Výborom 20.5.2014). Obsahuje priority a úlohy, ktoré majú mať za cieľ zlepšiť postavenie

²¹ Súhrnné správy môžete nájsť na:

<https://www.gender.gov.sk/dokumenty/legislativa/dokumenty/>

žien. Tieto sa vzťahujú na oblasť legislatívy, kultúry, výchovy, vzdelávania, jazyka, médií, občianskych, politických, hospodárskych a sociálnych práv a inštitucionálneho a strategického zabezpečenia rovnosti žien a mužov.

Slovenská republika venovala prioritnú pozornosť problematike násilia páchaného na ženách počas svojho predsedníctva (2019) v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE).

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, pod hlavičkou slovenského predsedníctva OBSE, spoluorganizovalo v máji 2019 vo Viedni medzinárodnú konferenciu *„Combating violence against women and girls. OSCE - led survey on violence against women, well-being and safety of women. Commitment -- data – action!“*. Súčasťou podujatia bola aj prezentácia prieskumu OBSE o bezpečnosti žien (2015 – 2019), ktorý bol realizovaný vo vybraných krajinách juhovýchodnej a východnej Európy. V mene Slovenskej republiky na podujatí vystúpila riaditeľka odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Boj proti násiliu na ženách v online priestore bol predmetom diskusie na expertnom ľudskoprávnom podujatí v júli 2019. Hlavné rečnícky prezentovali osvedčené postupy pri riešení online násilia páchaného na ženách a dievčatách na rôznych úrovniach. Podotkli, že na vyriešenie tohto problému sú potrebné zmeny vo vnútroštátnych právnych predpisoch a multilaterálna reakcia uznávajúca zásadnú úlohu občianskej spoločnosti žien.

Počas Implementačnej schôdzky k ľudskej dimenzii OBSE (najväčšej ľudskoprávnej konferencie v Európe) v septembri 2019 vo Varšave rezorty diplomacie a práce spoločne usporiadali sprievodné podujatie *„Prevencia a boj proti násiliu páchanému na ženách“*. Podujatie vytvorilo priestor na prezentáciu slovenských príkladov dobrej praxe v boji proti násiliu páchanému na ženách. S prezentáciou dobrej praxe zo Slovenskej republiky na podujatí vystúpil zamestnanec ORRRP Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

V rokoch 2012 - 2015 Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí koordinovalo činnosť Rady, ktorá je stálym odborným, poradným, koordinačným a konzultatívnym orgánom vlády pri presadzovaní zásady rovnakého zaobchádzania a princípu rovnosti a sleduje vnútroštátne plnenie medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti ochrany ľudských práv. Po etablovaní Rady v júli 2012 pod vedením podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslava Lajčáka sa tento poradný orgán vlády stal hlavným fórom a autoritou v agende ľudských práv na Slovensku.

Rezort diplomacie v rovnakom období zabezpečoval prípravu Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike, ktorá bola schválená 18. februára 2015 uznesením vlády č. 71/2015. Stratégia vytvorila základ pre ďalšiu tvorbu ľudskoprávnych politík. Jej prijatím bol zavŕšený vyše dvojročný intenzívny proces organizovaný a koordinovaný naším ministerstvom s priamou účasťou odbornej a laickej verejnosti.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky prostredníctvom dotačného mechanizmu v rokoch 2014 2016 podporovalo projekty zamerané na ochranu ľudských práv a slobôd, ktoré sa osobitne alebo čiastočne venovali ochrane a podpore práv žien, prevencii a eliminácii násilia páchaného na ženách. S účinnosťou od 1. januára 2017 prešli kompetencie v oblasti poskytovania dotácií na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky pravidelne sprístupňuje na svojom webovom sídle implementačné správy Slovenskej republiky k medzinárodným dohovorom o ľudských právach ako aj záverečné odporúčania adresované Slovensku vrátane odporúčaní Výboru pre odstránenie diskriminácie žien (CEDAW).

Ministerstvo kultúry SR

Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR:

Národné osvetové centrum (NOC): NOC v sledovanom období priebežne realizovalo vzdelávanie pre pomáhajúce profesie, vzdelávanie odbornej i laickej verejnosti v problematike prevencie a eliminácie násilia prostredníctvom tematickej publikačnej činnosti v odbore periodiku *Sociálna prevencia*. Odborný časopis reflektoval problematiku prevencie a eliminácie násilia prostredníctvom nasledujúcich tematických odborných príspevkov:

- rok 2016 – *Psychoterapeutické skúsenosti z práce s obeťami domáceho násilia.*, Sociálna prevencia 1/2016, s. 30, *Domáce násilie – z praxe pracovníka sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately.*, Sociálna prevencia 1/2016, s. 31,
- rok 2017 – *O čom hovoríme, keď hovoríme o domacom násilí.*, Sociálna prevencia 1/2017, s. 12-13, *Najzraniteľnejší poškodení. Judikatúra EŠLP a slovenské právo.*, Sociálna prevencia 2/2017, s. 11-12,
- rok 2018 – *Keď v spoločnosti pretrvávajú mýty...*, Sociálna prevencia 1/2018, s. 24-25,
- rok 2019 – *Domáce násilie a jeho najčastejšie formy.*, Sociálna prevencia 1/2019, s. 11-13.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici (ŠVK BB): v sledovanom období organizácia dopĺňala knižničný fond dokumentmi, ktoré sa týkali predmetnej problematiky, sprístupňovala dokumenty v printovej alebo elektronickej podobe, poskytovala prístup k informačným plnotextovým databázam pre študentov a odborníkov v uvedenej oblasti, vypracovávala rešerše, vystavovala dokumenty k predmetnej problematike a sprístupňovala informácie aj cez on-line katalóg na www.svkbb.eu.

Slovenská národná knižnica (SNK): v rokoch 2016 – 2019 knižnica rozšírila knižničný fond o tituly z problematiky týkajúcej sa násilia na ženách. Celkovo pribudlo v tomto období do fondov SNK 49 knižničných jednotiek s touto tematikou. Časť získaných knižničných jednotiek je voľne sprístupnená používateľom SNK v priestoroch Univerzálnej študovne. Zároveň je možné tieto tituly požičiavať aj absenčne. Celkovo v sledovaných rokoch 2016 - 2019 vypracovala 12 rešerší k problematike násilia na ženách.

Štátna vedecká knižnica v Prešove (ŠVK BB): vid' plnenie opatrenia č. 37

Štátna vedecká knižnica Košice (ŠVK KE): sprístupňovala v sledovanom období odbornej i laickej verejnosti informácie o danej téme prostredníctvom dokumentov – neperiodickej a periodickej tlače, elektronických informačných zdrojov a premietaním filmov. Taktiež spracovávala k uvedenej téme rešerše podľa požiadaviek verejnosti.

Štátne divadlo Košice: v sledovanom období uviedlo 2 predstavenia, ktoré sa okrem iného zaoberali aj problematikou prevencie a eliminácie násilia na ženách – *Mariša* (12 repríz) a *Znovuzjednotenie Kórei (La réunification des deux Corées)* (24 repríz).

Slovenská knižnica pre nevidiacich Levoča (SKN): rozširovala informovanosť verejnosti o tejto problematike vhodným výberom literatúry, ktorú si môžu čitatelia vypožičať z knižničného fondu SKN v Braillovom písme, zvukovom vyhotovení na CD nosičoch alebo v elektronickej verzii prostredníctvom digitálnej knižnice SKN.

Literárne informačné centrum (LIC): sa nevenovalo organizovaniu podujatí a školení, ktoré by boli priamo zamerané na prevenciu a elimináciu násilia na ženách, no súčasťou činnosti inštitúcie bola okrem iného aj propagácia a šírenie literárnych diel, ktoré sa danou problematikou zaoberajú (napr. Uršula Kovalyk: *Krasojazdkyňa* a Jana Juráňová: *Žila som s Hviezdoslavom*). Súčasťou reality života inštitúcie bolo aj ukončenie pracovného pomeru so zamestnancom, ktorý javil známky používania násilia na ženách.

Univerzitná knižnica v Bratislave (UKB): V študovni Informačného a dokumentačného strediska UNESCO v UKB (ďalej IDS UNESCO) bolo používateľom v rámci depozitného fondu UNESCO a depozitného fondu OSN sprístupňované široké spektrum dokumentov a publikácií s ľudsko-právnou problematikou, vrátane ochrany práv žien, najmä v slovenskom a anglickom jazyku. Informačné zdroje pre používateľov v IDS UNESCO na tému ľudských práv, predchádzania a eliminácie rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie bolo možné vyhľadávať aj v elektronickom informačnom zdroji: <https://www.un-ilibrary.org> – platforme pre vyhľadávanie digitálneho obsahu OSN, ako sú publikácie, časopisy, ročenky a iné zdroje. Publikácie možno vyhľadávať podľa konkrétneho názvu, zvolenej tematiky či podľa krajiny, ktorej sa obsah týka, prípadne kombináciou oboch kritérií.

V zmysle zvyšovania objektívnej informovanosti používateľov UKB boli sprístupňované aj elektronické informačné zdroje a databázy, ktoré prispievali k šíreniu informácií a prostredníctvom nich je možné spracovávať rešerše pre potreby vedeckého výskumu. Medzi tieto zdroje patria najmä: knižnica e-časopisov – EZB (Elektronische Zeitschriftenbibliothek) a databáza C.E.E.O.L (Central and Eastern European Online Library), ktoré sú zdrojom relevantných a dôveryhodných odborných informácií a poskytujú prístup k plným textom recenzovaných vedeckých časopisov z oblasti sociológie, pedagogiky, náboženstva, politológie a ďalších humanitných vied. UKB v sledovanom období sprístupňovala všetky licencované databázy pre svojich používateľov prostredníctvom vzdialeného prístupu v režime 24/7. V rokoch 2016 – 2019 UKB vypracovala 9 rešerší z domácich a zahraničných bibliografických a plnotextových databáz s tematikou sociálnej práce s obeťami domáceho násillia, týraných žien, sexuálneho obťažovania na pracovisku, ale aj s tematikou alkoholu a domáceho násillia a pomoci týraným osobám (ženám, mužom a starým osobám).

Slovenské národné divadlo (SND): Repertoár Činohry SND obsahoval v sledovanom období 30 titulov, z ktorých každý rôznym spôsobom pojednáva hĺbku témy násillia na ženách, domáceho násillia, diskriminácie, porušovania práv žien, ľudských práv. Tituly, ktoré spracovávajú tému násillia na ženách a diskriminácie sú napr: *Bál* (násillie na ženách, diskriminácia), *Vojna a mier* (násillie ako také), *Antigona* (manipulatívny prístup moci, vstup hudby skrz Katarziu, ktorá akcentuje práve tému ženských práv a rodovej rovnosti), *Fyzici* (násillie na ženách, zneužívanie moci a pozície moci), *Bačova žena* (cez klasiku rozprávanie o mocenskej pozícii muža patriarchu), *Bakchantky* (stret konzervativizmu a liberalizmu), *Hedda Gablerová* (otočená perspektíva násillia z pozície moci), *Krotká* (primárne zneužívanie ženy ako objektu), *Morena* (úvaha nad ženskosťou a ženstvom), *Nevera*, *Rodáci*, *Skrotenie zlej ženy* (jeden z primárnych textov dejín drámy, ktorý sa venuje tejto problematike). Predmetná problematika bola integrálnou súčasťou aj niektorých operných predstavení. SND uvádzalo viacero diel, v ktorých je otázka násillia na ženách dominantná: G. Bizet – *Carmen*, W. A. Mozart – *Don Giovanni*, G. Puccini – *Plášť*, G. Puccini – *Sestra Angelika*, G. Verdi – *Rigoletto* a G. Puccini – *Tosca*. Za uvedené obdobie išlo o 90 umeleckých výkonov. V diváckom zábere Baletu SND je publikum každej generácie – od detí až po seniorov, preto sa v sledovanom období snažilo, aby jeho produkcie mali edukačný obsah so zameraním sa na aktuálne témy, témy spoločnosti, akými sú tolerancia, úroveň partnerských vzťahov, eliminácia násillia na ženách. Rúcanie bariér, prekračovanie hraníc, otváranie nových odvážnych tém - to je cieľom pri výbere titulov. Balet SND ponúkal repertoár, ktorým chce osloviť čo najširšiu divácku obec – od klasických diel až po súčasné – s výrazným morálnym posolstvom. Reč tela je univerzálna, nemusí prekonávať jazykové bariéry. Zámerom dramaturgie je vytvárať inscenácie, ktoré nastavujú zrkadlo spoločnosti, poukazujú na javy, akým je násillie v spoločnosti a násillie na ženách umeleckou sofistikovanou formou. Najvýraznejšie sa s motívom násillia na ženách pracovalo v inscenáciách: B. Eifmana *Za hranicou hriechu* / *Bratia Karamazovovci* a v inscenácii *Tulák Chaplin* od D. de Andreadeho.

Štatistický úrad Slovenskej republiky každoročne zverejňuje dvojjazyčnú publikáciu *Rodová rovnosť (Gender Equality)*. Publikácia je komplexný prehľad štatistických informácií, ktoré charakterizujú postavenie žien a mužov v súčasnej spoločnosti. Poskytuje údaje v členení podľa pohlavia v oblastiach

demografia, trh práce, sociálne štatistiky a zdravie, vzdelávanie, veda a technika, kriminalita, násilie a súdnictvo, verejný život a rozhodovanie. Obsah je doplnený medzinárodnými porovnaniami a grafickou prílohou. Súčasťou sú aj metodické vysvetlivky.

Košický samosprávny kraj

V rámci tejto úlohy Úrad KSK spolu s partnermi 21.4.2016 zrealizovali odbornú konferenciu v problematike domáceho násillia nazvanú Spoluprácou k lepšej podpore a ochrane žien pred násillím. V rámci programu boli zaradené praktické skúsenosti z realizácie podpory týraným ženám, prax v multidisciplinárnom prístupe, reálna dostupnosť a adresnosť pomoci. Tiež odznali skúsenosti z praxe z Národnej linky pre ženy. Aplikáciu štandardov komplexnej podpory a ochrany žien zažívajúcich násillie prezentoval Inštitút pre výskum práce a rodiny.

OZ Hana zorganizovalo 2 divadelné predstavenia vrátane interaktívnych diskusií (31.03.2017 a 07.04.2017), ktoré boli určené pre žiakov a žiačky prvého stupňa ZŠ. Po divadelných predstaveniach nasledovali interaktívne diskusie so žiačkami a žiakmi ZŠ. Cieľom aktivity bolo zvýšenie citlivosti a informovanosti detí a mladých ľudí na problematiku násillia.

Záverečná konferencia ku projektu Spoluprácou k lepšej podpore a ochrane žien pre násillím:

Zorganizovalo ju v termíne 06.04.2017 OZ Fenestra v spolupráci s partnermi. Cieľom konferencie bolo prezentovanie výsledkov projektu a vyzdvihnutie spolupráce medzi mimovládnyimi organizáciami a štátnymi a verejnými inštitúciami pri ochrane, pomoci a podpore žien zažívajúcich násillie v partnerských vzťahoch a ich detí. Možnosť zúčastniť sa konferencie mala odborná verejnosť z celého Košického samosprávneho kraja. Na základe rozoslania 154 pozvánok sa konferencie zúčastnilo 91 zástupkýň a zástupcov a zástupkýň štátnych a verejných inštitúcií – pracovníci Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, príslušníci Policajného zboru, terénny sociálni pracovníci a zamestnanci obcí, miest a mestských častí, psychológovia a psychologičky, advokáti, ako aj zástupkyne a zástupcovia mimovládnych organizácií, ktorí buď špecificky pracujú so ženami zažívajúcimi násillie alebo s nimi prichádzajú do kontaktu pri práci so svojimi cieľovými skupinami.

Letáky o poskytovaní špecializovaného poradenstva pre problematiku násillia:

V roku 2016 bol pripravený a vytlačený prvý v počte 2000 ks. Distribuoval sa všetkým špecializovaným poradcom v kraji, zariadeniam núdzového bývania, v kancelárii prvého kontaktu Úradu KSK. Ďalší informatívny leták pripravila a distribuovala organizácia Fenestra. Pre školákov boli vyrobené záložky do knihy. Cieľom tejto aktivity je šíriť informácie o tomto probléme a o možnostiach jeho riešenia.

Diskusie so študentkami a študentmi stredných škôl

V roku 2016 sa vďaka OZ Fenestra začali diskusie a mladými ľuďmi podujatím na Strednej zdravotníckej škole na Moyzesovej ulici v Košiciach. Témou bolo násillie páchané na ženách s dôrazom na vzťahy mladých ľudí a násillie. Hovorilo sa o príčinách násillia na ženách, ako o rozdieloch medzi zdravým a násilným vzťahom. Mladí ľudia zdieľali svoje názory a postoje k násilliu na ženách v partnerských vzťahoch.

Workshop ku koordinovanej odozve komunity pre aktivistky zo ženských MVO

V roku 2016 absolvovala organizácia Fenestra spoločne ďalšími účastníčkami zo ženských mimovládnych organizácií, ktoré sú členskými organizáciami Bezpečnej ženskej siete proti násilliu na ženách a ktoré pracujú v oblasti boja proti násilliu na ženách.

Workshopy pre odbornú verejnosť

V roku 2018 Fenestra realizovala dva workshopy k problematike násillia na ženách, ktoré boli zamerané na základné scitlivenie a zvýšenie informovanosti o rôznych aspektoch násillia na ženách, ako aj na praktické zručnosti v oblasti rozpoznávania, či ide o násilný vzťah, identifikácie rizikových faktorov a plánovania bezpečia žien zažívajúcich násillie a ich detí.

Jeden z workshopov bol zacielený na príslušníkov a príslušníčky Policajného zboru z rôznych okresov Košického kraja a druhý z workshopov bol určený zdravotníckym profesiám a odborníčkam z oblasti psychológie a psychiatrie. Spolu sa workshopov zúčastnilo 24 účastníkov a účastníčok.

Ďalšie aktivity:

V roku 2016 sa realizovali ďalšie podporné aktivity v regiónoch, v ktorých pôsobia jednotlivé organizácie, venujúce sa téme: Košice a okolie, Michalovce, Spišská Nová Ves, Trebišov. K stretnutiam boli prizvaní aj zástupcovia miestnych samospráv, prokuratúry, policajného zboru a pod.

- Scitlivovacie workshopy: 2
- Stretnutia k multiinštitucionálnej spolupráci: 7
- Stretnutia s mladými ľuďmi: 2
- Divadelné predstavenia: 2

V rámci bilaterálnej spolupráce v Pracovnej skupine na prevenciu a elimináciu násilia na ženách v Košiciach sa v roku 2018 zrealizovali odborné semináre pre políciu v Košiciach a okrese Košice – okolie, ktoré sa zúčastnilo 100 policajtov a policajtiiek. Účelom seminárov bolo predstaviť a poskytnúť unikátnu príručku „Podpora a ochrana pre ženy zažívajúce násilie v Košickom kraji“, ktorá je určená zamestnancom a zamestnankyniam štátnych a verejných inštitúcií, ktorí a ktoré prichádzajú do kontaktu so ženami zažívajúcimi násilie a ich deťmi. Príručku obsahovo pripravili v spolupráci s členkami a členom Pracovnej skupiny na prevenciu a elimináciu násilia na ženách v Košiciach. Podobný seminár zorganizovali aj v spolupráci s Referátom sociálnych vecí Mesta Košice pre 12 zamestnancov a zamestnankýň sociálnych oddelení a komunitných centier mesta a mestských častí.

V roku 2019 OZ Hana zrealizovalo 3 workshopy – neformálne diskusie, kde sa zúčastnilo 32 zástupcov a zástupkýň profesijných skupín – oslovených (osobne / emailom / telefonicky) bolo cca 100 ľudí.

Úloha č. 39: „Pri tvorbe pedagogických dokumentov týkajúcich sa relevantných predmetov základných a stredných škôl sa v rámci vzdelávania o ľudských právach zaoberať aj problematikou násilia na ženách a domáceho násilia a zamerať sa na výchovu k vzájomnej úcte medzi ľuďmi, k druhému pohlaviu ako aj k sebe samému, a učiť o rizikách virtuálneho sveta a jeho vplyve na toleranciu násilia.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MŠVVaŠ SR a Štátny pedagogický ústav	Analýza pedagogických dokumentov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	-	
Úloha priebežne plnená		

MŠVVaŠ SR a Štátny pedagogický ústav

ŠPÚ rieši problematiku v Štátnom vzdelávacom programe a vzdelávacích štandardoch v rámci vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť a vzdelávacej oblasti Človek a hodnoty (najmä vo vyučovacích predmetoch občianska náuka, dejepis a etická výchova).

V slovenskom vzdelávacom systéme sa problematika násilia páchaného na ženách, sexuálneho násilia, ako aj obchodovania s ľuďmi, rieši vo všeobecnosti v rámci výučby tém o ľudských právach (predovšetkým na predmetoch občianska náuka a etická výchova). Je realizovaná na základe výkonových a obsahových štandardov, obsiahnutých v iŠVP pre 2. stupeň ZŠ (nižšie sekundárne vzdelávanie) v tematickom celku Ľudské práva a slobody a iŠVP pre gymnáziá so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom (vyššie sekundárne vzdelávanie) v tematickom celku Občan a štát. V oboch prípadoch sú kľúčovými slovami tolerancia, diskriminácia, dokumenty o ľudských právach, systém ochrany ľudských práv, práva žien a detí.

Medzinárodné dokumenty sú pre školy a učiteľov záväzné a zabezpečujú primerané vzdelanie v oblasti ľudských práv, do ktorých spadá okrem násilia na ženách aj problematika tolerancie sexuálnych odlišností a tiež problematika diskriminácie a násilia spojeného so sexuálnym kontextom.

Na jednotlivých stupňoch vzdelávania sú vo vzdelávacích štandardoch implementované témy týkajúce sa práv zvlášť zraniteľných skupín, vrátane žien.

V predmete občianska náuka - ľudské práva a slobody, dokumenty o ľudských právach, systém ochrany ľudských práv, predsudky, diskriminácia, práva dieťaťa, práva žien, práva menšín. V 8. ročníku ZŠ sa predmet sústreďuje na problematiku práv a slobôd človeka, čo vytvára základ pre rozvinutie tejto problematiky na stredných školách a gymnáziách. Konkrétne sú žiaci vedení k orientovaniu sa v Ústave SR (2. hlava), ktorá tvorí rámec toho, ako Slovenská republika vníma ľudské práva a slobody, aký postoj k nim zaujíma a ako je ochotná a pripravená ich garantovať občanom, a to rovnocenne pre všetkých, teda bez rozdielu veku, pohlavia, rodu, rasy, národnosti, náboženskej príslušnosti atď. Rovnako sa kladie dôraz aj na poznanie obsahu, cieľov a významu medzinárodných dokumentov o ľudských právach a právach žien.

V predmete etická výchova - ľudské práva, práva menšín, práva detí, práva žien. Cieľom je, aby žiaci a žiačky boli informovaní a scitlivení na uvedené témy a boli proti akémukoľvek zneužívaniu a upieraniu ľudských práv a práv žien, ako sú právo na život, na dôstojný život, na nediskrimináciu, na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, na osobnú slobodu, zákaz nútených prác alebo služieb. Žiaci sa na hodinách etickej výchovy/náboženskej výchovy venujú témam nediskriminácie, rešpektovania názoru žien, práva na identitu, násilia páchanom na ženách, ale aj k témam výrazného porušovania práv vo svete (napríklad zneužívanie detí (dievčat), žien na prácu, sexuálne zneužívanie a detská pornografia, žobranie detí, detské sobáše, zneužívanie detí (aj ženského pohlavia) na účasť v ozbrojených konfliktoch a i.). Kurikulum týchto predmetov je orientované na rozvoj hodnotových kompetencií – rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a ľudských práv, práv žien, rešpektovanie kultúrnej rôznorodosti, rešpektovanie demokracie, spravodlivosti, rovnoprávnosti a zákona.

V predmete dejepis sú v 5. ročníku ZŠ zaradené do vzdelávacích štandardov témy o konfliktoch, vojne, detských vojakoch, mieri (v tematickom celku Človek a komunikácia). Žiaci sa dozvedajú o nehumánnych spôsoboch zaobchádzania s ľuďmi a zvlášť zraniteľnou skupinou – ženami a deťmi. Cieľom je, aby žiaci po celý život na tieto veci mysleli a boli proti akémukoľvek zneužívaniu a upieraniu ľudských práv a práv žien, ako sú právo na život, na dôstojný život, na život v mieri, na nediskrimináciu, na najlepšie záujmy, práva na názor a iné.

Na vyššom stupni vzdelávania (SŠ a G) žiaci analyzujú príbehy žien, ktorých práva sú porušované, hľadajú príčiny a navrhujú možné riešenia problémov v oblasti nerešpektovania ľudských práv a práv žien. Žiaci prezentujú svoje názory, postoje – demonštrujú vyššiu kompetenčnú úroveň vzdelania v oblasti ľudských práv, vrátane práv žien.

Podľa sekcie štrukturálnych fondov EÚ v rámci prioritnej osi Vzdelávanie Operačný program Ľudské zdroje, ktorej gestorom je MŠVVaŠ SR sa neimplementujú projekty, ktorých súčasťou by bola problematika násilia na ženách, domáceho násilia a výchova k vzájomnej úcte medzi ľuďmi, k druhému pohlaviu ako aj k sebe samému, učenia o rizikách virtuálneho sveta a jeho vplyve na toleranciu násilia.

Problematika ľudských práv ako aj rovnosti muža a ženy je v rezorte MŠVVaŠ SR pravidelne aktualizovaná a zapracovávaná do rezortného predpisu Pedagogicko-organizačné pokyny. Na školský rok 2019/2020 MŠVVaŠ SR v súlade so zámerom Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania schváleného uznesením vlády SR č. 320/2018 zadalo podrobnejšie pokyny v samostatnej kapitole 1.5.4.1 Ľudské práva s podkapitolami o právach dieťaťa, antidiskrimináciou s odporúčaním zapracovať do školských vzdelávacích programov zapracovať prierezové témy súvisiace s multikultúrnou výchovou, výchovou v duchu humanizmu a so vzdelávaním v oblasti ľudských práv, práv dieťaťa, práv osôb so zdravotným postihnutím, rovnosti muža a ženy, predchádzania všetkým

formám diskriminácie, xenofóbie, antisemitizmu, intolerancie, extrémizmu, rasizmu a nenávistných prejavov.

Úloha č. 40: „Trvalo udržiavať a priebežne aktualizovať stránku www.zastavmenasilie.sk a www.gender.gov.sk.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR	Počet prístupov na web	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	Cca. 50 000 ročne	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Odbor rodovej rovnosti a rovnosti MPSVR SR priebežne aktualizoval a udržiaval obe web stránky v rámci vlastných administratívnych kapacít odboru. V súčasnosti stránku www.zastavmenasilie.sk spravuje a aktualizuje KMC.

Úloha č. 41: „Pripraviť, vytlačiť a distribuovať informačný bulletin s príslušnými informáciami o poskytovanej právnej a inej pomoci.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom NP	Počet distribuovaných letákov	31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	47 500	
Úloha splnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V rámci národného projektu *Prevenencia a eliminácia násillia na ženách* pripravených a vytlačených 21 000 plagátov a 26 500 samolepiek s informáciami o poskytovaných službách, z toho pre účely IVPR 8 340 informačných plagátov v rôznych jazykových mutáciách: v slovenskom jazyku 5 000 ks, v maďarskom jazyku 920 ks, v rómčine 450 ks, v ukrajinčine 670 ks, v angličtine 850 ks a vo vietnamčine 450 ks, ako aj 10 000 samolepiek s číslom NLŽ **0800 212 212**. Zvyšok boli informačné materiály a samolepky pre deväť partnerov projektu. Časť informačných materiálov bola distribuovaná okamžite, ďalšie sú distribuované priebežne podľa potreby.

Úloha č. 42: „Sledovať problematiku násillia na ženách a domáceho násillia v oblasti médií a marketingovej komunikácie na základe každoročného monitoringu vybraných médií s cieľom zefektívnenia legislatívnych a samoregulačných opatrení v oblasti médií.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v súčinnosti s IVPR	Každoročné správy z monitoringu	Každoročne k 30. 6.
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	Áno	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

Monitoring vybraných médií a marketingovej komunikácie z hľadiska prevencie násillia na ženách a domáceho násillia sa zameriava na analýzu vybraných príkladov, ale aj komparáciu štandardizovaných údajov využitím medzinárodnej GMMP metodológie. V sledovanom období boli vypracované 3 monitorovacie správy za rok 2014, 2015 a 2016 – 2017.

Úloha č. 43: „Aktualizovať a dopĺňať študijné materiály týkajúce sa problematiky rodovej rovnosti, nestereotypných rodových rolí, vzájomného rešpektu, nenásilného riešenia konfliktov v medziľudských vzťahoch, rodovo podmieneného násillia na ženách a práva na nedotknuteľnosť osoby v tematických plánoch príslušných predmetov katedier kriminológie, policajných vied a vyšetrovania“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR prostredníctvom Akadémie PZ	Počet aktualizovaných materiálov	Priebežne
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	Pravidelné aktualizované – viď	
Úloha priebežne plnená	nižšie	

MV SR - Prezídium Policajného zboru uviedlo, že vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru - študentov a študentiek Akadémie Policajného zboru (ďalej len APZ), v problematike prevencie a eliminácie násillia páchaného na ženách, je vykonávané v rámci prednášok a seminárov z predmetu Teória a metodika vyšetrovania. Uvedené prednášky a semináre sú venované metodike vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násillím, v ktorých sa traktuje citlivý psychologický a empatický prístup policajtov k obetiam domáceho násillia a spolupráca polície s občianskymi združeniami poskytujúcimi pomoc obetiam domáceho násillia. Problematika násillia páchaného na ženách je taktiež súčasťou prednášok a seminárov z metodiky vyšetrovania trestných činov sexuálnej povahy. Spracovaná *Metodika vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násillím* bola zaradená do vyučovacieho procesu pre študentov akadémie magisterského štúdia a ŠPŠ - kurzov pre vyšetrovateľov. Táto obsahuje aj problematiku násillia páchaného na ženách a deťoch. Metodika bola taktiež poskytnutá Prezídiu Policajného zboru na využívanie v praxi.

APZ priebežne aktualizuje a dopĺňa študijné materiály vo vzťahu k riešeniu problematiky násillia páchaného na ženách a domáceho násillia v rámci tematických plánov príslušných katedier.

Katedra vyšetrovania APZ v rámci prednášok a seminárov venovaných metodike vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násillím traktuje citlivý psychologický a empatický prístup policajtov k obetiam domáceho násillia a spoluprácu polície s občianskymi združeniami poskytujúcimi pomoc obetiam domáceho násillia.

Na katedre policajných vied APZ sú predmetné témy v modifikovanej podobe súčasťou výučby špecializačných tém „Komunitná činnosť PZ“ a „Domáce násillie“ v rámci predmetu „Verejno-poriadkové služby“.

Na katedre kriminológie APZ je predmetná problematika riešená predovšetkým v rámci výučby predmetu Kriminológia I v témach „Násilná kriminalita“ a „Viktimológia“. Študentom sú v rámci prednášok poskytované odborné teoretické a praktické poznatky súvisiace s definovaním násillia vo všeobecnosti a vymedzením jeho základných foriem, násilnou kriminalitou, násillím páchaným na ženách a prevenciou pred násillím. Ďalej sú študenti o problematike rovnosti žien a mužov a o ženách ako obetiach násillia, s dôrazom na domáce násillie, oboznamovaní v rámci výučby predmetu Kriminológia II v téme „Kriminalita páchaná na ženách, deťoch a senioroch“. V rámci uvedenej témy sú študenti oboznamovaní s analýzou stavu, štruktúrou a dynamikou kriminality páchanej na ženách, podmienkami a príčinami, ktoré ovplyvňujú jej páchanie ako aj s prevenciou. Ďalej sú oboznamovaní s charakteristikou žien ako obetí kriminality v SR a významom štátnych a neštátnych subjektov v prevencii kriminality páchanej na ženách. V rámci cvičení a seminárov je pozornosť venovaná aj konkrétnym aktivitám realizovaným v oblasti prevencie pred násillím, napríklad v škole, na pracovisku, doma, či na verejnosti a následne sú študenti vedení k tomu, aby nadobudli zručnosti zamerané na adekvátnu pomoc obetiam násillia a uvedené poznatky vedeli implementovať po ukončení štúdia aj do praxe.

Tematické plány predmetov sú pravidelne na začiatku semestra aktualizované a dopĺňané podľa obsahu v kontexte aktuálnych národných aj medzinárodných dokumentov. Vyučujúci sa snažia flexibilne aktualizovať aj obsah jednotlivých prednášok. Prínosnou aktivitou je aj spracovanie

bakalárskych prác, diplomových prác a prác Študentskej vedeckej odbornej činnosti, kde študenti preukážu nadobudnuté vedomosti, prípadne poukážu na možné riešenia tohto spoločenského problému.

Úloha č. 44: „Podporovať aktivity mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR, MZVEZ SR prostredníctvom RVLPNMaRR a Výboru pre RR, v spolupráci s VÚC a ďalšími relevantnými rezortmi a subjektmi	Počet MVO pracujúcich v oblasti prevencie	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	-	
Úloha priebežne plnená		

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci v rámci národného projektu *Prevencia a eliminácia násilia na ženách* podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, podporilo 9 partnerských organizácií so skúsenosťou s poskytovaním pomoci ženám zažívajúcimi násilie. Išlo o priamu podporu odborných kapacít organizácií Aliancia žien Slovenska - Bratislava, Náruč Žilina/Čadca, Centrum Slniečko – Nitra, Unicef – Bratislava, MyMamy – Prešov, Fenestra- Košice, Žena v tiesni – Martin, Centrum nádej – Bratislava, Pomoc rodine – Michalovce.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V zmysle zákona o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR (§ 9a) bola na podporu aktivít občianskych združení a neziskových organizácií vytvorená **dotáčna schéma MPSVR SR na podporu rodovej rovnosti**, a to na vzdelávacie aktivity, poradenskú činnosť, osvetovú činnosť, edičnú činnosť a analytickú činnosť.

Dotácie boli **v roku 2014** schválené vo výške 82 900 eur. Poskytnutá suma dotácie predstavuje 81 558 eur pre 16 organizácií, z toho pre 14 občianskych združení a 2 neziskové organizácie.

Dotácie boli **v roku 2015** poskytnuté v celkovej výške 86 074 eur, spolu 17 organizáciám. Do 31. 12. 2015 boli poskytnuté dotácie čerpané na 99,98 %.

Zo schémy bolo **v roku 2016** schválených na čerpanie 141 180 eur, čo predstavuje 70,59 % z celkovej sumy alokovanej pre dotáciu (§9a). Uvedené prostriedky boli priznané 21 mimovládnym organizáciám. K 31. 12. 2016 boli schválené dotácie čerpané v sume 117 884 eur, čo predstavuje 83,4 %.

V roku 2017 bolo na čerpanie schválených 114 900 eur, čo predstavuje 57,45 % z celkovej sumy alokovanej pre dotáciu (§9a). Uvedené prostriedky boli priznané 18 mimovládnym organizáciám. K 31. 12. 2017 boli schválené dotácie čerpané v sume 100 277,90 eur, čo predstavuje 87,27 %.

Zo schémy bolo **v roku 2018** podporených 18 mimovládnych organizácií. Dotácie boli v roku 2018 schválené vo výške 117 925 eur pre 20 občianskych združení a neziskových organizácií. Čerpaná suma bola vo výške 95 619,21 eur pre 18 žiadateľov.

Zo schémy bolo **v roku 2019** bolo schválených 11 žiadostí o dotáciu v zmysle (§ 9a) vo výške 81 260 €. Čerpaná suma k 31. 12. 2019 bola 59 360 € pre 9 žiadateľov nakoľko dvaja žiadatelia odmietli dotáciu čerpať.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

MZVaEZ SR plnilo zverené úlohy prostredníctvom svojho dotačného mechanizmu, ktorým podporovalo projekty zamerané na ochranu ľudských práv a slobôd. Za rok 2014 a 2015 podporilo 101 projektov, ktoré sa osobitne alebo čiastočne venovali ochrane a podpore práv žien, prevencii a eliminácii násilia na ženách. Informácie o niektorých z týchto projektov sa uvádzajú v nasledovnej časti odpočtu. V roku **2014** podporilo MZVaEZ SR napr. nasledovných žiadateľov o poskytnutie dotácie a ich projekty:

- občianske združenie Fórum pre pomoc starším s projektom „Zvyšovanie právneho vedomia starších a prevencia v boji proti zneužívaniu ich práv“, podporeným dotáciou vo výške 20.000,- eur.

Cieľom projektu bolo zvyšovanie právneho vedomia starších ľudí, obrana proti rôznym formám zneužívania zvyšovaním informovanosti, zapájaním starších do ochrany a presadzovania vlastných práv, ale aj komunikáciou a spoluprácou s rôznymi verejnými činiteľmi a štátnymi inštitúciami. Prijímateľ dotácie zabezpečoval prevádzkovanie bezplatnej krízovej „Senior linky“, poskytoval psychologické, právne a všeobecné poradenstvo (2925 osobám); zrealizoval 13 workshopov (pre 336 účastníkov); vytlačil 1 000 letákov s námetmi pre starších ako sa ubrániť pred zneužívaním.

- občianske združenie Spoločnosť ochrany spotrebiteľov S.O.S. Poprad s projektom „Senior Ombudsman“, podporeným dotáciou vo výške 35.890,- eur.

Cieľom projektu bolo zabezpečiť dôchodcom právo na ochranu mena, na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do rodinného a súkromného života. Zámerom bolo tiež zvýšiť právne povedomie a vymožitelnosť práva tejto zraniteľnej skupiny, poskytnúť ochranu pred neserióznymi podnikateľmi, nekalými praktikami a klamlivej reklame. V rámci projektu prevádzkoval bezplatnú telefonickú linku (prijatých 400 podnetov), denné poradenské centrum pre seniorov (navštívilo ho 150 osôb), realizoval 21 seminárov (pre 1000 osôb), vydal tri brožúry (po 2000 ks) na témy: „Na senioroch parazituje množstvo podvodníkov“, „Seniori v úlohe pacientov“ a „Ako sa brániť v súdnom, rozhodcovskom a exekučnom konaní“.

- nezisková organizácia Orchidea s projektom „Posilnenie práv detí v oblasti sociálnoprávnej ochrany“, podporeným dotáciou vo výške 25.415,- EUR.

Cieľom projektu bolo posilnenie práv detí, ktoré žijú v krízových rodinách (ochrana zanedbaných, ohrozených, či týraných detí). Dôraz sa kládol na zvyšovanie povedomia o ľudských právach, právach detí v rámci ich rodinného prostredia prostredníctvom práce odborníkov s rodičmi, ako aj rodičmi a deťmi. Témami projektu boli prevencia kriminality, predchádzanie užívania drog, poruchy správania a rozvoj sociálnych zručností. V rámci projektu zabezpečoval poskytovanie psychologického, právneho a rodičovského poradenstva.

V roku **2015** podporilo MZVaEZ SR napr. nasledovných žiadateľov o poskytnutie dotácie a ich projekty:

- občianske združenie Fenestra s projektom „Konajme - kampaň 16 dní aktivizmu proti násiliu páchanému na ženách“, podporeným dotáciou vo výške 15 000 EUR.

Prijímateľ dotácie zorganizoval počas kampane „16 dní aktivizmu proti násiliu páchanom na ženách“ zhromaždenia verejnosti v Spišskej Novej Vsi, Poprade, Martine, Michalovciach, Bratislave a v Košiciach. Súčasťou zhromaždení bolo fotenie verejnosti s tabuľkou „Hovorím NIE násiliu páchanému na ženách“ a rozdávanie písťaliiek pre účastníkov zhromaždenia, ktoré vypískalo násilné správanie páchané na ženách. Sprievodnými aktivitami boli výstavy „Umlčané svedkyne“, „Vystúp z kruhu násilia“, pohľadnice s piktogramami na tému násilia na ženách, trh ženských MVO o dennej práci ženských mimovládnych organizácií zameraných na oblasť prevencie, obhajoby ľudských práv žien a priamej pomoci ženám zažívajúcim násilie a konferencia „Násilie páchané na ženách - súčasný stav

a výzvy“. Prijímateľ dotácie usporiadal v decembri 2015 v Košiciach podujatie „Piata žena“, v rámci ktorého ocenil víťazky v piatich kategóriách: aktivizmus, dobrá prax, dobrovoľníctvo, filantropia a darcovstvo. Rozhovory k problematike páchania násilia boli sprístupnené v médiách Pravda, TASR, Rádio Regina Košice, TV Reduta a TV Poprad.

- občianske združenie Srdce pre talenty s projektom „Nebojte sa ozvať“, podporeným dotáciou vo výške 33 000 EUR.

Prijímateľ dotácie zrealizoval celodňové podujatie v Bratislave (31.5.2015), a to počas paralelne prebiehajúceho podujatia k Medzinárodnému dňu detí. V tento deň distribuoval 1000 ks brožúr, nainštaloval v priestore Eurovea propagačné panely a brožúry k téme ľudských práv, realizoval tri odborné semináre pre 79 účastníkov na tému „Týranie blízkej osoby,“ „Partnerské násilie,“ a „Rodová rovnosť.“ Občianske združenie sa venovalo aj terénnemu zberu dát, uskutočnilo dotazníkový prieskum a vypracovalo analýzu súčasného stavu vnímania ľudských práv širokou verejnosťou. Zberu dát sa zúčastnilo 500 respondentov a do kreatívneho workshopu sa zapojilo 20 detí.

- občianske združenie Fórum pre pomoc starším s projektom „10 ročník celoslovenského ocenenia - Senior roka - Vzácni ľudia medzi nami“, podporeným dotáciou vo výške 9 942 EUR.

Cieľom projektu bolo eliminovať diskrimináciu starších, upozorňovaním na ich pozitívny vplyv pre spoločnosť, informovať verejnosť o hodnote starších a poukázať na ich prínos a posilniť ich miesto v spoločnosti. Projekt podnietil menej aktívnych seniorov k aktívnemu starnutiu. Boli ním zadefinované problémy pri eliminácii diskriminácie a seniorom boli predstavené informácie o možnosti zapojenia sa do spoločenského a verejného diania (napr. zapojenia sa do seniorského parlamentu, školení, seminárov). Prijímateľ dotácie projektom zvýšil povedomie a informovanosť verejnosti o problematike seniorov. Predstavitelia MZVEZ SR sa dňa 7. decembra 2015 zúčastnili na spoločenskom podujatí „10. ročník celoslovenského ocenenia - Senior roka- Vzácni ľudia medzi nami.“

Ministerstvo kultúry SR - viď plnenie opatrenia č. 37 za dotačný systém MK SR.

Bratislavský samosprávny kraj podporuje aktivity mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia. Jedným z mnohých výsledkov Regionálneho akčného plánu BSK bola realizácia sociálneho programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“, na ktorý Bratislavský samosprávny kraj poskytuje mimovládnym organizáciám finančné príspevky (viď úloha č. 17).

Na realizácii aktivít RAP BSK sa aktívne podieľajú občianske združenie Poradenské centrum Nádej, občianske združenie DOMOV-DÚHA, Občianske združenie Brána do života, nezisková organizácia Linka detskej istoty, organizácia ADRA Slovensko.

V súčasnosti **Banskobystrický samosprávny kraj** nemá vytvorený finančný mechanizmus na podporu preventívnych aktivít zameraných na prevenciu a elimináciu domáceho násilia. BBSK v zmysle svojich kompetencií vyplývajúcich zo zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov finančne podporuje zariadenia sociálnych služieb (zriadené MVO), ktoré vykonávajú krízovú intervenciu, vrátane práce s obeťami násilia v Zariadeniach núdzového bývania a v útulkoch, ktoré môžu byť zriadené aj pre vyhradenú skupinu – napr. ženy. V rámci indikátora uvádzame MVO, ktoré sme finančne podporili príspevkom na prevádzku zariadenia sociálnych služieb v oblasti krízovej intervencie, nie všetky MVO v BBSK, ktoré sa tejto problematike venujú.

V **Košickom samosprávnom kraji** bolo v roku 2014 o.z. HANA zaregistrované do registra poskytovateľov sociálnych služieb kraja. Združenie aktívne spolupracuje s Divadlom na opätkoch v Spišskej Novej Vsi. Spoločne sa zapojili do kampaní 16 dní aktivizmu proti násiliu páchanému na ženách a One Billion Rising. Koncom októbra sa o.z. HANA dalo do povedomia prostredníctvom konferencie. Jednou z aktivít o.z. HANA je akcia „Vypískajme násilie“ a výstava „Umlčané svedkyne“. Na podporu myšlienky, že násilie páchané na ženách a deťoch v našej spoločnosti nie je v poriadku a

nemá žiadne miesto, ľudia symbolicky vypískali násilie pomocou píšťaliiek. Poradenské centrum o.z. Fenestra aj naďalej kontaktujú slovenské ženy, ktoré žili alebo žijú v zahraničí a zažívajú násilie. V roku 2015 o.z. Fenestra pokračovala v dialógu s rezortmi a vládou SR prostredníctvom členstva a podieľania sa na činnosti Výboru a Expertnej skupiny na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách pri Rade vlády SR pre prevenciu kriminality, ktorej úlohou je naplňať stratégiu SR pre prevenciu kriminality, jednou z priorít je aj násilie páchané na ženách a domáce násilie.

V KSK sa téme domáceho násilia a násilia páchaného na ženách v plnej miere alebo len čiastočne venuje 8 subjektov, ktoré figurujú v registri sociálnych služieb. Sú to: Fenestra, Pomoc rodine, Kotva n.o. Trebišov, Zem detí – Košice n.o., Spišská katolícka charita, Slovenský červený kríž – územný spolok Trebišov, OZ Hana a Deti slnka. Okrem zákonom stanovených činností podľa §29 zákona o soc. službách realizujú širokú škálu pomoci od prevencie, cez aktívne vyhľadávanie žien, pomoc s bývaním, právnym zázemím v procese osamostatňovania sa zo závislosti na agresorovi. Tiež pomoc vo vylúčených komunitách, kde sa tento problém objavuje v pomerne veľkej miere.

V roku 2019 sa uskutočnili 2 pracovné stretnutia so špecializovanými sociálnymi poradcami (26. jún a 13.november). Stretnutia boli zamerané:

- informácia o pripravovanej výzve na sieť špecializovaných sociálnych poradcov na roky 2020-2021
- povinnosti poradcov poskytujúcich špecializované sociálne poradenstvo (nahlasovanie neprítomnosti, spracovanie kvartálnych výkazov...)
- oboznámenie sa s odbornou činnosťou špecializovaných sociálnych poradcov pre cieľovú skupinu ženy zažívajúce násilie
-

Nitriansky samosprávny kraj podporuje zo svojho rozpočtu tieto organizácie, ktoré pôsobia v oblasti prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách:

Centrum Slniečko, n.o. Bottova 595/32, 949 01 Nitra – akreditovaný subjekt poskytuje opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre deti a ich rodičov v centre pre rodinu a deti. Poskytuje tiež špecializované poradenstvo a služby v útulku a zariadení núdzového bývania.

Budúcnosť, n.o. Wilsonovo nábr. 82, 949 01 Nitra – akreditovaný subjekt poskytuje opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately terénnou a ambulantnou formou.

STORM, Murgašova 4, 949 01 Nitra – akreditovaný subjekt poskytuje opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately terénnou a ambulantnou formou.

Trenčiansky samosprávny kraj podporuje aktivity mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia, podpora prebieha priebežne v závislosti od potrieb danej cieľovej skupiny vzhľadom na finančnú podporu zariadení a organizácií, ktoré si požiadajú o finančný príspevok alebo inú pomoc zo strany TSK. V rokoch 2014 a 2015 finančne podporoval neverejného poskytovateľa Orchidea, n. o., ktorý poskytuje pomoc v krízovom stredisku pre plnoletú fyzickú osobu s maloletým v krízovej životnej situácii a v útulku pre plnoletú fyzickú osobu s dieťaťom. Od roku 2016 finančne podporuje zariadenia núdzového bývania – Katolícka jednota Slovenska, pobočka Piešťany a od roku 2018 neziskovú organizáciu LUNA, n.o..

Trnavský samosprávny kraj každoročne finančne podporuje subjekty sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, z toho 3 pôsobia aj v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia: OZ Pomoc obetiam násilia Trnave, Otvorená náruč n. o. Piešťany, OZ Otvorené srdce Trnave. TTSK taktiež finančne podporuje útulky a zariadenia núdzového bývania: Križovatky n. o. - ZNB Emauzy Holíč, Záujmové združenie Rodina – Azylový dom Tamara Trnava, OZ Dobrota sv. Alžbety, Jozefínium ZNB pre ženy v Dolnej Krupej, OZ Pokoj a dobro Hlohovec – útulok Sv. Anny pre ženy, ESTHER /NZB/ Hlohovec.

Žilinský samosprávny kraj v snahe realizovať osvetové aktivity pre širokú verejnosť poskytol v rokoch 2014 a 2015 záštitu nad realizáciou podujatí, ktoré sa venujú problematike násilia páchanom na

ženách: Festival DNI NÁDEJE – 20. 10. 2014 – 24. 10. 2014; Festival DNI NÁDEJE – 05. 10. 2015 – 09. 10. 2015. Pohľad za ŽSK v oblasti prevencie:

- predchádzať vzniku násilia a akejkolvek situácie, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násilia,
- eliminovať a predchádzať násiliu páchanému na deťoch, ženách a v rodinách tak, aby obeť nemuseli čeliť porušovaniu svojich základných ľudských práv a mohli žiť svoj život bezpečne, slobodne, dôstojne a bez akéhokoľvek ohrozenia,
- šíriť povedomie o násilí ako porušovaní ľudských právach vo všeobecnosti, ako aj o ľudských právach osobitných skupín, najčastejšie ohrozených násilím ako sú deti, ženy, starší a zdravotne postihnutí ľudia a postupne meniť zaužívané stereotypné postoje v spoločnosti, ktoré sa podieľajú na vzniku násilia páchaného na deťoch, ženách a v rodinách,
- informovať širokú odbornú i laickú verejnosť o skutočných príčinách a dôsledkoch násilia páchaného na deťoch, ženách a v rodinách, s využitím všetkých prostriedkov komunikačných procesov tak, aby sa dosiahla nulová tolerancia spoločnosti voči násiliu,
- v rámci prevencie zvyšovať informovanosť a vnímanosť verejnosti voči špecifikám násilia páchaného na deťoch, ženách a v rodinách,
- motivovať médiá v rámci ŽSK, aby do programových štruktúr zahŕňali programy, ktoré by obsahovali objektívne informácie o násilí páchanom na deťoch, ženách a v rodinách a rozvíjali princípy nulovej tolerancie k násiliu,
- zvýšiť informovanosť verejnosti v ŽSK o problematike násilia páchaného na deťoch, ženách a v rodinách s prioritným zameraním na cyklické vzdelávacie a poradenské programy pre deti, mládež a rodičov,
- nabádať odborníkov v oblasti zdravotníckych a sociálnych služieb, polície, prokuratúry a pedagogických pracovníkov, aby informovali verejnosť, ako včas rozpoznať násilie,
- motivovať fyzické a právnické osoby v ŽSK o záujme v oblasti vytvárania vhodných podmienok pre sebarealizáciu detí a mládeže v našom regióne.

Prehľad informačno-osvetových aktivít a stručná charakteristika neverejných poskytovateľov sociálnej služby, ktoré sa venujú problematike násilia páchaného na ženách:

BRIEŽDENIE, o. z. Martin.

V rámci osvetovej činnosti BRIEŽDENIE v rokoch 2014 a 2015 nadviazali spoluprácu s rôznymi firmami a odborníkmi ako napr.: S Evanjelickou školou v Martine, so Súkromným centrom špeciálno-pedagogického poradenstva v Martine a pod.

Občianske združenie ŽENA V TIESNI, Martin

Občianske združenie ŽENA V TIESNI vzniklo v apríli roku 2005, aktívna činnosť centra začala v januári 2006. Cieľovou skupinou sú ženy, na ktorých je alebo bolo páchané násilie vo veku 16. rokov bez obmedzenia hornej hranice veku.

Tento subjekt má udelenú akreditáciu na sociálne poradenstvo – špecializované, teda na samostatnú odbornú činnosť podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.

Činnosť poradne sa zaoberá poskytnutím komplexného poradenstva (sociálneho, psychologického, právneho a ekonomického), prevenciou sociálno-patologických javov, vydávaním informačných materiálov pre širokú verejnosť. Poradňa občianskeho združenia poskytuje krízovú intervenciu, prevádzkuje krízovú telefonickú linku, distribúciu klientok ku kompetentným odborníkom, poskytuje právne zastupovanie v trestných konaniach, realizuje internetovú poradňu.

Náruč – pomoc deťom v kríze, Žilina – Poradňa pre rodinu v kríze Náruč, Žilina – Poradensko-tréningové centrum Náruč, Čadca

Poslaním občianskeho združenia Náruč – pomoc deťom v kríze je poskytovať obetiam domáceho násilia čo najširšie služby a zabezpečiť rodičom možnosť riešiť svoje problémy ihneď a konštruktívne. Služby sú zamerané predovšetkým na riešenie akútnej krízy obetí násilia a poskytnutie následnej starostlivosti až do preklenutia najťažšieho obdobia.

Áno pre život n.o. Rajecké Teplice - poskytuje sociálne služby krízovej intervencie v zariadení núdzového bývania fyzickým osobám, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivej sociálnej situácii pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stali obeťou správania iných fyzických osôb a špecializované sociálne poradenstvo členom rodín ohrozeným domácim násilím.

V rámci preventívnych programov v roku 2018 zrealizovali 10 interaktívnych prednášok na tému „Domáce násilie ubližuje všetkým“ pre 202 študentov stredných škôl v Žilinskom kraji. Pre študentov boli pripravené zážitkové semináre v špecializovaných zariadeniach, zamerané na tému závislostí, obchodovania s ľuďmi a domáceho násillia. Prednášky pre študentov boli realizované s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie.

Úloha č. 45: „Vypracovať stratégiu na podporu nulovej tolerancie násillia na ženách v oblasti audiovizuálneho vysielania a v mediálnej sfére, s osobitným dôrazom na nedôstojné a sexistické zobrazovanie žien v reklame“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci s MK SR	Počet vypracovaných stratégií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019

Stav plnenia ku koncu roka 2019:

Úloha čiastočne splnená

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

MPSVR SR vypracovalo materiál „Zásady rodovo citlivej reklamy a navrhovania kampaní zameraných na prevenciu násillia na ženách“, ktorý bol použitý v rámci verejného obstarávania ku kampani „Pretože hovorím nie“. Zásady spracovania informácií o násillí v mediálnej sfére boli spracované v spolupráci s KMC a sú uvedené na stránke www.zastavmenasilie.gov.sk. V spolupráci s Radou pre reklamu boli zrealizované prednášky pre mediálnych tvorcov o sexizme v médiách a zásadách a prínose citlivej reklamy.

MPSVR SR v rámci dotačnej schémy (§ 9a) finančne podporilo aktivity iniciatívy *Sexistický kix*, ktorú organizuje Aliancia žien – Cesta späť. Iniciatíva kriticky upozorňuje na sexistickú reklamu v domácom verejnom a mediálnom priestore. Cieľom tejto iniciatívy je nielen upozorniť zadávateľov reklám s najvyšším počtom hlasov verejnosti a odbornej poroty antiocenením *Sexistický kix* za tie reklamy, ktoré znevažujú a diskriminujú ľudí na základe príslušnosti k ženskému či mužskému rodu, ale aj povzbudzovať verejnosť ku kritickému nazeraniu na rozpory reklamného sveta a každodennej reality. Projekt *Sexistický kix* poukazuje na to, aké konkrétne typy sexistických prvkov reklama zneužíva a ako ich používaním prispieva k znevýhodňovaniu a diskriminácii žien a posilňovaniu nerovnosti medzi mužmi a ženami v spoločnosti. Anticenu udeľuje odborná porota zložená z odborníkov a odborníčok a široká verejnosť hlasovaním.

Ministerstvo kultúry SR

MK SR (sekcia médií, audiovizie a autorského práva, do ktorej pôsobnosti vecne problematika spadá) nebolo Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ani inou organizáciou v sledovanom období oslovené na spoluprácu pri vypracovaní uvedenej stratégie.

Doplňujúce informácie: Ochrana ľudskej dôstojnosti a ľudskosti je v oblasti médií garantovaná prostredníctvom viacerých právnych predpisov platných v systéme práva SR. V zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“), audiovizuálna mediálna služba na požiadanie, programová služba a ich zložky nesmú:

- a) spôsobom svojho spracovania a svojím obsahom zasahovať do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných,

- b) propagovať násilie a otvorenou alebo skrytou formou podnecovať nenávisť, znevažovať alebo hanobiť na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine.

Podľa § 31a ods. 7 zákona o vysielaní a retransmisii mediálna komerčná komunikácia nesmie:

- a) porušovať slobodu a rovnosť v dôstojnosti a právach ľudí,
- b) obsahovať a podporovať diskrimináciu na základe pohlavia, rasy, farby pleti, veku, jazyka, sexuálnej orientácie, zdravotného postihnutia, náboženstva alebo viery, národného alebo sociálneho pôvodu alebo príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine.

Dohľad nad dodržiavaním povinností vyplývajúcich zo zákona o vysielaní a retransmisii vykonáva Rada pre vysielanie a retransmisii (ďalej len Rada). Poslaním Rady je presadzovať záujmy verejnosti pri uplatňovaní práva na informácie, slobody prejavu a práva na prístup ku kultúrnym hodnotám a vzdelaniu a vykonávať štátnu reguláciu v oblasti vysielania, retransmisie a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie. Rada dbá o uchovávanie plurality informácií v spravodajských reláciách vysielateľov, ktorí vysielajú na základe zákona alebo na základe licencie podľa tohto zákona, dohliada na dodržiavanie právnych predpisov upravujúcich vysielanie, retransmisii a poskytovanie audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie v rozsahu vymedzenom zákonom o vysielaní a retransmisii.

Podľa zákona o vysielaní a retransmisii Rada môže za porušenie ustanovení tohto zákona uložiť pokutu. Pokutu Rada určí podľa závažnosti veci, spôsobu, trvania a následkov porušenia povinnosti, miery zavinenia a s prihliadnutím na rozsah a dosah vysielania, poskytovania audiovizuálnych služieb na požiadanie a retransmisie, získané bezdôvodné obohatenie a sankciu, ktorú prípadne uložil samoregulačný orgán pre oblasť upravenú týmto zákonom v rámci vlastného samoregulačného systému.

Ochrana ľudskej dôstojnosti a ľudskosti je upravená aj vo verejnoprávnom vysielaní. K posilneniu Rozhlasu a televízie Slovenska podľa § 3 ods. 3 písm. c) zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov patrí poskytovanie programov, ktoré rozvíjajú národné povedomie a kultúrnu identitu obyvateľov SR bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vek, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie tak, aby tieto programy odrážali rozmanitosť názorov, politických, náboženských, filozofických a umeleckých smerov a aby podporovali rozvoj občianskej a vedomostnej spoločnosti.

Úloha č. 46 „V spolupráci s MVO realizovať vzdelávacie aktivity v oblasti násilia na ženách a rodovej rovnosti pre profesionálov/ky v oblasti mediálnej a marketingovej komunikácie“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC	Počet vyškolených	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019

Stav plnenia ku koncu roka 2019:	-
Úloha čiastočne splnená	

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

Koordináčno-metodické centrum pre prevenciu násilia na ženách vypracovalo e-learningový kurz pre novinárky a novinárov, ktorého cieľom je snaha o predchádzanie sekundárnej viktimizácie žien zažívajúcich násilie a obetí domáceho násilia. Zatiaľ neboli vykonané vzdelávacie aktivity iného

charakteru. Informácie pre médiá o citlivom spôsobe informovania o problematike násilia na ženách sú spracované a uvedené na web stránke, ktorú prevádzkuje ORRRP MPSVR SR v spolupráci s KMC.²²

Úloha č. 47: „Realizovať preventívne aktivity zamerané na oblasť prevencie a eliminácie násilia na ženách formou prednášok a besied“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Počet preventívnych aktivít venovaných problematike NnŽ realizovaných príslušníkmi PZ z úseku prevencie kriminality krajských a okresných riaditeľstiev PZ	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	Vid' nižšie	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo vnútra SR

V hodnotenom období PZ priebežne vykonával aktivity zamerané na prevenciu a elimináciu násilia, vrátane násilia na ženách. Účelom realizovaných preventívnych aktivít bola snaha o informovanie verejnosti o tejto problematike ako aj poskytovanie informácií o možnostiach riešenia v prípade, že sa človek stane obeťou násilia. Okrem aktivít zameraných priamo na prevenciu násilia bola táto problematika zahrnutá aj v aktivitách s názvom „Trestno-právna zodpovednosť“, „Kriminalita mládeže“, „Obchodovanie s ľuďmi“, „Právo a povinnosť“, „Deti, naša budúcnosť“ a podobne. Policajti zaradení na úseku prevencie okresných riaditeľstiev PZ a krajských riaditeľstiev PZ na prednáškach poukazovali na zásady bezpečného správania na ulici i doma, upozorňovali na riziká súvisiace s prácou v zahraničí, zaoberali sa tiež domácim násilím a možnosťami riešenia situácií s výskytom násilia. Aktivity boli realizované pre žiakov základných škôl, študentov stredných i vysokých škôl, uzatvorené skupiny (ženy, seniorov) a širokú verejnosť. Téma násilia bola venovaná pozornosť aj v rámci realizácie viacerých celoslovenských preventívnych projektov.

Prehľad o realizovaných preventívnych aktivitách PZ za obdobie rokov 2014 – 2019

Rok 2014

Policajní preventisti priebežne realizovali preventívne aktivity zamerané na prevenciu a elimináciu násilia na ženách formou prednášok a besied, na celoslovenskej úrovni bol realizovaný projekt „Bezpečná jeseň života“, v rámci ktorého boli seniorom poskytované rady a odporúčania týkajúce sa identifikovania násilia, predchádzania násiliu a možností riešenia krízových situácií. Bolo realizovaných 404 prednášok. Významná časť z celkového počtu prednášok bola venovaná ženám, ktoré prejavili záujem o poskytnutie informácií v tejto oblasti.

Rok 2015

V roku 2015 bolo uskutočnených najmenej 2 250 preventívnych aktivít s počtom viac ako 56 000 účastníkov. Pokračovali celoslovenské preventívne projekty „Bezpečná jeseň života“, „Správaj sa normálne“ a „Póla radí deťom“, ktoré sa venujú rôznym témam, vrátane problematiky násilia. Projekt „Správaj sa normálne“ oslovil 9180 žiakov z 2424 základných škôl. Na projekte „Póla radí deťom“ sa zúčastnilo 10 164 detí posledných ročníkov materských škôl a prvých ročníkov základných škôl. V rámci projektu „Bezpečná jeseň života“ sa uskutočnilo 236 stretnutí s účasťou takmer 10 395 seniorov.

Rok 2016

²² Viac na: <http://www.gender.gov.sk/zastavmenasilie/informacie-3/pre-media/>

V roku 2016 policajní preventisti vykonali na základných školách, stredných školách, reedukačných centrách a detských domovoch najmenej 660 prednášok a besied zameraných na rôzne formy násilia, s účasťou viac ako 22 000 detí. K zvyšovaniu právneho vedomia detí a mládeže napomáhali aj prednášky na tému trestnoprávnej zodpovednosti, ktorých zámerom bolo ozrejmienie základných pojmov trestného práva ako napr. priestupok, trestný čin, druhy trestov i možné následky protiprávneho konania. V roku 2016 policajní preventisti vykonali viac ako 1 000 prednášok s účasťou viac ako 33 600 žiakov a študentov. Viaceré prednášky zamerané na trestnoprávnu zodpovednosť a násilnú trestnú činnosť boli vykonané aj pre pedagogických pracovníkov. Naďalej sa pokračovalo v realizácii projektu „Bezpečná jeseň života“, v rámci ktorého sa organizovali stretnutia a besedy pre seniorov. V roku 2016 sa na projekte zúčastnilo viac ako 11 500 seniorov. Na základných školách pokračoval projekt „Správaj sa normálne“, v roku 2016 sa do tohto projektu zapojilo 10 718 žiakov 5. - 7. ročníkov základných škôl.

Rok 2017

Pre deti a mládež boli vykonávané prednášky a besedy najmä na školách, ale aj v reedukačných centrách a detských domovoch. Pre dospelú populáciu boli vykonávané prednášky a besedy napríklad v krízových centrách, zariadeniach združujúcich seniorov, domovoch dôchodcov. PZ realizoval na základných školách celoslovenský projekt „Detská policajná akadémia“ (žiaci 5. - 7. ročníkov základných škôl), ktorého súčasťou je aj téma násilia pod názvom „STOP NÁSILIU!“. Žiaci boli veku primerane informovaní o tom, čo je násilie, kde sa s ním môžu stretnúť a ako majú reagovať. Projekt „Detská policajná akadémia“ je nástupcom dlho realizovaného projektu „Správaj sa normálne“. Pre seniorov bol aj naďalej realizovaný projekt „Bezpečná jeseň života“.

Rok 2018

V roku 2018 bolo vykonaných na základných školách, stredných školách, v detských domovoch, v detských letných táboroch a v centrách voľného času 883 preventívnych aktivít (prednášok a besied) zameraných na rôzne formy násilia, s účasťou 22 627 detí. Prednášky k násilnej trestnej činnosti boli tiež realizované v krízových centrách, pre pedagógov a psychológov, pre klientov zariadení sociálnej pomoci, pre sociálne vylúčené skupiny, v azylových domoch ale aj pre širokú verejnosť v počte aktivít 41 s účasťou 1646 osôb. PZ pokračoval aj v realizácii celoslovenských projektov „Detská policajná akadémia“ a „Bezpečná jeseň života“. V rámci projektu „Detská policajná akadémia“ bolo v školskom roku 2017/2018 oslovených 5 871 žiakov 5. - 7. ročníkov základných škôl. Na projekte „Bezpečná jeseň života“ sa zúčastnilo viac ako 9 859 seniorov.

Rok 2019

Na rôznych druhoch škôl policajní preventisti vykonali 189 preventívnych aktivít, 8 preventívnych aktivít bolo vykonaných pre seniorov a 9 aktivít pre pedagógov, ženy a krízové centrá. Na celoslovenskej úrovni pokračovala realizácia projektu „Detská policajná akadémia“ (žiaci 5. – 7. ročníkov základných škôl). Tento projekt bol v školskom roku 2018/2019 realizovaný na 107 základných školách a bolo oslovených 4295 žiakov. Pre seniorov sa naďalej realizoval celoslovenský projekt „Bezpečná jeseň života“, v rámci ktorého bolo v roku 2019 uskutočnených 261 aktivít s počtom oslovených 10 162 seniorov. Téma násilia bola súčasťou aj preventívnych aktivít zameraných na problematiku obchodovania s ľuďmi. Napriek tomu, že obeťami obchodovania s ľuďmi sú aj muži, častejšie sa obeťami obchodovania s ľuďmi stávajú ženy. V roku 2019 bolo k uvedenej téme realizovaných 220 preventívnych aktivít, z toho 56 pre žiakov základných škôl, 151 pre žiakov stredných škôl, 1 pre seniorov a 12 pre iné cieľové skupiny ako napríklad pre ženy a pedagógov. Problematika prevencie násilia bola obsiahnutá aj v preventívnych aktivitách zameraných na tému šikany, v rámci ktorých policajní preventisti pracovali s rôznymi ohrozenými cieľovými skupinami a boli oslovené diagnostické ústavy, učitelia základných a stredných škôl a pracovníci centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie. Preventistka oddelenia komunikácie a prevencie Krajského riaditeľstva PZ v Košiciach aktívne pôsobila v pracovnej skupine OZ FENESTRA zameranej na ochranu žien pred násilím.

Ďalšie preventívne aktivity Ministerstvo vnútra SR

Odbor prevencie kriminality KMV SR spustil v roku 2018 Národný projekt „Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť“. Projekt je podporený ESF v rámci operačného programu Efektívna verejná správa. Hlavnou úlohou projektu je poskytnutie základných informácií obetiam trestných činov a prípadné sprostredkovanie poskytovania služieb v troch vybraných oblastiach – sociálne a psychologické poradenstvo, právne usmernenie a podpora. Tieto služby sú poskytované v rámci SR v každom krajskom meste prostredníctvom tzv. kontaktných bodov pre obeť trestných činov. Počas roka 2019 boli v rámci uvedeného národného projektu uskutočnené vzdelávania pre pracovníkov kontaktných bodov aj v problematike domáceho násillia za účelom zvládnutia kontaktu s obeťou z uvedenej cieľovej skupiny. Zároveň bolo realizované aj vzdelávanie príslušníkov PZ v počte 10 školení po 3 dni a bolo preškolených celkovo 319 príslušníkov PZ. Súčasťou základnej štruktúry školiacich aktivít bola aj téma „Identifikácie potrieb obetí domáceho násillia, výcvik odhadu rizika, príklady dobrej praxe s obeťou v SR“. Na predmetné školenia boli ako lektori prizvaní aj zástupcovia KMC.

V roku 2019 spustilo MV SR preventívnu kampaň s názvom „Od zajtra“, ktorá je venovaná téme domáceho násillia a reprezentuje ju hudobný klip speváčky Dary Rolins. Kampaň má dlhodobý charakter a pokračuje priamo v regiónoch, kde s obeťami za účelom sprostredkovania pomoci a poskytnutia informácií komunikujú pracovníci kontaktných bodov. Za rok 2019 bola pomoc prostredníctvom kontaktných bodov poskytnutá 305 osobám. V rámci uvedenej kampane pripravilo MV SR aj balík opatrení s cieľom účinnejšie a efektívnejšie bojovať proti domácejmu násilliu, ktorý zahŕňa okrem iného aj zvyšovanie profesionality policajtov prvého kontaktu, zefektívnenie spolupráce zúčastnených subjektov (polícia, prokuratúra, súdy) pri výmene informácií o prepustení páchatel'a na slobodu a zvyšovanie osvety a informovanosti ľudí, aby si viac všímali a mali dostatok informácií o problematike.

V rámci plnenia úloh sa odbor prevencie kriminality KMV SR venuje téme násillia na ženách a domáceho násillia aj prostredníctvom poskytovania dotácií z Výzvy Rady vlády SR pre prevenciu kriminality, v rámci ktorej boli podporené viaceré projekty, týkajúce sa problematiky násillia na ženách, resp. pomoci obetiam, napríklad:

- CEN, s.r.o. – „Prevencia viktimizácie a pomoc obetiam“ s výškou dotácie 33 000 Eur, vysielanie krátkeho televízneho snímku s publikovanými informáciami o telefonickej linke, ktorá poskytuje podrobné informácie a podporné služby volajúcim, zamerané na zvlášť zraniteľné skupiny (medzi nimi aj obeť násillia namiereného proti ženám),
- ADRA – Adventistická agentúra pre pomoc a rozvoj, o. z.: „Krizový intervenčný tím“ podporený výškou dotácie 10.000 Eur; vytvorením fungujúceho intervenčného tímu sa poskytuje sociálno-psychologická pomoc, právna pomoc a podpora obetiam, resp. potencionálnym obetiam domáceho násillia a sexuálneho násillia a subjektom prichádzajúcim do styku s takýmito obeťami,
- Inštitút Krista Veľkňaza, o. z. Žakovce: „Skvalitnenie služieb matkám s deťmi“ s výškou dotácie 40.000 Eur; cieľom je rozšíriť a skvalitniť poskytovanie služieb pobytovou a ambulantnou formou poradenstva pre obeť trestných činov, ženy vo výkone trestu, ženy, na ktorých bolo páchané násillie a deti a mládež ohrozené kriminalitou.

Úloha č. 48: „Prostredníctvom webových stránok Policajného zboru poskytovať preventívne rady ako predchádzať násilliu, poskytovať odporúčania a rady ako sa nestáť obeťou násillia, ako aj informácie o možnostiach riešenia vzniknutých krízových situácií.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Výstup na webovej stránke Policajného zboru	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015: Úloha priebežne plnená	Výstupy na soc. sieťach + 4 odborné články	

Ministerstvo vnútra SR - Prezídium Policajného zboru

Oddelenie komunikácie a prevencie kancelárie prezidenta Policajného zboru má na webovej stránke http://www.minv.sk/?Preventivne_rady_pre_obcanov zverejnené rady a odporúčania ako sa nestáť obeťou násilia, ako aj informácie o možnostiach riešenia vzniknutých krízových situácií.

Policajtká skupiny prevencie Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Martine k problematike násilia publikovala odborné články:

- Násilie na ženách. In. Materské centrá. Únia materských centier. Bratislava. ISSN 1338-3531.
- Vybrané aspekty domáceho násilia – Týranie, zneužívanie a zanedbávanie seniorov v domácom prostredí. In. Prevencia kriminality – výzva spoločnosti. Akadémia Policajného zboru. ISBN: 978-80-8054-615-1.
- Násilie páchané na ženách a jeho dôsledky na deti. In. Interdisciplinárna kooperácia v ošetrovatelstve, pôrodnej asistencii a sociálnej práci. 2015. ISBN: 978-80-561-0189-6.
- Násilie páchané na ženách a jeho príznaky. 2015. ISSN 1338-4392.

PZ poskytuje verejnosti preventívne rady a odporúčania, ako sa nestáť obeťou násilia, ako aj informácie o možnostiach riešenia vzniknutých krízových situácií, osobitne aj v prípadoch domáceho násilia a znásilnenia, prostredníctvom webovej stránky MV SR www.minv.sk v sekcii Polícia, v časti Prevencia kriminality, ako aj prostredníctvom webovej stránky PZ na sociálnej sieti Facebook www.facebook.com/policiaslovakia.

Zvyšovanie povedomia verejnosti o danej téme realizuje aj odbor prevencie kriminality KMV SR, a to pravidelným publikovaním a zverejňovaním informácií na sociálnych sieťach odboru prevencie kriminality KMV SR (www.prevenciakriminality.sk, FB Prevencia kriminality a Instagram @prevencia_kriminality) a na webovom sídle MV SR www.minv.sk.

Úloha č. 49: „Pri príležitosti Medzinárodného dňa eliminácie násilia na ženách vykonať preventívnu kampaň zameranú na problematiku násilia, s cieľom zvyšovať informovanosť a právne povedomie. V rámci kampane zabezpečiť propagačné materiály zaoberajúce sa problematikou násilia, potrebné k ich realizácii“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Počet mediálnych kampaní, preventívnych aktivít, Počet distribuovaných materiálov	Priebežne v mesiaci november s hodnotením k 31.12.2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	665	
Úloha priebežne plnená	Vid' nižšie	

Ministerstvo vnútra SR

Pri príležitosti Medzinárodného dňa eliminácie násilia na ženách, ktorým je 25. november, PZ každoročne v mesiaci november realizoval celoslovenskú preventívnu kampaň, ktorá je zameraná na problematiku násilia.

Cieľom kampane je zvyšovanie informovanosti a právneho povedomia v danej oblasti, vzdelávanie verejnosti a rozvíjanie zručností pre zaobchádzanie s násilím a zabránenie jeho recidívy. V rámci tejto kampane boli občanom poskytované aj informácie o násilí na ženách a ako riešiť vzniknuté krízové situácie.

Policajti zaradení na úseku prevencie na okresných riaditeľstvách PZ a krajských riaditeľstvách PZ v rámci týchto preventívnych aktivít organizovali prednášky a besedy v uzavretých kolektívoch, ako aj aktivity prístupné pre širokú verejnosť. O rôznych formách násilia a čo robiť, keď sa človek stane obeťou násilia, hovorili policajní preventisti na školách, v detských domovoch, na internátoch, v centrách pre seniorov, v krízových centrách pre matky a deti, v špecializovaných zariadeniach pre týrané

ženy, v zariadeniach núdzového bývania, v materských centrách, v komunitných centrách, v centrách pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, v knižniciach a reedukačných centrách, v zdravotníckych zariadeniach, ale oslovovali aj širokú verejnosť na verejne prístupných miestach. V súvislosti s týmito aktivitami zabezpečilo oddelenie komunikácie a prevencie Prezídia PZ za odbornej participácie úradu kriminálnej polície Prezídia PZ informačný leták k problematike násilia na ženách, ktorý bol distribuovaný v rámci prednášok a besied ako aj širokej verejnosti. Hovorcovia PZ zvyšovali informovanosť verejnosti k danej problematike prostredníctvom tlačových správ a príspevkov do celoslovenských a regionálnych médií, ale aj formou príspevkov na webovej stránke PZ na sociálnej sieti Facebook.

Prehľad o počte realizovaných preventívnych aktivitách PZ v rámci tejto preventívnej kampane za obdobie rokov 2014 - 2019

Rok 2014

V roku 2014 sa uskutočnilo na stredných školách 50 prednášok s účasťou 1934 detí, vo vyšších ročníkoch základných škôl sa uskutočnilo 8 besied s účasťou 402 detí. Pre širokú verejnosť bolo realizovaných 26 podujatí.

Rok 2015

V roku 2015 bolo na základných školách a stredných školách realizovaných celkovo 86 prednášok. Pre širokú verejnosť bolo realizovaných 15 podujatí. Celkom bolo v rámci tejto celoslovenskej preventívnej aktivity zorganizovaných 115 besied, prednášok a diskusných posedení.

Rok 2016

V roku 2016 sa uskutočnilo na základných školách a stredných školách takmer 70 besied s účasťou viac ako 3000 detí, pre verejnosť sa uskutočnilo najmenej 30 aktivít.

Rok 2017

V roku 2017 bolo na základných školách a stredných školách realizovaných takmer 80 prednášok a besied, ktorých sa zúčastnilo viac ako 3200 detí. Viacero stretnutí sa zorganizovalo aj pre širokú verejnosť. Celkovo bolo zrealizovaných 104 preventívnych podujatí.

Rok 2018

V roku 2018 sa na základných školách, stredných školách, detských domovoch a internátoch uskutočnilo 106 prednášok a besied, ktorých sa zúčastnilo 3427 detí. Hovorcovia Prezídia PZ sa zúčastnili diskusie k uvedenej téme v rámci relácie Teleráno televízie Markíza.

Rok 2019

V roku 2019 bolo realizovaných na základných školách 53 aktivít, kde bolo oslovených 1325 detí, pre stredoškolskú mládež sa uskutočnilo 103 aktivít, ktorých sa zúčastnilo 3577 detí. Bolo zorganizované 1 stretnutie pre 21 seniorov. Taktiež bolo zorganizovaných 15 stretnutí pre rôzne cieľové skupiny, kde bolo oslovených spolu 328 osôb. Hovorcovia PZ poskytli 35 tlačových správ do celoslovenských a regionálnych médií a 10 príspevkov do rozhlasových a televíznych médií.

6. MONITORING A VÝSKUM

Operačný cieľ:

Vytvoriť dostatočnú poznatkovú bázu o výskyte a rôznych aspektoch násillia na ženách

Úloha č. 50: „Zrealizovať národné výskumy prevalencie rôznych foriem násillia na ženách vrátane výskumov zameraných na ženy s kumuláciou znevýhodnení“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC	Počet zrealizovaných výskumov	31.12.2016
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	2+6	
Úloha priebežne plnená		

Inštitút pre výskum práce a rodiny

Ako podporné materiály pre vypracovania metodík pre všetky zainteresované pomáhajúce profesie aj s ohľadom na osobitné skupiny žien zažívajúcich násillie a s kumuláciou znevýhodnení, ako sú staršie ženy, ženy z vidieckeho prostredia, ženy so zdravotnými postihnutím alebo rómske ženy boli realizované výskumné štúdie. V rámci NP *Podpora eliminácie a prevencie násillia na ženách*, podporeného ESF, realizovaného v rámci OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ktorého prijímateľom bol Inštitút pre výskum práce a rodiny, boli pripravené nasledovné výskumné štúdie:

- Osobitné skupiny ohrozených žien násillím - staršie ženy
- Osobitné skupiny ohrozených žien násillím - ženy z vidieckeho prostredia
- Osobitné skupiny ohrozených žien násillím - ženy so zdravotným postihnutím
- Osobitné skupiny ohrozených žien násillím - rómske ženy.

Pre účely vypracovania metodiky postupov pre prácu s obeťami znásillnenia bola vypracovaná v rámci predmetného projektu výskumná štúdia s názvom *Mapovanie služieb a potrieb žien so skúsenosťou so sexuálnym násillím*. Predmetné výskumné štúdie prispievajú zároveň aj k zvýšeniu poznatkovej bázy o ženách zažívajúcich násillie a čeliacim viacnásobnému znevýhodneniu vzhľadom na zdravotné postihnutie, etnicitu, vek a pod.

V roku 2017 Inštitút pre výskum práce a rodiny realizoval 2 prevalenčné výskumy o násillí na ženách *Reprezentatívny prieskum o sexuálnom násillí na ženách na Slovensku* (IVPR, 2017) realizovaný na vzorke 2119 žien a *Reprezentatívny prieskum domáceho násillia* (IVPR, 2017) realizovaný na vzorke 1108 žien a 1008 mužov.

V roku 2015 bolo realizovaných niekoľko kvalitatívnych výskumných štúdií zameraných na osobitné skupiny žien ohrozených násillím: rómske ženy (IVPR, 2015), ženy z vidieckeho prostredia (IVPR, 2015), staršie ženy (IVPR, 2015), ženy so zdravotným postihnutím (IVPR, 2015).

Ďalšie výskumy súvisiace s násillím na ženách:

- *Mapovanie postupov a postojov vyšetrovateľov PZ v prípadoch násillia páchaného na ženách*
- *Vzťah matka – dieťa v kontexte partnerského násillia na ženách*

Úloha č. 51: „Adaptovať na podmienky SR súbor spoločných indikátorov EÚ vytvorených EIGE na monitorovanie zavádzania a uskutočňovania politík a aktivít zameraných na elimináciu násilia na ženách.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC	Zavedené indikátory	31.12.2016
Stav plnenia ku koncu roka 2019:		
Úloha priebežne plnená		

MPSVR SR

MPSVR SR každoročne sleduje a v spolupráci s KMC vyhodnocuje vybrané ukazovatele násilia na ženách a domáceho násilia. K zbieraniu dát v uvedených oblastiach je Slovenská republika viazaná aj viacerými medzinárodnými dokumentmi. Napríklad, zber dát a ich poskytovanie je povinnosťou národných štátov aj na základe Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov. Na základe článku 28 tejto smernice sú štáty povinné poskytovať Komisii údaje a štatistiky v trojročných cykloch. Recitál v článku 64 špecifikuje túto povinnosť nasledovne:

„Príslušné štatistické údaje môžu zahŕňať údaje zaznamenané justičnými orgánmi a orgánmi presadzovania práva a pokiaľ možno aj administratívne údaje, ktoré zozbierali služby zdravotnej starostlivosti a služby sociálneho zabezpečenia a verejné a mimovládne organizácie na podporu obetí alebo služby restoratívnej spravodlivosti a iné organizácie, ktoré sa venujú obetiam trestných činov. Justičné údaje môžu zahŕňať informácie o oznámených trestných činoch, počte vyšetrovaných trestných činov a počte osôb stíhaných a odsúdených za trestný čin.“²³

Podľa recitálu by zbierané dáta mali obsahovať:

- Typy nahlásených trestných činov
- Vek obete
- Pohlavie obete
- Počet trestných činov
- Počet obetí
- Počet vyšetrovaných prípadov
- Počet obžalovaných
- Počet odsúdených
- Počet doporučení na pomáhajúce inštitúcie políciou
- Počet obetí, ktoré žiadali, dostali alebo nedostali podporu alebo služby restoratívnej justície.²⁴

Na základe uvedených medzinárodných dokumentov vytvoril EIGE 13 indikátorov týkajúcich sa partnerského a sexuálneho násilia na ženách, ktorých cieľom je usmerniť zber a poskytovanie štatistických údajov členskými štátmi²⁵. Indikátory sa týkajú najmä policajných a súdnych štatistík. Na základe takto vytvorenej štatistickej definície boli KMC následne analyticky spracované dáta za rok 2018, aby bolo možné zistiť, nakoľko je táto definícia aplikovateľná v praxi.

²³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV

²⁴ Tamtiež.

²⁵ Indicators on intimate partner violence and rape, EIGE 2017

KMC vypracovalo v roku 2019 materiál „Zber administratívnych dát o partnerskom a domácom násilí, Návrh na vytvorenie systému súhrnného spracovania štatistických údajov a zabezpečenie ich pravidelného publikovania v činnosti PZ SR, MS SR a zdravotníctva“, ktorý je východiskovým materiálom pre systematizáciu zberu administratívnych dát v SR.

Úloha č. 52: „Vytvoriť systém súhrnného spracovania štatistických údajov a zabezpečiť pravidelné publikovanie štatistických údajov o násilí páchanom na ženách.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC a IVPR v spolupráci s poskytovateľmi údajov	Zavedené indikátory	31.12.2016
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	13	
Úloha priebežne plnená		

MPSVR SR v rámci KMC a IVPR

V roku 2019 bola realizovaná analýza o zbere administratívnych dát v oblasti zdravotníctva a trestného konania (IVPR, 2019) zaoberajúca sa súčasným stavom zberu administratívnych dát na Slovensku v uvedených rezortoch. Súčasťou správy je aj návrh na vytvorenie systému súhrnného spracovania štatistických údajov za policajné a justičné štatistiky vychádzajúci z EIGE indikátorov o partnerskom a sexuálnom násilí na ženách. Obsahuje celkovo 13 indikátorov, 10 vychádzajúcich z administratívnych dát polície a 3 z administratívnych dát za justíciu. Zároveň bola vytvorená štatistická definícia partnerského a sexuálneho násillia na základe skutkových podstat trestných činov Trestného zákona. Na základe tohto systému boli indikátory naplnené dátami za rok 2018 a 2019.

Úloha č. 53: „Vypracovať a uviesť do praxe metodiku pre štatistické sledovanie identifikovaných prípadov násillia na ženách v rámci sociálneho poradenstva a sociálnych služieb (prenos dobrej praxe z Nórska) vrátane vyhodnotenia nepotvrdených prípadov.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC a IVPR v spolupráci s poskytovateľmi údajov	Zavedené indikátory	31.12.2016
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	0	
Úloha nesplnená		

MPSVR SR v rámci KMC a IVPR

Metodika a systém pre štatistické sledovanie identifikovaných prípadov násillia na ženách v rámci sociálnych služieb neboli do roku 2019 vytvorené. Jedným z dôvodov sú obmedzené personálne kapacity a nedostatok expertiek, keďže takúto metodiku je potrebné vytvárať v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb, ktorých kapacita je obmedzená poskytovaním služieb, realizáciou iných aktivít a projektov.

Do roku 2019 nebolo možné ustanoviť pracovnú skupinu v dostatočnej reprezentativite, keďže mnohé reprezentantky poskytovateľov služieb realizovalo vlastné projekty ako aj sa podieľali na iných projektoch na národnej úrovni (napr. tvorba štandardov poskytovania špecifických služieb, multiinštitucionálna spolupráca, či vzdelávanie profesií zainteresovaných do riešenia situácie žien zažívajúcich násillie). V roku 2020 prebehne zisťovanie, aké štatistické údaje si jednotliví poskytovatelia služieb vedú a v roku 2021 bude v spolupráci s poskytovateľmi vypracovaná metodika a návrh systému na zber takýchto dát.

Úloha č. 54: „Realizovať národnú štatistiku o identifikovaných prípadoch násilia na ženách sledovaním osobitnej štatistickej kategórie násilia na ženách do systému štatistického výkazníctva v jednotlivých rezortoch“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
ŠÚ SR v súčinnosti s MV SR, GP SR, MZ SR, MPSVR SR, MS SR	Počet zavedených štatistických kategórií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015/2019:	3	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo zdravotníctva SR uviedlo, že v zmysle §1 zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa upravuje vymedzenie národného zdravotníckeho informačného systému, údajová základňa národného zdravotníckeho informačného systému, postup pri sprístupňovaní údajov z národného zdravotníckeho informačného systému, národné zdravotnícke administratívne registre, národné zdravotné registre, štandardy zdravotníckej informatiky, zdravotnícku štatistiku, postavenie a úlohy Národného centra zdravotníckych informácií, proces overovania zhody informačných systémov poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, proces vydávania elektronických preukazov zdravotníckych pracovníkov. V zmysle § 2 ods. 5 vyššie citovaného zákona je v základných pojmoch popísaný „Národný portál zdravia je webové sídlo obsahujúce aplikácie a objektivizované informácie súvisiace so zdravotnou starostlivosťou, so službami súvisiacimi s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a informácie o verejnom zdraví a sprostredkujúce prístup do národného zdravotníckeho informačného systému“.

V zmysle §4 ods.1, písmena l) národný register osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie, sú spracúvané osobné údaje a dôverné štatistické údaje z národných zdravotných registrov Spracúvané osobné údaje z národných zdravotných registrov sa poskytujú v anonymizovanej podobe Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky na účely výkonu štátnej zdravotnej politiky Spracúvané údaje z národných zdravotných registrov podľa odseku 1 písm. l) sa poskytujú v agregovanej podobe okrem osobných údajov štatistickému úradu na účely štátnej štatistiky a sú podkladom na medzinárodné porovnávanie. Tretím osobám sa údaje z registrov okrem osobných údajov a dôverných štatistických údajov poskytujú na základe žiadosti.

V prílohe č. 2 hore citovaného zákona je v bode č. 12 rozpracované spracovanie osobných údajov dotknutých osôb pod názvom „Národný register osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie“, a) Zoznam spracúvaných osobných údajov Meno a priezvisko, rodné číslo alebo osobné identifikačné číslo poistenca iného členského štátu s bydliskom v Slovenskej republike, adresa trvalého pobytu, číselný kód obce trvalého pobytu, miesto posledného pobytu, charakter bývania, rodinný stav, prítomnosť zdravotného postihnutia a údaj o nespôsobilosti alebo obmedzenej spôsobilosti na právne úkony (ak ide o osobu, ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená), meno a priezvisko, rodné číslo, adresa trvalého pobytu, číselný kód obce trvalého pobytu zákonného zástupcu, rodinný stav, dosiahnuté vzdelanie, ekonomická aktivita zákonného zástupcu, identifikácia privádzajúcej osoby (ktorá dieťa priviedla na lekárske ošetrovanie), dátum a čas vzniku podozrenia na fyzické alebo psychické týranie, zanedbávanie, znásilnenie, vystavenie sexuálnemu násiliu, sexuálnemu zneužívaniu, miesto vzniku podozrenia, sociálna anamnéza, predpokladané miesto zanedbávania, týrania, zneužívania, príznaky zanedbávania, týrania alebo zneužívania (fyzické, psychické), rozsah poškodenia, predpokladaný mechanizmus vzniku poškodenia, špecifikácia typu podozrenia vrátane uvedenia prípadnej intoxikácie obete omamnými a psychotropnými látkami, prípadne liečivami bez zjavnej terapeutickkej indikácie, miesto a spôsob ošetrovania, druh liečby, dátum smrti u zomretých, príčina smrti. b) Účel spracúvania osobných údajov Na základe poznania výskytu a trendu vývoja hlásených podnetov v porovnaní s opodstatnenými podnetmi na základe ich

vyšetrovania treťou stranou (orgány činné v trestnom konaní) skvalitniť cielené kontrolné mechanizmy na úrovni príslušných rezortov na výkon a tvorbu štátnej zdravotnej a sociálnej politiky, na prípravu intervenčných opatrení s cieľom skvalitniť prevenciu. c) Okruh dotknutých osôb. Osoby s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie alebo násilie – osoby mladšie ako 18 rokov a osoby, ktoré boli pozbavené spôsobilosti na právne úkony alebo u ktorých spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená. d) Tretie strany, ktorým sa osobné údaje poskytujú. Orgány činné v trestnom konaní, súdy, orgány sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Ministerstvo vnútra SR

Odbor správy informačných systémov polície Prezídia PZ ako gestor informačného systému Evidenčno-štatistického systému kriminality (EŠSK) štatisticky eviduje prípady násillia na ženách a domáceho násillia, identifikované ako niektorý z trestných činov podľa osobitnej časti Trestného zákona, v tomto informačnom systéme. V rámci EŠSK sú zhromažďované a uchovávané údaje o oznámeniach o podozrení zo spáchania trestných činov, údaje o trestných činoch, ich páchateloch a obetiach trestných činov. K obetiam sú v rámci EŠSK predmetom spracovávaných informácií údaje o pohlaví, veku, sociálnom postavení a príbuzenskom vzťahu páchatel'a k obeti. V prípade príbuzenského vzťahu páchatel'a k obeti sú sledovanými kategóriami manžel, manželka, súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, brat, sestra, starý rodič, druh, družka, bývalý manžel, bývalá manželka, bývalý druh, bývalá družka a rodič spoločného dieťaťa.

Predmetné údaje sú podkladom, resp. využívané v oblasti prevencie kriminality a pre analytickú činnosť. Výstupy zo systému sú poskytované ŠÚ SR, ostatným orgánom štátnej správy a prostredníctvom úradu medzinárodnej policajnej spolupráce Prezídia PZ do zahraničia.

V januári 2017 bolo v rámci EŠSK zavedené osobitné štatistické sledovanie trestných činov spáchaných v súvislosti s domácim násillím ako štandardný výstup (údaje v rámci uvedeného štatistického sledovania boli spracované kumulatívne za rok 2016, počnúc januárom 2017 sú spracovávané v mesačných intervaloch). Zavedenie osobitného štatistického sledovania trestných činov spáchaných v súvislosti s domácim násillím je reakciou na potrebu získavania relevantných informácií o tejto trestnej činnosti za účelom identifikovania potrieb prijatia opatrení v rámci služobnej činnosti PZ na tomto úseku.

Zástupcovia Prezídia PZ sa zúčastňovali pracovných rokovaní organizovaných KMC, ktorých témou bolo skvalitnenie štatistického výkazníctva administratívnych dát vedených políciou, prokuratúrou a súdmi o násillí na ženách v partnerských vzťahoch, na základe odporúčaní adresovaných SR zo strany EIGE.

Štatistické údaje o protiprávných konaniach kvalifikovaných ako priestupok, ktoré objasňujú základné útvary PZ (obvodné oddelenia PZ) a prejednávajú príslušné odbory všeobecnej vnútornej správy okresných úradov, sú evidované v rámci systému Centrálnej evidencie správnych deliktov a priestupkov MV SR.

Generálna prokuratúra SR na úlohe sa priebežne pracuje v rámci spolupráce trestného odboru a odboru informatiky GP SR. V rámci evidovania štatistických ukazovateľov špecificky pre jednotlivé druhy trestnej činnosti boli zavedené osobitné štatistické ukazovatele vo vzťahu ku trom kategóriám: a) násillie páchané na ľudoch (1. spôsob odhalenia – oznámenie poškodenou osobou, lekárom/zdravotníckym zariadením, 2. proti komu – blízkym a zvereným osobám, iným osobám, 3. počet týraných osôb – z toho počet týraných žien, počet týraných detí), b) osoby poškodené trestnou činnosťou (1. žena – muž, 2. dieťa do 15 rokov, dieťa do 18 rokov, dospelý, vek nad 80 rokov, cudzinec), c) skladba trestných činov (§ 144-145, § 147-149, § 155-156, § 199-200, § 208, § 360, § 360a Trestného zákona). V súvislosti s prijatím a nadobudnutím účinnosti zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov boli štatistické výkazy, pokiaľ ide o osoby poškodené trestnými činmi, doplnené o viaceré kategórie obzvlášť zraniteľných obetí.

Úloha č. 55: „Zaviesť na národnej úrovni systém monitorovania postupu orgánov činných v trestnom konaní (polícia, prokuratúra), priestupkových oddelení a aplikácie príslušnej legislatívy súdmi“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MS SR, MV SR, GP SR	Počet zavedených štatistických kategórií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2019: Úloha čiastočne splnená	Vid' nižšie	

Generálna prokuratúra SR uviedla, že odhaľovanie a účinný postih páchatel'ov trestných činov tzv. domáceho násillia je jednou z najvýznamnejších priorít činnosti prokuratúry. Význam problematiky odhaľovania a postihu trestných činov tzv. domáceho násillia je v rámci prokuratúry zvýraznený vytvorením špecializácie prokurátorov. Prokurátori - špecialisti pôsobia od roku 2013 na všetkých stupňoch prokuratúry. Na každej okresnej a krajskej prokuratúre pôsobí aspoň jeden prokurátor - špecialista na túto trestnú činnosť, pričom v dôsledku zvyšovania významu a nárastu trestných konaní vedených pre trestné činy tzv. domáceho násillia sa počet prokurátorov – špecialistov prispôsobuje tak, že na niektorých okresných prokuratúrach pôsobili aj traja a na krajských prokuratúrach dvaja prokurátori – špecialisti. Podľa vnútrorezortného predpisu - príkazu generálneho prokurátor Slovenskej republiky por. č. 2/2010 z 1. februára 2010 o oznamovaní mimoriadnych udalostí a podávaní správ v trestných veciach v znení neskorších predpisov podliehajú trestné veci vedené pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona, zločin znásillnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona (t. j. aj tie spáchané na blízkej osobe), zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona (t. j. aj tie spáchané na blízkej osobe), ako aj zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 Trestného zákona, ktorého časťou obeťou sú práve ženy, tzv. správovej povinnosti vo vzťahu ku Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky. Vykonávaním tzv. dohľadovej právomoci Generálna prokuratúra Slovenskej republiky zabezpečuje požadované monitorovanie postupu orgánov činných v trestnom konaní v trestných konaniach vedených pre uvedené zločiny a v prípade zistenia nedostatkov, resp. nezákonnosti, pokynmi podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov upravuje postup podriadených prokurátorov.

Ministerstvo spravodlivosti SR uviedlo, že úlohu nespĺnilo vzhľadom na skutočnosť, že MS SR nemá kompetenciu na monitorovanie postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Orgány činné v trestnom konaní a súdy sú procesne nezávislé subjekty. MS SR však vyvinulo maximálne úsilie, aby v rámci svojich právomocí pomohlo aspoň čiastočne naplniť úlohu č. 55: od roku 2018 platí prijatá smernica č. 2/2018 Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 5. februára 2018 č. 36325 /2018-130 o súdnej štatistike.

Podľa štatistického listu T sa napríklad sleduje:

- pohlavie osoby mladšej ako 18 rokov, ktorá bola trestným činom poškodená,
- vek poškodeného,
- formu týrania (fyzické, psychické, ekonomické a kombinované násillie),
- vzťah obžalovaného k poškodenému.

Určitý aspekt ochrany žien pred násillím najmä ak ide o násillníka, ktorý je otcom dieťaťa rezonuje aj v tzv. poručenskom konaní. Tomuto konaniu sa venuje procesno-organizačný audit Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a vybraných organizácií rezortu spravodlivosti a audit výkonu súdnej moci. S cieľom zlepšiť postavenie dieťaťa v tzv. poručenskom MS SR vytvorilo podmienky pre prácu expertnej skupiny so zameraním na vhodné podmienky na súde pre rodinnoprávnu agendu. MS SR vytváralo a neustále vytvára podmienky pre okresné súdy pre implementáciu tzv. Cochemského modelu. Tzv. Cochemský model je model vedenia tzv. poručenského konania, ktorý bazíruje na interdisciplinárnej spolupráci všetkých profesií a inštitúcií zúčastnených v súdnom konaní.

Všetci účastníci konania vrátane právnych zástupcov rodičov sa snažia rodičov priviesť k dohode ohľadne starostlivosti o ich deti, ktorú rodičia sami alebo s ich pomocou zostavia, obaja ju akceptujú a následne dodržiavajú. Sledujú pritom jediný cieľ, a to je skutočné dobro dieťaťa a jeho právo na oboch rodičov. Do pilotného skúšania tohto modelu sa zapojili aktívne tieto okresné sudy: Okresný súd Prešov, Okresný súd Košice, Okresný súd Kežmarok, Okresný súd Bratislava II a V. a krajské sudy v Košiciach, Prešove a Bratislave. V druhej polovici roka 2019 sa zapojili aj Okresný súd Bardejov, Okresný súd Vranov nad Topľou, Okresný súd Prešov a Okresný súd Rimavská Sobota.

Pre tieto sudy v rámci projektu Procesno-organizačný audit boli vytvorené nové pracovné miesta vyšších súdnych úradníkov, ktorí pôsobia ako koordinátori a ktorí majú za úlohu edukovať rodičov o právach detí, o dopade rodičovského konfliktu na deti a koordinujú odbornú pomoc, ktorá má pomôcť rodičom dosiahnuť rodičovskú dohodu ešte pred prvým pojednávaním vo veci samej. V rámci Krajských súdov sa na dobu trvania pilotného projektu vyčlenili 3 pracovné miesta pre špecialistov v štátnej službe, ktorí uplatňujú poznatky z psychológie v súvislosti s výkonom súdnictva.

Práve spolupráca súdov, Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, Centier pre deti a rodiny a iných akreditovaných subjektov sociálnoprávnej ochrany detí, mediátorov, advokátov, psychológov, sociálnych pracovníkov a iných odborníkov má potenciál pomôcť eliminovať nezdravý trend stále komplikovanejších a vyhrotenejších sporov o starostlivosť o deti.

Ako už bolo uvedené vyššie, podľa zákona č. 274/2017 Z. z. je obzvlášť zraniteľnou obeťou obeť trestného činu domáceho násillia (§ 2 ods. 1 písm. c) bod 4)). V tejto súvislosti je relevantné zlepšenie postavenia ženy ako obete domáceho násillia pri vypočúvaní obete v špeciálnych miestnostiach na vybraných súdoch. MS SR v rámci projektu „Zvyšovanie účinnosti súdnictva prostredníctvom ochrany/posilnenia postavenia obetí a zraniteľných strán“ financovanému z EEA a Nórskeho fondu v rámci programu „Dobrá správa vecí verejných, zodpovedné inštitúcie, transparentnosť/Cezhraničná spolupráca“, začalo v roku 2019 podporovať, aby na vybraných súdoch boli vytvorené špeciálne miestnosti, ktoré pomôžu pri zisťovaní názoru obzvlášť zraniteľnej obete. Okrem samotných miestností sa vďaka projektu zabezpečí aj vytvorenie metodiky na vypočutie zraniteľných obetí, ako aj edukačný program a mediálna kampaň.

Od októbra 2019 MS SR zorganizovalo úvodné pracovné stretnutia zástupcov MS SR a zástupcov pilotných súdov (Krajský súd v Prešove, Okresný súd Prešov, Okresný súd Bratislava II, Okresný súd Galanta, Okresný súd Zvolen, Okresný súd Rimavská Sobota, Okresný súd Spišská Nová Ves a Okresný súd Rožňava). Okrem toho sa uskutočnili návštevy jednotlivých pilotných súdov za účelom identifikovania vhodných miestností na súde a za účelom získania podkladov pre verejné obstarávanie a projektovú dokumentáciu k inštalácii zariadenia na zabezpečenie zvukovo obrazových záznamov. Na konci roka 2019 zástupcovia projektového a odborného tímu MS SR postupne navštívili jednotlivé sudy zapojené do projektu.

V nadväznosti na zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov MS SR vykonalo aktivity v oblasti podpory detských obetí. Zákon o obetiach naplňa minimálne normy na ochranu obetí tak, že vymedzil v § 2 ods. 1 písm. c) bodoch 1 až 5 zákona o obetiach okruh obzvlášť zraniteľných obetí, medzi ktoré patrí aj dieťa podľa § 2 ods. 1 písm. c) bod 1. V zmysle uvedeného ustanovenia sa dieťaťom rozumie „osoba mladšia ako 18 rokov, a ak nie je vek osoby známy a existuje dôvod domnievať sa, že je dieťaťom, považuje sa za dieťa, až kým sa nepreukáže opak.“

MS SR v súlade s § 32 zákona o obetiach vedie a na svojom webovom sídle zverejňuje register subjektov poskytujúcich pomoc obetiam (ďalej len „register“), do ktorého zapisuje akreditované subjekty podľa zákona o obetiach a subjekty podľa osobitného predpisu, ak poskytujú pomoc obetiam. Akreditácia programu podpory obetí (ďalej len „akreditácia“) je štátne overenie spôsobilosti subjektu poskytujúceho pomoc obetiam poskytovať odbornú pomoc na základe splnenia podmienok ustanovených zákonom o obetiach. Takto akreditovaný subjekt poskytuje buď všeobecnú odbornú pomoc alebo špecializovanú odbornú pomoc v závislosti od podanej žiadosti na ministerstvo.

Na MS SR má momentálne udelenú akreditáciu 7 subjektov, ktoré poskytujú pomoc v zmysle zákona o obetiach trestných činov v rámci svojej územnej pôsobnosti, pre ktorú im bolo vydané rozhodnutie na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky.

Ministerstvom spravodlivosti SR bola v období od 1. apríla 2019 do 31. marca 2020 udelená akreditácia na špecializovanú odbornú pomoc pre okruh obetí zahrňujúc explicitne dieťa, s ohľadom na § 2 ods. 1 písm. c) bod 1. zákona o obetiach trestných činov, týmto organizáciám:

- Aliancia žien - Cesta späť, OZ
- Centrum náhrad, n.o.
- Pomoc obetiam násilia, OZ
- MyMamy, o.z.
- Kanisová & Kanis Advokátska kancelária s.r.o.

Zoznam všetkých dostupných akreditovaných subjektov sa nachádza na webovom sídle MS SR.²⁶

Ministerstvo vnútra SR

PZ v rámci EŠSK spracováva údaje o postupoch orgánov činných v trestnom konaní v pôsobnosti PZ podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku.

Úrad kriminálnej polície Prezídia PZ je gestorom informačného systému DVS, ktorý je elektronickým protokolom vyšetrovacích spisov útvarov PZ vykonávajúcich vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie. DVS pozostáva z centrálnej evidencie vyšetrovacích spisov, v ktorom sa okrem iného vedú aj údaje o oznamovateľoch, páchateľoch a poškodených. DVS obsahuje aj formuláre o trestnom čine, o páchateľovi a štatistickú nadstavbu pre kontrolu a hodnotenie výslednosti práce útvarov PZ, vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ. Na základe legislatívnych zmien s účinnosťou od 1. januára 2020 (novela vyhlášky MS SR č. 618/2005 Z. z. o tvorbe spisu orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi v znení neskorších predpisov) zavedením povinnosti orgánov činných v trestnom konaní vyznačovať vyšetrovacie spisy poznámkou „Domáce násilie“, ak je poškodeným obeť trestného činu domáceho násilia, sa v rámci systému DVS zaviedlo osobitné vyznačovanie vyšetrovacích spisov súvisiacich s domácim násilím príznakom „Domáce násilie“.

V nasledujúcom období sa predpokladá zavedenie nového elektronického systému evidencie vyšetrovacích spisov.

V systéme ESIS PZ zaznamenáva PZ oznámenia občanov ako aj zistenia a poznatky príslušníkov PZ týkajúce sa okrem iného aj domáceho násilia v aplikácii „udalosti“ do kategórie „domáce nezhody“, kde je taktiež možná lustrácia. Zo strany odboru poriadkovej polície Prezídia PZ sa priebežne apeluje na obvodné oddelenia PZ, aby tieto udalosti týkajúce sa domáceho násilia riadne zadávali do uvedeného informačného systému do kategórie „domáce nezhody“. Na základe danej úlohy prebehla komunikácia s operačným odborom Prezídia PZ, aby bolo možné do informačného systému IS SAP pri zadávaní do kategórie „Udalosť“ zaviesť atribút „udalosť so znakom domáce nezhody“.

Údaje o postupoch orgánov objasňujúcich a prejednávajúcich priestupky podľa príslušných ustanovení zákona o priestupkoch, sú evidované v rámci systému Centrálnej evidencie správnych deliktov a priestupkov MV SR.

²⁶ Viac na: <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Registre/Zoznamy-vedene-MS-SR/Register-pomoc-obetiam-zoznam.aspx>

Úloha č. 56: „Pripraviť a realizovať výskum maskulinity na Slovensku vo vzťahu k násiliu na ženách (aj so zameraním na marginalizované rómske komunity)“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v súčinnosti IVPR	Formulácia kontraktu s MPSVR SR	31. 12. 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	-	
Úloha nesplnená		

MPSVR SR

Táto úloha sa neuskutočnila, nakoľko v rámci kontraktu boli plnené iné priority a takýto výskum nebol zahrnutý v žiadnom projekte, ktorý by zabezpečil dostatočné ľudské a finančné kapacity potrebné pre realizáciu výskumu.

Úloha č. 57: „V rámci každoročnej Správy o dodržiavaní ľudských práv v Slovenskej republike venovať pozornosť problematike násilia na ženách“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
SNSLP	Samostatná kapitola o problematike ľud. práv žien vrátane NnŽ v Súhrnnej správe o dodržiavaní ľudských práv v SR	Sledovanie ročne s hodnotením v roku 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2019:		
Úloha priebežne plnená		

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva venovalo pozornosť problematike násilia na ženách v rokoch 2014 až 2019 vo svojich každoročných správach o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania v Slovenskej republike (ďalej len „Správa o LP“). V Správe o LP za rok 2014 bola problematika násilia na ženách spracovaná v kapitole č. 2 Násilie na ženách v kontexte výstavby domova pre týrané ženy v Prešove, ratifikácie Istanbulskeho dohovoru a dezinterpretácie rovnosti žien a mužov ako *gender* ideológie. V Správe o LP za rok 2015 kapitola č. 5 Násilie na ženách zhrňa vývoj ratifikácie Istanbulskeho dohovoru, prípravu zákona o domácom násilí, spustenie Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie (ďalej len „Národná linka“) a zriadenie Koordinačno-metodického centra pre prevenciu a elimináciu násilia na ženách (ďalej len „KMC“), ako aj vývoj situácie vo vzťahu k výstavbe domova pre týrané ženy v Prešove. Správa o LP za rok 2016 venuje pozornosť problematike v kapitole č. 6 Násilie na ženách v kontexte vnímania násilia páchaného na ženách na Slovensku, činnosti Národnej linky a Koordinačno-metodického centra a dostupnosti služieb bezpečných domov a poradenských služieb pre ženy zažívajúce násilie, legislatívnym zmenám a opätovne vývoja v oblasti ratifikácie Istanbulskeho dohovoru. V Správe o LP za rok 2017 tvorí problematika násilia na ženách podkapitolu kapitoly č. 1 Rodová rovnosť, a to vo vzťahu k činnosti Národnej linky a KMC a prezentovaniu príkladu dobrej praxe kampane „Pretože hovorím nie“. Obdobne, v Správe o LP za rok 2018 je téma násilia na ženách podkapitolou kapitoly č. 7 Rodová (ne)rovnosť a zhrňa vývoj ratifikácie Istanbulskeho dohovoru, činnosť KMC a výstupy kampane „Pretože hovorím nie“. Napokon v Správe o LP za rok 2019 sa SNSLP v rámci kapitoly č. 1 Ratifikácia a implementácia medzinárodných ľudskoprávných štandardov venuje v podkapitole 1.1 zastaveniu ratifikácie Istanbulskeho dohovoru Národnou radou Slovenskej republiky. Všetky správy sú dostupné na webovej stránke SNSLP.²⁷

²⁷ Viac na: <http://snslp.sk/#page=2426>

7. NÁSILIE VOČI ŽENÁM NA PRACOVISKU

Operačný cieľ:

Prijat' všetky potrebné legislatívne a iné opatrenia na náležité predchádzanie, vyšetrovanie, trestanie a poskytnutie odškodnenia za skutky násilia voči ženám na pracovisku

Úloha č. 58: Zrealizovať informačnú kampaň o problematike sexuálneho obťažovania žien na pracoviskách a iných formách násilia na verejnosti, a to spôsobom, ktorý by eliminoval pretrvávajúce rodovo necitlivé myty v tejto oblasti

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR	Počet informačných aktivít	Do 31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	2 + vid' nižšie	
Úloha čiastočne splnená		

MPSVR SR v rámci IVPR

V roku 2019 **Inštitút pre výskum práce a rodiny** spustil celonárodný kvantitatívny a kvalitatívny prieskum pod názvom Kvalita vzťahov a skúsenosti s obťažujúcim správaním na vysokých školách. V prvej kvantitatívnej časti prieskumu sme oslovili vyše 100 fakúlt verejných vysokých škôl na Slovensku s cieľom študentom a študentkám distribuovať online dotazníky o skúsenosti s rôznymi formami sexuálneho obťažovania - t.j. s diskrimináciou na základe pohlavia, neželanou sexuálnou pozornosťou a sexuálnym donútením. Cieľom dotazníku bolo tiež dopytovať sa na názory študentov a študentiek na obťažujúce správanie, ako aj na ich právne povedomie o sexuálnom obťažovaní. V druhej časti prieskumu - kvalitatívnej - vedieme anonymné hĺbkové rozhovory so študentmi a študentkami, ktoré zažili sexuálne obťažovanie v prostredí vysokej školy. Cieľom tohto šetrenia je nazerať na špecifiká akademického prostredia, na spôsob vyrovnávania sa so situáciou a jej riešenie. Výsledky z prieskumu budú dostupné do konca roka 2020. Až následne je možné navrhnúť informačnú kampaň.

V roku 2019, Inštitút pre výskum práce a rodiny vydal Štúdiu „*Nástroje na prevenciu sexuálneho obťažovania ako rodovej diskriminácie*“, ktorá je čiastkovým výstupom v rámci výskumu uplatňovania zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“) z hľadiska postihovania a prevencie sexuálneho obťažovania a jeho výskytu na pracovisku a vo verejnom priestore. Štúdia čerpá z rozhovorov s expertmi a expertkami, ktoré sa na Slovensku venujú téme sexuálneho obťažovania vo svojej akademickej práci, pracujú v oblasti verejných politík, ktoré sa tejto téme venujú, či sa s prevenciou a elimináciou sexuálneho obťažovania stretávajú vo svojej agende v občianskom a neziskovom sektore. Zámerom štúdie preto bolo vytvoriť poznatkovú bázu pre potreby akademického prostredia (tzn. analýza verejných politík) i pre samotnú tvorbu verejných politík v oblasti rovnosti žien a mužov. Sexuálne obťažovanie spadá na Slovensku do pôsobnosti verejných politík zameraných na rovnosť žien a mužov, keďže ide spoločenskú prax, ktorej výsledkom je nezriedka ohrozenie autonómie či telesnej integrity obťažovaných osôb, ktorými sú najčastejšie ženy.

Úloha č. 59: „ Podporovať zvyšovanie právneho povedomia prostredníctvom seminárov a iných vzdelávacích aktivít v problematike násilia v pracovno-právnych vzťahoch“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MŠVVaŠ SR, MZ SR a stavovské organizácie MPSVR SR, SNSĽP, zamestnanecké zväzy, odborové organizácie	Počet vzdelávacích aktivít delených podľa ich formy Počet účastníkov/čok vzdelávacích aktivít	Priebežne do roku 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	Vid' nižšie	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo zdravotníctva SR

Zvyšovanie povedomia o problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách a dohovore je premietnuté do obsahu vzdelávania všetkých študentov zdravotníckeho školstva v dennej i externej forme štúdia, ktorým získavajú odbornú spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v jednotlivých zdravotníckych povolaniach (Nariadenie vlády SR č. 296/2012 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností). Systematicky sa predmetnej tematike venuje pozornosť aj v rámci kvalifikačného špecializačného štúdia, ako aj v rámci štúdia zameraného na riadenie a organizáciu zdravotníctva s názvom *Master of Public Health*.

MŠVVaŠ SR

Sekcia vedy a techniky MŠVVaŠ SR k téme diskriminácie žien uviedla, že na pracoviskách vedy a výskumu sa v sledovanom období 2014-2019 nevyskytol prípad násilia na ženách. Vzdelávanie či tréning žien vo výskume ohľadne prevencie a eliminácie násilia nie je osobitne sledované.

MŠVVaŠ SR zabezpečilo vzdelávanie zamestnancov k prevencii diskriminácie, konkrétne v roku 2019 „Rovnosť a nediskriminácia v kontexte Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím“ a „Šikana na pracovisku – mobbing a bossing“, ktorého sa zúčastnilo 27 zamestnancov.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva sa problematike násilia na ženách v pracovno-právnych vzťahoch venuje v rámci viacerých tém, ktoré sú súčasťou jeho vzdelávacieho programu. Pri témach ako je rovnosť žien a mužov, nediskriminácia, mobbing, bossing, šikana na pracovisku, sa SNSĽP venuje problematike násilia na ženách, jeho dopadu na samotnú obeť a možnosti právnej pomoci.

V roku 2014 SNSĽP realizovalo v oblasti násilia na ženách v pracovnoprávných vzťahoch a rovnosti žien a mužov vzdelávanie pre 83 účastníčok/účastníkov. V roku 2015 vzrástol počet účastníčok/účastníkov na 214 a vzdelávacie aktivity boli určené pre zamestnankyne a zamestnancov MŠVVaŠ SR v počte 17 na problematiku násilia na ženách v pracovno-právnych vzťahoch.

V roku 2016 SNSĽP zrealizovalo v rámci tém, v ktorých sa venuje problematike násilia v pracovnoprávných-vzťahoch 1 vzdelávanie na MŠVVaŠ SR (04.03.2016) na tému Eliminácia násilia na ženách pre 12 účastníkov a účastníčok, 27 vzdelávacích aktivít na tému nediskriminácia (763 účastníkov/účastníčok), 17 vzdelávacích aktivít na tému mobbing, bossing a šikana na pracovisku (569 účastníkov/účastníčok). Na základe dlhodobej spolupráce SNSĽP v roku 2016 zrealizovalo na Spojenej škole s organizačnými zložkami Odborné učilište a Praktická škola, Švabinského 7 v Bratislave, vzdelávaciu aktivitu na tému Sexuálne násilie, na ktorej sa zúčastnilo 14 študentov a študentiek.

SNSĽP v roku 2017 v rámci tém Nediskriminácia a Mobbing, bossing a šikana na pracovisku, ktorých súčasťou je aj poukázanie na problematiku násilia na ženách a sexuálneho násilia v kontexte antidiskriminačného zákona, uskutočnilo 2 vzdelávacie aktivity na tému Nediskriminácia (28

účastníkov/účastníčok) a 4 na tému Mobbing, bossing a šikana na pracovisku (106 účastníkov/účastníčok).

V roku 2018 SNSĽP uskutočnilo v rámci tém, v ktorých sa venuje problematike násilia v pracovno-právnych vzťahoch 5 vzdelávacích aktivít na tému nediskriminácia (80 účastníkov /účastníčok), 5 vzdelávacích aktivít na tému mobbing, bossing a šikana na pracovisku (225 účastníkov /účastníčok), 1 podujatie na tému Rodová rovnosť (25 účastníkov/účastníčok) a ďalšie podujatia. Osobitne sa v rámci témy násilia na ženách uskutočnilo 1 podujatie pre 13 účastníkov a účastníčok (Ministerstvo hospodárstva SR). Prehľad relevantných podujatí uvádzame v tabuľke:

Tabuľka 18 Prehľad relevantných podujatí

Termín	Inštitúcia	Téma	Počet účastníkov/účastníčok
16.03.2018	MŠVVaŠ SR	Nediskriminácia, šikana na pracovisku	16
05.04.2018	Metodicko-pedagogické centrum Prešov	Sme iní, hovorme o tom nahlas (LGBTI, nediskriminácia, ľudské práva, predsudky)	24
23.04.2018	Národný inšpektorát práce	Nediskriminácia	20
26.04.2018	MDaV SR	Nediskriminácia	25
26.04.2018	MDaV SR	Rodová rovnosť	25
31.05.2018	MŽP SR	Šikana, mobbing a bosing	22
08.06.2018	MF SR	Šikana na pracovisku	18
12.06.2018	MH SR	Nediskriminácia	8
15.11.2018	Rada ZO OZ PŠAV Banská Bystrica	Šikana na pracovisku	45
22.11.2018	Rada ZO OZ PŠAV Trenčín	Šikana na pracovisku	55
23.11.2018	MH SR	Nediskriminácia	11
29.11.2018	Rada ZO OZ PŠAV Žilina	Šikana na pracovisku	85
13.12.2018	MH SR	Šikana, sexuálne obťažovanie a násilie na ženách	13

V roku 2019 SNSĽP realizovalo 11 vzdelávacích aktivít na témy, v ktorých sa venuje problematike násilia na ženách v pracovnoprávných vzťahoch. Z toho osobitne sa v rámci témy násilia na ženách a sexuálneho obťažovania na pracovisku uskutočnilo 1 podujatie pre 20 účastníkov (Ústav na výkon trestu odňatia slobody v Bratislave). Prehľad relevantných podujatí uvádzame v tabuľke:

Tabuľka 19 Prehľad relevantných podujatí

Termín	Inštitúcia	Téma	Počet účastníkov/účastníčok
31.01.2019	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad	Šikana na pracovisku	10
28.02.2019	Základná škola Mateja Lechkého, Košice	Šikana na pracovisku	35
01.03.2019	Centrum voľného času, Stará Turá	Kyberšikana	55
01.07.2019	3. základná škola P. Jilemnického, Zvolen	Nediskriminácia	14
02.07.2019	Obchodná akadémia, Nitra	Kyberšikana	28
11.09.2019	Ústav na výkon trestu odňatia slobody Bratislava	Násilie na ženách, sexuálne obťažovanie na	20

		pracovisku	
17.09.2019	Úrad vlády SR	Nediskriminácia	13
26.09.2019	MDaV SR	Diverzita v rezorte dopravy a výstavby	21
14.10.2019	MŠVVaŠ SR	Šikana na pracovisku	16
29.10.2019	Úrad vlády SR	Šikana na pracovisku	16
12.12.2019	Základná škola Užhorodská, Košice	Kyberšikana	18

Úloha č. 60: „Pripraviť informačno-metodické materiály pre zamestnávateľov a zamestnankyne/cov o téme rodovej rovnosti a sexuálneho obťažovania na pracovisku a možnosti pomoci pre jeho obeť“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR, SNSLP, zamestnanecké zväzy, odborové organizácie, samosprávne kraje, MVO	Počet materiálov; Počet pracovísk, na ktoré boli materiály distribuované	Priebežne do roku 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2019: Úloha priebežne plnená	Vid' nižšie	

MPSVR SR

V apríli 2017 MPSVR SR spustilo celoštátnu mediálnu kampaň PRETOŽE HOVORÍM NIE zameranú na prevenciu sexuálneho násillia v intímnych vzťahoch medzi mladými ľuďmi prostredníctvom zvýšenia povedomia a informovanosti o tomto závažnom probléme. Hlavným cieľom bolo zvýšiť citlivosť mladých ľudí na problematiku sexuálneho násillia a verejne ho odmietnuť. O sexuálnom násillí sa v našej spoločnosti totiž doteraz takmer verejne nediskutovalo a navyše sa často mlčky toleruje. Viac informácií o kampani nájdete na internetovej stránke KMC.²⁸

Bratislavský samosprávny kraj ako zamestnávateľ vydal na základe ustanovenia § 84 zákona č. 311/2011 Z. z. Zákonníka práce a § 12 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov a po predchádzajúcom súhlase Výboru odborovej organizácie Bratislavského samosprávneho kraja *Pracovný poriadok Úradu Bratislavského samosprávneho kraja* zo dňa 02.09.2019. Pracovný poriadok presne definuje povinnosti, zodpovednosti a práva zamestnanca a zamestnávateľa vyplývajúce z platných právnych predpisov, organizačného poriadku, etického kódexu, pracovnej náplne a ostatných interných právnych predpisov. V tretej kapitole Pracovného poriadku sú definované základné povinnosti zamestnanca a závažné porušenia pracovnej disciplíny, medzi inými aj správanie na pracovisku s prejavmi, ktoré sú považované za mobbing, bossing, šikanu, sexuálne obťažovanie, staffing a iné podobné nežiadúce verbálne alebo fyzické správanie aj s konkrétnymi dôsledkami za porušenie pracovnej disciplíny.

Banskobystrický samosprávny kraj uviedol, že na úrovni BBSK úloha nebola plnená.

Košický samosprávny kraj uviedol, že v predmetnej oblasti neboli pod gesciou Úradu Košického samosprávneho kraja zrealizované žiadne aktivity.

Trenčiansky samosprávny kraj uviedol, že v oblasti ekonomickej nezávislosti podporuje posilňovanie ekonomickej nezávislosti žien odstraňovaním rozdielov rovnosti žien a mužov na trhu práce; v podmienkach Úradu TSK je posilňovaná ekonomická nezávislosť žien kontinuálne. Pri zaraďovaní

²⁸ Viac na: <https://www.zastavmenasillie.gov.sk/news/pretoze-hovorim-nie/>

mužov aj žien na stanovenú pracovnú pozíciu sa prihliada na odbornosť, skúsenosti, prax, riadiace a manažérske schopnosti, bez ohľadu na skutočnosť, či sa jedná o muža alebo ženu. Personálne a platové zaradenie a pracovné podmienky sú určované v zmysle platných zákonov - zákona o výkone práce vo verejnom záujme a zákona o odmeňovaní pri výkone práce vo verejnom záujme.

V oblasti rozhodovania podporuje zníženie rozdielov rovnosti príležitostí medzi ženami a mužmi v participácii žien a mužov v rozhodovacích pozíciách; - v podmienkach Úradu TSK sú muži i ženy zastúpené primerane vo vedúcich a rozhodovacích pracovných pozíciách, o čom svedčí skutočnosť, že zo 17 vedúcich pracovných pozícií zastáva vedúcu pracovnú pozíciu 9 žien. Uvedené prerozdelenie korešponduje s požiadavkou na rovnosť žien a mužov a rovnakých štartovacích podmienkach pri obsadzovaní pracovných pozícií.

V oblasti vzdelávania podporuje zlepšenie uplatňovania rovnosti žien a mužov vo vzdelávaní, vede a výskume; - v podmienkach Úradu TSK sa nekladú žiadne prekážky niektorej z rodových skupín pri možnosti vzdelávania či absolvovania odborných kurzov. Tieto sa zabezpečujú kontinuálne podľa potrieb bez ohľadu na skutočnosť, či sa jedná o muža alebo ženu.

V oblasti dôstojnosti podporuje posilnenie autonómie a telesnej integrity žien eliminovaním degradujúcich a násilných prejavov voči ženám; - v podmienkach Úradu TSK sa takéto prejavy nevyskytovali a nevyskytujú. V pracovnom poriadku je takéto prípadné správanie definované ako neprijateľné a na pracovisku neakceptovateľné.

V oblasti Inštitucionálny mechanizmu podporuje zabezpečenie prierezového a participujúceho inštitucionálneho mechanizmu na presadzovanie rovnosti žien a mužov; - v tejto oblasti sa TSK pridrižiava medzinárodných štandardov a dohovorov, rovnosť žien a mužov je zaručená

V oblasti Medzinárodné vzťahy podporuje uplatňovanie hľadiska rovnosti žien a mužov v medzinárodnej spolupráci; - rovnosť žien a mužov je uplatňovaná i v rámci medzinárodnej spolupráce, nie sú žiadnym spôsobom uprednostňované ani nijako inak pred súvané projekty, v ktorých by malo byť nejakým spôsobom uprednostňovaná nejaká vopred vybraná rodová alebo iná skupina.

Trnavský samosprávny kraj nepripravoval a nedistribuoval informačno-metodické materiály pre zamestnávateľov a zamestnankyne/cov k uvedenej téme.

Žilinský samosprávny kraj ako zamestnávateľ vo vzťahu k zamestnancom postupuje podľa platného Pracovného poriadku, ktorý je záväzný pre zamestnávateľa aj zamestnancov. Pracovný poriadok zakazuje diskrimináciu pri vzniku pracovného pomeru aj počas výkonu práce zamestnancov. Zamestnávateľ je povinný vytvárať primerané pracovné podmienky na plnenie pracovných úloh bez rozdielu a uprednostňovania zamestnancov. Všetci zamestnanci sa riadia súhrnom pravidiel správania – „Etickým kódexom“ zamestnanca ŽSK, ktorý sú všetci povinní dodržiavať z hľadiska etiky spoločenského styku s občanmi, právnickými osobami a ostatnými zamestnancami.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva v roku 2016 pripravilo informačno-metodické letáky na tému rovnosti žien a mužov a sexuálneho obťažovania na pracovisku a možnostiach pomoci pre jeho obeť. SNSLP spolu pripravilo 4 letáky. Dva sa venujú problematike rovnosti žien a mužov:

- *Rodová rovnosť – Praktické informácie pre zamestnancov a zamestnankyne*²⁹
- *Rodová rovnosť – Praktické informácie pre zamestnávateľov a zamestnávateľky*³⁰
- Dva letáky poskytujú informácie o sexuálnom obťažovaní na pracovisku: *Čo je to sexuálne obťažovanie? – Praktické informácie pre zamestnancov a zamestnankyne*³¹

²⁹ Viac na: http://snslp.sk/CCMS/files/RR_zamestnanci.pdf

³⁰ Viac na: http://snslp.sk/CCMS/files/RR_zamestnavatelia.pdf

³¹ Viac na: http://snslp.sk/CCMS/files/SO_zamestnanci.pdf

- Čo je to sexuálne obťažovanie? – Praktické informácie pre zamestnávateľov a zamestnávateľky³²

Tieto materiály SNSLP distribuuje v tlačenej forme v rámci vzdelávacích aktivít na témy rovnosti žien a mužov, nediskriminácie, mobbingu/bossingu a šikany a násilia na ženách. Zároveň sú voľne dostupné na stiahnutie na webovej stránke SNSLP.

Úloha č. 61: „Vykonávať monitoring prípadov sexuálneho obťažovania a šikanovania žien“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
SNSLP	Správy z monitoringu	Každoročne k 31. 12.
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	áno	
Úloha priebežne plnená		

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva za roky 2014 až 2018 pripravilo správy z monitoringu prípadov sexuálneho obťažovania a šikanovania žien *Monitoring prípadov sexuálneho obťažovania a šikanovania žien na pracovisku*, v ktorých okrem medializovaných správ zachytených prostredníctvom monitoringu médií, analyzuje aj prípady adresované SNSLP v tejto oblasti. Správy z monitoringu sú dostupné na webovej stránke SNSLP.³³

Úloha č. 62: Zabezpečovať pravidelný dozor nad rovnakým zaobchádzaním so zamestnancami/kyňami

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
NIP	Správy NIP	Každoročne k 31. 12.
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	áno	
Úloha priebežne plnená		

Národný inšpektorát práce

Národnému inšpektorátu práce vyplynula z úlohy č. 62 Národného akčného plánu pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019 povinnosť zabezpečovať pravidelný dozor nad rovnakým zaobchádzaním so zamestnancami/zamestnankyňami a z úlohy č. 2 Akčného plánu rodovej rovnosti v Slovenskej republike na roky 2014 – 2019 kontrolovať dodržiavanie zásady rovnosti v odmeňovaní. Súhrnné zistenia inšpekcie práce v oblasti diskriminácie a rovnosti žien a mužov v pracovnoprávných vzťahoch sú uverejnené v osobitných správach na webovom sídle Národného inšpektorátu práce.³⁴

Tabuľka 20 Počet zistených porušení inšpektorátmi práce

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Diskriminácia ako porušenie Zákonníka práce	20	34	39	45	29	39
Porušenie zásady rovnakého odmeňovania	31	38	19	42	39	25
Celkom	51	72	58	87	68	64

Zdroj: Národný inšpektorát práce, Informatívne správy o diskriminácii a rodovej rovnosti v pracovnoprávných vzťahoch

³² Viac na: http://snslp.sk/CCMS/files/SO_zamestnavatelia.pdf

³³ Viac na: <http://snslp.sk/SnslpWeb.html#menu=1419>

³⁴ Viac na: <https://www.ip.gov.sk/diskriminacia-a-rodova-rovnost-v-pracovnopravnych-vztahoch/>

Úloha č. 63: „Zabezpečiť vzdelávanie IP v oblasti dodržiavania ADZ vrátane sexuálneho obťažovania“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom NP IRR	Počet vzdelaných IP	Priebežne do roku 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2019:	14	
Úloha priebežne plnená		

V rámci národného projektu *Inštitút rodovej rovnosti* bola vypracovaná *Analýza súčasného stavu vykonávania inšpekcie práce*. Riešiteľský tím sa zameriaval na pomenovanie hlavných systémových nedostatkov, ktoré bránia efektívnemu výkonu inšpekcie práce v oblasti nediskriminácie s dôrazom na pohlavie a rod, a na načrtnutie riešení pre niektoré z nich. V predloženej publikácii sumarizuje a interpretuje základnú legislatívu relevantnú pre inšpekciu práce v oblasti ZRZ (s osobitným dôrazom na zákaz diskriminácie z dôvodu pohlavia a rodu), mapuje stav výkonu inšpekcie práce v tejto oblasti a bariéry pre jej efektívny výkon a tiež ponúka niekoľko príkladov dobrej praxe v tejto oblasti z vybraných krajín EÚ a Austrálie. V závere aktérom a aktérkam s spôsobnosťou a zodpovednosťami v oblasti inšpekcie práce ponúka konkrétne odporúčania na systémové zmeny, vrátane legislatívnych.

S cieľom nadobudnutia a rozšírenia odbornosti inšpektorov práce v oblasti diskriminácie a rovnosti žien a mužov Národný inšpektorát práce pripravil v priebehu roka 2018 pre inšpektorov práce vzdelávacie aktivity zamerané na získavanie skúseností a prehĺbovanie zručností pri odhaľovaní a preukazovaní prípadov diskriminácie. V rámci špecializačného kompetenčného vzdelávania inšpektorov práce Národný inšpektorát práce v priebehu roka 2018 vyškolil a rozšíril vedomosti spolu 14 odborníkom zo sústavy inšpekcie práce v špecializácii „Diskriminácia a rodová rovnosť“. Národný inšpektorát práce aktuálne eviduje v rámci sústavy inšpekcie práce celkovo 18 špecialistov v danej oblasti, ktorí sa v priebehu roka 2019 intenzívne a efektívne venovali problematike odhaľovania a preukazovania prípadov diskriminácie.

APZ	Akadémia Policajného zboru
BŽD	Bezpečné ženské domy
CAN	Syndróm týraného, zneužívaného a zanedbaného dieťaťa
CEDAW	Výbor pre odstránenie diskriminácie žien (Committee on the Elimination of Discrimination against Women)
CAHVIO	Ad hoc Výbor pre predchádzanie a boj proti násiliu na ženách a domácemu násiliu (Ad hoc Committee for preventing and combating violence against women and domestic violence)
CWPS	Pracovná skupina Rady EÚ pre štatistiku
EIGE	Európsky inštitút pre rodovú rovnosť
ESF	Európsky sociálny fond
ESĽP	Európsky súd pre ľudské práva
ES RVPK	Expertná skupina na prevenciu a elimináciu násilia na ženách a v rodinách pri Rade vlády pre prevenciu kriminality
GP SR	Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
GREVIO	Skupina expertov pre predchádzanie a boj proti násiliu na ženách a domácemu násiliu
IP	Inšpektorát práce
IVPR	Inštitút pre výskum práce a rodiny
JA	Justičná akadémia
KMC	Koordinačno-metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie. V 2018 premenované na Koordinačno-metodické centrum pre prevenciu násilia na ženách
KOZ SR	Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry SR
MPC	Metodicko-pedagogické centrum
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠ RE (MŠ)	Minimálne štandardy Rady Európy
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MVO	mimovládna organizácia
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
NAP	Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách
NFM	Nórsky finančný mechanizmus
NIP	Národný inšpektorát práce

NnŽ	násilie na ženách
NP IRR	Národný projekt Inštitút rodovej rovnosti
n. o.	nezisková organizácia
OO PZ	Obvodné oddelenie Policajného zboru
OP	operačný program
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
ORRRP	Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR
OSN	Organizácia Spojených národov
PTSP	Post traumatická stresová porucha
PZ	Policajný zbor
RAP	Regionálny akčný plán
RE	Rada Európy
RTVS	Rozhlas a televízia Slovenska
RV SR	
ĽPNMaRR	Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
SKPRES	Predsedníctvo SR v EÚ (II. polrok 2016)
SNSĽP	Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
SPODaSK	sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR	Slovenská republika
ŠR SR	štátny rozpočet Slovenskej Republiky
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
UN	Organizácia Spojených národov (<i>United Nations</i>)
ÚSV SR RK	Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
Úrad PSVR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
PSVR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	vyšší územný celok
Z. z., Zb.	Zbierka zákonov
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
ZNB	zariadenie núdzového bývania
ZP	Zákonník práce
ZVJS	Zbor väzenskej a justičnej stráže